B PETRICEÏCU-HĂJDĔŬ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

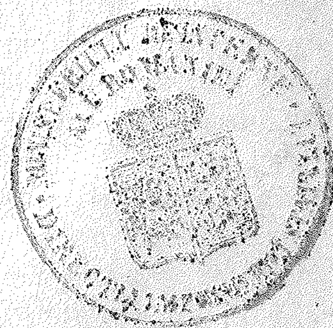
SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIŢIEĬ, CULTELORŬ ŞI ALLŬ INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Collecţiune critică de documente assupra trecutuluĭ românŭ, incepêndŭ dela timpiĭ ceĭ maĭ depărtaţĭ şi pônĕ la annulŭ 1800.

Tomŭ 1. Partea 1.

PRETUL UNUI VOLUM 7 SFANŢI

BUCURESCI.
IMPRIMERIA STATULUĬ.
1865.

Dare de sémă din partea redactoruluĭ pentru primulŭ semestru allŭ publicaţiuniĭ: „ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.“

Treĭ cause ne îndémnă de a publica în volumŭ separatŭ primulŭ semestru allŭ „Archiveĭ istorice“: de'ntêiŭ, pentru a presinta publiculuĭ uă maĭ grabnică occasiune de a apprecia acéstă cullegere, datorită sollicitudiniĭ guvernuluĭ actuale; allŭ duoilea, pentru a inlesni consultarea eĭ de către erudiţĭ românĭ şi românofilĭ din străinătate, precum şi de către eleviĭ cursuluĭ nostru de „Archeologia figurată“ la Scóla de belle-arte; in fine, allŭ treilea, pentru a publica semestrele viitórie deja într'unŭ modŭ omogenŭ, cu maĭ multe îmbunătăţirĭ, inspirate treptatŭ, una după alta, prin practica semestruluĭ espiratŭ.

Duo publicaţiunĭ periodice concurgŭ, în momentulŭ de féţă, pe callea de a grămădi şi a limpeḑi materialulŭ, din care se va clădi uă dată, maĭ tărḑiŭ, doritulŭ edificiŭ allŭ istorieĭ române: *Tesaurulŭ de monumente* allŭ D-luĭ Papiŭ-Ilarianŭ şi acéstă a nóstră *Archivă istorică*. Ambele publicaţiunĭ apparŭ în Bucurescĭ, ambele offerescŭ lectorilorŭ seĭ căte patru cóle pe lună, ambele scotŭ la lumină remăşiţe inedite séŭ rare alle trecutuluĭ naţionale . . . , tótă differinţa constă numaĭ în deosebitulŭ punctŭ de vedere individuale allŭ fie-căruĭ redactorŭ în parte.

Istoria română e plină de povestĭ şi de lacune: pentru a indrepta unele şi a astupa ce celle-l'alte, se cere unŭ studiŭ basatŭ pe documente, éră de locŭ pe compilaţiunĭ. Epistole, acte officialĭ, căllĕtorie, memorie, adecă lucrurĭ descrise sub impressiunea evenementuluĭ, acesta e programmulŭ „Archiveĭ istorice,“ pecândŭ în „Tesaurulŭ de monumente“ s'aŭ admisŭ, pe lângă documentele celle maĭ preţióse, maĭ multe alte piese, lipsite de valórea istorică, precum, bună-óră: De Thou, Bissel, etc.

Pone astăḑĭ istoria română ne era cunnoscută numaĭ după povestirile străinilorŭ, şi chĭarŭ cronicariĭ nostri nu încetéză de a se plânge assupra lipseĭ materialuluĭ internŭ; căcĭ documentele celle antice, appesate sub oboroculŭ monastirilorŭ şi allŭ familielorŭ particularie, remâneaŭ de totŭ nestrăbăttute. *Archiva istorică* adună, maĭ cu sémă, unele aşa misterióse revelaţiunĭ alle Românilorŭ despre eĭ însişĭ, pe cândŭ *Tesaurulŭ de monumente*, în cea maĭ mare parte, urméză a reproduce narraţiunĭ fórte interessanţĭ, dar totuşĭ esterne.

Nu maĭ vorbimŭ nemicŭ despre preferinţa sistemuluĭ nostru de a însoţi fie-care documentŭ de căte unŭ summariŭ detalliatŭ, pentru a înlesni lectoruluĭ căutarea şi înţellegerea documentelorŭ, cea ce lipsesce cu desevĕrşire „Tesauruluĭ de monumente“; nu maĭ vorbimŭ nemicŭ despre registrurĭ, prin carĭ se va încheia fie-care tomŭ allŭ „Archiveĭ istorice“ şi în carĭ se va cupprinde resumtulŭ analiticŭ allŭ annuluĭ întregŭ . . . . singurulŭ defectŭ allŭ publicaţiuniĭ nóstre este viţiósa essecuţiune tipografică, pe cândŭ acea a d-luĭ Papiŭ se distinge, din contra, prin uă frumseţe essemplariă: a cuĭ să fie vina, déca Imprimeria Statuluĭ ne înzestréză cu littere vechĭe, sterse, mâncate?!

Pe longă caracterulŭ seŭ documentale şi maĭ cu sémă internŭ, pe lôngă summariele şi registrele sélle, *Archiva istorică* maĭ are meritulŭ de a îmbrăţişa în sine tóte epocele istorieĭ române din tóte punturile de vedere; încâtŭ chĭarŭ în acestŭ primŭ volumŭ, pe ce-va ca 200 de pagine, lectorulŭ găsesce 300 de piese, din carĭ nu este nicĭ una, care să nu possédă măcarŭ unulŭ din următóriele aspecte: politicŭ, sociale, juridicŭ, administrativŭ, ecclesiasticŭ, militariŭ, commerciale, topograficŭ, cronologicŭ, limbisticŭ, biograficŭ, eraldicŭ, etnograficŭ, litterariŭ, artisticŭ.

Sciêndŭ vr'uă ḑece limbe antice şi moder-

Documentele posteriórie, adecă din secoliĭ XVI, XVII și XVIII, presintă în collecţiunea nóstră uă nu maĭ puţină importanţă istorică, deși elle, în genere, se rappórtă deja la uă epocă maĭ bine cunnoscută și potŭ fi adunate într'unŭ numerŭ multŭ maĭ considerabile. Ne vomŭ mărgini de a cita următóriele câte-va:

I. Discursulŭ politicŭ allŭ luĭ Luca Cârjea din 1523 assupra necessităţiĭ uneĭ lige anti-mohametane: modelŭ de elocuenţă, de judecată, de logică!

II. Documentulŭ dela Vladislaŭ-vodă din 1524, din care appare, că străbunii nostri scieaŭ deja a utilisa monastirile prin fundarea ospiţiurilorŭ pentru săracĭ şi altorŭ ospiţiurĭ pentru străinĭ, duo instituţiunĭ correspondetórie cu unŭ gradŭ înnaltŭ de civilisaţiune.

III. Documentulŭ dela Radu-vodă Călugĕrulŭ din 1546 despre vitejia visterniculuĭ Radu Golescu, fórte importantŭ pentru istoria arteĭ militarie la Românĭ.

IV. Documentulŭ din 1567, prin care ni se desmască drammaticele terrorĭ alle suffletuluĭ luĭ Alessandru-vodă Lăpuşnénulŭ, cândŭ în adjunulŭ morţiĭ illŭ persecutaŭ umbrele victimelorŭ sélle, maĭ cu sémă alle stinseĭ familie a luĭ Petru-Rareşŭ.

V. Scrisórea vizirială din 1574, cuprindetória de noţiunĭ preţióse şi necunnoscute pone astădĭ assupra revolteĭ luĭ Ionaşcu-vodă cellŭ Cumplitŭ contra Turcilorŭ.

VI. Documentulŭ din 1577, care descrie curiosulŭ ceremonialŭ allŭ frăţieĭ de cruce; una din celle maĭ frumóse şi maĭ vechĭe instituţiunĭ alle străbunilorŭ nostri.

VII. Documentulŭ fără dată dela Alessandru-vodă Mircea cu poetica descripţiune a eroismuluĭ fraţilorŭ Golescĭ, şi cu detallie de totŭ noŭe assupra invasiuniĭ luĭ Ionaşcu cellŭ Cumplitŭ în Ţérra-Românéscă.

VIII. Epistola din 1627 dela mitropolitulŭ transilvanŭ Dositeŭ, din care se descoperŭ unele deosebite legăture bisericescĭ între Româniĭ din Ardélŭ cu aceĭ din Moldova.

IX. Documentulŭ din 1628 dela Mironŭ-vodă Barnoski, din care ne convingemŭ despre anticitatea votuluĭ universale la Românĭ!

X. Documentulŭ din 1649 dela Mateĭu Bassaraba cu unŭ viŭ tabloŭ de desordinĭ, pentru carĭ poporulŭ românŭ accusa şi despreţuĭa clerulŭ monasticŭ.

XI. Autografulŭ din 1649 allŭ mitropolituluĭ Dositeĭu, prin care ne luminâmŭ assupra origineĭ şi primelorŭ studie alle acestuĭ mare poetŭ şi ierarcŭ moldovenescŭ!

XII. Sublima epopeă din 1684 a luĭ Mironŭ Costinŭ assupra istorieĭ române, considerate din punctulŭ de vedere cellŭ maĭ unionistŭ, fără mărşave antipatie localĭ.

XIII. Nota din 1689 a Francesuluĭ Neuville assupra aventurelorŭ celebruluĭ Nicolaĭu Milesco, unŭ boĭerŭ moldovenescŭ ambassadorŭ pe lôngă imperatulŭ Chineĭ!

XIV. Testamentulŭ din 1732 allŭ luĭ George Petriceĭco-Hâjdeŭ, cellŭ maĭ patrioticŭ monumentŭ allŭ durerilorŭ unuĭ Românŭ instrăinatŭ!

Affară de aceste, vomŭ attrage attenţiunea lectorilorŭ assupra unuĭ mare numerŭ de altele, carĭ, la prima vedere, se parŭ a fi de uă maĭ mică insemnătate, deşi elle aruncă uă viuă lumină tocmaĭ assupra vieţeĭ intime alle vechilorŭ Românĭ; noĭ vorbimŭ despre scurtele şi trecătórie transacţiunĭ, din carĭ se lămurescŭ preţurile lucrurilorŭ pône şi alle cellorŭ maĭ ordinarie, precum, bună óră: în 1683 uă védră de vinŭ custa 30 banĭ, numerându-se 150 banĭ într'uă costandă; în 1650 unŭ mărŭ arbure custa 1 leŭ; în 1636 unŭ boŭ custa 6 galbenĭ şi 15 potroĭnicĭ, uă mertă de grâŭ—4 potroĭnicĭ; în 1622 unŭ callŭ custa 600 banĭ, uă oca de ferrŭ—15 banĭ, unŭ foĭu de faurŭ—1 galbênŭ; în 1620 uă dulamă de grană cu vulpĭ custa 4300 aspri, unŭ callŭ murgŭ cu frêŭ şi cu şea turcéscă— 4500 aspri, unŭ cotŭ de tulpanŭ 54 aspri; în 1612 unŭ boŭ custa 6 zloţĭ, uă vaccă cu viţellŭ—5 zloţĭ, unŭ cojocŭ—1 galbenŭ, uă zeghiă ţerrânéscă—2 zloţĭ; etc. etc.

Pentru a arreta acum modulŭ, în care colecţiunea nóstră póte şi trebuĭ a fi utilisată, prin unŭ studiŭ comparativŭ allŭ documentelorŭ cupprinse în ea, vomŭ aborda, de pildă, cestiunea municipalităţilorŭ române: care e origina lorŭ? carĭ aŭ fostŭ attributele lorŭ? care fu procedura lorŭ? personallulŭ? şi altele.

Mironŭ Costinŭ affirmă, cum că Unguriĭ şi Saşiĭ în Moldova, éră Unguriĭ, Saşiĭ şi Serbiĭ în Ţérra-Românéscă, întroducêndŭ cărcĭumele, dederă nascere municipalităţilorŭ (1).

Din tóte documentele vedemŭ, că municipalităţile române se compuneaŭ din căte treĭ-spredece membri: duoĭ-spre-dece *purgarĭ* şi unŭ capŭ numitŭ în Moldova *şoltuzŭ*, érŏ în Ţérra-Românéscă *sudţu* séŭ *judeţŭ*.

Aceste numirĭ justifică affirmaţiunea luĭ Mironŭ Costinŭ; căcĭ cuvêntulŭ *purgarŭ* e ungaro-săssescŭ, modificatŭ din cuvêntulŭ germanŭ *buerger*; cuvîntulŭ *şoltudŭ* e de assemenea săssescŭ: *schultheiss*; cuvêntulŭ *sudţu* e serbescŭ; încătŭ chĭarŭ numaĭ de pe aceste cuvinte se recunósce elementulŭ sasso-serbescŭ allŭ municipalităţilorŭ muntenescĭ şi elementulŭ sasso-maghĭarŭ allŭ municipalităţilorŭ moldovene.

Documentulŭ dela Alessandru-vodă Iliaşŭ din 1453, genariŭ 12, dovedesce, in adevĕrŭ, sassonismulŭ municipalităţilorŭ moldovene: ellŭ numesce lămuritŭ „Saşĭ" pe şoltuzulŭ şi pe purgariĭ dela Baea. (2)

Acellaşĭ documentŭ probéză, că municipalitatea, cellŭ puţinŭ în secolulŭ XV, era autonomă în cerculŭ proprietăţilorŭ orăşenescĭ: voindŭ a că-

(1) Pagina 168 şi 172.
(2) Pagina 102.

peta dela ea vre-unŭ lucru, guvernulŭ nu porunciâ, ci intra în benevole „tocmélă". (3)

Deşi celle maĭ multe documente menţionéză totŭ-d'a-una complectulŭ municipalităţiĭ în numĕrŭ de 13, totuşĭ chiarŭ singurŭ judeţulŭ séŭ şoltuzulŭ era căte-uă-dată îndestullătorŭ pentru a representa pe toţĭ collegiĭ seĭ, findŭ numaĭ ellŭ responsabile pentru sigilliulŭ municipale, precum se vede din documentulŭ din 1665, maiu 7. (4).

In affacerĭ de uă mare importanţă, bunăóră vînzarea vre-uneĭ proprietăţĭ orăşenescĭ, către municipalitatea ordinariă se maĭ adaugeaŭ alţĭ membri ad-hoc, şi anume preuţiĭ şi diaconiĭ domnescĭ, séŭ verĭ-uă căţĭ-va „orăşénĭ betrânĭ", precum vedemŭ din documentulŭ din 1591 octombre 4 (5), din acellŭ din 1649 augustŭ 30 (6), din acellŭ din 1665 (7), etc.

Fie-care municipalitate avea căte-unŭ sigilliŭ propriŭ, care se intipăria cu fumŭ: sigilliulŭ Tergovisceĭ era unŭ vulturŭ bizantinŭ, allŭ Trotuşuluĭ—unŭ braţŭ cu ciocanŭ (8), allŭ Petreĭ—uă capră (9), allŭ Botoşanilorŭ— unŭ păunŭ etc., în giurulŭ cărora se scriea, slavonesce séŭ românesce: „pecetea oraşuluĭ *cutare.*"

In Sucéva, pe lîngă municipalitatea română figura uă altă municipalitate armenéscă, precum arrétă documentulŭ din 1669, (10): nu scimŭ, déca şi Armeniĭ din celle-l'alte oraşe se bucuraŭ de unŭ assemenea privilegiŭ.

Sfera acţiuniĭ municipalităţilorŭ nu se mărginia numaĭ în cerculŭ propriŭ allŭ oraşelorŭ respective, ci şi affară din oraşe assupra intregului territoriŭ dependinte séŭ „ascultătoriŭ", în care se copprindeaŭ maĭ multe sate, precum se vede din documentulŭ din 1591 octombre 4 (11).

Indatoririle municipalităţilorŭ eraŭ:

De a appera territoriulŭ orăşenescŭ contra usurpaţiunilorŭ, precum se vede din generalitatea documentelorŭ.

De a cerceta şi, déca se póte, de a impăca processele pentru viĭe, case, etc., precum se vede din documentulŭ din 1679, aprile 27 (12).

De a certifica sub sigilliulŭ municipale transacţiunile de proprietăţĭ între orăşenĭ, precum se vede din generalitatea documentelorŭ.

De a ţiné unŭ registru de toţĭ proprietariĭ orasuluĭ, precum se vede din documentulŭ din 1620 martiŭ 15. (13)

De a priveghia assupra approvisionăriĭ oraşuluĭ în condiţiunĭ stricte, cerute de obiceĭele ţerreĭ, precum se vede din documentulŭ din 1525, septembre 20. (14)

De a aduna şi a respunde fisculuĭ dările cuvenite din partea oraşuluĭ, precum se vede din documentulŭ din 1608—9 (15)

De a forma din orăşenĭ contingintele de óste cerutŭ în timpŭ de resbellŭ, precum se vede din documentulŭ din 1665 (16).

Forma legale, deşi nu totŭ-de-una urmată, a actelorŭ emanate dela municipalitate, era următoriă:

„In annulŭ . . . . . a luneĭ în a . . . di.
„In dillele pré-piosuluĭ şi pré-cuviosuluĭ
„domnŭ allŭ nostru Ionŭ (cutare) cu mila luĭ
„D-deŭ domnŭ ţerreĭ (cutare) şi în dillele şol-
„tuzuluĭ séŭ judeţuluĭ (cutare) cu 12 purgarĭ
„(făcêndu-se lucrarea cutare), decĭ noĭ, înscriendŭ
„transacţiunea în catastihulŭ oraşuluĭ (cutare), de-
„liberâmŭ totŭ-d'uă-dată acéstă scrisóre a nóstră
„de încredinţare, sub sigilliulŭ municipale, findŭ
„féţă ómenĭ bunĭ anume (verĭ-uă căţĭ-va marturĭ)"

Acéstă elegante formă se vede din documentulŭ din 1620, martiŭ 15 (17).

Casa şoltuzuluĭ séŭ judeţuluĭ servia dreptŭ pretoriulŭ municipalităţiĭ, precum urméză din documentulŭ din 1665 noembre 10 (18).

Lucrările municipalităţilorŭ se scrieaŭ slavonesce aprópe pone la jumetatea seculuĭ XVII; totuşĭ se afflă acte municipalĭ scrise românesce încă din secolulŭ precedinte, precum, de pildă, este acellŭ din 1591 octombre 4.

Atâta de uă cam dată: documentele ulteriórie ne vorŭ descoperi maĭ multe detallie.

Credemŭ că ne-amŭ realisatŭ deplinŭ intenţiunea de a justifica intr'unŭ modŭ palpabile suprema importanţă istorică a publicaţiuniĭ nóstre.

Bucurescĭ,

1865, genariŭ 29.

B. Petriceĭcu-Hăjdêŭ.

(3) Ibid.
(4) Pagina 79.
(5) Pagina 105.
(6) Pagina 106.
(7) Pagina 79.
(8) Pagina 105.
(9) Pagina 79.
(10) Pagina 139.
(12) Pagina 60.

(13) Pagina 181.
(14) Pagina 57.
(15) Pagina 70.
(16) Pagina 79.
(17) Pagina 181.
(18) Pagina 79.

Imprimeria Statuluĭ.

No. 1. BUCURESCĬ, 8 AUGUSTŬ 1864. No. 1

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu preţulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIŢIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. Annulŭ I.

Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,

ex-professor superior de istoriă şi statisticâ, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiuniĭ documentalĭ.

INTRODUCEREA.

Archiva istorică a Românieĭ este menită a reproduce cu timpulŭ, treptatŭ, unulŭ câte unulŭ, tóte documentele inedite séŭ publicate, pâmêntene şi străine, priivitórie la istoria română, de la epoca cea maĭ vechiă şi pônĕ la annulŭ 1800 esclusivŭ.

Pentru a satisface unŭ planŭ atâtŭ de vastŭ, şi care orĭ-şi-cum necessitéză uă lungă seriă de annĭ, redacţiunea se credu datóriă de a adopta următórĭele regule de classificaţiune, carĭ sâ-ĭ permittă de a utilisa precătŭ se póte maĭ multŭ miculŭ spaţiŭ allŭ acesteĭ publicaţiunĭ.

1. DOCUMENTE INEDITE NE-ROMÂNE.

Unele atarĭ se vorŭ publica în testŭ şi în traducere.

In priivinţa documentelorŭ slave, carĭ facŭ cea maĭ mare şi cea maĭ importante parte a acesteĭ secţiunĭ, suntemŭ siliţĭ de a urma essemplulуĭ luĭ Venelin, substituândŭ lectura întrégă abbreviaţiunilorŭ şi supra-litterelorŭ, întrebuinţate în ortografia cirilică: ne scusă lipsa midŭ-lócelorŭ tipografice.

Documentele slave din archivele nóstre sunt de multe orĭ însoçite de traducerĭ officialĭ, făcute în differite timpurĭ pentru limpedirea processelorŭ, pentru trebuinţa proprietarilorŭ séŭ pentru confecţionnarea codicilorŭ monastiresci. Nu neamŭ credutŭ ĭertatŭ de a ne basa pe unele assemenea, maĭ totŭ-d'a-una negliginţĭ, ca orĭ-ce lucrare circumstanţiale; ci ne-amŭ impussŭ datoria de a retraduce testulŭ.

2. DOCUMENTE INEDITE ROMÂNE.

Acestea vorŭ fi reprodusse cu slove cirillice, întocmaĭ dupe ortografia originale, înse fără abbreviaţiunĭ şi supra-littere, esclusivŭ pônĕ la annulŭ 1700; pentru ca astŭ-felĭu să putemŭ judeca maĭ cu uşurinţă despre ideele grammaticalĭ şi pronunciarea străbunilorŭ nostri, în deosebite epoce şi provincie.

Documentele de'ntre 1700—1800 se vorŭ transcri cu ortografia modernă latino-română, ca unele ce nu maĭ presintă interessulŭ anticităţiĭ.

3. DOCUMENTE PUBLICATE NE-ROMÂNE.

Imprăstiate în differite şi numeróse collecţiunĭ şi scrierĭ russe, polone, germane, etc., acestŭ felĭu de documente sunt pré-puçinŭ cunnoscute Românilorŭ în genere, şi chiarŭ istoricilorŭ nostri în speciă, carĭ nu pré sunt poliglоţĭ.

Aşa dérŏ, redacţiunea socotesce, că va face unŭ serviciŭ vederatŭ şi însemnatŭ, vulgarisândŭ prin traducerĭ tóte acelle documente, fôră înse ca să aĭbe nevoiă de a reproduce şi testurile lorŭ, deja publicate uă dată şi carĭ se vorŭ puté consulta orĭ-şi-cândŭ în cărţile respective.

4. DOCUMENTE PUBLICATE ROMÂNE.

În respectulŭ acestorŭ ne vomŭ mărgini de a cita ediţiunea lorŭ, fără a le maĭ retipări, cărţile române fiindŭ pré-bine cunnoscute.

Ne vomŭ abbatte de la acéstă regulă numaĭ în duo casurĭ:

Déca documentulŭ e publicatŭ într'uă carte

română vechiă şi rară, şi nu s'a maĭ reprodussŭ de attuncĭ încóce;

Déca ne va fi cu putinţă de a proba, prin inspecţiunea originaleluĭ, greşellile şi neessactităţile reproducerii.

5. FRAGMENTE DOCUMENTALĬ.

Maĭ multe documente străine, fŏră a se relata în întregulŭ lorŭ la istoria română, totŭ încŏ cupprindŭ în elle passagie, maĭ multŭ séŭ maĭ puçinŭ întinse, de prima însemnĕtate pentru studiulŭ trecutuluĭ nostru.

Redacţiunea a luatŭ de principiŭ de a nu reproduce din unele atarĭ documente, decâtŭ numaĭ cea ce se afflă în verĭ-uă legătură, mediată séŭ immediată, cu ţinta acesteĭ publicaţiunĭ.

Uă collecţiune de documente este ca şi orĭcare altă collecţiune: ca unŭ cabinetŭ numismaticŭ, ca unŭ erbariŭ, ca unŭ museŭ. . . . Nu adjunge de a aduna unŭ numĕrŭ câtŭ de mare într'uă ordine potrivită şi într'unŭ spaţiŭ comparativeminte fórte micŭ, ci încŏ, şi maĭ cu sémă, se cere de a arreta sensulŭ şi importanţa obiectelorŭ adunate.

Ce póte fi unŭ cabinetŭ numismaticŭ, în care monetele şi medaliele nu vorŭ fi desciffrate şi înscrisse? ce póte fi unŭ erbariŭ, în care veţĭ vedé schelette botanice neesplicate? ce póte fi unŭ museŭ fŏră catalogŭ, fŏră cuvenită lumină, fŏră unŭ bunŭ *cicerone*?

Aşa dérŏ, a duoa ingrijire principale a redacţiunii trebue să fie, firesce, commentaţiunea documentelorŭ, suppusse publicăriĭ. Inse, tocmaĭ aci este şi greutatea cea maĭ mare. Illustra-vomŭ ediţiunea nóstră prin nesce note benedictine, făcêndŭ dissertaţiunĭ assupra fie-căriĭ virgule? Dérŏ attuncĭ nu numaĭ că se va perde economia spaţiuluĭ, ci maĭ allessŭ attuncĭ persóna redactoriuluĭ, cu tótă faillibilitatea sea, va supplanta monumentele epocelorŭ: pentru uă pagină de documêntŭ veţĭ căpeta şépte pagine de observaţiunĭ individualĭ!

Credemŭ, că amŭ reuşitŭ a înlătura cu deseverşire acéstă neconveniinţă, adoptândŭ unŭ sistemŭ commentativŭ, alle căruĭ punturĭ cardinalĭ sunt următóriele:

1.

Uniculŭ miḑŭ-locŭ autenticŭ de a studia limba română în formele sélle pônĕ la ḑiumĕtatea seculuĭ XVI, sunt crisóvele slave, în carĭ străbuniĭ nostri furişaŭ tot-d'a-una câte unŭ cuvêntŭ românŭ, maĭ cu sémă reproducêndŭ numile proprie personnalĭ séŭ localĭ.

Astŭ-felĭu, bună-óră, într'unŭ documêntŭ slavŭ de la Alessandru cellŭ Bunŭ, găsiţĭ numele unuĭ boerĭu: Лимба Дȣлче; într'unŭ documêntŭ de la Stefanŭ cellŭ Mare vĕ întimpină numele uneĭ localităţĭ: Фѫнтѫна Ѧлбішоара; şi aşa maĭ departe.

Publicândŭ originalile slave, redacţiunea va attrage attenţiunea assupra unorŭ atarĭ remâşiţe limbistice prin tipărirea lorŭ cu littere *rărite*. În aşa chipŭ, chĭarŭ unŭ lectorŭ lipsitŭ de cunnoscinţa limbeĭ slave, totŭ încŏ va fi pussŭ în stare de a puté utilisa citirea testurilorŭ, basându-se pe unŭ simplu indice tipograficŭ, pe uă distincţiune curatŭ plastică.

2.

Documentele nóstre cupprindŭ uă summă de noţiunĭ assupra instituţiunilorŭ, obiceelorŭ, evinementelorŭ istorice străbune, preţióse materialurĭ pentru uă enciclopediă naţionale, carĭ cu anevoiă s'arŭ puté cullege de pe aĭurea.

Tóte passagiele de acestŭ caracterŭ, le vomŭ destinge în publicaţiunea nóstră, în testurile şi traducerile române, tipărindu-le cu littere *cursive*, încâtŭ cititorĭulŭ să fie înlesnitŭ în meditaţiunile sélle assupra trecutuluĭ ţerreĭ, sciêndŭ unde anume cată să-şĭ oprésca şi să-şĭ concentre attenţiunea.

Commentarie lungĭ assupra unorŭ atarĭ passagie arŭ fi cu atâtŭ maĭ de prisosŭ, că, affară de spaţiulŭ zădărnicitŭ, elle arŭ maĭ trebui mereŭ repeţite, cu monotoniă, la totŭ documêntulŭ, în care ne-arŭ întelni nesce circumstanţe identice.

3.

Acellu-şĭ temeĭu, ce ne face d'a tipări cu littere *rărite* cuvintele românescĭ din documentele slave, şi cu littere *cursive* passagiele etnografice din documentele românescĭ originalĭ şi tradusse; acellu-şĭ temeĭu ne îndémnă de a deosebi în aceste

din urmă, prin littere *compacte*, tóte numile proprie personnalĭ şi localĭ, carĭ nu potŭ a nu fi de uă mare importanţă pentru istoria biografică şi topografică a Românieĭ.

4.

Singurulŭ puntŭ, unde va appare, de necessitate, individualitatea redacţiuniĭ, sunt summariele documentelorŭ, din a cărorŭ inspecţiune lectorĭulŭ va căpeta uă ideă sintetică despre cupprinsulŭ actuluĭ, unde se găsesce, loculŭ emanăriĭ, data lunariă şi annuariă, materia pe care e scrissŭ: pergamenă, hărtiă, ect.

Redacţiunea credu inopportunŭ de a communica pônĕ şi messura documêntuluĭ în centimetre séŭ numerulŭ rêndurilorŭ, precum se face în unele collecţiunĭ: nu ni este datŭ de a puté înţellege utilitatea uneĭ assemenea geometrie, atfară numaĭ de duo casurĭ estreme de curiositate: cândŭ documêntulŭ e pré micŭ, séŭ cândŭ este pré mare.

Publicaţiunea nóstră va presinta pe totŭ annulŭ căte unŭ tomŭ de documente, allŭ căruĭ volumŭ, ce-va ca de 420 de pagine, va avé trebuinţă naturalminte, de indicĭ, pentru a înlesni consultarea luĭ în împregĭurărĭ specialĭ.

Acelle indicĭ, coordonnate în şirulŭ alfabetuluĭ şi cu arretarea paginelorŭ respective, vorŭ fi redesse, se'nţellege de la sine, pe basea regulelorŭ, specificate maĭ susŭ, şi anume:

1. Unŭ indice limbisticŭ, cu enumeraţiunea cuvintelorŭ române din documentele slave;
2. Unŭ indice onomasticŭ, cu enumeraţiunea totorŭ numilorŭ proprie personnalĭ şi localĭ;
3. Unŭ indice etnograficŭ *(index rerum)*, cu enumeraţiunea totorŭ instituţiunilorŭ, obiceelorŭ, evinementelorŭ istorice;
4. Unŭ indice cronologicŭ, prin care se va correge neadjunsulŭ de a se publica documentele fără ordinea datelorŭ. . . .

Credemŭ că, edificată pe unele aşa principie, publicaţiunea nóstră va fi departe de a admitte superioritatea orĭ-şi-cariĭ alte collecţiunĭ documentalĭ europeene, din căte ni sunt cunnoscute.

Vomŭ încheĭa adaugândŭ, că planulŭ, pe temeĭulŭ căruĭ amŭ contractatŭ cu Ministeriulŭ Justiţieĭ, Cultelorŭ şi Instrucţiuniĭ Publice, redegerea acesteĭ collecţiunĭ, este curatŭ testuale, fără nicĭ unŭ ammesteccŭ de paleografiă, care arŭ necessita deosebite cheltuellĭ *litografice*. Aşa dérĕ, pônĕ la uă disposiţiune ulteriórіă speciale, cu tótă părerea de reŭ din parte-ne, suntemŭ împedecaţĭ de a orna acéstă ediţiune cu modelurĭ de scrissŭ în differite timpurĭ, cu iscăllitürile domnilorŭ şi ómenilorŭ marĭ, cu semnele de fabrică alle hărtielorŭ, cu reproducerea peceţilorŭ, etc.

Documente inedite în limbĭ străine.

No. 1.

Fără locŭ şi dată, pergamenă.

Mircea cellŭ Mare scutesce de vâmĭ pe neguţitoriĭ polonĭ şi litvanĭ, affară de uă singură vămuire la descărcare în Tĕrgovisce, permittêndu-le uă liberă circulaţiune prin tóte oraşele, schellele, căile muntóse, încătŭ chĭarŭ acollo unde vâmile sunt arendate particularilorŭ, vameşiĭ să se mulţuméscă d'a appreţui marfa, lăssândŭ summa de plătitŭ pe socotéla domnieĭ.

(Originalele se păstréză la Archiva municipale de la Leopole, fascicŭlŭ 517, Nr. 8.)

† Азъ Іѡ Мирча великыи воивода и господинь. въсеи земи Ѹггровлахіискои. и запланинскым странам. дават господство ми вѣрж и дѹшж господствами. въсѣм кѹпцем, и пръгарем ѿ землѧ родителѣ и брата господства ми Владислава кралѣ ѿ Лев. и пръгарем ѿ землѧ брата господствами, великѡго кнѧза Витолта. іако хто требѹет. да пріидет слѡбодно на вѣрж и на дѹшж господствами. съ премножъством дѡбытком, макар да донесет безчисла безчислъ, тысѧща тысѧщ тъм. тъкмо на едином мѣстѣ где си хтѧт кѹпіж развезати, ѹ Тръговище. тѹ да си платѧт вам и що полюбѧ да си кѹпѧ. а господствоми сищет кѹпит. що ли не кѹпим. а ѡни да сѫ слѡбодни ходити по въсеи земи. и ѡбласти господствами. продавати и кѹпѹвати, по въсѣх тръговох. по въсѣх бродовох подѹнавскых. почѧвше ѿ желѣзных врат. дори до самого Бранлова. еще ж, и по въсѣх пѫтевех прѣзпланинскыих. нигде да не даст вамж ни на коем тръзѣ. ни на коем бродѣ, где бѫдет вама продадена ѿ господствами. а тъизи вамеш господствами да сокотит на мене. а еже вамж да не смѣет ѹзати, а где нѣст продадена. тѹзи да си и не-

поглєдат. кто. ли бы посрамотил, сын хрисовꙋл господствами, такꙑвыи, имат пріати великѡ ꙁлѡ, и ѡргиж ѡт господствами како инєвѣрник сїѣмꙋ хрисовꙋлꙋ господствами.

✝ ІѠ МІРЧꙖ ВОЕВОДꙖ МИЛОСТІА БОЖІА ГОСПОДИНЬ.

✝ Eŭ *Iónne* **Mircea**, mare voevodŭ şi domnŭ a tótă ţérra ungro-română şi allŭ părţilorŭ de peste munţĭ.

Daťa domnia mea credinţa şi suffletulŭ domnieĭ melle tuturorŭ neguţitorilorŭ şi *purgarilorŭ* din ţérra *părinteluĭ şi frateluĭ domnieĭ melle* **Vladislavŭ** regele de la **Leopole** şi *purgarilorŭ* din ţérra *frateluĭ domnieĭ melle marele principe* **Vitoldŭ**, cumcă să aĭbe voiă de a veni în ţérra domnieĭ melle cu mărfurile lorŭ, fiindu-le venirea slobodă *pe credinţa şi suffletulŭ domnieĭ melle*, cu uă avere cătŭ de multă, fie măcarŭ cu *nenumeratele nenumeratelorŭ, cu miĭele miĭelorŭ de întunerice*; şi numaĭ intr'unŭ locŭ, unde le va fi deslegarea mărfurilorŭ, *la Tĕrgovisce, acollo să plătéscă vamă*, şi apoĭ să-şĭ cumpere ce vorŭ pofti; érŏ din marfa lorŭ *domnia mea îşĭ va cumpera ce-şĭ va allege*, şi dupŏ aceĭa eĭ să fie slobodĭ de a îmbla în tótă *ţérra şi provincia* domnieĭ melle, vindêndŭ şi cumperândŭ, prin tóte oraşele, prin *tóte schellele de pe Dunăre, începêndŭ de la Porţile-de-ferrŭ şi chĭarŭ pônĕ la Brăila*, şi prin tóte căile din munţĭ, şi nicăirĭ să nu plătéscă vamă, nicĭ într'unŭ tĕrgŭ şi nicĭ într'uă schelle; şi *unde vama va fi arendată de către domnia mea, acollo vameşulŭ să nu cutede a-ĭ vămui, ci să pună pe socotélla domnieĭ melle*, érŏ unde nu va fi arendată, acollo nicĭ să caute mărfurile lorŭ. Orĭcine arŭ necinsti acestŭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle, va sufferi multă mâniă de la domnia mea, ca neascultătoriu acestuĭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle.

✝ Iónne Mircea Voevodŭ cu milla luĭ D-deŭ Domnŭ.

No. 2.

Sucéva, 1438, Februariŭ 17, pergamenă.

Domniĭ-fraţĭ Ilia vodă şi Stefanŭ-vodă remunerézā serviciele boĭeruluĭ Çomaricĭ, hărăzindu-ĭ duo sate de lôngă movila luĭ Iacşa, anume Jidesciĭ şi Averesciĭ, cu hotarele lorŭ celle vechĭ; şi întărescŭ acéstă daniă cu numile lorŭ, alle copiilorŭ lorŭ şi alle maĭ multorŭ boĭerĭ cu fraţiĭ şi copiĭ lorŭ.

(Se afflă în Archiva Statuluĭ).

✝ Милостїю божїєю мы Илїа воєвода господарь ꙁємли молдавской и брат господствами Стєфан воєвода, ꙁнамєнито чиним ис сѣмъ листом нашим всѣм кто нанъ, ꙋꙁрит. или єго чтꙋчи ꙋслышитъ. ѡжє тотъ истинныи, нашъ вѣрны слꙋга и бoꙗрин пан Комаричъ слꙋжил нам правою и вѣрною. слꙋжбою. тѣм мы. видѣвшє єго. право. вѣрною єго слꙋжбꙋ. до нас. жаловали єсми єго особною нашєю. милостїю. и дали єсми ємꙋ. два сєла. ꙋ нашєю. ꙁємлю. ꙋ молдавском, подли мовили Іакша на имѣ Жидєщїє и Ꙗвєрєщиє, щобы ємꙋ были ꙋрик и съ ꙋсѣмъ доходом. и дѣтєм єго. и братамъ єго. и ꙋнꙋчатом єго и прѣꙋнꙋчатом єго и прѣщꙋрєтом єго, и всємꙋ плємєни єго. наиближним. нєпорꙋшєнно им николи на вѣки вѣчного. и съ всѣми своими старими хотари. кꙋда иꙁ вѣка ѡживали. а на то єст вѣра наша господства вишєписанных. Илиа воєвод. и брата нашєго Стєфана воєвод. и вѣра прѣвъꙁлюблєннаго сына господствами. Романа и вѣра всѣх дѣтєи наших. и вѣра бoꙗръ наших. вѣра пана Жꙋржа Фратовскаго. и дѣтєи єго. вѣра пана Влчи и дѣтєи єго. вѣра пана Исаїю и дѣтєи єго. вѣра пана Пєтра Гꙋдича дворника. и дѣти єго. вѣра пана Крсти и дѣти єго. вѣра пана Брлича. вѣра пана Михаила Попши. и дѣти их. вѣра пана Шєфꙋла Жꙋмататєвич и брата єго пана Мъндри и дѣти их. вѣра пана Дꙋмъ Дꙋлчєскꙋла и брата єго пана Мирчи. и дѣти их. вѣра пана Лаꙁора и брата єго пана Станчꙋла постєлника. и дѣти их. вѣра пана Пиатрѣ. вѣра пана Дꙋмъ Чорного дворника. и дѣти их. вѣра пана Пєтра спатарѣ. вѣра пана Форова. вѣра пана Коꙁми Шандровича. вѣра пана Маноила Грѣчина. вѣра пана (sic) вѣра пана Бѣлоша чашника. вѣра пана Бєриндѣꙗ столника. вѣра пана Ꙗлєѯандра спътарѣ. вѣра пана Станчꙋла комиса. вѣра бoꙗръ наших молдавских и вєликих и малих. а по нашим животѣ кого Богъ иꙁбєрєтъ быти господаръ ѡт дѣтєи наших. или ѡт... (roşŭ) или ѡт нашєго плємєнє. или... (roşŭ) щобы им нє порꙋшилъ нашєго даанїꙗ и потвръждєнїꙗ алє щобы им потвръдил и ꙋкрѣпилъ. занꙋж дали єсми им ꙁа их правѣрною слꙋжбꙋ. а на бꙋлшєго (sic) крѣпост всєвышєписанномꙋ. вєлѣли єсми слꙋꙁѣ нашємꙋ вѣр-

номꙋ. Денисꙋ логофетꙋ. писати. и привѣсити. нашꙋ печатъ к семꙋ. листꙋ нашемꙋ. ꙋ Сꙋчавѣ. в лѣто ѕцмѕ Февр. ѕі ✝.

✝ Cu mila luĭ D-ḑeŭ noĭ **Ilia** voevodŭ domnulŭ ţerreĭ **Moldoveĭ** şi fratele domnieĭ mele **Stefanŭ** voevodŭ.

Facemŭ cunnoscutŭ cu acéstă carte a nóstră tutorŭ cine o va vedé séŭ o va auḑi citindu-se, cumcă acestŭ adeveratŭ allŭ nostru credincĭosŭ servŭ şi boĭeriu panŭ **Comaricĭ**, nĭ-a slugitŭ cu dréptă şi credincĭósă slujbă; pentru acea şi noĭ, veḑêndu-ĭ dreptŭ-credincĭósa slujbă côtra noĭ, miluitu-l'amŭ cu deosebita nóstră milă, şi ĭ-amŭ datŭ luĭ duo sate în ţérra nóstră a **Moldoveĭ**, *pe lôngă movila luĭ Iacşa*, anume **Jidescii** şi **Averescii**, ca să-ĭ fie luĭ uricŭ şi cu totŭ venitulŭ, şi fiilorŭ luĭ, şi fraţilorŭ luĭ, şi nepoţilorŭ luĭ, şi strănepoţilorŭ luĭ, şi prestrănepoţilorŭ luĭ, şi la totŭ némulŭ luĭ, *cine se va alege maĭ de aprópe* nestrămutatŭ nicĭ uă dată în vecií vecilorŭ, cu tóte *hotarele betrâne celle din vechime locuite*; şi spre acésta este credinţa domnielorŭ nóstre cellorŭ maĭ susŭ scrisse **Ilia** voevodŭ şi fratele nostru **Stefanŭ** voevodŭ, şi credinţa préiubitului *fiŭ allŭ domnieĭ melle Romanŭ*, şi credinţa tuturorŭ copiilorŭ nostri, şi credinţa panuluĭ **Giurgĭu Fratovschi** cu copiiĭ luĭ, credinţa panuluĭ **Vĕlcea** cu copiiĭ luĭ, credinţa panuluĭ **Isaia** cu copiĭ luĭ, credinţa panuluĭ **Petru Gudicĭ** vornicŭ cu copiiĭ luĭ, credinţa panuluĭ **Cristea** cu copiiĭ luĭ, credinţa panuluĭ **Bĕrlicĭ** şi credinţa panuluĭ **Mihailŭ Popşa** cu copiiĭ lorŭ, credinţa panuluĭ **Stefulŭ** fiulŭ luĭ **Jumetate** şi a fratelui seŭ panŭ **Mândru** şi a copiilorŭ lorŭ, credinţa panuluĭ **Duma Dulcescŭlŭ** şi a fratelui seŭ panŭ **Mircea** cu copiiĭ lorŭ, credinţa panuluĭ **Lazorŭ** şi a fratelui seŭ panŭ **Stancĭulŭ** postelnicŭ cu copiiĭ lorŭ, credinţa panuluĭ **Pĭetrea** şi credinţa panuluĭ **Duma Cerni** (negrulŭ) vornicŭ cu copiiĭ lorŭ, credinţa panuluĭ **Petru** spatarĭu, credinţa panuluĭ **Foru**, credinţa panuluĭ **Cosma** fiulŭ luĭ **Şandru**, credinţa panuluĭ **Manoilŭ Grecinŭ** (Greculŭ), credinţa panuluĭ (*sic*) credinţa panuluĭ **Bieloşŭ** cĭaşnicŭ, credinţa panuluĭ **Berindeĭu** stolnicŭ, credinţa panuluĭ **Alexandru** spatarĭu, credinţa panuluĭ **Stancĭulŭ** comisŭ, credinţa boĭerilorŭ nostri moldovenescĭ marĭ şi micĭ; éro dupŏ mórtea nóstră pe cine va allege D-ḑeŭ a fi Domnŭ, dintre copiiĭ nostri, séŭ dintre . . . . séŭ din némulŭ nostru, séŭ . . . . să nu strămute dania şi întăritura nóstră, ci s'o maĭ confirme şi s'o maĭ întărescă, pentru că datu-le-am noĭ pentru a lorŭ dreptŭ-credincĭósa slujbă; şi spre maĭ mare tariă poruncit'amŭ slugeĭ nóstre, credincĭosuluĭ **Denisŭ** logofĕtŭ, de a anina pecetea nóstră către acéstă carte a nóstră. În **Sucéva** annulŭ 6946 februariŭ 17. ✝

No. 3.

Bucurescĭ, 1490, Iulĭŭ 26, pergamenă.

Vladŭ-vodă Ţepeşŭ întăresce boierulŭ Laţco dania satelorŭ Topescii, ½ Ohaba şi ½ Petrenii la nepoţiĭ seĭ de frate Andrianŭ şi Lupulŭ, ca să le fie avere frăţéscă nedespărţită, oprită de a eşi prin vîndare din némulŭ lorŭ, scutită de orĭ-ce obligaţiunĭ côtră domniă, şi suppussă numaĭ la darea de unŭ callŭ bunŭ verĭ de câte orĭ va muri unulŭ din membriĭ némuluĭ, trecêndŭ astŭ-felĭu partea luĭ la membriĭ remaşĭ.

(Se afflă în Archiva Statuluĭ.)

✝ Въ Христа Бога благовѣрни и благочестіви и христолюбиви. и самодръжавни. Іwн Влад воивода и господинъ синъ великаго Влад воиводе, милостіwм божіwм и божіим дарованіем wбладажщꙋми и господствꙋѫwм и божіим дарованіем wбладажщꙋми и господствꙋѫщꙋми въсеѫ землеѫ Ѹгрwвлахіискоѫ, ещеѫ и заплащꙋми въсеж землеж Ѹгрwвлахіискож, ещеж и запланинским странам Амлашꙋ и Фаграшꙋ Херцег, благопроизволи господствоми, своим благим произволеніем чистим и свѣтлим сердцем господствами и даровах сии въсечестни и благоwбразни и прѣпочитанни иже над въсѣми чистими дарwв настожи сию хрисꙋвꙋл господствами прѣпочитанномꙋ правителю господствами, иже въ къщꙋ господствами, жꙋпанꙋ Лацко съ синовимꙋ, и съ братичеди им жꙋпанꙋ Андреіан и жꙋпанꙋ Лꙋпꙋл съ синови им, іако да им сжт села зовоми Ѡхаба половина кои Тисмѣна, и Пиетрѣни половина, понеж им сжт старе и праве wчине дедине, и паки да им ест Топещи въси, понеж заменише жꙋпан Станислав ключарꙋл, съ жꙋпан Стан столник, та пан Станислав ключар, Станꙋ столникꙋ М'ндаде жꙋпан Станислав ключар, Станꙋ столникꙋ М'иꙋ место Топещіwм, ещеж въ дни Радꙋ. хъилещии ꙋ место Топещіwм, ещеж въ дни Радꙋ. ла воеводе, и паки потом их ипокꙋпи (sic) жꙋпан Лацко wт Манѣ синъ Бaрьꙋлwв, за /ат аспри, потом

прiиде жꙋпан Лацко пред господствами, та си ꙋложи братичеди им жꙋпан Андриiан и жꙋпан Лꙋпꙋл над пѡл ѿ Ѡхаба кои Тисмана и над пѡл ѿ Пиетрѣни, и над вꙿси Топещи, како да си сꙋ братие нераꙃделени и варꙿ комꙋ се прилꙋчи прѣжде сꙿмертꙿ, а вꙿ них прѣдаликю да нѣст, нꙋ да ест ѡставшиим и господствꙋми кои добрꙿ, того ради им дадѡх и господство ми, iако да им сѫт вꙿ ѡчинꙋ и вꙿ ѡхабꙋ тем и синовом им внꙋчетом им и прѣвнꙋчетом им, и ни ѿ когоже непотꙿкновено, по ѡриꙃмо господствами. Почевши его ѿ ѡвчи вам, и ѿ свиниего вам, и ѿ пчеларства и ѿ кѫбеларства ѿ дижми ѿ винарич ѿ глоби ѿ повоꙃ ѿ подвод, рекши ѿ вꙿсех слꙋжба и дажбах великихже и малих, елико се нахѡдит вꙿ самодрꙿжавни ꙃемли и ѡбласти господствами, и нитко да их не смѣет бантовати, тѣх селах ни сѫдци ни бирчiи ни глобници, ни ин нитко ѿ болѣри и ѿ правителе господствами, посилаемих по милостих и по работах господствами, понеж тко се би покꙋсил бантовати их или поꙃабавити их, аще и влас един, то такови имат вꙿсприiати велико ꙃло и ѡргие ѿ господствами, како невѣрник и прѣстꙿпник сие повелѣние господствами. Еще и ꙃаклинание поставлѣ господствоми, по смерти господствами, кого проиꙃволит господꙿ Богꙿ бити господинꙿ Влашкои ꙃемли, или ѿ сердечнаго плода господствами, или ѿ сꙿродник господствами, или по грѣхом нашем ѿ иноплеменик, да аще почтет и поновит и ꙋтврꙿдит сие повелѣние господствами, того господꙿ Богꙿ да почтет и да ꙋтврꙿдит, и сꙿхранит вꙿ господствѣ его, аще ли не почтет и не поновит и не ꙋтврꙿдит, нѫ поперет и расипет сие повелѣние господствами, тѡго господꙿ Богꙿ да пораꙃит и да ꙋбиет ꙃде тѣлѡм, а вꙿ бѫдꙋщих вѣцѣ дꙋша его. и да имат ꙋчастiем сꙿ Iꙋда и сꙿ Арiем и сꙿ ѡнеми Iюдеие еже вꙿꙃꙿпише на Христа Бога спаса нашего, крꙿвꙿ его на них и на чедох их еже ест и бѫдет в вѣки. Амин. Сведѣтелие жꙋпан Драгомир Ꙋдрище, жꙋпан Нѣгое Борчев, жꙋпан Драгич Стоикев, жꙋпан Прꙿвꙋл дворник, жꙋпан Станко логоѳет, Данчюл комис, Алвꙋ столник, Дꙋмитрꙋ пехарник, Влꙿдислав спатар, Станко вистиiар, Нѣг и Драгомир стратор нич, и аꙃꙿ Коралꙇ еже писах вꙿ столни град Бꙋкꙋрещи месица iюл кѕ денꙿ в лѣто ѕцчи.

† IѠ ВЛАД ВОЕВОДА МИЛОСТIѠМ БОЖIѠМ ГОСПОДИНЪ.

† Întru Cristŭ D-ḑeŭ pré-credinciosulŭ şi pré-piosulŭ şi de Cristŭ-iubitoriŭ, şi *autocratŭ Iónne* **Vladŭ** voevodŭ şi Domnŭ, fiulŭ mareluĭ **Vladŭ** voevodŭ, cu mila luĭ D-ḑeŭ şi cu d-ḑeésca graţiă stăpânindŭ şi domnindŭ tótă ţérra **Ungro-română,** încŏ şi allŭ părţilorŭ de peste munţĭ, allŭ **Amlaşuluĭ** şi allŭ **Făgraşuluĭ** *duce.*

Am bine-voitŭ domnia mea, cu a mea bunăvoinţă, din pura şi luminata ânimă a domnieĭ melle, şi dat'am acestŭ de faciă pré-cinstitŭ şi pré-frumosŭ şi pré-respectatŭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle, care este maĭ pre susŭ de orĭ-şi-carĭ alte cinstite darurĭ, respectabileluĭ dregutoriŭ allŭ domnieĭ melle, *afflătoriŭ la curtea domnieĭ melle,* jupânuluĭ **Laţco** cu fiiĭ luĭ, şi cu nepoţiĭ luĭ de frate, jupânulŭ **Lupulŭ** şi jupânulŭ **Andrianŭ** cu fiiĭ lorŭ, ca să le fiă lorŭ satele anume: din **Ohaba** ocolulŭ **Tismeneĭ** uă jumetate, şi din **Petrenĭ** uă jumetate, carĭ le suntŭ lorŭ moşie vechĭ şi drepte; érŏ satulŭ **Topescii** să le fie întregŭ, fiindŭ-că îllŭ schimbase uă dată jupânulŭ **Stanislavŭ**-cluciarŭ cu jupânulŭ **Stanŭ**-stolnicŭ, dându-ĭ în schimbŭ satulŭ **Mihăĭlescii** încŏ în ḑillele luĭ **Radu**-voevodŭ, şi apoĭ însuşĭ jupânuluĭ **Laţco** *îllŭ cumperâ dreptŭ 1300 aspri* de la **Manea** fiulŭ luĭ **Barbu** (*), maĭ pe urmă a venitŭ jupânulŭ **Laţco** înaintea domnieĭ melle de şi-a regulatŭ pe nepoţiĭ seĭ de frate jupânulŭ **Andrianŭ** şi jupânulŭ **Lupulŭ,** dându-le jumetatea **Ohabeĭ** ocolulŭ **Tismeneĭ** şi jumetatea **Petrenilorŭ,** şi totŭ satulŭ **Topescii,** *ca să fie fraţĭ nedespărţiţĭ, érĕ orĭ-cuĭ din eĭ se va prileji a muri maĭ 'nainte de ceĭ-l'alţĭ, să nu se vindă partea luĭ, ci să trécă la ceĭ remaşĭ, dându-se domnieĭ melle unŭ callŭ bunŭ;* decĭ déră le-amŭ datŭ şi domnia mea ca să le fie lorŭ moşiă ohavnică, lorŭ, şi fiilorŭ lorŭ, şi nepoţilorŭ lorŭ, şi strânepoţilorŭ lorŭ, de nemine attinsă, dupre otărirea domnieĭ melle, scutindu-se de *vama oilorŭ* şi de *vama porcilorŭ,* şi de *albinăritŭ,* şi de *găletăritŭ,* de *ḑecĭme,* de *vinăriciŭ,* de *globe,* de *podveḑĭ,* de *olace,* maĭ pe scurtŭ de *orĭce slujbe şi dărĭ marĭ şi micĭ, câte se obicĭnuescŭ în autonoma ţérră şi provinciă* a domnieĭ melle; şi nemine să nu cuteḑe a bântui acelle sate, nicĭ

(*) Crisovulŭ nu lămuresce aci, în ce modŭ satulŭ Topescii trecu de la Stanislavŭ-clucerĭulŭ către Manea fiulŭ luĭ Barbu.

judecĭ, nicĭ *birarĭ*, nicĭ *globaşĭ*, nicĭ orĭ-care altulŭ din *boieriĭ şi dregutoriĭ domnieĭ melle, carĭ se trimittŭ după adjutorințele şi trebile domnieĭ melle;* căcĭ orĭ-cine s'arŭ încerca a le bântui, séŭ a le zădărnici măcarŭ cătŭ unŭ firŭ de pêrŭ, acellŭ-a va sufferi multŭ reŭ şi multă mâniă de la domnia mea, ca unŭ necredincĭosŭ şi călcătorŭ allŭ acesteĭ porunce a domnieĭ melle. Maĭ pune blăstemŭ domnia mea, că pe orĭ-cine îllŭ va allege D-ḑeŭ de a fi domnŭ Țerreĭ Românescĭ, fiă din rodulŭ ânimeĭ domnieĭ melle, *fie din némulŭ domnieĭ melle, fie chĭarŭ din peccatele nóstre unŭ altŭ némŭ*, acella să socotéscă şi să rennoéscă şi să întărésçă acéstă poruncă a domnieĭ melle, pentru ca astŭ-felĭu şi D-ḑeŭ să-lŭ socotéscă şi să-lŭ întărésçă şi să-lŭ păstreze în domnia luĭ; érŏ de nu va socoti şi nu va rennoi şi nu va întări, ci va lovi şi va răsipi acéstă poruncă a domnieĭ melle, attuncĭ şi D-ḑeŭ să-lŭ pérḑă şi să-lŭ ucciḑă, aicĭ cu trupulŭ érŏ în véculŭ viitorĭu cu suffletulŭ, şi să aĭbe totŭ uă parte cu Iuda şi cu Ariŭ, şi cu aceĭ Ovreĭ, ce strigară contra luĭ Cristŭ, D-ḑeŭ şi Mântuitorĭu allŭ nostru: săngele luĭ assupra lorŭ şi assupra copiilorŭ lorŭ, cea ce şi este şi va fi în vecĭ. Amin. Marturĭ: jupânulŭ **Dragomirŭ Udrisce**, jupânulŭ **Négoe** allŭ luĭ **Borce**, jupânulŭ **Drăghicĭ** allŭ luĭ **Stoica**, jupânulŭ **Pěrvulŭ** vornicŭ, jupânulŭ **Staĭco** logofetŭ, **Dancĭulŭ** comisŭ, **Albulŭ** stolnicŭ, **Dimitru** păharnicŭ, **Vladislavŭ** spatarĭu, **Staĭco** vistiiarĭu, **Négŭ** şi **Dragomirŭ** stratornicĭ, şi eŭ **Corlatŭ** care am scrissŭ în *capitalea Bucurescĭĭ*, în luna Iuliŭ 26 ḑille annulŭ 6998.

† Iónne Vladŭ Voevodŭ cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ.

No. 4.

1512–1516

Hărlĕŭ, fără annŭ, Genariŭ 15, hărtiă.

Bogdanŭ vodă cellŭ Orbŭ însciințéză municipalitatea de la Leopole despre mĕssura luată pentru îndestullarea mareluĭ logofĕtŭ Isacŭ, care, fiindŭ încŏ numaĭ vameşŭ în Sucéva, plătise ca garante pentru unŭ Antoniŭ summa de 87 galbenĭ unguresci, socotițĭ în cursulŭ vâmiĭ câte 57 leĭ galbênulŭ, şi apoĭ ne maĭ putêndŭ scóte aceĭ banĭ, nicĭ prin unŭ triplu recursŭ la municipalitatea leopolénă, nicĭ prin porunca regeluĭ Poloniei, miḑŭ-locŭ de căpetă autorisațiunea domnéscă de a-ĭ împlini dela orĭ-şi-care altŭ Leopolénŭ petrecĕtorĭu în Moldova, şi anume dela unŭ Bartoşŭ.

(Se află in Archiva municipale din Leopole, fasciculŭ 509.)

† Богдан воевода. божїю милостию господарь ꙁемли молдавскои. пишем. панȣ. бȣргъмистрȣ и ȣсим радцем старшим лїѡвским. прїѧтелем нашим милим даем вашеи милости ꙁнати. аж ишче. коли бил пан Исак. митником сȣчавским. а ѡн сѣ имил порȣк... (illisibile) ѡт Лїѡв. ꙁа Антонїѧ тиж ѡт Лїова. ꙁа пꙁ. ꙁлат ȣгръских. или по нꙁ аспра. ꙁа. а. ȣгръс. ꙗк ходѧт на мито. ино. пан. Исак. присилал. до вас нашими. листми. а ваша милость. ни жаднȣ. справидливост есте емȣ не ȣдилали а ꙁатим. ѡн ходил ѡт нас. ȣ посолство до кралю. и принес до вас. лист. ѡт кралѣ. а ви ни тогди есте емȣ ꙁаплатȣ не ȣдилали ино. ми есмо велили и приволили. пана Исака логофета. аби нам брал тоти. пинѣꙁи ѡт кого бȣдет мочи ино ѡн тими раꙁи. нашел Бартъша сина пана Мартина ѡт Лїѡва, та нам брал ѡт него. тоти вишеписаннїи пинѣꙁи. пꙁ. ꙁлат ȣгръски. але ȣсе. по. нꙁ. аспра. ꙗк ходѧт на мито. про то ваша милости. рачте. ȣдилати. справедливост мешчанинȣ вашемȣ. Бартъшȣ синȣ пана Мартина. аби сѣ емȣ. ȣдилала ꙁаплата ѡт того коснарѣ. аби не бил шкоден. бѡ и ваша милость ꙁнаете. аж бил нам дѡлжонъ. тот коснар. и пан Исак присилал до ваша милости. и жаднȣю. справедливост. не имал. ани ꙁаплата. † пис ȣ Хръдѡв. ген. еі.

† **Bogdanŭ** voevodŭ, cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnulŭ țerreĭ Moldoveĭ.

Scrimŭ côtră panulŭ burgmistru şi côtră toțĭ consiliariĭ maĭ marĭ din **Leopole**, *dragĭĭ nostri amicĭ*. Însciințămŭ pe grațiele vóstre, că încŏ de cândŭ era panulŭ **Isacŭ** vameşŭ în **Sucéva**, garantat'a ellŭ luĭ . . . . . din **Leopole** pentru **Antoniŭ** totŭ din Leopole *summa de 87 zloțĭ ungurescĭ, socotițĭ căte 57 aspri zlotulŭ, dupre cursulŭ vâmeĭ;* dupŏ aceĭa panulŭ **Isacŭ** de şi nu înceta de a trimitte la voĭ scrisorĭ alle nóstre, dérŏ grațiele vóstre totŭ nu ĭ-ațĭ făcutŭ nicĭ uă dreptate; maĭ pe urmă *mers'a ellŭ singurŭ din parte-ne ambassadorŭ la regele* şi v'a addussŭ uă poruncă de la insuşĭ regele, şi voĭ nicĭ atuncĭ n'ațĭ pussŭ la calle împlinirea datorieĭ; *decĭ acuma noĭ amŭ poruncitŭ şi amŭ învoitŭ panuluĭ logofĕtŭ Isacŭ ca să-şĭ împlinéscă ellŭ baniĭ de la*

orĭ-cine ĭĭ va da mâna; şi aşa dérŏ, găssindŭ de uă cam dată pe **Bartoşŭ** fiulŭ panuluĭ **Martinŭ** de la **Leopole**, panulŭ logofĕtŭ apucat'a de la ellŭ aceĭ banĭ *87 zloţĭ ungurescĭ socotiţĭ căte 57 aspri zlotulŭ, dupre cursulŭ vămeĭ*. Decĭ, să bine-voiţĭ graţiele vóstre de a îndestulla înşi-vĕ pe cetăţénulŭ vostru **Bartoşŭ** fiulŭ panuluĭ **Martinŭ**, ca să nu remână păgubaşŭ din pricina acelluĭ *coţcarĭu*, despre care sciţĭ şi graţiele vóstre, cum ne era datorĭu şi cum *în treĭ rĕndurĭ* venisse panulŭ **Isacŭ** la graţiele vóstre cu scrissorĭ alle sélle proprie şi altele din parte-ne, fără ca să i se fi făcutŭ plată. Scrissŭ în **Hărlĕŭ**. Genariŭ 15.

Documente inedite române.

No. 5.

Fără locŭ, 1610, Maiŭ 25, hărtiă.

Zapisulŭ luĭ Toderŭ din Voinescĭ, prin care se recunósce datorŭ jupânuluĭ Mihaiŭ suma de 7700 aspri, cu sorocul demultŭ trecutŭ, şi se obligă de a se libera la sf. Dimitrie, iar în casŭ contrariŭ se robesce creditoruluĭ seŭ, ellŭ şi cu tótă casa.

(Se afflă la Comisiunea Documentale.)

Скрiсам еȣ ТȣДОР де ВОИНЄЩИЙ честа ал меȣ ꙁапiс кȣм сꙃссꙃ щiе кȣм синтȣ деторiȣ жȣпꙃнȣлȣi МИХАIȣ аспрй ꙁѱ (7700) ши и синтȣ деторiȣ де мȣлтꙃ врѣме де синтȣ ла и (8) ани де кꙃндȣ и синтȣ деторiȣ ачещi аспри ши мiаȣ пȣс ꙁи де мȣлтѣ врй. iар акмȣ iар мамȣ рȣгат де мiа пȣс ꙁȣа. ла свети Димитрiе. сꙃй плꙃтескȣ аспри ла ꙁи. iар сꙃ нȣй воiȣ пȣтѣ плꙃти аспри ла ꙁи. iар еȣ сꙃй фiȣ рȣмꙃнȣ кȣ фечорiй мей ши кȣ тоатꙃ мошiа мѣ. ши мꙃртȣрiе ам пȣс. ши ам скрис денаинтѣ честор wамений бȣни. анȣме РȣСȣЛ де БОГЪТЄЩИЙ и ПРЪВȣЛ де ЖȣГȣРȣ. и ТȣДОР лwгфꙃтȣл де ВЛЪДЄНИ. и ГЄРГЄ. и пан армаш ши скриш еȣ ДȣМИТРȣ лwг. де СЪЛТРȣК. пис мсца Маiȣ ке (25) ден лѣт ꙁрий (1610).

No. 6.

Tergovisce, 1627, Iuliŭ 24, hărtiă.

Dobra, féta Pĕrvuluĭ, vinde logofĕtuluĭ Hrizea tótă partea sea din Voĭnescĭ, pe preţŭ de 6000 banĭ, cu scirea tuturorŭ megiaşilorŭ.

(Se afflă la Commissiunea Documentale.

Din peceţĭ se cunoscŭ maĭ bine duo: acea a luĭ Udrisce Nasturellŭ, cu iniţialile 8. H., înfeţişéză unŭ scutŭ, cu lambrechine, cu coronă, cu uă figură, întocmaĭ dupre regulele blasonuluĭ, fără a se puté desciffra detalliele; acea a armaşuluĭ Pană are în scutŭ unŭ animale şi de-assupra scutuluĭ uă cruce între duo crângĭ séŭ córne.)

† Ядекꙃ еȣ ДОБРЯ фата БЯРБȣЛȣI де ВОIНЄЩI, скрiȣ шi мꙃртȣрисескȣ, кȣ ачеста ал мiеȣ ꙁапис, кȣм сꙃ се щiе кꙃ ам вꙃндȣт жȣпꙃнȣлȣi ХРIꙀЄI мареле логофꙃт. тоатꙃ партеа мѣ де wчинꙃ де ꙟ ВОIНЄЩI де ꙟ хотар пꙃнꙃ ꙟ хотар. дерепт ꙅȣ (6000). де бани, шi w ам вꙃндȣт де а мѣ бȣнꙃ вое фꙃрꙃ де ничi w силꙃ. кȣ щiрѣ тȣтȣрор мещiашилор. де ꙟ сȣс шi де ꙟ жос. шi де ꙟпрежȣрȣл локȣлȣi, ка сꙃi фiе домнiеi лȣi мошiе wхабникꙃ, шi аȣ фост ла ачастꙃ токмѣлꙃ мȣлцi. wамени бȣнi мꙃртȣрiе анȣме де ꙟ СЪТѢНI ȣнкѣшȣл ВIНТIЛЪ. шi де ꙟ ТЪРГОВIЩЄ ПЯНЪ армашȣл шi фечорȣл лȣi ДȣМIТРȣ. шi де ꙟ ПIЄТРЯР попа ПЪТРȣ. шi попа НЄКȣЛЯ шi попа РЯДȣЛ. шi СТРОЄ. шi де ꙟ КЪНДЄЩI IѠНȣЛ СЪРБȣЛȣI. шi де ꙟ ЦЪМЄНЄЛЄ IВЯН. шi де ꙟ ТРЪГОВИЩЄ ꙀЛЯТЄ чiꙁмарюл. шi ДȣКȣЛ. шi де ꙟ ВОIНЄЩI ТЯТȣЛ. шi ам скрiс еȣ ȣДРIЩЄ НЪСТȣРЄЛ де ФIЄРЪЩI. ꙟ ораш ꙟ ТРЪГОВIЩЄ ꙟ лȣна лȣ юлiе ꙟ. кд. (24) де ꙁиле. вꙃ лѣто ꙁрле (1627).

ВIНТИЛ wт СЪТЄНI. НЄДѢЛКȣ портарюл. еȣ ДОБРЯ фата БЯРБȣЛȣИ. ПЯНЪ армашȣл. еȣ поп ВЯСIЛIЄ ДРЪНЧЄСКȣЛ мꙃртȣрiе. еȣ МИНЯ ꙁȣграф ꙟнкꙃ шi еȣ.

FRAGMENTE DOCUMENTALĬ.

No. 7.

Cracovia, 1511, Aprilĭŭ 2.

Porunca regeluĭ Sigismundŭ de a nu se lăssa popiĭ rusnecĭ să visitese Moldova sub motivŭ de hirotoniă, ca uniĭ ce trădéză acollo interessele Polonieĭ.

(Testulŭ latinŭ e publicatŭ în Acta Tomiciana, t. 1, p. 154.)

Regele **Sigismundŭ** cotră **Iónne Wilczek**, archiepiscopulŭ **Leopoleĭ**.

Afflămŭ, că popiĭ **Rusnecilorŭ** (popones Ruthenorum), sub pretestulŭ luăriĭ hirotonieĭ, *arŭ obicĭnuĭ de a face escursiunĭ în Moldova* şi în alte părţĭ străine, povestindŭ acollo duşmanilorŭ feliurite lucrurĭ despre starea **Polonieĭ**, şi trădândŭ astŭ-felĭu regatulŭ. Credêndu-se una ca asta a fi periculosŭ patrieĭ, cată a se lua messurĭ, ca aceĭ popĭ să nu se sacreze dupre ritulŭ lorŭ aĭurea, decâtŭ numaĭ de la vladiciĭ (apud vladicas) locuitorĭ în **Polonia**. De acea vĕ îndemnămŭ de a pune la calle în diocesea pré-sânţieĭ vóstre, ca nemine să nu maĭ cutede de a lua hirotonia în străinĕtate, sub pedépsa perderiĭ daruluĭ şi chiarŭ a capuluĭ. . . . .

No. 2. BUCURESCĬ, 15 AUGUSTŬ 1864. No. 2

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu prețulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIȚIEĬ, CULTELORŬ ȘI INSTRUCȚIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. **Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,** Annulŭ I.

ex-professor superior de istoriă și statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiunii documentalĭ.

Documente publicate în limbe străine.

No. 8.

Cracovia, 1523, fără dată lunariă.

Discursulŭ ambassadoruluĭ moldovénŭ Luca Cârje către regele polonŭ Sigismundŭ I assupra necessitățiĭ uneĭ allianțe crestine universalĭ contra Turcilorŭ; arrĕtândŭ ultimele cucerirĭ ottomane, maĭ cu sémă luarea Belgraduluĭ în Ungaria; descriĕndŭ greutatea cu care domnulŭ Moldoveĭ se putu sustrage prin stratageme de a adjuta sultanuluĭ, care illŭ amenințase în maĭ multe rêndurĭ; prevestindŭ pericolulŭ ce aștéptă pe creștinĭ îndată după luarea insuleĭ Rodosŭ de către Turcĭ; povestindŭ tristele evĕnĕmente alle țerreĭ muntenescĭ; communicândŭ secretulŭ storsŭ din gura unuĭ Turcŭ despre uă currêndă invasiune ottomană în Polonia; și îndemnândŭ pe regele de a lua assuprăși organisarea allianțeĭ anti-mahometane prin înțellegere cu papa și alțĭ principĭ crestinĭ.

(Acestŭ prețiosŭ monumentŭ allŭ elocințeĭ politice a străbunilorŭ nostri e publicatŭ în dialectulŭ rutenŭ, în Acta Tomiciana, t. 6, p. 226—231).

Domnulŭ meŭ **Stefanŭ** vodă, *prietenulŭ mărieĭ vóstre*, precum în rendurile trecute, astŭfelĭu și acuma, vĕ trimmitte vorbă și ammintire despre păgânĭ, cum battŭ crestinĕtatea, cum o appésă, cum îĭ răpescŭ pămêntur̆ĭ, lovescŭ și cupprindŭ orașe; pe cândŭ noĭ, crestinimea, nicĭ că ne gândimŭ la uneltirile lorŭ.

Adduceți-vĕ a minte, bună-óră, celle întemplate annŭ regatuluĭ ungurescŭ. Venindŭ **Turcii** cu multe puterĭ, încungĭurarŏ și dobândirŏ cetatea **Belgraduluĭ**, care ne era ca uă pórtă inchissă contra păgânilorŭ, și pe care deschiḑênd'o lorŭ D-ḑeŭ pentru pedépsa peccatelor nóstre, étă că-ĭ vedemŭ acum stăpânindŭ și alte orașe, robindŭ țérra serbéscă și maĭ căte alte locurĭ de prin pregĭurŭ.

Totuși, apperarea arŭ fi fostŭ cu putință, să se fi pregătitŭ și să fi fostŭ cu pază regele ungurescŭ cu consiliariĭ seĭ; căcĭ măria sea Domnul meŭ, cum afflasse de mișcarea **Turcilor** assupra regatuluĭ ungurescŭ, îndată a și începutŭ a da scirĭ peste scirĭ la măria sea regele, și la voevodulŭ **Transilvanieĭ**, îndemnându-ĭ să fie gata și luătorĭ-a-minte, să-șĭ întăréscă oștile și cetățile, să însciințeze și pe ceĭ-l'alțĭ domnĭ crestinĭ rugându-ĭ pentru adjutórie... și adjutórie le-arŭ și fi venitŭ; dérŏ nu voirŏ să ne créḑă, și de aceĭa scițĭ la ce sferșitŭ addusserŏ pe măriele lorŭ nepesarea și imprudința!

Ambassadorĭulŭ Domnuluĭ meŭ se affla la curtea sultanuluĭ tocmaĭ attuncĭ cândŭ acestŭ-a se găția cu resboĭu assupra **Belgraduluĭ**. *Maĭ 'nainte de a-lŭ congedia, vorbitu-ĭ-a Peri-pașa în următoriulŭ chipŭ*: "spune Domnuluĭ teŭ **Stefanŭ** „ca să essecute orĭ-ce poruncă îĭ va da sultanulŭ, „și numaĭ așa se va bucura de grația împerătéscă.“ Înțellegêndŭ fórte bine ce scopŭ potŭ avé unele atarĭ cuvinte, *Domnulŭ meŭ și cu totŭ divanulŭ* (hospodarowy nassemy y radzie yeho) stătură pe gândurĭ: ce-ĭ de făcutŭ? Apoĭ în grabă strinseră óstea de o spediară contra **Tătarilorŭ** pentru ca astŭ-felĭu măria sea să aibă scusă înaintea sultanuluĭ de lipsa ómenilorŭ.

Curêndŭ dupe aceĭa sultanulŭ se mișcâ spre **Belgradŭ**, trimittêndŭ la domnulŭ meŭ unŭ olăcarŭ să-ĭ dea de scire, și scriêndŭ în scrisóre așa: „érŏ tu, Stefane voevode, să ne sprijinescĭ „năvăllindŭ assupra țerreĭ secuescĭ, de'npreună cu „**Basaraba** domnulŭ muntenescŭ și cu **Mahometŭ** sangĭaculŭ **Nicopoleĭ**.“

Multŭ se măhni și se turburâ *Domnulŭ meŭ și cu divanulă seŭ*, și începură a se gândi la chipurile de a scăpa din năpaste. De'ntâĭu respunse măria sea că țérra stă în resboĭu cu **Tătariĭ**, apoĭ orbi pe trimisulŭ turcescŭ cu

darurĭ, caftane, banĭ, caĭ (datki kaphtany y haspri y kony)... nemicŭ nu cruţă pentru crestinĕtate!

Aşa dérŏ olăcarĭulŭ părăsi **Moldova** fără să fi făcutŭ verĭ-uă trébă. Numaĭ **Basaraba**-vodă singurŭ porunci boĭerilorŭ şi ostaşilorŭ seĭ să înşoçéscă pe **Mohametŭ** asupra **Secuilorŭ**.

După verĭ-uă duo septemânĭ sosesce de la sultanŭ unŭ altŭ olăcarĭu, cu uă scrissóre assemenea celleĭ de'ntăĭu, grăbindu-ne să dămŭ adjutórie contra **Secuimiĭ** Domnulŭ se affla în taberă. Cupprinsŭ de întristare, *ellŭ recurse la consiliulŭ divanuluĭ;* suciră şi resuciră, pônă ce şi astă dată se mântuiră de **Turcŭ**, amăgindu-lŭ cu vorbe şi cu peşcheşurĭ; apoĭ scrissórea sultanuluĭ o repedĭră pe dată la regele unguerescŭ şi consiliariĭ luĭ şi la voevodulŭ **Transilvanieĭ**, ca măriele lorŭ s'o védă şi să-şĭ tocméscă trebele; dérŏ eĭ nu ne-aŭ datŭ credĕmentŭ, nu s'aŭ apucatŭ a se întări şi a fi gata de apperare... singură măria vóstră cunnósceţĭ bine nepăssarea şi desunirea, ce domnesce acollo!

Acum vodă îşĭ congediase óstea şi plecâ la **Sucéva**, de unde, dupe uă şedere ca de duo septemânĭ, purcede spre **Hărleŭ**. Aci în drumŭ, tocmaĭ lôngă podulŭ **Siretuluĭ**, îllŭ adjunge *unŭ îmblătorĭu de la vorniculŭ ţerreĭ de josŭ* (honiecz od dolyeschneho starosty), adducêndu-ĭ vestea despre venirea unuĭ ambassadorŭ turcescŭ. Audĭndŭ asta, Domnulŭ *espediă în pripă porunce domnescĭ pe la boierĭ şi pe la ţerranĭ, chiămându-ĭ la óste* (po wsym panvm y ziemlanum ysch wsbyl ych na voynv) contra **Tătarilorŭ**. **Turculŭ** fu trăgênatŭ în calle, cu una cu alta, în câtŭ sossi deja dupo stringerea uneĭ părţĭ de óste, şi dede Domnuluĭ următórĭa scrissóre de la sultanŭ, plină de estrema mâniă: „E trădătorŭ cine se „abbatte de la voinţa imperătéscă; prin urmare, „nu cum-va să cutedĭ a nu asculta, ci din con„tra, fără zăbavă, sub ochiĭ şi priveghiarea a„cestuĭ allŭ meŭ credincĭosŭ şi cinstitŭ **Sinanŭ**-„**Celebiŭ**, să occupĭ, să pradĭ, să suppuĭ ţérra „secuéscă„.

Multŭ se întristase *Domnulŭ şi cu divanulŭ seŭ* şi, după felĭu de felĭu de încurcăturĭ, fu silitŭ a respunde d'adreptulŭ: „nu mĕ potŭ batte „cu Secuiĭ, de'ntăĭu pentru că avemŭ legăturĭ de „pace cu regele unguerescŭ; allŭ duoilea, pentru „că regele unguerescŭ fiindŭ nepotŭ regeluĭ po„lonŭ, apoĭ **Polonia** ţine cu **Ungaria**, érŏ **Lit**„**va** ţine cu **Polonia**, şi ne vorŭ cotropi ţérra „vedĕndu-ne în **Secuime**; allŭ treilea, pentru că „ne amenintă şi **Tătariĭ**. Fi-va plăcutŭ sultanuluĭ „să ni se pustiéscă şi să ni se pérdă ţérra? dérŏ „atuncĭ cine îĭ va plăti tributulŭ?

Înse ambassadorĭulŭ turcescŭ nu se pleca la aceste vorbe; încâtŭ, înţellegêndŭ greutatea situaţiuniĭ şi pericolulŭ de a fi despărţiţĭ silnicŭ de interessele crestinĕtăţiĭ, *multŭ măhnitu-s'a măria sea, şi lăcrimă, şi cuvîntă astŭ-felĭu către consiliariĭ seĭ şi ceĭ betrânĭ şi ceĭ tinerĭ:* „Jupânilorŭ! „óre cum să facemŭ maĭ bine? să ţinemŭ cu păgâniĭ „contra crestinilorŭ? séŭ să ne unimŭ prin pace şi „prin amiciă cu crestiniĭ contra păgânilorŭ?“ *Şi apoĭ întrebă măria sea în speciă pe consiliariĭ ceĭ betrânĭ, divanulŭ buniculuĭ seŭ Stefanŭ, cum sta pă„mêntulŭ moldovenescŭ maĭ 'nainte vreme în nesce „assemenĭ împregĭurărĭ?* (pythal swoyv radu sta„ruyv, dzieda swoyeho Stefana rady...)“ Şi respunseră boĭariĭ ceĭ betrânĭ: „sta pămêntulŭ nostru mol„dovenescŭ în legătură cu sântulŭ regatŭ ungu„rescŭ şi polonŭ.“ Atuncĭ disse măria sea: „să „fie dérŏ cum a fostŭ sub predecessoriĭ nostri, „sub buniculŭ nostru şi sub tatălŭ nostru; adju„te-ne D-deŭ şi Maica Domnuluĭ, şi să fimŭ una „cu crestiniĭ, şi să respingemŭ pe păgânĭ cu orĭ„ce midŭ-lóce!“

După acea trimmisse Domnulŭ meŭ în secretŭ la ambassadorulŭ turcescŭ pe vtori-logofĕtŭ şi pe vtori-vistiarĭu ca să se înţellégă. De'ntăĭu **Turculŭ** se făcea surdŭ, dérŏ maĭ pe urmă dise aşa: „voĭu lua eŭ tótă greutatea de pe „capulŭ vostru assupra spetelorŭ melle; numaĭ *să „ne daţĭ uă sută miĭ de aspri peste celle-l'alte da„rurĭ.*“ Stăturŏ la midŭ-locŭ aceĭ duoĭ boĭerĭ de făcurŏ să fie numaĭ *şésse-decĭ miĭ de aspri şi cincĭ-sute cărlanĭ, peste celle-l'alte darurĭ, adecă caftane aurite, patru-sute de aspri, caĭ şi blănĭ* (oprocz ynschych darow, kawtany ve sloczie a czothiry stha tysaczy haspr, y kony y schuby). Şi asfelĭu, cu mila luĭ D-deŭ şi cu noroculŭ crestinilorŭ, ne-a scăpatŭ din nevoiă acellŭ **Sinanŭ-Cilibiŭ**, *care şi ellŭ era Moldovénŭ de nascere, din némŭ boerescŭ, prinsŭ robŭ din ţérra de josŭ,*

Tóte astea lucrâ Domnulŭ meŭ pentru crestinĕtate şi nicĭ că adjutâ păgânilorŭ contra crucii!

După aceĭa sangĭaculŭ **Silistrieĭ**, a căruĭ autoritate se întinde d'alungulŭ **Dunăriĭ** în facia ţerrelorŭ muntenéscă şi a nóstră, trimisse la Domnulŭ meŭ unŭ solŭ, purtătorŭ uneĭ scrisorĭ de la sultanŭ, şi se ruga să i se dea adjutorĭu şi să i se învoéscă trecerea prin ţérra nóstră, ca să mérgă contra măriei vóstre; ci Domnulŭ meŭ vodă nu se înduplecâ şi respunse aşa: „să ne ĭerte „sultanulŭ, căcĭ nu putemŭ face dupe voia luĭ; de'n„tâĭu că avemŭ pace şi amiciă cu regele polonŭ; allŭ „duoilea că ţérra nóstră e închisă între **Ungaria** şi „**Polonia**; allŭ treilea că însişĭ **Turcii** orŭ să „facă stricăcĭune ţerreĭ nóstre; aşa dérŏ, pentru „ca să nu perimŭ din causa sultanuluĭ, illŭ ru„gămŭ să-şĭ allégă uă altă calle.“ După unŭ aşa respunsŭ, *măria sea Domnulŭ chĭămă divanulŭ seŭ, ţinu sfétŭ*, şi în fine, atâtŭ pentru înverşunarea acelluĭ sangĭacŭ contra crestinilorŭ, precum şi pentru strimbĕtăţile ce ne făcea pe la otare, trimise cu tânguirĭ la **Constantinopole** pe vorniculŭ **Jurie**, care, după multe allergărĭ şi *după ce plătise la patru paşĭ căte treĭ-ḑecĭ miĭ de aspri la fie-care*, reuşi cu mila luĭ D-ḑeŭ să se destitue acellŭ sangĭacŭ.

Vĕ este cunnoscutŭ măriei vóstră, că **Turcii**, trăsnéscă-ĭ D-ḑeŭ, assediézâ acum **Rodosulŭ**, care este ca uă cheĭă séŭ ca unŭ zidŭ de pétră pentru tótă crestinĕtatea. Fiţĭ sigură măria vóstră, că, de-ĭ va lăssa D-ḑeŭ pentru peccatele nóstre să dobîndéscă **Rodosulŭ**, apoĭ tótă crestinĕtatea o să caḑă sub mână lorŭ, feréscă-ne D-ḑeŭ! Domnulŭ meŭ are pe lôngă sultanŭ unŭ ambassadorŭ, *trimissŭ dupre obiceĭu cu şoĭmĭ*; *maĭ avemŭ acolo treĭ îmblătorĭ*, trimişĭ încă de annŭ fără să se fi întorsŭ; aşa dérŏ, îndată ce va fi sositŭ verĭ-unulŭ din eĭ, Domnulŭ meŭ nu va întârḑià de a communica noutăţĭ măriei vóstre.

Ce se attinge de ţérra şi domnia muntenéscă, apoĭ scimŭ că **Turcii** o stricară, ş'o vătĕmară, ş'o risipiră, şi-ĭ *pusseră in capŭ unŭ Turcŭ pe nume Mahomedŭ, şi tăiară boĭerimea, şi jupânese, şi copiĭ, şi robiră averile, şi arseră şi devastară satele.* Uă sémă de **Muntenĭ**, neputêndŭ a se pleca păgânilorŭ, şi-aŭ fostŭ allessŭ domnŭ pe unŭ **Radu-vodă**; înse acellŭ **Mahomedŭ** ellŭ adjunse cu óstea, ellŭ înfrânse în câte-va băttăliĭ, făcu multŭ reŭ şi mórte între **Muntenĭ**, şi-lŭ allungâ în ţérra unguréscă.

Dupô aceĭa voevodulŭ **Transilvanieĭ** strinse uă puternică armată, ca la optŭ-ḑecĭ miĭ de ómenĭ alleşĭ, şi întrâ cu **Radu**-vodă în ţérra muntenéscă asupra luĭ **Mahomedŭ**, care nu cuteḑâ să-ĭ astepte, ci fugi peste **Donăre**. Voevodulŭ **Transilvanieĭ** se mulţimi să trimittă în góna după ellŭ numaĭ pucinteĭ *drabanĭ*, carĭ trecêndŭ **Dunărea** în şaĭce (na dubassiech), arseră treĭ sate turcescĭ. Domnulŭ meŭ este însciinţatŭ că, după retragerea voevoduluĭ **Transilvanieĭ** din ţérra muntenéscă, **Mohamedŭ** arŭ fi revenitŭ la **Dunăre** cu patru sangĭacĭ, nu scimŭ încă cu ce scopŭ.

În privinţa regeluĭ unguresců să sciţĭ, că de câte orĭ Domnulŭ meŭ voià să însciinţeze pe măria sea, ca şi pe a vóstră, despre mişcările păgânilorŭ, ambassadoriĭ nostri nu-lŭ putură găsi: nu se scie pe unde petrece, lăssândŭ în nepăssare crestinĕtatea, pe cândŭ tocmaĭ măria sea maĭ multŭ de câtŭ orĭ-cine arŭ trebui să-şĭ caute de ţérră şi de domniă, ca să n'o maĭ paţe de la păgânĭ cea ce a păţit'o uă dată prin neîngrijirea şi indolinţa sea şi a consiliarilorŭ seĭ.

Cu acéstă occasiune Domnulŭ meŭ îmĭ recomendă de a vĕ spune în taĭnă măriei vóstre, că cu verĭ-uă ḑece ḑille (pultori nyedele) înaintea crăcĭunuluĭ, afflându-se vodă în taberă, sangiaculŭ care înlocuise pe acellŭ destituitŭ prin stăruinţele măriei sélle, trimisse unŭ solŭ la vodă, după obiceĭu şi din ordinea sultanuluĭ; căcĭ *aşa este obiceĭulŭ şi ordinea sultanuluĭ, ca orĭ-care noŭ sangĭacŭ allŭ Silistrieĭ să trimittă la domnulŭ Moldoveĭ uă ambassadă de amiciă.* Sferşindŭ solia sea, acellŭ ambassadorŭ se rugâ luĭ vodă *să reţină în şedinţa divanuluĭ maĭ pucinĭ consiliarĭ, căcĭ are să-ĭ comunice ce-va maĭ secretŭ* din partea sangiaculuĭ. Făcêndu-se dupe voia luĭ, rugâ ambassadorulŭ pe vodă să-ĭ spună: cum se împacă principatulŭ **Litvanieĭ** cu regatulŭ **Polonieĭ**? ce fluvie le despartŭ? ce codri? ce munţĭ? séŭ în care parte hotarulŭ e deschisŭ? Multŭ se minunâ Domnulŭ meŭ şi divanulŭ seŭ auḑindŭ aceste întrebărĭ, şi pe locŭ respunse vodă aşa: „ce nevoĭă are *fratele nostru* „*sangĭaculŭ* să ne cerceteze despre ţerre şi dom-

„nie străine, pe cândŭ noĭ nu cunnóscemŭ împre- „gĭurările lorŭ, ci ne cunnóscemŭ numaĭ ţérra nóstră, „érŏ despre regatulŭ polonŭ şi principatulŭ lit- „vanŭ scimŭ numaĭ atâta, că elle îşĭ aŭ unŭ stă- „pânŭ allŭ lorŭ, care le cărmuesce, şi in a căruĭ „domniă noĭ nu ne ammestecămŭ, avêndŭ cu mă- „ria sea buna pace şi amiciă.“ Érŏ ambassadorulŭ întimpinâ: „înse ómeniĭ vostri îmblă în acea ţérră „şi o cunnoscŭ.“ „Veḑĭ bine că îmblă,— respun- „se vodă,—dérŏ îmblă pentru trebuinţele lorŭ, „érŏ nu ca să spioneze starea lucrurilorŭ de acol- „lo; şi îndestulându-şĭ trebuinţele, se'ntorcŭ fără „zăbavă înapoĭ.“

După ce se retrasse **Turculŭ** la hanŭ (do hospodii), Domnulŭ meŭ şi divanulŭ măriei selle stătură la îndŭoéllă, şi se puseră pe gândurĭ, şi se dumeriră să trimittă la hanŭ la **Turcŭ** pe unŭ boierĭu *să-lŭ cinstéscă, şi să-lŭ îmbete, şi se affle adevĕrulŭ.* Atuncĭ **Turculŭ** ḑise curatŭ aşa: „Domnulŭ vostru nu vrea să împlinéscă rugă- „mintea frateluĭ seŭ sangĭacŭ, dérŏ degĭaba! căcĭ „noĭ singurĭ scimŭ cum megĭeşesce principatulŭ „litvanŭ cu regatulŭ polonŭ, de cândŭ îmblasserămŭ „cu **Malcocĭu** assupra ţerreĭ polone érna şi vé- „ra pônĕ la **Leopole**, ba adjunsesé **Malcocĭu** „şi maĭ departe de **Leopole**, pônĕ la **Chory- „pakow**.“

Înţellesse din astea Domnulŭ meŭ că se în- cércă păgânulŭ să-lŭ desbine de crestinĕtatea şi de măria vóstră, feréscă-ne D-ḑeŭ; şi multă ne- mulţumire simţi măria sea şi divanulŭ măriei sélle; şi espediarŏ fără zăbavă către sangĭaculŭ, ca res- punsŭ la soliă, cu darurĭ amicalĭ, pe vorniculŭ **Iurie** (Juryeho Marschalka), *care fuse şi la mă- ria vóstră,* dându-ĭ învĕţătură să affle şi să cer- ceteze despre celle descoperite din gura soluluĭ; ca apoĭ îndată ce vomŭ căpeta scirĭ, să nu întăr- ḑiămŭ de a însciinţa şi pe măria vóstră despre tóte câte vomŭ sci; ca astŭ-felĭu să fiţĭ încre- dinţată măria vóstră, mare şi bunŭ amicŭ allŭ nostru, că noĭ şi divanulŭ nostru nu vremŭ a ne despărţi de crestinĕtate şi de măria vóstră, cătŭ timpŭ vomŭ fi viĭ şi ne vomŭ putea lupta din vo- ia luĭ D-ḑeŭ; căcĭ altŭ-felĭu însăşĭ măria vóstră întellegeţĭ, ce assuprirĭ suffere Domnulŭ meŭ din partea păgânilorŭ!

Aşa dérŏ, bunulŭ şi marele nostru amicŭ, să cătaţĭ măria vóstră ca prin domnia şi regatulŭ măriei vóstre să se redice crestinĕtatea. Deŭ! a- veţĭ măria vóstră uă domniă şi crăiă mare, şi unŭ divanŭ mare şi numerosŭ; şi puteţĭ să cumpĕniţĭ lucrurile despre păgânĭ, şi să vĕ sculaţĭ şi să vĕ apperaţĭ contra duşmanuluĭ de'mpreună cu tótă crestinĕtatea, deşteptândŭ pe *sântulŭ părinte papa,* şi pe cesarele, şi pe regĭ şi pe toţĭ domniĭ cre- ştinĭ, să înfrunte cu forţa pe necredincĭoşiĭ vrăj- maşĭ aĭ crestinĕtăţiĭ; căcĭ amŭ arrĕtatŭ măriei vó- stre ce făcură păgâniĭ cu ţéra unguréscă; şi cum de curêndŭ răsipiră şi stricară domnia şi ţérra muntenéscă, punêndŭ acollo domnŭ pe **Turculŭ Mahomedŭ**; şi cum însuşĭ sultanulŭ cu tóte pu- terile sélle assediază pe mare şi pe uscatŭ Rodo- sulŭ, să nu-ĭ ajute D-ḑeŭ, ca nu cumva dobân- dindu-lŭ, D-ḑeŭ feréscă! să pună apoĭ mâna pe tótă crestinĕtatea. De acea veghĭaţĭ măria vóstră pônĕ ce păgânulŭ, occupatŭ în alte regiunĭ, nu s'a întorsŭ încă cu facia spre noĭ; căcĭ attuncĭ vaĭ crestinĕtăţiĭ! Domnulŭ meŭ, amicŭ allŭ măriei vó- stre, vĕ face cunnoscutŭ pericolulŭ crestinĕtăţiĭ, şi vĕ îndémnă să vĕ scullaţĭ una cu tótă crestinĕ- tatea contra păgânuluĭ, *nedesbinaţĭ şi alipiţĭ ca un- ghia de degetŭ* (iako stoy nohocz ka palczv).

De assemenea, Domnulŭ meŭ, amiculŭ mări- eĭ vóstre, rógă pe măria vóstră şi pe toţĭ domniĭ crestinĭ, ca să nu-lŭ lăssaţĭ pe ellŭ affară din mi- la crestinilorŭ; de vreme ce măria sea doresce cu tótă credinţa şi cu tótă dreptatea să fie cu cre- stinĕtatea întru cătŭ îĭ vorŭ ĭerta puterile, şi să mérgă cu măria vóstră contra duşmanuluĭ; nu- maĭ măria vóstră şi crestinĕtatea să nu ne res- pingeţĭ din sînulŭ vostru; căcĭ scie D-ḑeŭ ce marĭ assuprirĭ păgânescĭ are Domnulŭ meŭ, amiculŭ mă- rieĭ vóstre, din causa crestinĕtăţiĭ; şi o sciţĭ şi măria vóstră.

Să vĕ maĭ spuĭu măriei vóstre, că *Domnulŭ meŭ, amiculŭ măriei vóstre, ţinu acum sfĕtŭ cu consiliariĭ seĭ despre regĭĭ şi domniĭ crestinĭ, pen- tru ca să otăréscă, care din eĭ arŭ fi atâtŭ de vrednicŭ şi inţelleptŭ, in cătŭ să fie în stare de a incepe, de a întocmi, de a conduce marea afface- re a împăcĭuiriĭ crestinilorŭ contra duşmanilorŭ păgânĭ aĭ crestinĕtăţiĭ;* şi nicĭ Domnulŭ meŭ, nicĭ consiliariĭ seĭ nu se putură dumeri de a găssi unŭ rege şi domnŭ atâtŭ de vrednicŭ şi înţelleptŭ pen-

tru acéstă trébă, affară numaĭ pe măria vóstră, care, décă ațĭ voi s'o facețĭ cu divanulŭ măriei vóstre, *chĭămându-ve în adjutorĭu pe D-ḑeŭ şi pe Maĭca Domnuluĭ*, ḑeŭ că ațĭ fi unŭ mare şi allessŭ hatmanŭ, capŭ şi povățuitorĭu pentru tótă crestinĕtatea; căcĭ în adeverŭ, din câțĭ domnĭ crestinĭ cunnósce Domnulŭ meŭ şi divanulŭ măriei séLle, nu este altulŭ în demnitate ca măria vóstră: *unĭĭ sunt pré-tinerĭ, alțiĭ necunnoscuțĭ noŭĕ, alțiĭ necapabilĭ pentru facerea unorŭ lucrurĭ şi legăture atâtŭ de mărețe.*

În fine, rugămŭ pe măria vóstră de a băga în sémă cuvintele nóstre, gândindu-vĕ bine maĭ 'nainte de tóte să nu péră crestinĕtatea tocmaĭ în ḑilele măriei vóstre; căcĭ décă astăḑĭ D-ḑeŭ va pedepsi țérra nóstră **Moldova**, să nu vĕ îndoĭțĭ măria vóstră că mânĭ o să vină rendulŭ şi pentru alte domnie crestine. Nu trecețĭ cu uşorință assupra ambassadeĭ nóstre, fiindŭ ea de cea maĭ mare importanță. Măria vóstră avețĭ uă domniă mare, şi unŭ divanŭ mare şi numerosŭ: consultați-vĕ şi chibzuițĭ!

No. 9.

Bruxella, 1555, 23 Noembre.

Iacobŭ Basilicŭ Despota, maĭ în urmă domnŭ allŭ Moldoveĭ, scrie uă scrissóre de amabilitate către Filippŭ Melanchton, salutândŭ totŭ uă dată pe Casparŭ Peucer.

(Originalele grecescĭ e publicatŭ în Crusius, Turco-graecia; veḑĭ scrierea mea: Analyse litterarie esterne, p. 72).

Iacobŭ Basilicŭ *marchesele, despota* **Samosuluĭ,** *cavalerŭ allŭ neinvinsuluĭ Cesare, comitele-palatinŭ;* către pré-înțelleptulŭ şi bine-credincĭosulŭ bărbatŭ, domnul **Filippŭ Melanchton,** cu salutare.

Este deja multŭ timpŭ, pré-piosule **Filippe,** de cândŭ nu vĕḑuĭu de la tine nicĭ cea maĭ mică scrissóre, de şi îțĭ scrisseiŭ de 2 orĭ şi de 3 orĭ *dupe plecarea mea din Mansfeld.* Acéstă tăcere mĕ îngrijĭa fórte multŭ, temêndu-mĕ neincetatŭ ca nu cum-va şi **Melanchton**, allŭ meŭ făcĕtorŭ de bine şi amicŭ, să fi plătitŭ şi ellŭ datoria omenéscă. Afflândŭ însĕ că eştĭ viŭ şi sânĕtosŭ cu mila luĭ D-ḑeŭ, amŭ mulțumitŭ Mântuitoruluĭ nostru că totŭ te păstréză în viéță, învrednicindu-mĕ să te maĭ potŭ vedea uă dată. Scrisórea de faciă o trimittŭ prin **Finzing**, clarissimulŭ şi doctissimulŭ consiliarŭ allŭ neinvinsuluĭ Cesare, pentru ca ea să nu se retăcéscă ca celle-l'alte. Cu acéstă occasiune îțĭ trimittŭ şi uă scrisóre din partea *némuluĭ* (*ἀνταγέψιον*) *meŭ pré-măritulŭ domnŭ allŭ Dorideĭ, care venindŭ acum din Grecia la Cesare*, m'a auḑitŭ povestindŭ în tóte ḑillele sublimele télle virtuțĭ şi fapte bune. Te rogŭ, să salutĭ din parte-mĭ pe pré-înțelleptulŭ între urmaşiĭ luĭ **Asclepiade** d. **Casparŭ Peucer.** Fiĭ sânĕtosŭ şi respunde acelluĭ ce te iubesce cu ânima curată. *Despota nenorocituluĭ şi pustiĭtuluĭ Samosŭ, care fu într'uă vreme fericitŭ şi plinŭ de locuitorĭ.* 23 Noembre, 1555. **Bruxella.**

Allŭ têŭ **Basilicŭ.**

Documente inedite române.

No. 10.

Iașiĭ, 1617, fevruariŭ 19, hărtiă.

Radulŭ-vodă respunde diregătorĭuluĭ, şoltuzuluĭ şi pŭrgarilorŭ din Tĕrgulŭ-frumosŭ la tenguirea lorŭ contra vorniculuĭ Urechea şi monastiriĭ Seculŭ pentru impressurarea unorŭ proprietățĭ pretinse municipalĭ: uă móră, uă casă şi unŭ locŭ de odaiă în țérrină.

(La Archiva Statuluĭ).

† Іѡ РАДꙊЛ ВОЄВОДА божію милостію господаръ землн мѡлдавскои.

Скрїем домнїа мѣ диретъторюлꙋі, ши шолтꙋзꙋлꙋі ши пъргарилор дин ТРЪГꙊЛ ФРꙊМОС, дъм воаѡ щире де ѡ карте чаң тримис ла домнїа мѣ, пре ѡмꙋл востръ, кꙋ пъръ пре ꙊРѢКЄ чаꙋ фостꙋ ворник, ши пре кълꙋгъри де ла мънъстире де ла СЪКꙊЛ, цичец къ ваꙋ лꙋат ѡ моаръ, ши ѡ касъ, ши ꙋн лок де ѡдае ҷн царинъ аколо, деч ворникꙋл ꙊРѢКЄ, циче каꙋ фостꙋ дать, ачѣ моаръ ши ачѣ касъ, ши ачел лок де ѡдае, де ЄРЄМЇА водъ, ГꙊЦЄІ чаꙋ фост ꙋшѣр, дꙋпъ моартѣ ГꙊЦЄІ датꙋлѣꙋ фръцинесъꙋ МОГЪЛДІ чаꙋ фостꙋ ворник. дечі МОГЪЛДѢ ла моартѣ са, датаꙋ ачѣ моаръ ши ачѣ касъ, ши ачел лок де ѡдае, свінтеі мънъстиреі СЪКꙊЛꙊІ, ка съл скрїе, ла помѣнник ши съі .... паменци, ши нерꙋшентꙋ лꙋ фостꙋ, ши де аци домни, карїи аꙋ фостꙋ маи ҷн коаче, ачѣ токмалъ, пентрачѣ воі акмꙋ нꙋ щꙋ че ҷнблаци местекъндꙋ, спрѣ чѣіа дѣка веці ведѣ, кар-

тѣ домнїи мѣле, ꙗр воі фоарте съ даці паче съ ціє, кълȣгърїи де ла СЪКȢЛ, кȣм лȣ цънȣт ши пънъ прѣкмȣ, шии ꙟнтрȣ немикъ, съ нȣ въ местекаці, ꙟнаинтѣ кърцїи домнїи мѣле, ничі маі мȣлтъ жалокъ съ вїє, ꙟнтраалт кип съ нȣ фачеці.

† Господинъ велѣл. ȣ ІАС влѣто ҂зрке фв ӧї.

† ГІАНГЪ вел лѡгф ȣч.

(Iscăllitŭ:) ГІАНГЪ логофет искалх.

† ІѠН.

No. 11.

Iașĭ, 1627, Februariŭ 27, hărtiă.

Mironŭ vodă mustră pe purcalabiĭ de Némțŭ pentru că cutedară a globi și a se ammesteca în judecățile satuluĭ Petricaniĭ, suppussŭ prin privilegiŭ numaĭ jurisdicțiuniĭ monăstiriĭ Seculŭ; precum de assemenea opresce pe olăcarĭ, podvodarĭ și alte slugĭ domnescĭ de a essercita missiunea lorŭ în cupprinsulŭ acelluĭ satŭ.

(Se afflă la Archiva Statuluĭ).

† Іѡ МИРОН БАРНОВСКИ МОГИЛА воевода божїю милостїю господаръ земли мѡлдавской.

Скрїȣ домнїа мѣ ла слȣџиле ноастре пъркълабїи де НЕАМЦȢ, дадвъ ꙟн щире къ саȣ желȣит ꙟнаинтеа домнїеи мѣле, рȣгъторїи ноштри, егȣмънȣл ши тот съборȣл де ла свънта мънъстире де ла СЪКȢЛ, пре вои зъкъндȣ къ лȣ еи аколо ла цънȣт ȣн сат анȣме ПЕТРИКАНИИ ши нȣі лъсаци ꙟн паче, че мȣлтъ невое ле фачеці, ши асȣпрѣлъ, де нȣ пот ѡдихни мишеїи де ръȣтатеа воастръ, че де се ва сфъди вре ȣн ѡм кȣ алтȣ ѡм, вои ши мѣрџеці де и пръдаці, ши ле фачеці ръȣтате мȣлтъ, де каре лȣкрȣ нȣ саре кѫдѣ съ фачеці вои ȣнеле, ка ачастѣ, пентрачѣа дѣка веці ведѣ картѣ домнїеи мѣле ꙗръ вои съи лъсаци фоарте ꙟн паче, ꙟнтрȣ немикъ съ нȣи ꙟнвълȣиці ши ла немикъ съ нȣ въ аместекаци, ниче ꙟн сат съ нȣ ꙟнтраци фъръ де исправъ, че съ лъсаці фоарте ꙟн паче мишеїи, съ нȣ маи вїе жалобъ пре вои, їаръ де се вор афла нескаре ѡамені рѫи фȣрі саȣ тълхари, де съ вор афла де фацъ пре ȣнїи ка ачѣа, съи принеці ши съи легаці ши съи тримитеци ла домнїа мѣ. ꙗръ маи мȣлтȣ немикъ съ нȣ щиȣ домнїа мѣ къ въ аместекаці, де аре фи ши нескаре гаоаке аколо ꙟнкъ съ нȣи ꙟнвълȣиці, къ ам лъсатȣ домнїа мѣ съ хие де трѣба свинтеї мънъстири, пентрачѣа ши вои тоате слȣџиле ноастре къци веци ꙟмбла кȣ слȣжбеле домнїеи мѣле ла ачел цънȣтȣ, ꙟнтрȣ немикъ съ нȣи ꙟнвълȣиці ниче кȣкателе съ нȣ ле лȣаци пентрȣ алте сате, ши вои ѡлъкари ши подводари ꙟнтрȣ немикъ съ нȣи ꙟнвълȣиці, ниче каїи де ѡлаче съ нȣ ле лȣаци ниче воїи ла подвоаде, че съ хїе фоарте ꙟн паче, ниме ꙟнтрȣ немикъ съ нȣ кȣтѣзе .... ꙟнвълȣи престе картѣ домнїеи мѣле.

† Сам господинъ велѣл. ȣ Іас в лѣто ҂зрле Фев кз.

ІѠ МИРОН ВОЕВОДА.

† ШАИДИР.

No. 12.

Petrarĭu, 1627, Iuliŭ 21, hărtiă.

Armașulŭ Pană cu tótă famillia sea vinde logofĕtuluĭ Hrizea, cu scirea tuturorŭ megiașilorŭ, partea sea din Voĭnescĭ, pe prețŭ de 4000 banĭ.

(Se afflă la Commissiunea Documentale.

Pe pecetea logofetuluĭ Sima vedemŭ vulturulŭ imperiale cu leginda împregĭurŭ: ✝ *ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΧΩΝΙΑΤΗΣ*.)

† Адекъ еȣ ПАНЪ армашȣл де ꙟ ТРЪГОВІЩЕ. ші кȣ тоатъ фъмѣꙗ мѣ. скрїȣ ші мъртȣрісескȣ кȣ ачеста ал мїеȣ запіс. кȣм ам вънȣт тоатъ партѣ мѣ де ꙟ сат де ꙟ ВОІНЕЩЇ. кътъ ам авȣт кȣмпърътоаре. де ꙟ хотар пънъ ꙟ хотар. кȣ вадȣл де моаръ. кȣ тот венітȣл ші кȣ ȣн рȣмън анȣме ѠАНА кȣ фечорїі лȣі жȣпънȣлȣі ХРІЗЕІ мареле логофът. дерепт ҂д. (4000) де бані гата ші ꙗм вънȣт де а мѣ бȣнъ вое. ші кȣ щїрѣ тȣтȣрор меџїꙗшілор. ші де ꙟ сȣс ши де ꙟ жос. ши ачест рȣмън ѠАНА фостаȣ фȣџіт ꙟ цѣра ȢНГȢРЕСКЪ. ꙗр жȣпънȣл ХРІЗЪ логофътȣл лаȣ скос де ꙟ цѣра ȢНГȢРЕСКЪ. ши лаȣ адȣс ꙟ цѣръ. ші ꙟкъ ꙗȣ дат жȣпънȣл ХРІЗЪ логофътȣл ши ꙟтрȣ мъна рȣмънȣлȣі бані. ҂а. (1000) дерепт ачѣꙗ ꙗм фъкȣт запісȣл мїеȣ. кȣм съ і фїе мошїе некъінтитъ. ші де німѣ де ꙟтрȣ ѡаменїі мїеі невое съ нȣ аїбъ. къ ꙗм вънȣт еȣ де а мѣ бȣнъ вое ші кȣ запісȣл мїеȣ съ аїбъ а ші фаче рѣ ші карте домнѣскъ де мошие. ши мъртȣрїе ꙟкъ аȣ фост ѡамені бȣні анȣме. де ꙟ ПЕТРАРЮ. попа ПЪТРȢ. ші ꙗр попа ПЪТРȢ. ші попа РАДȢЛ. ші попа НЕКȢЛА. ші ȣнкіꙗшȣл СТРОЕ. ші РАДȢЛ КЪȢТЪ. ші ДОБРОТЪ БȢЛПЕ. ші НЕКȢЛА пех фечорȣл попеі БАЛЕІ де БРАШОВ. ши СІМА логофътȣл де

ТРЪГОВИЩЄ. ші КЪРСТѢ фечорȣл лȣ ВІНТІЛЪ де СЪТѢНІ. ші НЄГОІЦЪ пех МЄІѠТЪ де БОРЄЛЄЩІ. ші НІСТОР логофътȣл де ТРЪГОВИЩЄ. ші ам скріс еȣ ȢДРИЩЄ НЪСТȢРЄЛ де ФІЄРЪЩІ. ꙟ сат ꙟ ПІЄТРАР. ꙟ лȣна лȣ юліе ꙟ ка. де зіле, вѫ лѣто, ѕзрле.

Попа ПЪТРȢ. Попа РАДȢЛ. Попа ПЪТРȢ. Попа НЄКȢЛА. ПАНЪ армаш (pecete) СТРОЄ (pecete). СИМА лог. (pecete). НЄКȢЛА пех. (pecete) НИСТОР лог. (pecete). КРЪСТѢ (pecete).

No. 13.

Fără locŭ, 1627, Augustŭ 10, hărtiă.

Preda vinde păharnicului Socolŭ partea sea din Gemenele pe preţŭ de 6000 banĭ.

(La Commissiunea Documentale.)

† Єȣ ПРЄДА сынѫ ПРЪВȢЛȢІ скрисам ал меȣ запис ал мѫна лȣ СОКОЛ пѫх. кȣм сѫ се ціне кѫ іам вѫндȣт тотѫ партѣ мѣ кѫтѫ ам авȣт ден сат де ЦЄМЄНЄЛЄ ши де престе тот локȣл ши де кѫмп ши де пѫдȣре ши де апѫ ши де силище сатȣлȣі ши кȣ ȣн рȣмѫн анȣме КРЪСТЄ ши кȣ фечоріи лȣи кѫци аре ши кѫци и ва маи да Дȣмнезеȣ ши ам вѫндȣтȣ де бȣнѫ вое а мѣ дерепт шасе мие де бані гата ка сѫ и фие мошие лȣ СОКОЛ пѫх. ши фечорилор лȣи ши мѫртȣрие ам пȣс фраціи меи, МИХАЮ и СТОИКА ши ам скрис еȣ МИХАЮ месца авгȣст дни ї вѫ лѣт ѕзрле. еȣ ПРЄДА.

No. 14.

Fără locŭ, 1629, Augustŭ 25, hărtiă.

Postelnicellulŭ Preda de la satulŭ Lazure vinde păharnicului Socolŭ duo părţi alle sélle din satulŭ Gemenele, cu totŭ loculŭ şi cu duoĭ rumânĭ, pe preţŭ de 30000 banĭ.

(În Commissiunea Documentale.)

† Єȣ ПРЄДА пост сынѫ ПРЪВȢЛȢІ лѡг ѡт ЛАЅȢРЄ скрисам ши мѫртȣрисескȣ кȣ ачест ал меȣ запис кȣм сѫ се ціне кѫ ам вѫндȣт еȣ лȣ СОКОЛ пех ѡчинѫ ши мошие ꙟ сат ꙟ ЦЄМЄНЄЛЄ ꙟнсѫ ден парте ме кѫт ам авȣт доѡ пѫрци де престе тот локȣл ши ден кѫмпȣ ши ден апѫ ши ден пѫдȣре ши дентрамѫндоѡ силищиле сатȣлȣі ши де престе тот локȣл ши кȣ дои рȣмѫни анȣме БОЙКО ГЛЪВА кȣ фечоріи лȣи ши КОМАН кȣ фечоріи лȣі пѫнтрȣ кѫ ачест мошие ши рȣмѫнȣ че скриȣ маи сȣс фостȣміаȣ де мошие де ла татѫ меȣ ПЪРВȢЛ лѡг дечи мамȣ скȣлат еȣ де бȣнѫ вое а ме ши фѫрѫ де ничи ѡ силѫ де ам вѫндȣт лȣ СОКОЛ пѫх дерептȣ, ѧл (30000) де бані гата ка сѫи фие мошие лȣи ши фечорилор лȣи алегѫндȣ сѫ се ціне парте ностръ а ме ши а фрацилорȣ меи анȣме НЄДЄЛКО ши МИХАІ ши СТОІКА кѫтѫ ам авȣт мошие ꙟ сат ꙟ ЦЄМЄНЄЛЄ парте лȣ НЄГРЄ тѡт ши парте лȣ ВОЙКО тѡт дичи де ꙟтрачесте доа пѫрци де ла чеціи дои моші еȣ ам авȣт а патра парте іарѫ треи пѫрци лȣ рѫмас ла фраци меи кареи скриȣ маи сȣс анȣме дечи ден парте ме еȣ мам скȣлат де ам вѫндȣт доа пѫрци ши кȣ дои рȣмѫни ши кȣ фечоріи лор лȣ СОКОЛ пѫх дерепть ачест прець чи скрие маи сȣс ка сѫи фие мошие ерѫ ѡ парте ши кȣ ȣн рȣмѫн анȣме КРЪСТЄ. еȣ ми ѡ ам лѫсат сѫ ми фие мие мошие ши ам вѫндȣт кȣ щирe тȣтѡрор фрацилорь меи дерепть ачее ам фапть ши записȣл меȣ ка сѫ фие де крединцѫ ла мѫна лȣ СОКОЛ пѫх ши мѫртȣрие ам пȣс ѡмени бȣни ꙟпре нȣме СТАН лѡг ѡт СЪВЄЩИ ши НЄГȢЛ пост ѡт НЄГОЄЩИ ши ГЄРГЄ пит ши ПЪДȢРЄ пѫх ѡт ЛАЗȢРЄ ши НЄДЄЛКО пост ши МИХАЮ пост ши СТОІКА пост ѡт ЛАЗȢРЄ ачеста мѫртȣрисескȣ кȣ записȣл меȣ ши ам скрис еȣ МИХАИ пост кȣ мѫна ме, пис месица авгȣста дни ке вѫ лет ѕзрлз.

Єȣ МИХАИ пост. еȣ ПРЄДА пост. (pecete) еȣ СТОІКА пост.

No. 15.

Tergovisce, 1636, Iuniŭ 29, hărtiă.

Membriĭ municipalităţiĭ de la Tergovisce întărescŭ banuluĭ Hrizea cumperătura uneĭ viĭ suburbiane cu preţŭ de 110 galbenĭ unguresci de la şoimariŭlŭ Stanciulŭ, arretândŭ hotarele şi însuşirile acelleĭ viĭ.

(În Commissiunea Documentale.)

† Вѫ имѣ ѡтца и сына и свѣтаго дȣха троици единосȣщна и неразд̾ѣлна амин. (În numele Tatăluĭ, Fiuluĭ şi Duhuluĭ Sântŭ, treime consubstanţiale şi nedespărţită amin)

† Азѫ еȣ ТȢДОРАН сȣдцȣ. и. ві пѫргари ѡт ТЪРГОВИЩИ. Скрисам ачестѫ а ностръ карте жȣпан ХРИЗЄІ вел бан кралевески. кȣм сѫ се ціе кѫ лȣ кȣмпѫрат ѡ віе де ла СТАНЧȢЛ шоимарȣл де ТЪРГОВИЩИ, ꙟсѫ віа ꙟ фѣце ꙟ де-

лȣл **ТЪРГОВЕЩЕ**. де латъ де ꙟ **НИКА ЮЗ** (?) пън ꙟ дїаконȣл **ТȢДОР МȢЧЕ**. ші кȣ пометȣл ші кȣ тот локȣл кът се ва афлѣ ꙟ прежȣрȣл, ші ꙟ лȣнгȣл ачеі віи. дерептȣ, ȣг. рї (110). вани гата ші лȣ келтȣитȣ лааладжмаш ȣг. (locŭ deşertŭ) ші ѡм въндȣт еȣ **СТАНЧЮЛ** де а мѣ вȣнъ вое ши кȣ щире а тѡате рȣденїиле мѣле· ші кȣ щире тȣтȣрор вечїнилор мїеі ші де ꙟ жѡс ші де ꙟ сȣс. аішишдере ші дȣмнелȣі ѡȣ кȣмпърат де а дȣмнелȣі вȣнъ вое. ші лȣ дат аі дȣмнелȣі дерепці вані гата че скриȣ маі сȣс. ка съ фїе дȣмнелȣі мошїе ѡхабнекъ ꙟ вечїе ши ла токмѣлъ дȣмнелȣі кънд сѣȣ токмит де вȣнъ вое. фостаȣ мȣлці боіари ші преоци ші бътрънїи ѡрашȣлȣі мъртȣрїе нанмѣ (anume) пърінтеле **ВАРЛАМ** ѡт **ДЕЛ**. поп **ТАНАСЇЕ** клисїарх. поп **КИР ФОТЕ**. поп **ІАНЕ**. ѡт свѣта **ПЕТКА** (Paraschiva). поп **ИВАН**. дїакон **ИРІМЇЕ**. ѡт свѣти **НИКОЛАЕ**. поп **ВАСЇЛЇЕ**. поп **ТАТȢЛ**. поп **ДȢМІТРȢ**. поп **ІАНАКЕ** сынъ попа **ТАНАСЇЛЇЕ**. и **ЦАНДРЪ** къпітанȣл. поп **ВЛАІКȢЛ** ал владикъи. **НИКАЮЗ** (?) **ДОБРЕ** лѡг. **РАДȢЛ** пех. **НИКА** негȣцторȣл. и брат его (şi fratele seŭ) **ПРОКА**. **ПАРАСКО** негȣцторȣл. **ДȢМІТРȢ** негȣцторȣл. **ІАНЕ** іатро. **ІАНЪШ** кȣпцȣл. **ФОТА** вел (cellŭ mare) **ДАПЧȢЛ** ѡтець (părinte) **ГЕРГЕ** лѡг. **ДȢМІТРАШКО** лѡг. **ЛАЗАР** ал **НЕДЕЛОЕ**. **ДРАГȢЛ** пост. **ФОТА** мал (cellŭ micŭ) **ИВАНȢШ** пост. **ГЕРГЕ** пост. **ПЪРВȢЛ** грам. **РЪДИЧ** брат (fratele) **ФОТЕІ**. **ВЛАДȢЛ** сынъ **ЕФРЕМ** лѡг. **ЕФТЕМЇЕ**. ші алці мȣлці ѡмені вȣни. ші бътрѫни мъртȣріе. ші сѣȣ дат вані ꙟ каса лȣ **ДȢМІТРАШКО** лѡг. ши пентрȣ кредінца лам скрис еȣ поп **ВАСІЛЇЕ ДРЪНЧЕСКȢЛ** ші мъртȣрисескȣ. пис месица юн ко. петрови денъ вл ѣт ⁄ѯрмд.

Pecete.

Documente publicate române.

No. 16.

Fără locŭ, 1134, Maĭu 20

Ivanco Rostislavovicĭ, principele Berladuluĭ sub suzeranitatea regeluĭ Galiţieĭ, scutesce pe neguţitoriĭ din Mesembria de plata vâmeĭ la descărcarea mărfurilorŭ de peste Dunăre în oraşulŭ Galicĭ-micŭ, dându-le latitudinea de a o plăti în Tecucĭ, séŭ în Berladŭ, séŭ în alte oraşe; şi-ĭ scutesce de assemenea de plata vâmeĭ la încărcarea mărfurilorŭ pâmentene, ungare, russe şi boeme, în orĭ-care altă politiă, affară numaĭ de Galicĭ-micŭ, unde se va solvi dupre appreţuirea ce va face voevodulŭ.

(Acestŭ documentŭ, descoperitŭ în Podolia, s'a publicatŭ în originalele slavŭ şi cu traducerea românâ în ḑiarĭulŭ: *Instrucţiunea publică, revista septemânariă din Moldova*, No. 1, p. 8).

Fragmente documentalĭ

No. 17.

Pressel (Silesia), 1527, Maĭu 20.

Scrisórea agintelui diplomaticŭ englese John Wallop către cardinalulŭ Wolsey despre trebele Ungarieĭ în genere, şi despre relaţiunile eĭ cu Moldova în parte.

(Originalele englese e publicatŭ în Monumenta Hungariae historica, t. 5, p. 304).

. . . . Să sciţĭ graţia vóstră că se afflă aicĭ unŭ ambassadorŭ de la voevodulŭ **Moldoveĭ** (Waywda of Muldavia), ţérră situată între **Polonia** şi **Turcia**; care ambassadorŭ îmĭ spusse ellŭ singurŭ prin tălmacĭulŭ seŭ, că Domnulŭ luĭ propune regeluĭ **Boemieĭ** orĭ-ce servicie şi îndatorirĭ din tóte puterile sélle (all service and pleasure to the uttermoste of his power) . . . . .

Avisŭ.

Acestŭ numĕrŭ se împarte gratis la toţĭ abonaţiĭ ḑiariuluĭ *Bucĭumulŭ*. Orĭ cine va dori să se abonneze, în capitale séŭ pentru judeţurĭ, se va adressa de-a-dreptulŭ la Tipografia Statuluĭ, în localulŭ Sf. Sava. Abonnamentele se priimescŭ numaĭ pe unŭ annŭ. Orĭ-ce communicaţiune de documente pentru a fi publicate în *Archiva istorică a Românieĭ* să se adresseze pe numele redactoruluĭ, Otelŭ de Orientŭ, No. 18.

Imprimeria Statuluĭ.

No. 3. BUCURESCĬ, 22 AUGUSTŬ 1864. No. 3.

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu prețulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIȚIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. Annulŭ I.

Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,

ex-professor superior de istoriă și statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiunniĭ documentalĭ.

Documente inedite în limbe străine.

No. 18.

Fără locŭ, 1391, Decembre (?), indictionŭ 14 (*); pergamenă.

Despota Stefanŭ, domnulŭ părțeĭ dunărene a Serbieĭ, intăresce monăstirilorŭ Tisména și Vodița din Țérra-Românéscă, allŭ cărorŭ ctitorŭ fu părintele seŭ Lazarŭ, ḑece metóșe în Serbia: Tri-brodi, Hapovți, Drajevți, Crușevița, Duhovți, Izvorețŭ, Baricĭ, Bichin, Ponicva și Poporate; deschiḑêndŭ în elle uă liberă priimire nu numaĭ pentru vechiĭ lorŭ locuitorĭ, imprăștiațĭ în timpulŭ resbóielorŭ, ci și pentru orĭ-care individŭ, affară numaĭ de criminalĭ nesufferițĭ; cu scutélla de globe și dărĭ domnescĭ.

(Se afflă la Archiva Statuluĭ).

Милостїȣ въседржителꙗ Бога, азь Стефань. въ Христа благочьстивою вѣрою. по въсходȣ власти прѣжде бывшими деспоть. многою теготою ѡбдрьжимь ѿ езыкь. людїе мали и велици, кȣпноже и монастырїе инноци. кȣпно скрьбми ѡдржжими бѣхȣ, ꙗкожеи азь. егдаже благоизволи благыи Богь посѣтити люди свои, иже ѿ тѣснoти на пространство. и ѿ немощи въ силȣ. и ѿ скрьби на веселїе прѣводе. прѣведе и мене по своеи благости, ѿ повиновенїа на свободȣ, и ѿ мьншаа прѣстола на высѡчаишїи. тогда и азь свободȣ подахь монастырѡмь, и коемȣждо свое достоиньство. въ нихже ѡбрѣтохь и монастыре въ влашкои земли, иже помощїю блаженаго родителꙗ моiего създашесе. храмь пречистои Богородици на Тисменои. и великаго Андонїа на Водици. метѡхы ꙗже имахоу въ ѡбласти царствами. подобно ꙗкоже и инаа въ забытїе и запȣстѣние коньчно прѣложеннаа. ихже благоволи царствоми поновивь пакы приложити, прѣждереченным мѡнастырѡмь. именаже симь сїа. Триброды. Хаповци. Дражевци. Крȣшевица з Дȣховцй. Изворць. Баричь. Бикинь. Пониква. Попорате. имже и вѣрȣ дахь, иже бѣхȣ человѣци церковны прѣжде запоустѣнїа. гдѣ се ѡбрѣтаю, или ȣ земли царствами. или на Оугрехь, да идȣтъ свободно къждо на свое мѣсто. и никто ѿ властель царстами да не има никомȣ забавити, ни да мȣ що задржжи. и да соу свободны ѿ глобаръ, и ѿ всаке наезде властелске. къ симь. аще кто побѣгне ѿ земле царствами, оу оугрьскои земли, или оу бльгарскои. или мои человекь. или моего властелина. прѣбывь тамо три лѣта. или двѣ. или едино. и въсхощеть възвратитисе оу прѣдреченнаа, села церковнаа, свободнь да есть да прѣидеть. тьчїю кромѣ винь сихь. аще бȣдеть царствȣми що испакостиль. или бȣде властелина моего покралъ. или бȣдетъ оубїица. или свещеннокрадць. или е робь кȣплень на имѣнїи. или девицопохищитель. таковымь свобода не даваетсе пописанныхь. аще ли боудеть кто кромѣ сихь прѣдреченныхь. да приходить къ царствоуми иконѡмь кто боуде оу прѣдреченных селѣхъ. вѣрою и повелѣнїемь потврьжда царствоми. да боудеть непрѣложна и непоколѣбима при животѣ попа кур Никодима. такожде и по сьмрьти его, вса лѣта живота царства моего. по прѣложенїи же моего царства, по повелѣнїȣ божїю. егоже аще Богь благоволить моего прѣстола сьдржжатель быти. молю да съхрьнить сїа прѣдреченна. да не ⸗ самь грѣхь наслѣдить. и нашȣ паметь оугасить въ тѣх монастырехь вь вѣчное лѣто. Сїа васа написашесе повелѣнїемь господина деспота Стефана. вь лѣто ѕȣцде (sic), индїктїѡн дї:✝

МИЛОСТЇȢ БОЖЇЕЮ ГОСПОДИНЬ ВЪСЕМЬ СРБЛЇЕМЬ И ПОДȢНАВЇЮ ДЕСПОТЬ СТЕФАНЪ:✝

Cu mila a totŭ-țiitorĭului D-ḑeŭ, eŭ **Stefanŭ** către Cristŭ cu pré-piósă credință.

Pe la inceputulŭ domnieĭ melle, maĭ 'nainte de a deveni eŭ despotŭ, fuĭ fórte multŭ assupritŭ și

(*) Amŭ verificatŭ annulŭ prin calculul indictionuluĭ.

appesatŭ de către străinĭ, érŏ de'mpreună cu mine sufferiaŭ necazurĭ și ceĭ marĭ, și ceĭ micĭ, și călugĕriĭ de pe la monastirĭ. Dupŏ aceea bine voi bunulŭ D-ḑeŭ a visita pe ómeniĭ seĭ, și a-ĭ scóte din strîmtóre la lărgire, și din slăbiciune la putere, și din tristeţă la veseliă, și încă și pe mine m'a addusŭ prin bunĕtatea sea din suppunere la libertate și de pe tronulŭ cellŭ maĭ micŭ la cellŭ maĭ innaltŭ. Atuncĭ și eŭ amŭ eliberatŭ monăstirile, dândŭ fiecăriĭ dupre a sea demnitate, *între carĭ monăstirĭ amŭ găssitŭ și pe acelle din ţérra Românéscă, zidite cu adjutoriulŭ fericitului meŭ părinte, anume templulŭ Pré-curateĭ de D-ḑeŭ născĕtórie la Tisména, și allŭ mareluĭ Antoniŭ la Vodiţa. Și așa dérŏ, metóșele lorŭ celle din provincia domnieĭ melle fiindŭ adjunse, ca și altele, la uă deseverșită uĭtare și pustiire,* m'amŭ milostivitŭ domnia mea de a le innoi și, întărindu-le cu credinţa mea, a le înapoia ḑisselorŭ monastirĭ, și anume metósele: **Tribrodi, Hapovţi, Drajevţi, Crușeviţa** cu **Duhovţi, Izvoreţŭ, Baricĭ, Bichin, Ponicva, Poporaťe.** Iarŏ aceĭ ce aŭ fostŭ ómenĭ bisericescĭ maĭ 'nainte de pustiire, orĭ-unde s'arŭ fi afflândŭ eĭ, séŭ în pământulŭ domnieĭ melle, séŭ la **Ungurĭ**, să mérgă în libertate fie-șĭ-care la loculŭ seŭ, și nemine din dregutoriĭ domnieĭ melle să nu aĭbe a-ĭ bântui séŭ a le lua ceva; și să fie scutiţĭ de globașĭ și de tóte dările dregutorescĭ; érŏ déca cine-va va fi fugitŭ din pămîntulŭ domnieĭ melle la ţérra unguréscă séŭ în **Bolgaria**, séŭ allŭ meŭ omŭ, séŭ allŭ verĭ-unuĭ dregutoriu allŭ meŭ, și va fi petrecutŭ acollo treĭ annĭ, séŭ duoĭ, séŭ unulŭ, și va voi a se întórce în ḑissele sate bisericescĭ, acellŭ-a să fie liberŭ a trece, affară numaĭ de ceĭ osândiţĭ pentru crimele următóre: déca va fi lucratŭ contra domnieĭ melle, séŭ va fi jefuitŭ pe dregutoriulŭ meŭ, séŭ va fi ucciḑașŭ, séŭ furŭ de celle sacre, séŭ este robŭ cumpĕratŭ cu pămîntŭ, séŭ răpitoriu de fecióră, unora ca acestia nu li se accórdă libertatea aci făgăduită; érŏ de va fi cine-va osânditŭ pentru uă altŭ-feliu de crimă, atuncĭ să-mĭ raporteze despre ellŭ economulŭ ḑisselorŭ sate ca să-ĭ daŭ credinţa mea. Acestea tóte de maĭ susŭ se întărescŭ cu credinţa și cu porunca domnieĭ melle, ca să fie nestrămutate și neclintite pentru *câtŭ timpŭ va trăi popa kyr Nicodimŭ*, așijdere și dupe mórtea luĭ în toţĭ anniĭ vieţeĭ domnieĭ melle, érŏ dupŏ reposarea domnieĭ melle, dupŏ porunca D-ḑeéscă, pe orĭ-cine va allege D-ḑeŭ a-mĭ urma pe tronŭ, illŭ rogŭ să păzéscă tóte acestea, ca să nu mostenéscă peccatulŭ stingêndŭ pentru eternitate pomenirea nóstră în acelle monastirĭ. Tóte de maĭ susŭ s'aŭ scrissŭ cu porunca domnuluĭ despotŭ **Stefanŭ**. În annulŭ 6900, de (Decembre?), indictionulŭ 14:†

Cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ a tótă Serbia și pe Dunăre Despotŭ Stefanŭ:†

No. 19.

Romanŭ, 1392, Martiŭ 30, pergamenă.

Romanŭ-vodă, cu fiiĭ seĭ Alessandru și Bogdanŭ, hărăzesce luĭ Ianășŭ Vitézulŭ treĭ sate pe Siretŭ: Ciursacĭouţiĭ, Vladimirouţiĭ și Bucurouţiĭ, descriendŭ tóte hotarele lorŭ.

(La Commissiunea Documentale. Pecetea, fórte bine conservată, pe céra négră, presintă ornamentaţiunĭ de stilŭ goticŭ. Cronicăriĭ noștri citéză acestŭ preţiosŭ crisovŭ, care se affla atuncĭ la monastirea Probata séŭ Pobrata. Veḑĭ *Letopiseţile*, t. I. p. 100. — ***Cipariu, Analecte séŭ Hrestomathia***, p. 234-5. — ***Engel, Geschichte der Moldau***, t. 2. p. 212. — ***Cantemirŭ, Hroniculŭ Romano-Moldo-Vlahilorŭ***, t. 2. p. 400).

Аз великии самодержавнзи милости божи господинъ іѡ Романъ воевода, обладаа землею молдавъскою ѡт планины до мора. далъ есмъ. ис моимъ сынъми Олександро и Богданъ. слȣзѣ нашемȣ Иванышю Витазю. за его вѣрнȣю слȣжбȣ. г. села на Серетѣ, емȣ оу рȣкъ со оусѣмъ доходомъ. оу вѣкы. и дѣтемъ его. и оучатомъ его. и праоунȣчатомъ его. и прашюратомъ его со оусѣмъ правомъ. имена селомъ Чюрсачвъцы и Владимировъци. и Бȣкȣровци. а хотаръ имъ. нижни ѡт Марышевъци. валъ што поперекъ пола до Серета. и на тȣ сторонȣ Серета. оу нижнимъ коньци поланы могыла. а ѡттола простѣ черес лȣгъ оу крыници могила. а ѡттола простѣ оу бȣковинȣ могила. а ѡттола простѣ на краи бȣковины горѣ. до шер... овьского хотара, оу липы могыла. ѡтола ȣ теплици тȣтъ могила. а ѡттола к Серетȣ середнаа могила. а ѡтолѣ... Серетъ горѣ до великы бȣковины. кде вышелъ пȣтъ ѡт Одобрѣн... на конац пола. а ѡттола по краи бȣковины дѣломъ долокь до валȣ. то емȣ хотаръ все о... на то вѣра моа. и моихъ сыно вѣра. вѣра жȣпана Юги Жюржевича. вѣра жюпана Стецкова и съ братиами его. вѣра Братȣлова Натедȣлова. вѣра Станиславова, вѣра пана

Драгоева. вѣра Анъдриашева и пана Жюржева. вѣра пана Драгѹша Вѣтазева. вѣра... wстравича. вѣра пана Оулвадова. пана Гидевова. пана Грозина. вѣра пана Костин... вѣра Оришева. вѣра оусѣхъ боаръ молда (*sic*) молдавьскихъ. ан крѣпостѧ томѹ и на памать велѣлъ есмо нашю печатѧ. великѹю привѣсити штобы непорѹшено. то николиже на вѣка. писанъ листъ оу лѣто шестотисачное полно. ѧ сотъ мѣсца марта оу л ден оу нашемѧ городѣ оу Романа воеводы.

Eŭ marele *autocratŭ* cu mila luĭ D-ḑeŭ domnŭ Ioanŭ Romanŭ voevodŭ *stăpânindŭ ţérra Moldoveĭ dela munte pônĕ la Mare; din preună cu fiiĭ meĭ Alecsandru şi Bogdanŭ*, amŭ datŭ slugiĭ nóstre luĭ **Ianăşŭ Vitézulŭ**, pentru a luĭ credinciósă slujbă, treĭ sate pe **Siretŭ**, în mâna luĭ cu totŭ venitulŭ în vecĭ; şi copiilorŭ luĭ, şi nepoţilorŭ luĭ, şi strănepoţilorŭ luĭ, şi prestrânepoţilor luĭ, cu tot dreptulŭ; anume satele: **Ciursăcenţiĭ** şi **Vladimirouţiĭ** şi **Bucurouţiĭ**; érŏ hotarulŭ lorŭ: maĭ josŭ de **Mărăşeuţi** *şanţulŭ ce taiă câmpulŭ în curmeḑişŭ* pônĕ la **Siretŭ**; şi apoĭ dincollo de **Siretŭ** *movila cea din capĕtulŭ de josŭ allŭ poeneĭ*; şi apoĭ dreptŭ peste luncă pônê la *movila cea de lôngă puţŭ*; şi apoĭ în susŭ pe marginea fagetuluĭ pônĕ la hotarulŭ **Ser.....lorŭ**, unde stă *movila cea de lôngă teĭu*; şi apoĭ pônĕ la *movila de lôngă bordeĭu(?)*, şi apoĭ *movila mijlociă* pe callea **Siretuluĭ**; şi apoĭ. . în susŭ pônĕ la fagetulŭ cellŭ mare, pe unde se arrétă drumulŭ de la *Odobren...* la capĕtulŭ câmpuluĭ; şi apoĭ pe marginea fagetuluĭ de pe délŭ la valle pônĕ la şanţŭ; acesta e totŭ hotarulŭ: dreptŭ care este credinţa mea, şi credinţa fiilorŭ meĭ, credinţa jupânuluĭ **Iuga** fiŭ **Giurgiŭ**, credinţa jupânuluĭ **Stefco** cu fraţiĭ seĭ, credinţa luĭ **Bratŭ Neteduluĭ**, credinţa luĭ **Stanislaŭ**, credinţa panuluĭ **Dragoe**, credinţa luĭ **Andrieşŭ** şi a panuluĭ **Giurgiŭ**, credinţa panuluĭ **Draguşŭ Vitézulŭ**, credinţa luĭ **Ostraviciĭ** (?), credinţa panuluĭ **Vladŭ**, a panuluĭ **Ghidea**, a panuluĭ **Groze**, credinţa panuluĭ **Costinŭ**... credinţa luĭ **Orişŭ**, credinţa tuturorŭ boerilorŭ moldovenescĭ; érŏ pentru tăriă şi pomenire, ca să se păzéscă acésta pururé în vecĭ, amŭ poruncitŭ a se anina pecetea nóstră cea mare. Scrisu-s'a cartea în anulŭ şésse-miĭ noă-sute deplinŭ, a luneĭ luĭ Martiŭ în 30, *în allŭ nostru oraşŭ allŭ luĭ Romanŭ-vodă.*

No. 20.

Fără locŭ, 1424, Augustŭ 5, pergamenă.

Danŭ-vodă intăresce tóte daniele domnescĭ anteriórie alle monastirilorŭ Tisména şi Vodiţa, maĭ adaogêndŭ altele dela sine.

(La Archiva Statuluĭ).

† Понеже азь въ Христа Бога, благовѣрным. Iw Дан воевода. милостїѧ божїѧ господинь въсеи земли, Ѹгрwвлахиской. въ началѣ благодарѹванагоми господства. wбрѣтох монастиръ въ земли господствами на мѣстѣ рекоми, Тисмѣна. егоже свѣтопочивши дѣд господствами. Iw Радѹл воевода wснованїа въздвиже. и свѣтопочивши родител господствами. Iw Дан воевода. многими вещми покрѣпи. сего ради благоизволи господствоми, ıако же господствѹ сице и семѹ въсприемник бити. и wбновити ѹбо помѣн родителѣ господствами. животаже ради господствами и спасенїа. съ храм прѣсвѣтыѧ владычицѧ, богородицѧ и присно дѣвы Марїѧ. оукрѣпити въсѣким прилогы. и доходци. и недосъвръшеное испълнити. не тъчиѧ же сеи. нѧ елика дѣд мои. и родїтел мои приложишѧ сеи монастирю. вс‍ѣ пwдтвръдити и ѹкрѣпити славы ради божїѧ. въ хвалы же радї и чьсть прѣславны владычицѧ нашѧ богородицѧ. ıако да сїѧ wбращѧ въ животѣ господствами ѹкрѣпителѣ, и помощницѧ въ страшныиж день. жизни вѣчныѧ ходатаицѧ. пръвѣе потвръжда господствоми приложена wт свѣтопочивших родителех господствами. село Кѹманскы брwд с Топорном и вама на Калафат. и блато Бистрец. wт Топлъца до Бръзога гръла выше Ковачица. и при нем село Хръсова съ Салчишорwм. и Тисмена елико бѣ Лигачешко и Рѹшешко. и жито wт жѣлешкога сѫдства. ѹ бжблwв на въсѣко лѣто. и сирение, ле, мехwв. и ї сирwв. и ї мехwв меда. и ї постав гѹнищ. и ї постав холев. къ сим прилагат господствоми. село Чаѹрин. и Дѹшещи. и Ѹгѹреи съ що еже прикѹпи въ дни господствами поп кур Агатwн wт Станчюла Махерина сына, и даде мѹ кон добрж. и в чѣши. и в лжжици. и поıасъ сребрѣнъ. и Площина. и Лѣѹрда. и Чирешелѹл. и Тѹрчинещи. и Жарковец с потоком. и Сѹшице съ Новоселци. и на Блатници. село Пестичево що ест приложила лѣлѣ господствами госпожда

Калиникїа. и село Согои що е бил приложил Л8кач бан. и Бистрицѫ сѫ царинѫ. и Саговец що ест к8пил поп Никодимь ѿт Дан воеводѫ. и водиницѫ вѫ Бистрици що ест приложила леле господствами посим потврѫждамь що ест приложил свѣтопочивши стриц господствами Владислав воевода, свѣтом8 Антонїю на Водици. село Жидовщиц8. и воденица вѫ Бистрици. и вирѫ срѣдни вес на Желѣзна врат. и ѿт ѡсмь врѫшищі ї ток. и Д8нав ѿт Ѡрѣхове падине до хотара Рѫшавскаго. и голема Водица ѿт Д8нав сѫ Бахнинѣмь селищом сѫ ѡрѣшие и сѫ ливадие. и Елховица вѫсѣ. и Церовец. и село Варовник и с хотарем що приложи господствоми. и село Подѣнїи сѫ хотарем: сїа вѫсѣ прилагает, и потврѫждаеть господствоми. сѫ всѣкым повелѣнїем и потврѫжденїемь да бѫдеть неподвижима. и непрѣложна, до живота господствами. и вѫ животѣ сѫродник господствами. такожде и села им да с8 слободна ѿт вѫсѣкых работ. и Ацигане. м, челѣди. да с8 слободни ѿт вѫсѣких работ и данкѡв. и доходок господствами. кѫ сим повелѣвает господствоми самовласно бити. инoком вѫ ѡвою монастирех. и по сѫмерти начелтв8ѭщаго их. начелника нихто да не поставлѭт. ни сам азь воевода Дан. ни инь кто ѿт ихже по мнѣ. тѫчїѫ егоже благоволѭт. ниже да се разорит чин и прѣданїе Никодимово. и мое повелѣнїе. кто ли дрѫзнет. макари и само господствоми. или кто хощеть настати господинь по моем8 тра=г8. и поищет разорити сїе потврѫжденїе и повелѣнїе господствами, и прѣданїе Никодимово. таковаго да поразить господь богь на страшним сѫдѣ и да м8 ест сѫпостат прѣсвѣтаа владычица богородица. и да ест проклет ѿт свѣтых, и вѫселенских з сѫборь. и да ест причестен І8дѣ и Арї8. и всѣм ѿтрекшихсе господа. и сѫ ѡними Іюдеи еже вѫзьпише на спаса нашего Іис8са Христа крѫвѫ его на них. и на чедѣх ихь еже ест и бѫдет вѫ вѣкы амин. и пис в лѣт ,з҃ѕ҃ц҃л҃в. ендиктїѡн в мѣсица авг8ст е день:✝

✝ Іѡ Дань воевода милостїа божїеа господинь.

Fiindŭ-că eŭ, cellŭ întru Cristŭ D-ḑeŭ binecredinciosulŭ *Iónne* **Danŭ** voevodŭ, cu mila luĭ D-ḑeŭ domnŭ a tótă ţérra ungrorománă, la începutulŭ de D-ḑeŭ mie ḑăruiteĭ domniĭ, amŭ găsitŭ în ţérra domnieĭ melle uă monăstire la loculŭ ce se ḑice Tisména, pe care sântŭ-rĕposatulŭ moşŭ allŭ domnieĭ melle *Iónne* **Radulŭ** voevodŭ *din temelliă a înălţat'o*, şi sântŭ-rĕposatulŭ părinte allŭ domnieĭ melle *Iónne* **Danŭ** voevodŭ cu multe lucrurĭ a întăritŭ-o; de aceea bine-a-voitŭ domnia mea, precum domnieĭ, aşa şi acestora urmaşŭ şi îndeplinitorŭ a fi, şi a înnoŭi pomenirea părinteluĭ domnieĭ melle, pentru viéţa şi mântuirea domnieĭ melle, şi acestŭ hramŭ allŭ Pré-sânteĭ Stăpâneĭ Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ şi pururea Fecióreĭ Marieĭ a 'lŭ întări cu tóte adaussurile şi veniturile, şi celle neseverşite a le îndeplini; şi nu numaĭ acestea, ci şi câte moşulŭ meŭ şi tatălŭ meŭ aŭ adăugatŭ acesteĭ monastirĭ tóte a le întemeia şi a le intări pentru slava luĭ D-ḑeŭ, şi întru lauda şi cinstea Pré-slăviteĭ stăpâneĭ nóstre Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ, ca pre acésta să o aflu în viéţa domnieĭ melle sprijinitóriă şi adjutătóriă, şi la înfricoşata ḑi pentru viéţa vecĭnică meḑiŭ-locitóriă. Maĭ ântâiŭ întăresce domnia mea celle adăogate de către sântŭ-rĕposaţiĭ părinţĭ aĭ domnieĭ melle: satulŭ *Vadulŭ-Cumanilorŭ* cu **Toporna**, şi *vama dela Calafatŭ*, şi Balta **Bistreţuluĭ**, dela **Topliţa** pênă la **Gârla-răpide** maĭ susŭ de **Covăciţa**, şi pe lûngă d'ênsa satele **Hĕrsova** cu **Sălcişóra**, şi **Tisména** *câtă a fostŭ Ligăşéscă şi Ruşéscă*, şi *grâŭ din judeţulŭ Jaleşuluĭ câte 400 de găleţĭ pe totŭ annulŭ, şi câte 35 burduşe de brândă, şi câte 10 caşurĭ, şi 10 burduşe de miere, şi 10 buccăţĭ de haĭne lungĭ, şi 10 buccăţĭ de haĭne scurte;* către acestea adaugă şi domnia mea satulŭ **Ceauriĭ**, şi **Duşeştiĭ**, şi **Ugureiĭ**, cu totŭ ce a maĭ cumpĕratŭ în ḑillele domnieĭ melle popa chirŭ **Agatonŭ** de la **Stanciulŭ** fiulŭ luĭ **Macher** *dându-ĭ unŭ callŭ bunŭ; şi duo pahare, şi duo lingure, şi unŭ brîŭ de argintŭ;* şi **Ploştina**, şi **Leurda** şi **Cireşelluluŭ**, şi **Turcinesciĭ**, şi **Jarcovĕţuluŭ** cu perĕulŭ, şi **Şuşiţa** cu **Novoselţiĭ**; şi la **Blatniţa** satulŭ **Pesticevuluŭ**, cellŭ adăogatŭ de către *mătuşa domnieĭ melle Dómna Callinichia;* şi satulŭ **Sogoi**, ce l'a fostŭ adăugatŭ **Lucaciŭ** Banulŭ, şi **Bistriţa** cu ţérrina, şi **Sagovĕţuluŭ** ce l' a cumpĕratŭ popa **Nicodimŭ** de la **Danŭ** voevodŭ, şi móra pe **Bistriţa** ce a adăogatŭ mătuşa domnieĭ melle. După acestea intărescŭ şi ce a adăugatŭ sântŭ-rĕposatulŭ unchiŭ allŭ domnieĭ melle **Vladislavŭ** voivodŭ sântu-

luĭ **Antoniŭ** la **Vodiţa**, satulŭ **Jidovşciţa** şi uă móră pe **Bistriţa**, *şi ochĭulŭ de mediŭ-locŭ totŭ la Pórta de ferrŭ, şi deciuiélă din optŭ virşiĭ*, şi **Dunărea** de la **Padina Nucului** pônĕ în hotarulŭ **Ruşaveĭ**, şi **Vodiţa** mare de la **Dunăre** cu siliştea **Bahneĭ** *cu nuciĭ şi cu livedile;* şi **Elhoviţa** tótă, şi **Ţeroveţulŭ**, şi satulŭ **Varovnicŭlŭ** şi cu hotarulŭ cellŭ ce a adăogatŭ domnia mea, şi satulŭ **Podeniĭ** cu hotarele. Acestea tóte le adaugă şi le întăresce domnia mea cu tótă porunca şi întărirea, ca să fiă nestrămutate şi neschimbate în viéţa domnieĭ melle şi în viéţa rudenielorŭ domnieĭ melle; assemenea *satele lorŭ să fiă slobode de tóte slujbele; şi 40 sălaşe de Ţiganĭ să fie slobodĭ de tóte slujbele şi dăjdiele, şi de venitulŭ domnieĭ melle.* Către acestea poruncesce domnia mea, ca *să fiă călugĕriĭ de sine stăpânitorĭ în amênduo monăstirile, şi după mórtea povĕţuitoruluĭ lorŭ, pe altŭ povĕţuitorŭ neminea să nu le aşede, nicĭ eŭ insu-mĭ Danŭ voevodŭ, nicĭ altŭ cine-va din ceĭ ce vorŭ fi după mine, ci numaĭ pe care eĭ 'lŭ vorŭ binevoi*, şi nicĭ să se strice *orênduiéla şi întocmirea luĭ Nicodimŭ* şi porunca mea; căcĭ cine va fi a sta domnŭ în urma mea, şi va voi să strice acéstă întărire şi porunca domnieĭ melle şi întocmirea luĭ **Nicodimŭ**, pe unulŭ ca acella să 'lŭ pérdă Domnulŭ D-deŭ la înfricoşata judecată, şi să 'ĭ fie protivnică Présânta Stăpână Născĕtórea de D-deŭ, şi să fie blăstematŭ de celle şépte sânte sobóre ecumenice, şi să fiă părtaşŭ cu **Iuda** şi cu **Ariŭ** şi cu toţĭ ceĭ ce s'aŭ lapĕdatŭ de Domnulŭ, şi cu aceĭ **Iudeĭ**, ce aŭ strigatŭ assupra Mântuitoruluĭ nostru Isusŭ Christoşŭ: sângele luĭ assupra lorŭ şi assupra copiilorŭ lorŭ, ceea ce este şi va fi în vecĭ. Amin. Şi s'a scrissŭ în annulŭ 6932, *Indictionulŭ 2*, a luneĭ Augustŭ in 5:†

† **Iónne Danŭ cu mila luĭ D-deŭ Domnŭ.**

No. 21.

Iaşiĭ, 1665, 28 Martiŭ, hartiă.

Istratiŭ vodă cere de la municipalitatea din Leopole de a se scóte la vindare casa gĭuvaergiuluĭ leopolénŭ Trscinski pentru plata banilorŭ, ce datoresce pentru nesce mĭere boĭeriuluĭ Stati, dupre cum a recunnoscutŭ însăşĭ municipalitatea.

(Se află la Archiva municipale din Leopole, fasciculŭ 509).

Milosciwi Panowie Rayce Miasta Lwowa Moi milosciwi Panowie y Przyiaciele.

Staty Suldziar Boiarzyn moy przelozyl mi to, isz pewny dlug za miody ma u slawetnego Trzscinskiego zlotnika miesczanina Lwowskiego, co z samey membrany iego patet na siedm set zlotych polskich. Isz tedy ten zlotnik w oddaniu tego dlugu tergiversuiac udal sie do prawnych terminow, a z decisiey sprawiedliwego sadu Wmciow M.M. Pw Gawrylowi Ciecienkowi sludze tego boiarzyna mego kamienice Trzscinskiego w zastawe, poniewaz gotowizna in instanti niemogl zaplacic, podaliscie; smiem wnosic instantia moie do Wmciow M.M. Pw aby one mogl sprzedac, albo zastawic ktoby nalezaca summe onemu oddal. Niemniey y o to upraszam aby koszt na prawo lozony, to iest zlotych polskich trzy sta ex vi iustitiae wrocony mu byl, gdysz przeciw iawney prawdzie i membranie reka swa podpisaney, smial tego sluge Boiarzyna mego do tak znacznego kosztu przyprowadzac. Ta tedy instantia moia iezeli miesce u Wmciow M.M. Pw otrzyma, reciproca w podaiacych sie podobnych occasiach to nagradzac zechce facultate mea. Zatym sie przyiazni Wmciow M.M. Pw zalecam. W Jassiech die 28 Martij 1665. Wmciow M.M. Pw zyczliwy Przyiaciel usluzyc gotow Istraty Dabiza Woiewoda y Hospodar Ziem Moldawskich.

(Iscălitŭ:) IѠ ИСТРАТИѠ ДАБИЖЪ ВОЄВОДА.

Milostiviĭ domnĭ consiliarĭ aĭ oraşuluĭ **Leopole**, milostiviĭ meĭ domnĭ şi amicĭ!

Boĭerulŭ meŭ **Stati** slugerulŭ mĭ s'a jeluitŭ că are *uă datoriă pentru miere* la cinstitulŭ **Trscinski** gĭuvaergiulŭ, tĕrgoveţŭ din **Leopole**, summa de şépte zlotĭ polonĭ, precum se vede din zapisulŭ seŭ. Fiindŭ înse că acellŭ gĭuvaergiŭ sucĭa cu plata datorieĭ, boĭerulŭ nostru se adressă la instanţele judecătorescĭ şi, prin hotărîrea drepteĭ judecăţĭ a d-lorŭ vóstre, se dede zălogŭ în mânele luĭ **Gavrilŭ Ciecienca**, sluga disuluĭ boĭerŭ, casele de pétră alle luĭ **Trsicinski**, căcĭ nu putea să-ĭ plătéscă în banĭ gata. Vĕ adducŭ dérŏ rugămintea mea ca acelle case să se pótă scóte la vindare, séŭ să se amaneteze cuĭ-va pentru summa datorieĭ. Vĕ rogŭ de assemenea, ca baniĭ cheltuiţĭ pentru judecată, adecă treĭ sute

zloţĭ polonĭ, să fie înapoĭaţĭ, precum se cuvine dupre dreptate, de vreme ce acellŭ gĭuvaergiŭ, contra zapisuluĭ seŭ autografŭ, cutedâ a adduce pe sluga boĭeruluĭ meŭ la nesce cheltuele atâtŭ de marĭ. Déca veţĭ bine-voi a împlini acéstă a mea cerere, apoĭ şi eŭ din parte-mĭ voiŭ întrebuinţa facultatea mea pentru a vĕ îndatora în alte assemenĭ casurĭ. Mĕ recommândŭ amicieĭ d-lorŭ vóstre. In **Iaşĭ**, 28 Martiŭ 1665. Allŭ d-lorŭ vóstre amicŭ bine voitorĭu şi gata a vĕ servi **Istratiŭ Dabija** vodă, domnulŭ ţerrelorŭ moldovenescĭ.

(Iscăllitŭ:) IѠ ИСТРАТИꙊ ДАБИЖѢ ВОЕВОДА.

Documente inedite romăne.

No. 22.

Trupescĭ, 1610, Iuliŭ 6, hărtiă.

Mitropolitulŭ SuceveĭAnastasiŭ, camaraşulŭ Sekeli, şi maĭ mulţĭ alţĭ boierĭ şi mazilĭ, reportéză Domnuluĭ despre resultatulŭ cercetăriĭ şi allŭ limpedĭriĭ hotarelorŭ intre satele Petricaniĭ şi Ingărescíĭ, pentru carĭ se judecaŭ vornicŭlŭ Urechia cu călugĕriĭ de la Agapia.

(La Archiva Statuluĭ).

† Милостиве ши лꙋмите *(sic)*. доамне. рꙋгжм милостивꙋл дꙋмнезъꙋ. ши ла лꙋи невиноватж маикж. сж афле пре мжріа та частж пꙋцинѣ скрисоаре де ла ноі. кꙋ бꙋне пачи. ши кꙋ сжнжтате петрекжнд. милостиве доамне джм щире мжріеи тале. ши а тот сватꙋлꙋі мжріеи тале. кж нѣꙋ венит чинстита картѣ мжріеи тале ла ноі. джндꙋне щире. кж нѣꙋ похтит. крединчос боıаринꙋл мжріеи тале, ꙊРѢКЕ ворникꙋл. ла мжріıа та, ка сжи хотжржм. ла сат ла ПЕТРИКАНИ. кꙋ кълꙋгжріи дела АГАПИИ. де кътрж сатꙋл лор ИНГЪРЕЩИИ. принтрꙋ ѡ бꙋкатъ де хотар нꙋ мꙋлт пꙋцин лꙋкрꙋ. дꙋмнѣаса ворникꙋл ꙊРѢКЕ. зичѣ кж е ачел локшор а ПЕТРИКАНИЛОР. кълꙋгжріи де АГАПИИ зичѣ каꙋ фост а лѡр. лъсатꙋсаꙋ ꙟнбе пърциле. ши ворникꙋл Ꙋрѣке, ши кълꙋгъріи де Агапііа престе ѡамени бꙋни, ши бътрѫни. дин мецииашi. анꙋме ВАСИЛИЕ дин ꙊРЕКЕНІ. ши ПЪТРАШКО апродꙋл де аколѣ ши БЪЧА чел маі бътржн де аколѣ. кареле аꙋ бъндꙋт ел кꙋ рꙋделе сале ачел сат ИНГЪРЕЩИИ АГЪПИИНИЛОР. шаꙋ похтит ши ворникꙋл ꙊРѢКЕ. кꙋ кълꙋгъріи сън де ла СЪКꙊЛ. ши ши АГЪПИИНИИ. съи цꙋржм кꙋ маре цꙋръмжнт. ши кꙋм вор да еи кꙋ сꙋфлетеле сале. пре ꙋнде аꙋ фост хотарꙋл чел бътрън. пре аколѣ сж хіе ши де акмꙋ хотарꙋл. цꙋратꙋıам ꙟнаинтѣ а тот нъродꙋл чине ера аколѣ. шаꙋ мжрсꙋ еꙋ пре ꙋнде аꙋ фост де вак хотарꙋл ши кꙋм аꙋ щиꙋт еи кꙋ сꙋфлетеле сале. пре аколѣ аꙋ мжрсꙋ. ши мꙋлци мецииаши. аꙋ фост де пре ꙟпреџꙋр ла ачел хотар. тоци кꙋ тотꙋл аꙋ зжс кжи пре аколѣ пре ꙋнде аꙋ мжрсꙋ ачеи ѡамени бътржни, ши нои. ашиждериле ши кꙋ мꙋлци боıари. че саꙋ тжмплат кꙋ нои ла ачел хотар. аꙋ възꙋт къи пре аколѣ хотарꙋл чел бътржн. каꙋ фост ꙋн гард бътржн а ПЕТРИКАНИЛОР. ꙟпреꙋнж кꙋ а ИНГЖРЕЩИЛОР. де вак. тот пре лок стжнд. де ера троıан фжкꙋтꙋ. пре аколѣ мѣрсерж ши ачеи бътржни. кж сж кꙋноащѣ къи пре аколѣ. дѣчи лѣм ръдикат пре аколѣ стълп. ши лѣм сжмнат локꙋл тот. де кътръ тоате пжрциле дин преџꙋрꙋ. ши саꙋ токмит бине. кꙋм аꙋ фост де вак. ıаръ де саре ши маі скꙋлѧ АГЪПИИНИИ сж факж вро пъръ ши сж нꙋ сж ціе де лѣце. мъріıа та сж нꙋ крези. кж аиментрилѣ нꙋ сж ва афла. ıаръ дѣре гржі чева прежтрꙋн ꙋрик дела АЛЕѮАНДРꙊ вод че нѣꙋ аржтат. ши лам лꙋат дела АГЪПИИНІ кж че ачел ꙋрик нꙋ ера а лор. ничі скриıа лор. че скріıа ꙋнꙋи ПЕТРЕ ГРЕК ꙋшерел. чаꙋ фост ла АЛЕѮАНДРꙊ вод. ши ıам ꙟтребат аꙋ еи ꙋриче. саꙋ исписоаче саꙋ нескаре записе. пре ачел сат сж ле скоацж. ши сж ле пꙋе де фацж сж ведем кꙋ че цжн ачел сат. ши дела чине ліи ачел сат. еи саꙋ тꙋгжднꙋит. кж наꙋ ничі ѡ исправж. ничі ꙋрик. ниче испис͠ок. чаꙋ зжс каꙋ перит. шаꙋ цжнꙋт кꙋ чест ꙋрик че ам лꙋат. ши ꙋрикꙋл нꙋи а лѡр. че ера цжн дътътꙋрж дела КЛАНЦА чел бътржн. че саꙋ фжкꙋт кълꙋгжр аколѣ ши дела ниціе рꙋденіи а КЛАНЦЕИ анꙋме БЪЧѢ. че маи сꙋс скріе. че аꙋ кꙋмпърат де ла динши. дереп ачѣ сж аре еи ши а дꙋче нескаре ꙋриче. саꙋ алте исписоаче. мъріıа та сж нꙋ ле крези. кж ла нои лѣꙋ тъгъдꙋит кж наꙋ ничі ꙋн дерес. ıаръ дѣчіıа ноі ам гржит. шам рꙋгат пре ворникꙋл. сж ле ши маи ласе де ꙟтрачѣле пжмжнтꙋри. ши лѣꙋ лъсат ꙟнкж шѣпте пъмжнтꙋри. дин партѣ ПЕТРИКАНИЛОР. де пре ꙋнде мерџѣ бътръніи. ши дин хотарꙋл чел бътржн пре ꙋнде аꙋ фост·

де ачаста дъм щире ши мъртурисим мърiеи тале. милостиву лу дъмнезъу, съ дърусскъ мърiеи тале. бyне пъчи ши мултъ сънътате. ку домнiе ꙟделунгатъ. ꙟтру цара мърiеи тале дела Христос амин. Пис у село ТРЪПЕЩИ в лѣто ҂зрнї. юл. ѕ.

† Смеритул АНАСТАСIЕ митрополитул де СУЧАВЪ. рүгъторюл мърiеи тале † ши робул мърiеи тале СѢКИЛИ. чау фост къмъраш. ку плекаре не ꙟкинъм мърiеи тале. ши сватулуи търiеи тале.

(Iscălitŭ:) † Сѣкили къмъраш искал.

† Нои ꙗръш маi мичi робiи мъриеи тале. боꙗри ши мазили. че нѣм тъмплат аколѣ. ла ачел хотар. НЪВРЪПЪСКУЛ ворникул. ши ДАБИЖЪ чау фост ворник. ши IѠНАШКО БОЛЪ чау фост логwфът. ши ТОАДЕР ЧЕХАН чау фост постелник. ши IѠНАШКО АВРАМ чау фост старосте. ши ВРАБIЕ чау фост старосте. ши КОСТАНТИН ЧИМБАЛА. чау фост вътаx маре. ши ЛАЗОР КИШЕНЕУ. ши мулци боꙗри ши слуџи домнещи ашиждере мъртурисим кау фост ашѣ ку адеврат. кау фост ꙟпресуръжнд ачел букатъ де wчинъ АГЪПИНИИ фъръ лѣџе ши фъръ исправъ,

(Iscălițĭ:) ЧЕХАН. КОСТИН ЧИМБАЛА. ВРАБIА. ДАБИЖЪ дворник вив.

No. 23.

Fără locŭ, 1638, Decembre 11, hărtiă.

Armașulŭ Marco, cu scirea frațilorŭ și a megieșilorŭ, vinde vorniculuĭ Hrizea uă casă de rumânĭ cu partea sea de pâmentŭ din satulŭ Gemenele, cu prețŭ de 12 galbenĭ unguresci.

(La Commissiunea Documentale).

† Адекъ еу МАРКО армашул wт ДРАГОДЪНЕЩИ депреунъ ку фемѣꙗ мѣ ку МАРIИ скрiем шi мъртурисим ку ачест запис ал ностру съ фiе де маре крединцъ ла мъна жупънулуi ХРIЗЕI вел дворник. кум съ се щiе къ ꙗм вѫндут дъмнѣлуi ун румън ал мiеу ден Цѣменеле ануме Сава ку фечорiї луi кѫцiї ва да Дъмнезеу. ши ку дѣланица луi. кѫтъ съ ва алѣџе. партѣ луi. ден кѫмпу. ден пъдуре. ден апъ. ден шъзутул сатулуi. де престе тот хотарул. кѫт съ ва алѣџе партеа луi. де wчинъ. ꙟнсъ румънул. ануме САВА. ши мѫрѣ луi. ануме СТАНА. шi ку фечорiї че ле ва да дъмнезеу. шi ку дѣланица кум скрiе маi сус дерепт. уг вi. шi ам вѫндут ноi ачест румън де бунъ воꙗ ноастръ. ку щирѣ тутурор фрацiлор ноштри. шi а мещïꙗшiлwр. ден сус шi ден жос. ден прежурул аwкулуi. ка съ i фiе дъмнѣлуi румънi шi wчiнъ стътътоаре wхавнекъ, шi фечорiлwр дъмнѣлуi. шi непоцiлор. шi стренепоцiлор. шi мъртурiї ТУДОР в дворник, ши АНДРЕI в двор. шi ВОIЧИЛЪ в двор шi жупънул СТАНЧЮЛ кнцу. шi СТАТЕ грекул. ши мулцi wамени бунi. карiиш вор пуне печецеле. ши искълiтурiле маi жос ши ам скрис. еу МАНОЛЕ лwг. месiца дек аї ва ҂зрмз. МАРКО армаш. МАРIА. ТУДОР wт РЪТЕЩИ в двор. † СТАТI КОКОШ.

No. 24.

Fără locŭ și annŭ, Septembre 28, hărtiă.

Stoĭca vinde vorniculuĭ Hrizea unŭ rumânŭ din satulŭ Petrarĭu și unŭ rumânŭ din satulŭ Gemenele, pe amênduoĭ pentru 30 galbenĭ gata, dându-ĭ facultatea, la casŭ de fuga acellorŭ rumânĭ, de a-șĭ allege alțĭ duoĭ.

(La Commissiunea Documentale).

† Скрiсам еу СТОIКА ачест ал мiеу запiс. кум съ се щiе къ ам вѫндут ворнiкулуi ХРIЗЕI ун румън ден ЦЕМЕНЕЛЕ ку дѣланiца луi ануме. НЕГЪ шi фечорул луi. ВЕНЦIЛЪ. шi ден ПIЕТРАРЮЛ. ЛЕПЪДАТ ку дѣланiца луi. шi ꙗм вѫндут еу де кунъ вое а мѣ. дрептъ. л. де галбенi гата. ꙗръ де ну вор фi ачещi румънi стътъторi съ шъ ꙗ ворнiкул доi румънi де унде i ва плъчѣ. шi мъртурiе. НЕНЧЮЛ ворнiкул. i НАН пост. де БЪРБЪТЕЩИ. i ѠПРЪ де СЪТЕНI. i ХРIЗАН пост. i поп ИВАН. i НIСТОР лwг шi мулцi боꙗрi. пентру къ ꙗм вѫндут де бунъ вое а мѣ фъръ де ничi ун кувѫнт, пiс месiца септ ки днi. НЕНЧЮЛ дворнiк.

No. 25.

(Tergovisce?), 1640, Iunĭŭ 21, hărtiă.

Armenca și cu fiĭa sea Mușa vinde egumenuluĭ Atanasiŭ unŭ locŭ din Tergovisce, cumperatŭ de către ea cu 5 galbenĭ unguresci, și vindutŭ acum cu 700 banĭ gata, adecă cu uă scădere de 300 banĭ, pentru poménă.

(La Commissiunea Documentale).

† Ядекъ еȣ ЯРМЄНКЯ. ши кȣ фиꙗ мѣ. МȢШЯ. скрисꙊм ачеста ѯапис ал ностръ съ фїе де маре кредницъ ла мъна пъринтелȣі игȣменȣлȣі ѲЯНЯСЇЄ де ла свънта троіцъ. кȣм съ се щїе къ ꙗм вънд8тȣ. ȣн лѡк чемѣавȣт (*sic*) прелънгъ лѡкȣл мънъстирїе дін ТРЪГОВІЩЄ ші ачестȣ лѡк. лам кȣмпърат ноі де ла ДȢМИТРȢ кожокарюл дерепт ȣг. е. ꙗр ноі лам датȣ пъринтелȣі. Ѳанасїе дерепт банігата. ѱ. ꙗр пънтрȣ т де бані ꙗм лъсат съі фїе помѣнъ пънтрȣ МЪІНЄ. пънтрȣ къчі лȣ фостȣ локȣл МЪИНЄИ. ценеремеȣ. ші ла токмѣла. ноастръ лȣ фостȣ пъринтеле поп ИСЯРȢ. ші ИФТЄМЇЄ. сл8га вел дволнік, ші ФИЛЄП кȣмнътȣ:ъȣ и СТОІКЯ слȣга вел дволнік, и ГЛИГОРЇЄ слȣга вел дволнік. и ВЯСИЛЇЄ МОЛДОВѢНȢЛ. ші пънтрȣ кредницъ нѣм пȣс ші дѣцетеле. пис ДȢМИТРЯШКО лѡг ѡт ТРЪГОВИЩЄ. пис юн ка вл ѯрми.

No. 26.

Fără locŭ și dată, (1642), hărtiă.

Diaconulŭ Larionŭ de Rătescĭ și Haritonŭ de Ingărescĭ cu brazda în capŭ mărturisescŭ luĭ vodă despre vechiele hotare alle moșielorŭ Petrecaniĭ și Urecheniĭ.

(În Archiva Statuluĭ).

† Милостиве ши лȣминате дѡмне, мъртȣрисим мъріи тале, нои кȣ сȣфлетеле ностре. кънд аи тримис мъріꙗ та. пре кредничѡсȣл мъріи тале. пре ЧОГОЛѢ пъркълабȣл. пентрȣ хотарȣл ПЄТРЄКЯНИЛѠР ши кȣ а ȢРЄКЯНИЛѠР, дѣȣ стрънсȣ. сателе де превалѣ Тѡполиціи. дин ꙋос ши дин сȣс, съ ꙟтрѣбе де ѡамені бътрѫні пре ȣнде ли съ деспарте хѡтарȣл. деци нои синтем маи бътрѫні дикът тоці кѫці сѫмтȣ прѣичѣ. ши щим бине. ши ам арътат ши кредничѡсȣлȣі мъріи тале. пъркълабȣлȣи ЧОГОЛИИ дин дрȣмȣл лȣи СЯМОИЛЪ. пре мȣка дѣлȣлȣи ꙟ сȣс. тот пре дрȣм. пре мȣке дѣлȣлȣи пънъ ꙟ поꙗна лȣи ДРЪГИЧ дин поꙗнъ. тот мȣка дѣлȣлȣи, кȣмȣ съ скȣрапеле. дин мȣка дѣлȣлȣи спре ПЄТРЄКЯНІ. ꙗсте хѡтарȣл ПЄТРЄКЯНИЛѠР. пънъ ꙟ ѡбършіе СТЪРЗИНѠСЄИ. ашѣ мъртȣрисим нои. кȣ трȣпȣл. ши кȣ сȣфлетȣл ностръ. ꙟнаинтѣ лȣи Дȣмнъѯъȣ, ши ꙟнаинтѣ мъріи тале. милостиве дѡмне. къ хотарȣл ȢРЄКЯНИЛОР ꙗсте дин дрȣм де пре мȣка дѣлȣлȣи ꙟколо. ꙗр а ПЄТРЄКЯНИЛОР ꙗсте дин дрȣм де пре мȣка дѣлȣлȣи ла вале спре ПЄТРЄКЯНІ. ашѣ мъртȣрисим нѡи. кȣ сȣфлетеле нѡстре. ши кȣ бразда ꙟ кап ꙟнаинтѣ мъріи тале. милостиве дѡмне.... мила мъріи тале фирѣм венит, ши нои. ꙟнаинтѣ мъріи тале. ꙗр нои симтем слаби нȣмаи кът симтем кȣ сȣфлете. ꙗр де ни са тѫмпла морте. тот ашѣ мъртȣрисим. спре маи маре. кредницъ акмȣ нѣм пȣс ши печециле. дѣчꙗста мъртȣрисим ꙟнаинтѣ мъріи тале милостиве домне.

Ларіѡн (punerea degetuluĭ).

† Шърбіи мъріи тале милостиве домне. диꙗконȣл ЛЯРИСѠН де РЪТЄЩІ. ши кȣ ХЯРИТѠН де ИНГЪРЄЩІ ноі кȣ бътрънѣцеле ностре мъртȣрисим мъріи тале.

No. 27.

Fără locŭ, 1642, Decembriŭ 13, hărtiă.

Mironŭ Cĭogolea, purcălabulŭ Némțuluĭ, reportéză Domnuluĭ despre hotarele între Urechenĭ și Petrecanĭ, mărturisite de către diaconulŭ Larionŭ și Haritonŭ, dupre cum și-le adducŭ eĭ a-minte încŏ din timpulŭ luĭ Petru-vodă.

(Detalliele acestuĭ documentŭ se cunnoscŭ din documentulŭ precedinte, érŏ limbagiulŭ seŭ nu presintă nemicŭ remarcabile. Se află totŭ la Archiva Statuluĭ).

Documente publicate in limbe străine.

N. 28.

Iassi, 1611, Octombrie 16.

Constantinŭ vodă Movila recommendă cancellariuluĭ litvanŭ Leone Sapieha pe ambassadoriĭ seĭ vorniculŭ Nistorŭ Urechea și păharniculŭ Constantinŭ Bĕcĭocŭ, trimmișĭ către regele polonŭ cu instrucțiunĭ secrete.

(Textulŭ polonŭ e publicatŭ in cartea: Zycia slawnych Polaków, wydanie Bobrowicza, t. 4, Lipsk, 1837, p. 244.)

Pre-luminate grațiose domnule cancellarĭŭ allŭ Litvanieĭ, domnulŭ și amiculŭ nostru grațiosŭ.

Ne grăbimŭ a vĕ propune bine-voitóriele nóstre servicie, grațiosulŭ nostru domnŭ și amicŭ. Trimittemŭ către M S. Regéscă ĭubitulŭ nostru binefăcĕtorĭŭ pe ambassadoriĭ nostri, in trebĭ alle nóstre și alle țerriĭ nóstre, nobiliĭ domnĭ Nistorŭ Urechĭa vel-vornicŭ allŭ țerriĭ nóstre, și Constantinŭ Bĕcĭocŭ păharnicŭ allŭ nostru, cărora amŭ recommendatŭ, ca pe lôngă propunerea bine-voitórielorŭ nóstre servicie, să vĕ maĭ ureze in numele nostru, grațiosulŭ nostru domnŭ și amicŭ, buna sănĕtate, de care dorimŭ ca să vĕ bucurațĭ in mulțĭ annĭ cu bine-cuvîntarea luĭ D-ḑeŭ. Totŭ-d'uă-dată poftimŭ fórte multŭ, ca d-vóstră, încredințându-vĕ deplinŭ acellorŭ ambassadorĭ, să avețĭ bunĕtatea, prin adjutorĭŭ și prin consiliŭ, de a le înlesni uă grabnică și bună reușită, cu care ne vețĭ indatora. Remânemŭ dérŏ etc. Datŭ in Iașĭ, 16 Octombre, 1611.

Allŭ grațiosuluĭ nostru bine-voitorĭŭ amicŭ și servŭ.

Constantinŭ Domnŭ.

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu preţulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIŢIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. Annulŭ I.

Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,

ex-professor superior de istoriă şi statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiuniĭ documentalĭ.

Documente publicate in limbe străine.

No. 29.

1673, (Septembre?), fără locŭ.

Scrissórea commune din partea domnuluĭ moldovenescŭ Stefanŭ Petriceĭcu şi a domnuluĭ muntenescŭ Grigoriŭ Ghica, presintată regeluĭ polonŭ de către ambassadorĭulŭ lorŭ la 8 Octobre in tabĕra din câmpiĭ de la Mogiel; în care scrissóre pe de uă parte se communică scirĭ despre mişcările şi intenţiunile Turcilorŭ şi despre modulŭ cellŭ maĭ potrivitŭ de a-ĭ attaca, érŏ pe de altă parte se suppunŭ priimiriĭ regescĭ condiţiunile principalĭ alle uneĭ allianţe între ţerrile române şi Polonia.

(Textulŭ polonŭ e publicatŭ în collecţiunea d-luĭ *A. Grabowski, Ojczyste spominki, Kraków, 1845*, t. 2, p. 264—267).

Pentru mila luĭ D-ḑeŭ rugămŭ pe M. V. R., domnulŭ nostru graţiosŭ, de a nu desvulga secretulŭ înaintea nimenuĭ, căcĭ chĭarŭ acum patru **Turcĭ** fugisserŏ in **Polonia**, carĭ pribegindŭ de acollo înapoĭ şi venindŭ la **Hotinŭ**, ne pĕrîrŏ inaintea luĭ **Hussein-Paşa**, affirmândŭ cumcă noĭ amŭ fi îndemnândŭ pe **Polonĭ** de a lovi assupra **Turcilorŭ**. Aşa dérŏ, avêndŭ în vedere pericolele nóstre, vĕ rugâmŭ cu stăruinţă de a păstra tóte astea numaĭ pentru sciinţa propriă a M. V. R, d. n. g. *Opiniunea nóstră este, că messura cea maĭ nemerită arŭ fi, ca M. V. R. d. n. g. să trimitteţĭ óstea de'ntâiŭ in Ucraina, pentru a se assigura de Cozacĭ, ceea ce pe locŭ va lipsi pe Turcĭ de marea lorŭ aripă de speranţă, şi totŭ-d'uă-dată va închide şlahulŭ (drumulŭ) tătărescŭ.* Ce-ĭ dreptulŭ, **Cozaciĭ** promittŭ ascultare M. V. R. d. n. g., dérŏ *cată a nu se încrede in nesce ómenĭ, carĭ sunt în stare de a înşella pe însuşĭ draculŭ şi prin a cărorŭ perfidiă pere crestinĕtatea.* Arŭ fi maĭ bine, ca M. V. R. d. n. g. să-ĭ luaţĭ în armata vóstră, ţinêndu-ĭ de apró-pe, ca să nu vĕ pótă trăda, érŏ pe verĭ-uă câţĭ-va din capiĭ lorŭ să opriţĭ ostaticĭ. **Doroszenko** nu contenesce de a accusa **Moldova** şi **Valachia**] ca unite cu **Poloniĭ**, şi la sultanŭ, şi la vizirŭ, şi la caimacamŭ, şi aicĭ la **Hussein-Paşa**, care ne dă scrisorile luĭ pentru citire. Ne minunămŭ de unde are ellŭ aceste sciinţe, şi rugămŭ érŏşĭ pré-multŭ de a se păzi taĭna.

Doroszenko stă in **Cihirinŭ**, pândindŭ în tóte părţile, ca **Iuda** vinḑetorĭulŭ Domnuluĭ Cristŭ, pentru a trece în partea cellorŭ maĭ tarĭ: să nu-lŭ credeţĭ M. V. R. d. n. g. Óstea luĭ se mişcă in susŭ în direcţiunea **Bisericeĭ-Albe** (Biacerkiew) la **Motylowka**. A fostŭ acollo cu eĭ şi unŭ trimissŭ allŭ nostru. Ḑiceaŭ uniĭ dentre **Cozacĭ** c'orŭ să ţină cu **Poloniĭ**, érŏ alţiĭ arĕtaŭ dorinţa de a merge la intimpinarea luĭ **Dumitraşcu Raĭcea** (*), colonelŭ trans-dnepriaŭ, care se apropiă cu óstea moscovită, şi să-lŭ împedece de a se uni cu d. **Hanenko**, cea ce trebuĭ să fie maĭ bine cunnoscutŭ M. V. R. d. n. g. D. **Hanenko** sta la monăstirea de la **Pecera**. Déca va adjunge tréba la inchĭăiarea tractatuluĭ de pace, M. V. R. d. n. g. să bine-voiţĭ a nu uĭta aceste duo domnie, **Moldova** şi **Valachia**, şi anume ca domniĭ să nu se schimbe a-dessea şi să nu se facă marĭ incărcărĭ (aggrawacyj), ci *să se dea sultanuluĭ numaĭ ce i se cuvine, fără alte appesărĭ.*

Să bine-voiţĭ a sci M. V. R. că sultanulŭ se afflă la **Oblucĭţa**, unde făcuse podŭ. Sosi acollo la 29 Septembre, petrece în venătórĭe, dérŏ are şi uă armată de 30,000, din carĭ 10,000 ómenĭ alleşĭ. Banĭ răsipesce, ostĭ totŭ mereŭ adună: în cursulŭ ĭerneĭ va să concentreze in **Dobrugĭa** uă putere mare, ca să fiă gata de a se mişca în primăvéra. Dérŏ cu adjutoriulŭ luĭ D-ḑeŭ, arŭ tre-

(*) Moldoveanŭ de origină.

bui chiarŭ acum ïérna să adduceţĭ ostĭ la **Dunăre**, aşeḑându-le în oraşulŭ dunăréuŭ **Reni** şi de acollo în susŭ d'a-lungulŭ **Prutuluĭ**, *încungĭuratŭ totŭ cu oraşe şi sate avute*, unde armata se póte mânţiné in tótă mulţumirea, avêndŭ pâne multă şi destullă hrană pentru caĭ. Pe dată s'arŭ puté cupprinde tóte oraşele, **Cetatea-albă** (Bialogrod), **Tehinĭa**, **Smilŭ** (Smaklaholi?), şi apoĭ desghĭăţându-se **Dunărea**, ostea fŏră pericolŭ, cu sabia în mână, arŭ înainta pônĕ la **Constantinopole**; érŏ *déca Serbiĭ arŭ afla despre trecerea Dunăriĭ, şi eĭ înco s'arŭ resculla contra Turcilorŭ. Armata să trécă prin Ucraina, căcĭ astŭ-felĭu şi Turciĭ cu Tătariĭ vorŭ fi înspăimêntaţĭ, şi ţérra nóstră nu va fi depredată, şi noĭ înşine nu vomŭ cădé în bănuéllă la păgânĭ.*

Grâŭ şi alte provisiunĭ, precum orḑŭ, risŭ, untŭ, mĭere, se adună în magasie, ce **Turciĭ** aŭ ziditŭ cu acestŭ scopŭ la **Ţuţora**. Pe uscatŭ transporturile se facŭ cu cămille, érŏ *pe Prutŭ cu şaïce pônĕ la Ţuţora.* Ambassadorulŭ M. V. R. se intórce din **Crimŭ**; la 1 Octobre plecâ din **Iaşĭ** şi merge la **Hotinŭ**, dupŏ porunca luĭ **Hussein-Paşa**.

Déca M. V. R. veţĭ avé de gândŭ de a trimitte uă armată la **Hotinŭ** contra **Turcilorŭ**, apoĭ *va să vĕ trebuéscă 6,000 de infanterĭă bună, aprópe 12,000 de căllărime, şi tunurĭ uşóre*, căcĭ aŭ şi eĭ uă óste allĕssă, pônă la 20,000 de ómenĭ. În băttăliă **Turciĭ** vorŭ împinge înaintea ósteĭ cămille, pentru a înfricoşa pe caiĭ ceĭ nedeprinşĭ. Regimentariĭ M. V. R. cată să scie a recunnósce bine pe păgânĭ, fiindŭ că noĭ *ne vomŭ ţiné la uă parte şi vomŭ adjuta apoĭ a-ĭ lua la gónă.*

Rugămŭ pe M. V. R. ca ţérra nóstră să nu fiă jefuită; de assemenea, ca aceste scrissorĭ alle nóstre să fie arse, ca să nu caḑă în mânele cuĭ-vaşĭ; érŏ ce va spune verbalĕ trimissulŭ nostru, M. V. R. să-ĭ daţĭ întru tóte creḑare.

Turciĭ grămĕdirŏ pe ţermiĭ **Prutuluĭ** uă mare mulţime de provisiunĭ: dare-arŭ D-ḑeŭ să se nimeréscă pentru trebuinţa oştilorŭ creştine! În ḑioa de 2 Octombre ne veni aicĭ vestea, că patru miĭ de cămille ducŭ la **Ţuţora** felĭurite provisiunĭ. De assemenea *verĭ-uă 40 séŭ 50 şeĭce transportéză provisiunile pe Prutŭ pônĕ la Ţuţora, unde este depositulŭ generale.*

Enumerarea dorinţelorŭ, communicate M. S. R. pe lôngă scrissórea domnilorŭ Moldovénŭ şi Munténŭ.

Maĭ ântâiu rugămŭ pe Cellŭ de susŭ, ca să bine-cuvinteze intenţiunile M. V. R. d. n. g. astŭ-felĭu, în câtŭ în acéstă espediţiune a M. V. R. in ţerrele nóstre, capulŭ duşmanilorŭ să caḑă sub sabiă, şi să ne mântuimŭ noĭ, creştiniĭ, carĭ de viŭ simţimŭ caznele iaduluĭ.

Apoĭ rugămŭ cu suppunere, că în casŭ de nereuşită, cândŭ va voi să-şĭ resbune assupra-ne puterea păgânilorŭ, şi va voi să ĭa de la noĭ maĭ multŭ de câtŭ ce avemŭ, *căcĭ ne storserŭ deja şĭ sufletele*; atuncĭ să bine-voiţĭ a ne priimi sub graţiósele şi îndurătóriele aripe alle vóstre şi alle regatuluĭ, şi *să ne accordaţĭ ŭnŭ locşorŭ, unde toţĭ câţĭ ne vomŭ întêmpla să putemŭ avé odihnă.*

Déca D-ḑeŭ, dupŏ dorinţele nóstre, va încununa planurile M. V. R., rugămŭ *să nu se schimbe atuncĭ obiceĭele domnescĭ alle ţerreĭ nóstre, nicĭ veniturile domnescĭ şi boĭerescĭ territorialĭ, precum sunt: vâme, ocne, decĭme de oĭ, de albine, de porcĭ, de vinŭ; şi tóte altele veniturĭ domnescĭ să remână alle domnilorŭ, dupo obiceĭulŭ pămêntuluĭ* (wedlug zwyczaju ziemie). Bisericele să nu fiă assuprite.

Boĭeriĭ să urmeze a fi boĭerĭ cu voĭa şi allegerea Domnilorŭ, dupre vechĭulŭ obiceĭu pămêntescŭ: să se témă sluga de stăpânŭ.

Cândŭ vomŭ avé trebuinţă de adjutórie, să nu ni se refuse. *Nobilimea districtuale, numită slugĭ domnescĭ* (slachte zas ziemska, klórzy sie zowja slugami Hospodarskiemi), *să nu fiă appĕsată de către óste, nicĭ să se pună soldaţĭ prin casele lorŭ, şi să nu suffere nicĭ uă călcare în libertăţile lorŭ.*

Tótă ţérra şi toţĭ suppuşiĭ domnescĭ, să servéscă dupo poruncele domnescĭ, pedepsindu-se aceĭ neascultătorĭ dupre vechĭa lege obiceĭnică a ţerreĭ (prawem starém ziemskiém zwyczajném).

Pentru tóte aceste dorinţe alle nóstre ceremŭ dela M. V. R. *unŭ privilegiŭ cu iscăllitura autografă şi sigillĭulŭ* M. V. R., pentru ca să ne putemŭ bucura de libertate.

Documente inedite în limbe străine.

No. 30.

Sucéva, 1517, Decembre 26, pergamenă.

Domnulŭ Stefanŭ cellŭ tênĕrŭ enumeră cu amênuntulŭ tóte transacţiunile prin carĭ satulŭ Casa-Oancăĭ cu uă mó-ră şi monastirea Brusturiĭ trecură în stăpânirea postelniculuĭ Şerpe, şi anume dândŭ în schimbŭ ex-pûrcălabuluĭ Petru satele sélle de cumpĕrătură ½ Cristescĭ şi 4 părţĭ din Ilieşescĭ; apoĭ arrétă cum postelniculŭ Şerpe pe acellŭ satŭ Casa-Óncăĭ cu móra şi monastirea Brusturiĭ şi înco câte-va obiecte mişcătórie, le dede danià monastiriĭ Némţuluĭ cu óre-carĭ condiţiunĭ precise; în fine, întăresce învoélla încheĭată între postelniculŭ Şerpe şi monastirea Némţuluĭ.

(La Archiva Statuluĭ).

† Милостїю. божїею мы Стефан воевода. господарꙁ ꙁемли молдавскои. ꙁнаменито чиним нс сим листом нашим. вꙁсѣм кто нан вꙁꙁрит. или чтꙋчи его оуслишит. ѡже прїиде прѣд нами. и прѣд нашн молдавскими боꙗре наш вѣрнїи болѣрин пан Коꙁма Шарпе постелник, никим непонꙋжен. ани присилован. и иꙁмѣнꙋл свои правои ѡтнини. и выкꙋпленїе свое. ѡт его праваго ꙋрика, щѡ ѡн имал ѡт родителѣ господствамы Богдана воеводи. щѡ ѡн бил кꙋпил тотꙋ половина село на имѣ Крꙁстещи. щѡ на Калиишы вышнаа част ꙁа ск ꙁлат татарскых. ѡт Сорѣ дочка. Или Болдиша. и ѡт племеника своего. ѡт Лаꙁѡр Грашицѣ. ꙋнꙋкове Данчꙋла Болдиша. и нс привилїе щѡ имал. Данчꙋл Болдиш. ꙁа мартꙋрїю. ѡт дѣда господствамы Стефана воеводи, аже привилїе щѡ имал Данчоул Болдыш ѡт прѣдѣда господствами ѡт Алеꙁандра воеводи. а ѡна иꙁгорила. та иꙁмѣнꙋл тотꙋ половинꙋ село Крꙁстещи щѡ на Калиши вишнаа част. и четири. части село ѡт Илїешещи. щѡ бил кꙋпил пан Коꙁма Шарпе постелник. тоти четири части. ѡт Илїешещи. ѡт наши слꙋги. ѡт Гаврил. и ѡт Ромашко. ѡт синове Сорини. и нс привилїе щѡ имал мати их Сорѣ. ѡт кꙋпеж. ѡт дѣда господствамы Стефана воеводи ꙁа рк ꙁлат татарских. сꙁ нашим слꙋгом вѣрном сꙁ Петрꙋ бившїи прꙁкалак сынꙁ Пашкѡв Хꙁчꙋгꙁ. и слꙋга наш вѣрнїи Петрꙋ бившїи прꙁкалак дал нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ Коꙁми Шарпе постелникꙋ. его правою ѡтнинꙋ. и дѣдинꙋ (*sic*). ѡт его правых ꙋрикѡв щѡ имал ѡтец его ѡт кꙋпеж ѡт дѣда господствамы Стефана воеводи. ꙁа мартꙋрїю. аже привилїе щѡ имал Ѡанка. ѡт прѣдѣда нашего ѡт Алеꙁандра воеводи. а ѡна ꙁагинꙋла коли Тꙋрци воевали нашꙋ ꙁемли. щѡ бил кꙋпил тое село где бил дѡм Ѡанкы. на Краковѣ. и сꙁ млином. и сꙁ млином (*sic*) ꙋ Краков ѡтец его Пашко Хꙁчꙋгꙁ. ѡт Марꙋшка дꙁщи Ѡанки. и едно монастир Тꙋркатꙋлѡв. щѡ сѣ имѣнꙋет тепер Брꙋстꙋри. щѡ бил же кꙋпил. тот монастир. ѡтец его. Пашко Хꙁчꙋгꙁ. ѡт Алеꙁа. и ѡт Михнѣ ꙋнꙋкове Тꙋркатꙋлови. и нс привилїе щѡ ѡни. имали ѡт прѣдѣда нашего. ѡт Алеꙁандра воеводи. ꙁа см ꙁлат татарских. ино мы видѣвше их добрꙋи воли. и тꙁкмеж. и добрꙋи. иꙁмѣненїе. а мы такождере и ѡт нас дали есмы нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ Коꙁми Шарпе постелникꙋ. тотꙋ село на имѣ где бил дѡм Ѡанки. на Краковѣ. и сꙁ млином ꙋ Краков. и един монастир. Тꙋркатꙋлов щѡ сѣ тепер именꙋет. Брꙋстꙋри. како да ест емꙋ ѡт нас ꙋрик. и сꙁ вꙁсем доходом емꙋ. непорꙋшено николиже на вѣки. а хотар томꙋ село на имѣ где бил дѡм Ѡанки на Краковѣ. и сꙁ млинѡм ꙋ Краков. и тои монастирю Тꙋркатꙋлов, щѡ сѣ тепер именꙋет Брꙋстꙋри. да ест ѡт ꙋсих сторон по старомꙋ хотарꙋ. покꙋда иꙁ вѣка ꙋживали. и ꙋ том тогож дне прїиде прѣд нами. и прѣд нашими боꙗре. наш вѣрнїи пан Коꙁма Шарпе постелникꙋ. и благоприꙁволи, своим. благым приꙁволенїем. и честим и свѣтлим серцем. и даде вꙁ ꙁдравїе. и спасенїе дꙋши своеи. нашемꙋ свѣтомꙋ монастирꙋ немецкомꙋ. идеже ест храм. вꙁꙁнесенїе господа бога и спаса нашего. Iисꙋса Христа. и где ест игꙋмен молебник. наш поп Пароенїе. тое вышеписанное село на имѣ. где бил. дом Ѡанки на Краковѣ. и сꙁ млином ꙋ Краков. и монастир Тꙋркатꙋлов. щѡ сѣ тепер именꙋет Брꙋстꙋри. и еще дал един свѣшник ѡт шестинадесѣт сом и сребра. и единꙋ каделницꙋ ѡт пет сом и сребраж. и еднꙋ чашкꙋ сребрѣнꙋ и пет лꙁжки сребрѣни. и един патрахил. шит сꙁ фирѡм. и сꙁ иконами. и жанчꙋгом. и канафи сꙁ ꙁлатом. и сꙁ жанчꙋгѡм. и иншии ꙋкрашенїе ѡдежди. церкви ѡт ꙋршиник фрꙋски сꙁ ꙁлатом. ино мы видѣвше его доброи волю, и дѣанїе щож ѡн дал вꙁ ꙁа ꙁдравїе. и вꙁ испасенїе дꙋши своеи. тое вꙁсе вышеписанное село и монастир. а мы також и ѡт нас дали и потврꙁдили есмы нашемꙋ свѣтомꙋ монастирꙋ немецкомꙋ идеже ест храм. вꙁꙁнесенїе господа бога и спаса нашего Iисꙋса Христа. како да ест томꙋ нашемꙋ свѣтомꙋ монастирꙋ. немецкомꙋ. ꙋрик и сꙁ вꙁсем доходѡм. нерорꙋшенно николиже на вѣки. и пак ѡт том тогож дне прїидоша прѣд нами. и прѣд нашими боꙗре. молебник наш поп Пароенїе игꙋмен. и сꙁ вꙁ-

сѣми братїами. ѡт немецкого монастирѣ. також по нѧже доброи воли никим непонȣжени. ани прѣсиловани. и потокмилисѣ. с нашим вѣрнѡм спанѡм Шарпею постелникȣ. како и до где бȣдет. свѣти монастир. и кто бȣдет игȣмен. и братїа въ монастир. прї их животѣ и пак по их животѣ. а ѡни аби. имали. слȣжити. по въсеи пост Ȣспенїе богородице на въсѧк денъ паракліс. али доколѣ бȣдет жив наш вѣрнїи пан Козма Шарпе постелник. а пак по его животѣ и смерти. кто бȣдет игȣмен. и въси братїа. ȣ тои свѣтои монастир. а ѡни абы имали. помѣнȣти въси помѣни коли (sic) колико трабȣют. испръва през един гѡд. и пак коли сѣ емȣ исплънит год. ѡни абы имали емȣ. ȣчинити памѣт. а пак ѡт толѣ напрѧд. на въсѣх годи. абы имали слȣжити ȣ вечерни парастас. и коливȣ. а за ȣтрнѧ летюргїе. и коливȣ. и въсам братїам имает дати приливек. а на то ест вѣра наша... вишеписанного мы Стефана воеводи. и вѣра прѣвъзлюбленнаго брата господства мы Петра. и вѣра въсѣх боꙗр нашихъ вѣра пара Исака. вѣра пана Петра двѡрника. вѣра пана Шандра вѣра пана Негрилъ вѣра пана Васка вѣра вѣра (sic) пана Гринковича и пана Талаба хотинскых. вѣра пана Косте и пана Кондри немецких. вѣра пана Петрика и пана Толдера новоградскых вѣра пана Лȣка Аркȣре портарѣ сȣчавского вѣра пана Храна спътарѣ. вѣра пана Еремїа вистарника вѣра пана Сакȣꙗна чашника вѣра пана Стръчи столника. вѣра пана Късталѣна комиса. и вѣра въсах боꙗре наших молдавских. великых. и малих. а по нашим животѣ кто бȣдет господаръ ѡт дѣтеи наших. или ѡт нашего рода. или пак бȣд кого богъ изберет господарем бити нашеи молдавскои земли. тѡт би нмь не порȣшил нашего даники им ȣтврдил. и ȣкрѣпил. занȣж би им. ȣтръдил. и ȣкрѣпил. и пак. кто бȣдет игȣмен. и братїи. въ тѡм прѧждереченнѡм. немецком. монастири. ѡн так да слȣжит. и да ȣчинит памет нашемȣ вѣрномȣ. панȣ Козми Шарпеви постелникȣ. ꙗкоже выше рѣхѡм. а пак кто сѣ покȣсит. порȣшити. или ненаполнити. их тъкможȣ. сын непрощен да бȣдет. господомь нашим Iисȣс Христом. и ѡтвѣт да даст прѣд страшном. сѫдищем. господа бога. и спаса нашего. Iисȣс Христа а на болшее крѣпост и потврьжденїе велѣли есмы нашемȣ вѣрномȣ панȣ Тотроушанȣ логофетȣ. писати. и нашȣ печат привѣсити к семȣ листȣ нашемȣ: ✝ писа Михоуца ȣ Сȣчавѣ в лто ꙁзкѕ декебрїе кѕ.

Cu mila luĭ D-ḑeŭ noĭ **Ştefanŭ** voevodŭ, domnulŭ ţĕrreĭ **Moldoveĭ**, facemŭ cunnoscutŭ cu acéstă carte a nóstră tutulorŭ cine o va vedé, séŭ citindu-se o va auḑi, precum a venitŭ înnaintea nóstră şi înnaintea boierilorŭ nostri moldovenescĭ credinciosŭ boierulŭ nostru panulŭ postelnicŭ **Cosma Şérpe**, de nemine silitŭ, nicĭ assupritŭ, şi a schimbatŭ a sea dréptă moşiă şi cumpĕrătură dintr'allŭ luĭ dreptŭ uricŭ, de la părintele domnieĭ melle **Bogdanŭ** voevodŭ, din care urméză, că cumperase ellŭ jumĕtatea satuluĭ numitŭ **Cristescĭĭ**, pe **Calnişŭ**, partea de susŭ, *dreptŭ 220 de galbenĭ tătărescĭ*, dela **Sora** fiia luĭ **Ilea Boldeşŭ** şi de la némulŭ eĭ **Lazărŭ Graşiţă**, nepoţĭ de fiiŭ aĭ luĭ **Dancĭu Boldeşŭ**, cu documentele de mărturiă ce luase **Dancĭu Boldeşiŭ** de la moşulŭ domnieĭ melle **Ştefanŭ** voevodŭ, *căcĭ documentele maĭ vechĭ alle luĭ Dancĭu Boldeşŭ de la strămoşulŭ domnieĭ melle Alexandru voevodŭ arseră*; şi aŭ schimbatŭ ellŭ acea jumĕtate de satŭ **Cristescĭĭ** pe **Calnişiŭ**, partea de susŭ, şi patru părţĭ din satulŭ **Ilieşescĭ**, care cumpĕrase postelniculŭ panŭ **Cosma Şérpe** de la slugele nóstre **Gavriilŭ** şi **Ionaşcu** fiiĭ **Soreĭ** pe temeiulŭ documentelorŭ de cumperătură ce avea maica lorŭ **Sora** de la moşulŭ domnieĭ mele **Ştefanŭ** voevodŭ, *dreptŭ 120 de galbenĭ tătărescĭ*; le-a schimbatŭ tóte cu credinciósă sluga nóstră **Petru** fostŭ pûrcălabŭ, feciorulŭ luĭ **Paşcu Hăcĭugă**, dândŭ acesta credinciosuluĭ boierŭ allŭ nostru postelnicŭ panŭ **Cosma Şérpe** a luĭ dréptă ocină şi moşiă din dreptele selle urice de mărturiă, ce luase tatălŭ sêŭ pentru cumpĕrătură de la moşulŭ domnieĭ melle **Ştefanŭ** voevodŭ; *căcĭ documentele maĭ vechĭ a luĭ Oancă de la strămoşulŭ nostru Alexandru voevodŭ, periră cândŭ Turciĭ veniră cu rĕsboiŭ assupra pămêntuluĭ nostru*; şi anume ocina şi moşia: satulŭ unde a fostŭ casele **Óncăĭ** pe **Cracăŭ** şi cu móră în **Cracăŭ**, carĭ le cumpêrase tatălŭ sêŭ **Paşcu Hăcĭugă** de la **Măruşca** fiica **Óncăĭ**, şi uă monăstire a **Turbatuluĭ** numită acumŭ **Brusturiĭ**, *ce o cumpĕrase totŭ tatălŭ sêŭ Paşcu Hăcĭugă*, de la **Alexa**

şi de la **Mihnea** nepoţiĭ **Turbatuluĭ**, cu do-
cumente de la strămoşulŭ nostru **Alessandru**
voevodŭ, *dreptŭ 240 de galbenĭ tătărescĭ.* Decĭ
şi noĭ vĕḑêndŭ a lorŭ voinţă şi tocmélă şi bunŭ
schimbŭ (†) aşijderea amŭ datŭ şi de la noĭ
credinciosuluĭ boieruluĭ nostru panŭ **Cosma**
Şérpe postelnicŭ acellŭ satŭ *cu numele unde*
aŭ fostŭ casele Óncăĭ, pe **Cracăŭ** şi cu móră
în **Cracăŭ** *şi monastirea Turbatuluĭ numită a-*
cumŭ Brusturiĭ, ca săĭ fie luĭ de la noĭ uricŭ,
cu totŭ venitulŭ, neattinsŭ nicĭ uă dată în vécŭ;
érŏ hotarulŭ acelluĭ satŭ *pe nume unde aŭ fostŭ*
casele Óncăĭ pe **Cracăŭ**, şi cu móră în **Cracăŭ**,
şi allŭ aceĭ monastirĭ a **Turba'uluĭ** numită a-
cumŭ **Brusturiĭ**, să fie despre tóte părţile *dupĕ*
vechiulŭ hotarŭ pe unde din vechiŭ se locuia. Şi
dupe aceĭa totŭ întru aceĭaşĭ ḑi aŭ venitŭ înain-
tea nóstră şi înaintea boierilorŭ nostri credin-
ciosŭ boieriulŭ nostru panŭ postelnicŭ **Cosma**
Şérpe şi a bine-voitŭ cu a sa bună-voinţă şi
pură şi luminată ânimă, şi a datŭ pentru săne-
tatea şi mântuirea suffletuluĭ sêŭ sânteĭ nóstre mŏ-
năstirĭ **Némţuluĭ**, unde este templulŭ Înălţarea
Dumneḑeuluĭ şi Mântuitoruluĭ nostru Iisusŭ Cristŭ
şi *unde este egumenŭ rugătoriulŭ nostru popa*
Parteniŭ, acellŭ maĭ susŭ scrissŭ satŭ *pe nume*
unde aŭ fostŭ casele Oncăĭ pe **Cracăŭ** şi cu móră
în **Cracăŭ**, şi Monastirea **Turbatuluĭ**, numită
acum **Brusturiĭ**, *maĭ adăogândŭ pe d'assupra*
unŭ sfeşnicŭ de şesse-spre-ḑece somme (?) de *argintŭ,*
şi o cădelniţă de cincĭ somme (?) totŭ de argintŭ, şi
unŭ paharŭ de argintŭ, şi cincĭ lingure de argintŭ,
şi unŭ patrafilŭ cusutŭ cu firŭ şi cu icóne şi cu
mărgăritarŭ; şi cănafurĭ cu aurŭ şi mărgăritarŭ,
şi alte veştminte, podóbe bisericescĭ, de urşinicŭ ita-
lianŭ (*) cu aurŭ, şi noĭ vĕḑêndŭ a luĭ bună

voiă şi daniă care ellŭ a datŭ pentru sănetatea
şi mântuirea suffletuluĭ sêŭ, acelle tóte maĭ susŭ
scrisse, satulŭ şi mŏnăstirea, şi noĭ aşijderea şi
de la noĭ amŭ datŭ şi amŭ întăritŭ sânteĭ mŏ-
năstiriĭ nóstre **Némţuluĭ**, unde este templulŭ
înnălţăriĭ D-ḑeuluĭ şi Mântuitoruluĭ nostru Iisusŭ
Cristŭ, ca să fie sânteĭ aceĭ mŏnastirĭ a nóstră
Némţuluĭ uricŭ, şi cu totŭ venitulŭ, neclintitŭ
nicĭ uă dată în vecĭ. Şi érŏşĭ totŭ întru ace-
ĭaşĭ ḑi, a venitŭ înaintea nóstră şi înaintea boie-
rilorŭ nostri, rugătoriulŭ nostru popa **Parteniŭ**
egumenŭ, *şi cu toţĭ fraţiĭ de la monastirea* **Ném-**
ţuluĭ, de assemenea de a lorŭ bună-voiă, de ne-
mine siliţĭ nicĭ assupriţĭ, şi s'aŭ tocmitŭ cu allŭ
nostru credinciosŭ panŭ postelnicŭ **Şérpe**, că
pônĕ cândŭ va sta sânta mŏnăstire şi orĭ-cine
va fi egumenŭ şi fraţĭ acollo, în viéţa lorŭ şi
dupŏ mórtea lorŭ (!), *eĭ să aibă a sluji în totŭ pos-*
tulŭ Adormiriĭ Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ în tóte ḑillele
paraclisŭ, în câtŭ timpŭ va trăi allŭ nostru cre-
dinciosŭ panŭ postelnicŭ Cosma Şerpe; éro du-
pe mórtea luĭ cine va fi egumenŭ şi toţĭ fraţiĭ
la acea sântă monastire, să aibă a-ĭ face tóte po-
menirile dupĕ obiceiŭ, d'ântéiŭ după implinirea
unuĭ annŭ să facă uă amintire, şi éro de attuncĭ
înnainte în toţĭ anniĭ avêndŭ a sluji séra para-
stasŭ şi colivă, şi demâneţa liturgiă şi colivă, şi la
toţĭ fraţiĭ să se dea câte unŭ adausŭ de beutură.
Şi la acésta este credinţa domnieĭ melle celluĭ
maĭ susŭ scrissŭ *Iónne* **Ştefanŭ** voevodŭ, şi *cre-*
dinţa pré-iubituluĭ frate allŭ domnieĭ melle Pe-
tru, şi credinţa tutulorŭ boierilorŭ nostri, cre-
dinţa panuluĭ **Isacŭ**, credinţa panuluĭ **Petru**
vornicŭ, credinţa panuluĭ **Şandru**, credinţa pa-
nuluĭ **Negrilă**, credinţa panuluĭ **Grincoviciĭ** şi
a panuluĭ **Talabă** purcălabiĭ **Hotinuluĭ**, cre-
dinţa panuluĭ **Coste** şi a panuluĭ **Condrea** de
la **Némţŭ**, credinţa panuluĭ **Petrica** şi a pa-
nuluĭ **Toderŭ** purcălabiĭ **Cetăţiĭ-noŭe**, credinţa
panuluĭ **Luca Arbure** portarulŭ **Suceveĭ**, cre-

(*) *Urşenicŭ* insemnéză acĭ vederatŭ uă scumpă stoffă de metasă, éră prin cuvîntulŭ *italianŭ* amŭ tradusŭ terminulŭ фрускн, care nĭ se pare a nu fi de câtŭ фряски, de la фряг séŭ Francŭ, precumŭ Ruşiĭ numĭaŭ pe Genovesĭ şi pe Veneţianĭ.

(†) Tótă jumetatea de maĭ susŭ fiindŭ pré incurcată prin desfăşu-
rarea istorieĭ fie-căriĭ moşiĭ, maĭ nainte de a încăpé ea în stăpâ-
nirea postelniculuĭ Şérpe, credemŭ de folosŭ a simplifica detal-
liele într'unŭ modŭ sinopticŭ:
1. ½ satulŭ Cristesciĭ, de'ntâiŭ proprietatea luĭ Danciu Bol-
deşŭ, dela care trece la nepoţiĭ sêĭ Lazarŭ Graşiţă şi Ilea Bol-
deşŭ, érŏ dupŏ mórtea acestuĭ din urmă partea luĭ o moştene-
sce fiĭă-sea Sora; în fine, satulŭ se vinde luĭ Şerpe pentru 220
galbenĭ tătărescĭ.
2. 4 părţĭ din satulŭ Ilieşescĭ, de 'ntâiŭ proprietatea Soreĭ,
dela care trece la fiiĭ seĭ Gavriilŭ şi Romaşcu, carĭ o vîndŭ luĭ
Şerpe pentru 120 galbenĭ tătărescĭ.
3. Satulŭ Casa-Oancăĭ cu uă móră în Cracăŭ, de 'ntâiu pro-
prietatea luĭ Oancă, dela care trece la fiĭă-sea Maruşca, care îllŭ
vinde luĭ Paşco Hăcĭugă, de la care îllŭ mostenesce fiĭu-sêŭ
pûrcălabulŭ Petru.
4. Monastirea Brusturiĭ de'ntâĭu proprietatea luĭ Turbatŭ, de-
la care trece la nepoţiĭ seĭ Alexa şi Mihnea, carĭ o vîndŭ pen-
tru 240 galbenĭ tătărescĭ luĭ Paşco Hăcĭugă, dela care moştene-
sce pûrcălabulŭ Petru.
În acestŭ modŭ, descurcându-se transacţiunile territorialĭ oc-
curse în cursŭ de unŭ secolŭ, căcĭ primiĭ transacţiunarĭ, Danciu
Boldeşŭ, Sora, Oancă şi Turbatulŭ trăĭaŭ încŏ în ḑillele luĭ A-
lessandru-vodă cellŭ Bunŭ, va fi lesne de a înţellege schimbulŭ,
operatŭ intre postelniculŭ Şerpe şi pûrcălabulŭ Petru.

dinţa panuluĭ **Hrénŭ** spătarŭ, credinţa panuluĭ **Ieremia** visternicŭ, credinţa panuluĭ **Săcuianŭ** paharnicŭ, credinţa panuluĭ **Stărcé** stolnicŭ, credinţa panuluĭ **Căţelléнŭ** comisŭ, şi credinţa tuturorŭ boierilorŭ nostri moldovenescĭ marĭ şi micĭ; érŏ dupŏ viéţa nóstră cine va fi domnŭ din copiiĭ nostri, séŭ din némulŭ nostru, *séŭ orĭ pe cine D-ḑeŭ va allege* a fi Domnŭ pămêntuluĭ nostru moldovenescŭ, acella să nu strămute a nóstră daniă şi întăritură, ci maĭ vĕrtosŭ să o întăréscă; érŏ cine va fi egumenŭ şi fraţiĭ întru acea maĭ susŭ numită mŏnăstirea **Némţuluĭ**, acéĭa aşa să slujéscă şi să facă amintirea credinciosuluĭ nostru panŭ postelnicŭ **Cosma Şérpe**, precumŭ maĭ susŭ amŭ ḑissŭ; şi érŏ cine se va ispiti a strămuta saŭ a nu împlini a lorŭ tocmélă, acella neĭertatŭ să fie de Domnulŭ nostru Iisusŭ Cristŭ şi rĕspunsŭ să dea înaintea înfricoşatuluĭ judeţŭ allŭ D-ḑeuluĭ şi Mântuitoriuluĭ nostru Iisusŭ Cristŭ. Şi spre maĭ mare tăriă şi confirmaţiune amŭ poruncitŭ credinciosuluĭ nostru panŭ **Totruşénŭ** logofĕtulŭ a scri şi a anina pecetea nóstră la acéstă carte a nóstră: † A scrissŭ **Mihuţa** in **Sucéva**, annulŭ 7026 decembre 26.

No. 31.

Tergovisce, 1529, maĭu 12, pergamenă.

Moĭse-vodă intăresce monastireĭ Tisména vămile dela Calăfatŭ şi dela unele bălţĭ, enumerândŭ anume mărfurile suppuse la vămuire.

(Acestŭ documentŭ, de cellŭ maĭ mare interesŭ pentru istoria commerciale a Romànilorŭ, se afllă la Archiva Statuluĭ).

† Милостїю божїю Iw Мwγси воевода и господинъ земли Sгровлахїиско сынъ великаго и прѣдобраа Владислав воиводи. давать господствоми. свѣтом8 монастир8. зовомаго Тисмѣна храмже и wбителю свѣтѣи прѣчисти и прѣблагословенѣи владичице нашеи богородице и присно дѣвии Марїа и чесного. и славнаго еа 8спенїе. и наставник8. и 8чителю словесного стада христова. иермонах Єγвстратїе. и вьсѣ братїем елици с8т въ свѣтїи монастир8. давать господствоми. вама Калафат8. iакож да им с8т въ wчин8. и въ wхаб8 и да 8зимает вам8 wт Калафат8 wт кои аспрї ѕ. и wт вола г и wт крава ас в. и wт двоi wвце аспр8. и wт брѣтница пшениц8. ас в. и wт сто кр8шец г кр8шеци. и wт возелниц8 вино. ас ї. Бистрец и Белоблат8 и Платец8л с8т wчин8 и 8хаб8. и дѣдин8. wт ї рик рик л и wт т8ю макар мало блато макар велико до Калафата wт ї рик рик л и на таи блата. што бет солити wт̃ кораба. аспри л wт насад аспри еї. и wт кола аспри д и wт товар на коню аспри в. и wт блатин8 до Северина. макар мало макар велико. wт ї рик л. еще ж закаинанїю поставлѣ wт господствами. како по съмерти господствами кого изберет господь богь бити господар8 влашкои земли. wт сръдичнаго плода господствами. или wт сродники господствами. или по грѣсѣх нашех wт инoплѣменик. да аще почетет и да подвръждит сїю хрисовол господствами. того господь богь да 8твръждит и почтет и сохранит въ господствѣ его. аще ли поперет и непочтет и не8твръдит. того господь богь да поперет его и пострамит и 8бнет зде телом а въ бѫд8щи вѣцѣ д8ше его. и да имат 8честїю съ I8да. и съ Ярїiам и съ инѣми I8деиа иже възъпише. на господа бога и спаса нашего. Iис8са Христа и кръвь его на них и на чедох их iакоже и бѫдет въ вѣки амин. сїа с8т сведетелїе. ж8пан Драгич бивше дворник. и ж8пан Нѣгое велики дворник. и ж8панъ Ѳеwдор8 велики лwгофет. и ж8пан Драгомир велики вистїiар8. и ж8пан Рад8л велики спат. и ж8пан Станко велики пех. и ж8пан Драгич велики комис. и Бадѣ великы столник. и Рад8л велики постелник. и Ѳеwдор8 велики лwгофет (?). и Драгомир8 исписах въ славною град Тръговищи мѣсица маиа ві дна въ лѣт ѕзлз:

† IѠ МѠУСИ ВОЕВОДЯ МИЛОСТЇА БОЖЇА ГОСПОДИНЬ.

Cu mila luĭ D-ḑeŭ *Iónne* **Moise** voevodŭ, domnŭ a tótă Ţérra Ungroromână, fiulŭ mareluĭ şi pré-bunuluĭ **Vladislavŭ** voevodŭ. Dă domnia mea acéstă poruncă a domnieĭ melle sânteĭ mŏnăstirĭ numită **Tisména**. templulŭ şi lŏcaşulŭ pré-sânteĭ şi pré-blagosloviteĭ Fecióreĭ Marieĭ, şi allŭ cinstiteĭ şi gloriósei sélle Adormirĭ, şi egumenuluĭ şi poveţuitoruluĭ cuvêntătorieĭ turme a luĭ Cristŭ *Ieromonachuluĭ* **Eustratiŭ**, şi tutulorŭ fraţilorŭ câţĭ sunt în sânta mŏnăstire; *dă domnia mea vama Calafatuluĭ ca să le fie lorŭ dreptŭ moşiă ohavnică, şi să iea vamă de la Calafatŭ, de callŭ aspri 6, şi de boŭ 3, şi de vacă aspri 2, şi de duo oĭ 1 aspru, şi de unŭ sacŭ cu grâŭ aspri 2, şi de uă sută bo-*

lovanĭ de sare 3 bolovanĭ, şi de uă bute vinŭ aspri 10. **Bistreţulŭ**, **Balta albă**, şi **Plateţulŭ** le sunt avere ohavnică şi moşiă, luândŭ eĭ *din 10 pescĭ 1 pesce, şi fie orĭ-ce baltă mică séŭ mare, pònĕ la Calafatŭ, să ĭea din 10 pescĭ 1 pesce, éro în bălţile sărate să ieade uă luntre cu pescĭ aspri 30, şi de majă aspri 15, şi de carrŭ aspri 4, şi de povară pe callŭ aspri 2;* érŏ de la bălţile pònĕ la **Severinŭ**, fie balta măcarŭ mică măcarŭ mare, de 10 pescĭ 1 pesce. Încă şi blăstemŭ aşéḑă domnia mea, cum că dupŏ mórtea domnieĭ melle pe cine va allege D-ḑeŭ a fi domnŭ ţerreĭ romănescĭ, din rodulŭ ânimeĭ domnieĭ melle, séŭ din rudeniele domnieĭ melle, *séŭ dupo peccatele nóstre din altă seminţiă,* déca va cinsti şi va întări acestŭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle, pe acella D-ḑeŭ să'lŭ întăréscă şi să'lŭ cinstéscă şi să'lŭ păzéscă întru domnia luĭ, érŏ de'lŭ va călca şi nu'lŭ va cinsti şi nu'lŭ va întări, pe acella D-ḑeŭ să'lŭ calce şi să'lŭ ruşineze şi să'lŭ uccidă, aicĭ cu trupulŭ, érŏ în viitorulŭ vécŭ cu suffletulŭ séŭ, şi să aĭbe totŭ uă parte cu **Iuda** şi cu **Ariŭ**, şi cu ceĭ-l-alţĭ **Iudeĭ**, ce aŭ strigatŭ assupra Dumneḑeuluĭ şi Mântuitoruluĭ nostru Iisusŭ Cristŭ: sângele luĭ assupra lorŭ şi assupra copiilorŭ lorŭ, precumŭ şi va fi în vecĭ, amin. Acestia sunt marturiĭ: jupanŭ **Drăghicĭ** fostŭ vornicŭ, şi jupanŭ **Négoe** vel-vornicŭ, şi jupanŭ **Teodorŭ** vel-logofĕtŭ, şi jupanŭ **Dragomirŭ** vel-Vistierŭ, şi Jupanŭ **Radulŭ** vel-spatarŭ, şi jupanŭ **Staĭco** vel-paharnicŭ, şi jupanŭ **Drăghicĭ** vel-comisŭ, şi **Badea** vel-stolnicŭ, şi **Radulŭ** vel-postelnicŭ. *Essecutorŭ:* **Teodorŭ** vel-logofĕtŭ. Şi eŭ **Dragomirŭ** amŭ scrisŭ în *gloriósa cetate* **Tèrgoveştiĭ**, luna Maiŭ, ḑioa 12, annulŭ 7037.

† **Iónne Moïse voevodŭ cu mial luĭ D-ḑeŭ domnŭ.**

Documente inedite române.

No. 32.

(Brănescĭĭ), 1622, Aprilŭ 23, hărtiă.

Actulŭ, prin care pe de uă parte boĭeriĭ vel-vornicŭ Vĕlcu, vel-vistiarŭ Grigoriŭ şi vel-armaşŭ Bunea logofetŭ, érŏ pe de altă parte moşteniĭ (raḑaşiĭ) de la Brănescĭ Ianotă, Vladŭ Lifoe, Stanŭ portărellŭ şi Sérbu, ceĭ de'ntêĭu prin cheltuélla edificăriĭ şi ceĭ de allŭ duoilea prin accordarea territoriuluĭ, concurgŭ pe basea de ecualitate la fundarea schituluĭ Velcaniĭ.

(Acestŭ documentŭ, preţiosŭ prin forma sea drammatică şi communicatŭ noŭe de către d. N. Filemonŭ, se afflă la Archiva Statuluĭ).

Титори боери скитȣлȣі ВЪЛКЪНІИ: пан ВЪЛКȢЛ вел ворнек: ГРИГОРІЕ вел вистіерю: БȢНЪ ЛОГОФЪТȢЛ вел армаш.

Титори мощѣни ѿ БРЪНЕЩИ. ІАНОТЪ. † ВЛАДȢЛ ИФОЕ. СТАНȢ портарел. ШЪРБȢ.

Ѧдикъ нои ачещие мощени ѿ сатȣл: БРЪНЕЩИ. каре нѣмȣ нȣмитȣ. адеверим: кȣ ачѣстъ. скрисоаре: а ностръ. прекȣмȣ съ съ щїе: къ авъндȣ. дȣмнѣлор: боери. пан ВЪЛКȢЛ ГРИГОРІЕ. БȢНЪ логофътȣл: кȣмпърътори. де мошие ла сатȣл ВЪЛКЪНИЦЯ: дела дȣмнѣлор: пан СТАН и СПИНЧȢЛ дин ТЪРГОВИЩЕ: ши примкъндȣсе песте мошия: дȣмнѣлор: аȣ ȣркат ши ла мошия ностръ. ла върфȣл: ВЪЛКЪНИ. ши възъндȣ ачел локȣ аша фрȣмосȣ: аȣ датȣ. дȣмнеȥеȣ гъндȣ ка съ факъ. сфънтъ мънъстире: ши не фииндȣ мошия: а дȣмнѣлор: аȣ ꙟтребатȣ пе ѡ ре. чинева дин ѡамени: а кȣи есте мошия: пе ачелȣ: върфȣ: фрȣмосȣ: лѣȣ спȣсȣ чиневаш. къ есте а ностръ мощенилор: БРЪНЕЩИ: дȣмнѣлор. аȣзиндȣ аша аȣ венитȣ: ла нои ши нѣȣ ꙟтребатȣ. мошилор. а дȣмнѣвостръ есте мошия, пе ачел: върфȣ ал ВЪЛКЪНИ. нои амȣ спȣсȣ къ есте а ностръ. дȣмнѣлор: аȣ ȥисȣ: нȣ не вецй винде нѡѡ ачел върфȣ. ка съ фачемȣ ѡ сфънтъ мънъстире: дар нои. аȣзиндȣ къ ва съ факъ сфънтъ. мънъстире. нѣмȣ адȣнатȣ: тоци. ши амȣ ворбитȣ. де ворбѣ съ не примѣскъ ши пъ нои: титори: нои вомȣ да. ши маи мȣлтȣ нȣ нȣмаи: ачел върфȣ: дар: дȣмнѣлор: аȣ ȥисȣ нои нȣ лепъдъмȣ: пре нимине: дин чеи че винȣ: кȣ драгосте кътре дȣмнеȥеȣ: къ дȣмнеȥеȣ: аре мȣлте сълаше: гътите. кърора дȣпъ фаптеле лор: челе бȣне: дар нои аȣзиндȣ аша нѣмȣ токмитȣ: ка съ не. скрие ши пре нои. ла титорничие: ши нѣȣ скрисȣ: ши лѣмȣ датȣ де а ноастръ бȣнъ вое де ла пискȣл: ТЪТАРȢЛȢИ: дела ръпъ. пе апа ВЪЛКЪНИ ꙟн сȣсȣ пънъ ла пискȣлȣ. ГРЕЧИЛОР: ши пънъ ꙟн скȣрсȣра. ВЪИ КЪИНЕЛȢИ: ши пънъ ꙟн фънтъна: съратъ: ꙟн хотарȣл РȢДȢЛЕНИЛОР: ши пе апа. ВЪРСЪТȢРІИ ꙟн жосȣ. прин гȣра ВЪИ ȢРСȢЛȢИ. ши прин. поалеле.

МЕСИЛОРȢ ЛȢИ НЕКИФОР: ши прин гȣра вѫи ТИСИ: ши прин поалеле. пѫдȣри. прин сатȣ: пѫнѫ ꙗрѫш. ла малȣ ТЪТАРȢЛȢИ: ла р...: ла апа ВЪЛКЪНИ: ши амȣ датȣ ачастѫ: скрисоре ла мѫна. дȣмнѣлор: боерилор: ка сѫ ле фие де кȣнѫ крединцѫ. ши сѫ цине: .ши фечори ноцри: пентрȣ че есте: датѫ ачастѫ мошие: кѫ есте датѫ: пентрȣ вечника поменире: ши не искѫлимȣ: маи жосȣ: пре анȣме: ши пȣнемȣ: ши деџетеле: ꙟн локȣ: де печете: о ✝ ѕзра: мес ап: кг: ши ам скрисȣ еȣ ПРОКА лwгофѫтȣл: ши ам датȣ нои: ✝ еȣ БРАНȢ ✝ еȣ ІАНОТЪ ✝ еȣ ВЛАДȢ ЛИФОЕ ✝ еȣ СТАН: портѫрел: ✝ еȣ ШЪРБȢ: еȣ попа ТОАДЕРȢ: еȣ ПАВЕЛ: стиклару адеверезȣ: еȣ СТАН стиклару адеверез. еȣ ШЪРБАНȢ wт ВЪЛКАНА адеверез. ши ам скрисȣ еȣ попа ТОАДЕР wт ВЪЛКАНА. кȣ ѕиса лорȣ. ПЪТРАШК постел wт ТЪРГОВИЦЕ адеверез. ВАСИЛІЕ постелникȣ адеверезȣ. ТЪНАСЕ постелнек wт КОЦЪЕНИ адеверезȣ: ѠПРѢ постелник wт СЪТЕНИ адеверезȣ.

No. 33.

Fără locŭ, 1630, aprilĭŭ 27, hărtiă.

Paharniculŭ Socolŭ vinde vorniculuĭ Hrizea partea sea din satulŭ Gemenele, cu prețulŭ cu care o cumperase dela postelniculŭ Preda, adecă 68 de galbenĭ.

(La Commissiunea| Documentale).

✝ Еȣ СОКОЛ пех скрисам ачеста ал міеȣ ѕапис ка сѫ фіе ла мѫна чинститȣлȣі маі марелȣі ностръ жȣпан ХРЕЗА вел ворнік кȣм сѫ се щие кѫ ам фост кȣмпѫрат еȣ СОКОЛ пех партѣ ПРѢДЕИ пост фечорȣл ПЪРВȢЛȢІ де ЛАЗȢРЕ кѫтȣ аȣ фост партѣ лȣи ꙟн сат ꙟ ЏЕМЕНІЛЕ деспрѣ фраціи лȣі а патра партѣ ше кȣ треи рȣмѫні пре нȣмѣ ВОІКО ГЛЪВА ше КОМАН ше КРЪСТѢ ше кȣ фечоріи лwр кȣм скрие ше ꙟ ѕаписеле ПРЕДѢИ пост карѣ міеȣ фѫкȣт міе де ла мѫна лȣі кѫндȣ міеȣ вѫндȣт ꙗр дȣпѫ ачеіа кѫндȣ аȣ фост акȣм ꙗр дȣмнелȣі ворнікȣл ХРЕЗА міеȣ дат баніи кѫт амȣ дат еȣ СОКОЛ пех ꙟ мѫна ПРЕДѢИ пре ачест партѣ кȣм скрие маі сȣс ꙟнсѫ баніи сѫ сѫ щие шасеѕече ше wптȣ де галбіни ше ам дат ше ѕаписеле ла мѫна дȣмнелȣі ворнікȣлȣі каре ам авȣт еȣ де ла мѫна ПРЕДЕІ пост де кȣмпѫрѫторѣ пентрȣ кѫ лȣ фост дȣмнелȣі маі волнік (?) а кȣмпѫра ачеста ам скрис пис месица ап. кѕ влет ѕзрли.

No 34.

Fără locŭ, 1631, martiŭ 22, hărtiă.

Boerésa Marga Tăibula lassă prin testamentŭ la monăstirea luĭ Radu-voda casele, în carĭ îșĭ reservă dreptulŭ de a locui pônĕ la mórte.

(Commissiunea Documentale).

✝ Въ име wтца и сына и светаго дȣха троица единосȣщна нераѕдѣлнма амин (In numele Tatăluĭ și allŭ Fiĭuluĭ și allŭ Duhuluĭ Sântŭ, trinitatea consubstanțiale nedespărțită, aminŭ).

Скрисам еȣ жȣпѫнѣса МАРГА ТАИБȢЛА. ачастѫ карте а мѣ ка сѫ се щіе кȣм амȣ дат ши ам лѫсат. кȣ воꙗ мѣ ши кȣ лимба мѣ дȣпѫ мортѣ мѣ. сѫ фіе каса мѣ ши кȣ тот лwкȣл кѫт се ва алѣџе сѫ фіе. ла свѫнта мѫнѫстире че се кѣмѫ Света Троицѫ. ȣнде ꙗсте ꙟгрȣпат домнȣміеȣ іw РАДȢЛ воевод. ꙟнсѫ сѫ шеѕ еȣ ꙟ касѫ пѫнѫ вои фі кȣ сȣфлет ꙗр дȣпѫ мортѣ мѣ сѫ ціе свѫнта мѫнѫстирѣ кȣм ѕик маи сȣс. ꙗр пѫринціи кѫлȣгѫріи дѣла мѫнѫстире. сѫ мѫ скріе ла свѫнта божественa (d-ḍéesca) летȣргіе. ши ла помѣник. сѫ мѫ поменѣскѫ ꙟ вечіе. ꙗр чине сѫ ва испити дȣпѫ мортѣ мѣ. сѫ факѫ алтѫ токмѣлѫ ꙟнтралт кип. ачел wм сѫ фіе афȣрисит. дѣ вл҃дікa ісȣс хрістос. ши сѫ фіе блѫстемат дѣ тиі (318) свети отци иже вѫ НИКЕИ. (sânțiĭ părințĭ de la Nichea) ші сѫ фіе кȣ ІȢДА ші кȣ АРІА ꙟтрȣ ȣн лок. вѫ віаки (in vecĭ) амин: ші мѫртȣріе пѫринтеле егȣмен МЕЛЕТІЕ доховникȣл РАДȢЛА вод. и поп РОМАН. и поп НЕКȢЛА. и поп ИВАН, wт света петка (de la sânta vinere). и поп ѲАНАСІЕ wт свети ИЛІЕ. и поп ПЕТРИКА. и поп АРѲЕНІЕ. и Лемкери шелар. и ДАМІАН. и аѕ стари (eĭ betrânŭ) ЕФРЕМ лwг wт ТРЪГОВИЦЕ. пис месица Мартіе кв дни влѣт ѕзрлѳ.

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu preţulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIŢIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. Annulŭ I.

Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,

ex-professor superior de istoriă şi statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiuniĭ documentalĭ.

Documente publicate în limbe străine.

No 35.

Vilna, 1545, (augustŭ).

Sigismundŭ Augustŭ, marele principe allŭ Litvanieĭ, respunde la ambassada luĭ Şeptelicĭ Ghenga şi Burla, trimişĭ din partea luĭ Petru-vodă Rareşŭ; şi anume: 1, doresce domnuluĭ moldovenescŭ sânetate; 2, compătimesce pentru strimtorirea în care îllŭ punŭ Turciĭ; 3, îngăduesce trecerea prin Litvania pentru soliĭ moldovenescĭ mergêndŭ la Moscva; 4, reguléză processulŭ luĭ vodă cu nesce neguţitorĭ litvanĭ pentru neplata datorieĭ; 5, se arrétă gata a estrada pe emigraţiĭ moldovenĭ dosiţĭ în Litvania; 6, mustră pe vodă pentru strâmbetăţile ce face neguţitorilorŭ Turcĭ, Armenĭ şi Ovreĭ.

(Testulŭ russescŭ allŭ acestuĭ documentŭ, ca şi allŭ cellorŭ l'alte duo carĭ urméză, e publicatŭ în collecţiunea; Книга посольская В. К. Литовскаго, 1845—1872, издан. Оболенскимъ и Даниловичемъ, Москва, 1843, p. 2—5)

În acellaşŭ annŭ 1545, în sâmbeta a opta, mergêndŭ graţia sea domnulŭ (господарꙋ) rege **Sigismundŭ-Augustŭ** la tată-seŭ la **Cracovia**, şi oprindu-se la **Lublin**, aŭ adjunsŭ acollo la graţia sea ambassadoriĭ dela *Iónne* **Petru** (Иwанна Петра), voevodulŭ moldovenescŭ: boĭerulŭ seŭ **Cosma Şeptelicĭ Ghenga** *jitnicerulŭ* (гꙋменникъ) de *Sucéva* şi **Nicolaĭu Burla** *starostele de Şipinŭ*, pe carĭ graţia sea regéscă se mărgini a-ĭ priimi acollo în palatŭ în presinţa maĭ multorŭ nobilĭ polonĭ, înse pentru ascultarea ambassadeĭ lorŭ şi darea respunsuluĭ iĭ amână pônĕ dupo inturnarea sea din **Polonia** la **Vilna**, în propria sea domniă marele principatŭ allŭ **Litvanieĭ**; sub pretestŭ că nu o póte face de câtŭ numaĭ în ţérra, ce-ĭ appartenesce luĭ în speciă ca patrimoniŭ.

Revenindŭ apoĭ din **Polonia** la **Vilna**, graţia sea ascultâ pe ambassadoriĭ moldovenescĭ şi le dede atuncĭ următoriulŭ respunsŭ:

„La primulŭ punctŭ, relatatŭ din partea su-
„veranuluĭ vostru *Ioanne* **Petru** vodă, domnulŭ
„ţerreĭ **Moldoveĭ**, dorindŭ sânetate graţieĭ sélle
„regescĭ şi fericind'o cu installarea sea pe tro-
„nulŭ părintescŭ allŭ mareluĭ principatŭ litvanŭ,
„în care se aşedâ acum cu mila luĭ D-ḑeŭ şi allŭ
„părinteluĭ, graţia sea regéscă priimesce acésta de
„la domnulŭ vostru cu recunnoscinţă, ca dela unŭ
„amicŭ bunŭ, dorindu-ĭ d'assemenea sânetate şi ori-
„care altŭ bine.

„La punctulŭ allŭ duoilea, că adecă graţia
„sea regéscă să nu se mire, déca nu i s'a trimisŭ
„maĭ de demultŭ ambassadorĭ, din causa că *dom-*
„*nulŭ vostru avéa grijĭ din partea sultanuluĭ tur-*
„*cescŭ*; apoĭ să sciţĭ că graţia sea regéscă nu se
„miră de locŭ, sciindŭ bine că domnulŭ vostru
„nu este fără grijĭ în ţérra luĭ şi e datoriŭ a
„da ascultare sultanuluĭ turcescŭ.

„În câtŭ se attinge de recunnoscinţa, ce es-
„primă domnulŭ vostru graţieĭ sélle regescĭ pen-
„tru că lăssâ pe ambassadoriĭ luĭ să trécă prin
„marele principatŭ litvanŭ, de bună-voiă, fără ză-
„bavă séŭ vătemare, *cândŭ se întorceaŭ acum de*
„*currendŭ de la Moscva*; la acésta graţia sea re-
„géscă respunde, că a făcut'o cu bucuriă pentru
„unŭ amicŭ bunŭ ca domnulŭ vostru, care dreptŭ
„resplată a graţióseĭ purtărĭ şi amicie regescĭ, tre-
„bue şi ellŭ să dea libera trecere ambassadorilorŭ
„graţieĭ sélle regescĭ, de câte orĭ vorŭ avé eĭ ne-
„voiă de a trece prin **Moldova**.

„La cererea domnuluĭ vostru, ca să se dea
„unŭ salvŭ-conductŭ (листъ глеитованыи) *ambassa-*
„*dorilorŭ seĭ ordinarĭ* (легъкихъ пословъ), carĭ vorŭ
„merge la **Moscva**, nu pentru nescarĭ planurĭ
„maliţióse, ci *pentru trebele domnuluĭ vostru, anu-*
„*me pentru a cumpera acollo blâne, samurĭ, dinţĭ*
„*de pesce* (зꙋбовъ рибьихъ), *şi alte lucrurĭ, desti-*

„*nate pentru a îmblânḑi prin darurĭ pe sultanulŭ „turcescŭ*; la acésta graţia sea regéscă respunde, „că incuviinţéză dorinţa amiculuĭ seŭ, domnuluĭ „vostru.

„Domnulŭ vostru se plânge înaintea graţieĭ „sélle regescĭ, cerêndŭ dreptate contra luĭ **Ivanŭ** „şi a luĭ **Olehno**, neguţitorĭ fórte bogaţĭ de la „**Krasno-staw**, carĭ cumperaseră dela domnulŭ „vostru uă miiă de *boĭ ciobânescĭ* (волобъ чабанъскихъ), *avêndŭ a-ĭ plăti preţulŭ treĭ miĭ de galbenĭ bunĭ ungurescĭ*, şi n'aŭ plătitŭ nicĭ pônĕ as„tăḑĭ. Decĭ graţia sea regéscă, dorindŭ să se fa„că dreptate domnuluĭ vostru, a trimissŭ scrisorĭ „la d. **Nicolaiu Grabia**, castellanulŭ **Holmu„luĭ** şi staroste allŭ **Lubomleĭ**, şi la d. **Voitehŭ „Starichowski**, starostele **Belzuluĭ**, şi la d. „**Bogusz**, starostele **Krasno-stawuluĭ**, şi „se pune sorocŭ aceĭ judecăţĭ la ḑiŭa sân- Mi„chaiu dupre calendariulŭ latinŭ, adică la 22 „Septembre, cu treĭ ḑille maĭ 'nainte de sânta Acco„perire, ca la acea ḑi eĭ să se intrunéscă la **Krasno„staw**, şi să chiâme inaintea lorŭ pe aceĭ negu„ţitorĭ de acollo fórte bogaţĭ, şi să facă dreptate „dupe pêra domnuluĭ vostru; şi somma, care „se va descoperi că se cuvine cu dreptŭ domnu„luĭ vostru, i se va plăti fără zăbavă, căcĭ a po„runcitŭ graţia sea să se scrie şi către însişĭ a„ceĭ neguţitorĭ fórte bogaţĭ, dându-le de scire să „se înfeţişeze la ḑi înaintea numiţilorŭ judecătorĭ „şi să se justifice în privinţa domnuluĭ vostru; „érŏ acelle scrisorĭ către judecătorĭ şi către ne„guţitorĭ s'aŭ espeditŭ înadinsŭ înaintea vóstră, „pentru ca voĭ s'o sciţĭ, şi să păziţĭ soroculŭ.

„Încâtŭ se attinge de rugămintea domnuluĭ „vostru ca să i se facă dreptate cu **Iordanŭ** şi „**Senca**, *cămăraşiĭ* (коморникобъ) *carĭ cu baniĭ „domnuluĭ vostru aŭ fugitŭ in Polonia*, apoĭ gra„ţia sea a bine-voitŭ a corresponde în acéstă pri„ivinţă cu părintele seŭ regele, care făgăduesce „de a pune la calle pe acellŭ **Iordanŭ**.

„Maĭ însciinţéză domnulŭ vostru pe graţia „sea regéscă, că uniĭ suppuşiĭ luĭ moldovenescĭ, „dupŏ ce commisseră in **Moldova** fapte relle, aŭ „fugitŭ şi se ascundŭ în ţérra graţieĭ salle re„gescĭ, şi de aceĭa cere, pe temeiulŭ tractatelorŭ „jurate, ca graţia sea regéscă pe aceĭ făcĕtorĭ de „relle, suppuşĭ moldovenescĭ, să nu-ĭ îngŏduéscă „în ţérra sea, ci séŭ să-ĭ estradea, séŭ să-ĭ al„lunge. Graţia sea regéscă respunde vouĕ, că „pe atarĭ făcĕtorĭ de relle ea nu-ĭ îngŏduesce, şi „chiarŭ déca se va fi afflândŭ verĭ-unulŭ, apoĭ „fŏră scirea graţieĭ sélle; căcĭ dorinţa graţieĭ sélle „este, ca ţérra eĭ, marele principatŭ litvanŭ, şi „ţérra **Moldoveĭ** să trăéscă totŭ-d'a-una în bu„na pace şi amiciă, dupre vechiulŭ obiceĭu.

„Domnulŭ nostru regele a poruncitŭ a vi „se spune, că *neguţitoriĭ Turcĭ, Armenĭ şi Ovreĭ, „carĭ vinŭ în domnia graţieĭ sélle regescĭ marele „principatŭ litvanŭ cu mărfurile lorŭ, se tângu„escŭ, cumcă de câte-orĭ adduceaŭ eĭ din Turcia „caĭ bunĭ turcescĭ pentru vinḑare în Polonia, éră „domnulŭ vostru ĭĭ appucă în trecerea lorŭ prin „Moldova şi le ĭea aceĭ caĭ, nelăssându-ĭ să-ĭ scótă „în Polonia.* Aşa dérŏ, să spuneţĭ domnuluĭ vos„tru din partea graţieĭ sélle regescĭ, ca ellŭ să „nu maĭ facă assemenea lucrurĭ, să nu maĭ împe„dece pe neguţătorĭ liberĭ de a veni în **Polo„nia** cu caĭ de vinḑare, şi să nu le maĭ ĭea caiĭ.«

No. 36.

Vilna, 1545, augustŭ 15.

Sigismundŭ Augustŭ accordă unŭ salvŭ-conductŭ pentru solulŭ ordinariŭ moldovenescŭ, care se va trimitte la Moscva, cu condiţiunea de a trece prin Vilna.

(Veḑĭ summariulŭ precedinte.)

Sigismundŭ Augustŭ, cu mila luĭ D-ḑeŭ regele **Poloniei**, etc.

Facemŭ cunnoscutŭ cu acéstă scrissóre a nóstră, precum trimisse la noĭ *Ioanne* **Petru** vodă, domnulŭ ţerreĭ **Moldavieĭ**, pe ambassadoriĭ seĭ, boĭerulŭ domnescŭ **Cosma Şeptelicĭ Ghenga** *jitnicerŭ de Sucéva* şi pe **Nicolaiu Burla** *staroste de Şipinŭ*, rugându-ne ca să accordămŭ unŭ salvŭ-conductŭ de libera trecere prin ţérra nóstră marele principatŭ litvanŭ pônĕ la hotarele **Moscovieĭ** şi de sigura întórcere de acollo la **Moldova**, soluluĭ seŭ, pe care currêndŭ va să-lŭ trimittă, nu cu verĭ-uă intenţiune maliţiósă, ci pentru trebe bine-cuvêntate, către fratele nostru marele principe moscovitŭ **Ivanŭ Vasilievicĭ**; aşa dérŏ, îndeplinimŭ cererea luĭ *Iónne* **Petru**-vodă, domnulŭ ţerreĭ **Moldoveĭ**, şi anume dămŭ acestŭ salvŭ-conductŭ soluluĭ seŭ

ordinarĭu (посланца малога), pe care îllŭ trimitte acum în trebele sélle la marele principe allŭ **Moscovieĭ;** érŏ itinerarĭulŭ acelluĭ solŭ va fi prin ţérra nóstră marele principatŭ litvanŭ pônĕ la hotarele **Moscovieĭ** şi înapoĭ, trecêndŭ prin capitalea nóstră **Vilna**; în care itinerariŭ, la **Moscva** şi înapoĭ, prin tótă intinderea ţerreĭ nóstre, noĭ vomŭ lăssa pe acellŭ solŭ de a merge liberŭ şi întregŭ fôră impedicărĭ şi assuprirĭ, dăndŭ spre credinţă domnuluĭ moldovenescŭ acéstă scrisóre cu sigilliulŭ nostru. Scrissŭ în **Vilna**, în annulŭ mântuiriĭ 1545, luna Augustŭ 15, indictionŭ 3.

No 37.

Vilna, 1545, (augustŭ?)

Sigismundŭ Augustŭ autoriséză pe grammaticulŭ Avramŭ Banilovschi de a pune mâna pe emigraţiĭ moldovenĭ, ascunşĭ în Litvania, şi anume Gliga, Crasneşŭ, duo călugăriţe, Vascanŭ, Tóderŭ, Teutŭ, unŭ altŭ Vascanŭ şi Vladŭ.

(Veḑĭ summarĭulŭ penultimŭ.)

În acellaşŭ timpŭ, puţinŭ dupŏ ambassada precedinte, domnulŭ moldovenescŭ trimisse la graţia sea regéscă pe îmblătorĭulŭ seŭ **Avramŭ Banilovski** grammaticŭ (писара), dorindŭ şi cerêndŭ cu stăruinţă despre suppuşiĭ seĭ, fugiţĭ din **Moldova** în urma maĭ multorŭ fapte relle, şi carĭ se ascundŭ în Litvania, anume: **Gliga** fiiulŭ luĭ **Arbure** şi **Ionŭ Crasneşŭ,** *fugiţĭ din Moldova cu duo călugăriţe* (zъ двема черницами), **Vascanŭ** nepotulŭ de frate allŭ luĭ **Şerpe cu** tovaroşulŭ seŭ **Tóderŭ, Teŭtulŭ** fiiulŭ luĭ **Petraşco** cu tovaroşulŭ seŭ **Vascanŭ,** şi **Vladŭ** omŭ de josŭ (простын чоловекъ); insistândŭ domnulŭ moldovenescŭ, ca aceştĭ suppuşĭ aĭ seĭ să-ĭ fie estradaţĭ, dupre jurămêntŭ, şi încredinţaţĭ în mânele îmblătoruluĭ **Avramŭ,** *întocmaĭ precum maĭ 'nainte însuşĭ fratele luĭ Avramŭ, Tóderŭ purcălabulŭ Hotinuluĭ, refugitŭ în Litvania, fuse estradatŭ sultanuluĭ turcescŭ.* Decĭ, domnulŭ rege, consultândŭ pe graţiele lorŭ consiliariĭ seĭ, eliberâ îmblătoriuluĭ **Avramŭ** uă poruncă, ca să pună mâna pe aceĭ fugiţĭ aĭ domnuluĭ seŭ, orĭunde îĭ va găssi în cupprinsulŭ mareluĭ principatŭ litvanŭ.

Documente inedite române.

No. 38.

(Tergovisce?), fôră dată (înainte de 1600), hărtiă.

Mărturia judeţuluĭ cu 12 purgarĭ despre uă viiă a vlădicăĭ Pafomiŭ.

(Acestŭ documentŭ, scrissŭ într'uă limbă fórte încurcată, se află la Archiva Statuluĭ, între actele monastiriĭ Marcuţa. Ni l'a communicatŭ d. G. Manu).

† Прѣ милостиве домне сѫ фие домние та сѫнѫтос скриш еꙋ жꙋдецꙋл Дꙋмитрꙋ кꙋ доиспрезече пѫргари ачеста ано (*sic*) а ностро карти. дꙋпѫ ачеꙗ аꙋ кꙋмпѫрат влѫдика ПАФОМИЕ w вие а НИКѢЕI (*séŭ*: Яникѫи?) ши кѫнд w кꙋмпѫрат владика ПАФОМИЕ аша аꙋ зисꙋ дꙋпѫ морте лꙋи нимене алть нимене сѫ наибѫ лꙋкрꙋ кꙋ аче виа фѫрѫ.... лꙋі кѫ w кꙋмпѫра кꙋ бани сѫи ши дꙋпачеꙗ аꙋ фость ꙋн вад дѫ морѫ.... кѫлꙋгѫри ши аша сѣꙋ скꙋлат влѫдика ПАФОМИЕ даꙋ фапть морѫ пре чил вад ꙗр кꙋ бание сѫи ши мѫртꙋрие ꙗсте егꙋменꙋл МАКСИНЬ ши егꙋменꙋл де ла мѫнѫстира СТЕЛИЕ ши егꙋменꙋл де ла СВѢТИ САВА ши пискꙋпꙋл(?) дѫ ла Тѫргані. ши клисиꙗр лꙋ попа ДРАГꙊЛ ши попа ЗѢРНѢ ши поп ВИШАН и поп КОСТАНДИН и поп ФИРА и поп ПАШЦИНА(?) и поп СТАНЧЮЛ и поп ПЕТКО. СЕМАН жꙋдецꙋл и ЛꙊПꙊЛ жꙋдецꙋл и ДꙊМИТРꙊ жꙋдецꙋл и СТРА подар и ГЕРГЕ жꙋдецꙋл и ТꙊДОР стар (betrânŭ) ши дꙋпачеціе мꙋлци wмене бꙋні ши негꙋцторі. кѫнdь аꙋ грѫит влѫдика ПАФОМИЕ домне ачеле кꙋвенте кꙋм сѫ наибѫ лꙋкрꙋ нічі кѫлꙋгѫрі кꙋ ачеле мошіи фѫр немене ꙗлꙋі(?) домне кѫ пре ел лаꙋ тѫꙗт ТѢТАРЫ ши лаꙋ мѫнкат(??).... ши аша мѫртꙋрисимꙋ.... нои кꙋ сꙋфлетеле ностре ꙗр домниꙗ домне вері фаче кꙋм те ва нѫстѫви дꙋмнезеꙋ ши дꙋмнезеꙋ сѫ те веселескѫ.

No. 39.

Fôră locŭ şi dată, hărtiă.

Constantinŭ Bantăşŭ rapportéză luĭ vodă despre cercetarea processuluĭ de hotare între monastirea Seculŭ şi răḑaşiĭ dela Baloşescĭ.

(Archiva Statuluĭ).

† Милостиве ши лꙋминате доамне сѫ фіе мѫриꙗ домніи тале сѫнѫтос. фачем щи-

ex-purcalabulŭ Petru, dreptŭ somma de 280 galbinĭ tătăresci, arretândŭ hotarele pâmêntuluĭ vindutŭ.

(Archiva Statuluĭ).

† Милостїю etc. (ca în documentulŭ sub No. 30) слУга наш ПетрУ. бившїи пркалаб. по свои доброи волю. никим непонУжен. ани присилован. и продал. свои правои. wтнинУ. и выкУпленїе свое. еднУ бУкатУ земли. wт хотара Ласлжwнилwр що сУт на Краковѣ. wт вишнУи сторони. що wн бил кУпил тотУ бУкатУ земли wт АнУшка дочка Станина. УнУка Ласлжwа глобника. и ис привилїе що wн имал. wт кУпежно wт дѣда господствамы Стефана воевода. та продал слУзѣ нашемУ ТоадерУ камарашУ wт вистарУ. за сп злат татарскїи. и слУга наш Тоадер камараш wт вистарУ заплатил Уси тоти вышеписанных пинѣзи сп злат татарскых. У рУки слУзѣ нашемУ ПетрУ бившїи пркалаб. прад нами. и прад нашими молдавски боiаре. ино мы видѣвше их доброи воли. и тжкмеж. и полнУю заплатУ. а мы такожде и нас дали. и потврждили есмы слУзѣ нашемУ. ТоадерУ камарашУ. wт вистарУ. тотУ прадреченноую бУкатУ земли. що ест wт хотара Ласлжwанилорь що сУт на Краковѣ. и що ест wт вышнои сторони. како да ест емУ wт нас Урик и сж вжсем доходwм емУ. и дѣтем его и УнУчатом его и працiаратwм его и вжсемУ родУ его. кто сѣ емУ. изберет наиближнїи непорУшенно николиже на вѣкы. а хотар. тои бУкатУ земли. що ест wт хотара Ласлжнилwрь wт вышнои сторони. да ест почениши wт берег Краковѣ. wт копаннои могили. wттолѣ на еднУ веркУ знаменанУ. на стоуденнои кржници. wттолѣ черес поле до краи дороги. на еднУ могилУ копанУ. wттолѣ черес дороги. и черес поле. на един липь хорбоват. и знаменан. а wттолѣ и wт краи лѣса прости горѣ по лѣса та до врхь дѣла. то ест вес хотар тои бУкатУ земли. а на то ест вѣра господствамы вышеписаннаго мы Стефана воевода. и вѣра правжзлюбленнаго брата господствамы Петра. и вѣра вжсѣхь боiаре наших. (urméză enumeraţiunea boĭerilorŭ şi blăstemulŭ întocmaĭ ca în documentulŭ sub No. 30 pônĕ la cuvîntulŭ: занУже) ест емУ правал wтнина. и вжкУпленїе щоже wн кУпил за своих правых пинѣзи. а на болшее крѣпост (pônĕ la sferşitŭ ca în documentulŭ sub No. 30) ѕзкз месица геноар ѳ.

Cu milla luĭ D-ḑeŭ noĭ **Stefanŭ** voevodŭ etc. (ca în documentulŭ No. 30).... sluga nóstră **Petru** ex-pûrcălabŭ, şi de a sé bună-voiă, de nemine silitŭ nicĭ assupritŭ, a vindutŭ a sé dréptă ocină şi comperătură, uă bucată de pămîntŭ din hotarulŭ **Laslăónilorŭ** pe **Cracăŭ**, din partea de susŭ, ce ellŭ aŭ fostŭ cumperatŭ acea bucată de pămîntŭ de la **Anuşca** fiica **Staneĭ**, nepóta luĭ **Laslăŭ** *globnicŭ*, din documente ce avuse ellŭ de cumpĕrătură de la moşulŭ domnieĭ melle **Ştefanŭ** vodă, şi a vindutŭ slugeĭ nóstre luĭ **Tóderŭ** *cămăraşŭ de vistieriă, dreptŭ 280 galbenĭ tătăresci*, şi sluga nóstră **Tóderŭ** *cămăraşŭ de vistieriă* a plătitŭ toţĭ aceĭ banĭ sus-scrişĭ *280 galbenĭ tătăresci* în mânele slugeĭ nóstre **Petru** ex-pûrcălabŭ, în-aintea nóstră şi în-aintea boierilorŭ nostri moldovenescĭ; decĭ şi noĭ vĕḑêndŭ a lorŭ bună-voiă, şi tocmélă, şi plată de plinŭ, şi noĭ aşijderea şi de la noĭ amŭ datŭ şi amŭ întăritŭ slugeĭ nóstre luĭ **Tóderŭ** *cămăraşŭ de vistieriă*, acea maĭ susŭ-ḑissă bucată de pămêntŭ, care este din hotarulŭ **Laslăónilorŭ** pe **Cracăŭ**, din partea de susŭ, ca să fie luĭ de la noĭ uricŭ şi cu totŭ venitulŭ, luĭ, şi copiilorŭ luĭ, şi nepoţilorŭ luĭ, şi strănepoţilorŭ luĭ, şi prestrănepoţilorŭ şi la totŭ némulŭ luĭ, *cine va fi luĭ maĭ de aprópe*, nestrămutatŭ nicĭ uă dinióră în vecĭ. Érŭ hotarulŭ aceĭ bucăţi de pămêntŭ, ce este din hotarulŭ **Laslăónilorŭ** din partea de susŭ, să fie începêndu-se din malulŭ **Cracăuluĭ** *de la uă movilă săpată, de acollo la uă salciă însemnată, şi la uă fôntână rece, de acollo peste câmpŭ pônĕ la marginea drumuluĭ la uă movilă săpată, de acollo peste drumŭ şi peste câmpŭ la unŭ teiŭ gărbovitŭ şi însemnatŭ, éră de acollo din marginea păduriĭ prin pădure în susŭ, pônĕ în vîrfulŭ déluluĭ*, atâta este totŭ hotarulŭ aceĭ bucăţi de pămêntŭ. Şi la acésta este credinţa domnieĭ melle maĭ susŭ scrisse **Ştefanŭ** vodă, şi credinţa pré-iubituluĭ *frate allŭ domnieĭ melle Petru*, etc. (urméză nomenclatura boĭerilorŭ şi blăstemulŭ ca în documentulŭ sub No. 30)... a luĭ dréptă ocină, şi cumperătură ce a cumperatŭ ellŭ pe aĭ sĕĭ dreptĭ banĭ. Érŭ pentru maĭ mare tăriă (urméză ca în documentulŭ No. 30). 7027 luna genarĭu în 9.

No 43.

Bucurescĭĭ, fără annŭ, 30 genariŭ.

Alessandru-vodă (1568—1577) întăresce averile vel-vornicului Ivaşcu şi a familieĭ frateluĭ luĭ reposatuluĭ vel-cluceru Albulŭ, descriendŭ cu amênuntulŭ vitejiele acestorŭ duoĭ boierĭ în battălia de la Focşanĭ între Munteniĭ şi óstea moldovénă a luĭ Ionaşcu-vodă.

(Acestŭ documentŭ, fórte preţiosŭ pentru istoria militară a Romànilorŭ, se affla în originalulŭ slavonŭ la monastirea Vieroşulŭ, a căruĭ tótă archiva arse, remànêndŭ numaĭ unŭ codice, făcutŭ în 1780, depusŭ la Archiva Statuluĭ, şi unde documentulŭ in cestiune e copiatŭ pe paginele 160 *verso* ponĕ la 161 *verso*. Acéstă copiă fiindŭ fórte negliginte în priivinţa ortografieĭ slavóne, ne mărginimŭ a publica numaĭ uă traducere, pentru a căriĭ fidelitate putemŭ respunde. Redacţiunea mulţumesce d-luĭ N. Filemonŭ pentru că a bine-voitŭ a attrage attenţiunea nóstră assupra acestuĭ pré-importante documentŭ.)

† Întru Cristŭ D-ḑeŭ bine-credinciosulŭ şi bine-cinstitorulŭ şi iubitorulŭ de Cristŭ şi autocratulŭ şi de D-ḑeŭ unsulŭ *Iónne* **Alessandru** vodă fiiulŭ mareluĭ şi pré-bunuluĭ **Mircea**-vodă, nepotulŭ luĭ **Mihnea**-vodă, cu mila luĭ D-ḑeŭ stăpânindŭ şi domnindŭ tótă térra Ungro-românâ, incŏ şi părţilorŭ depeste munte allŭ **Amlaşuluĭ** şi allŭ **Făgăraşuluĭ** *duce*. Amŭ bine-voitŭ domnia mea cu insăşĭ bună-voinţa, cu pura şi luminata ânimă a domnieĭ melle, ca să glorificŭ pe cellŭ ce m'a glorificatŭ pe mine şi cu slavă m'a în-ălţatŭ pe scaunulŭ cellorŭ sânţĭ-reposaţĭ părinţĭ aĭ domnieĭ melle, şi étŏ amŭ dăruitŭ domnia mea acestŭ a totŭ cinstitŭ şi bine-închipuitŭ şi pré-respectatŭ maĭ presusŭ de orĭ-carĭ cinstite darurĭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle, cinstituluĭ boierŭ şi ântêiuluĭ consiliarŭ allŭ domnieĭ melle jupânuluĭ **Ivaşco** vel-vornicŭ, şi soţieĭ luĭ **Eleneĭ**; ca să le fie lorŭ averile şi satele şi **Ţiganiĭ**, ce vorŭ avé de moştenire şi de cumperătóre şi de zestre de la jupanésa **Elena** de maĭ susŭ ḑisă, pentru că le suntŭ bĕtrâne şi drepte averĭ şi moşiĭ de moştenire. Érŏ dupŏ aceea, *în timpŭ cândŭ ne-'a lovitŭ pe domnia mea Iónnŭ vodă cu Moldoveniĭ cu înşellăciune pe la Focşanĭ, pe cândŭ a vrutŭ fratele domnieĭ melle Iónne Petru vodă a intra la domnia ţerreĭ Moldoveĭ, attuncĭ amŭ vĕḑutŭ domnia mea dragostea boierilorŭ şi a vitejilorŭ domnieĭ melle; şi apoĭ maĭ mare dragoste amŭ vĕḑutŭ de la cinstitulŭ dregĕtoriŭ allŭ domnieĭ melle de maĭ susŭ-dissulŭ jupânŭ Ivaşco vel-vornicŭ, şi de la fratele luĭ cinstitulŭ dregĕtoriŭ allŭ domnieĭ melle jupânŭ Albulŭ vel-clucerŭ, ce nicĭ unulŭ n'a făcutŭ; fiindŭ fórte bucuroşĭ a 'şĭ pune eĭ capetele lorŭ pentru capulŭ domnieĭ melle; şi décă nu s'arŭ fi întorsŭ eĭ îndĕrĕtŭ attuncĭ în óstea moldovénă cu suliţele* (и ащели не хтѣлсе сѫт бы было братили wни 8 ҙад тогда 8 воиск8 Молдовѣнωм сѫ сви копїем), *de aŭ appĕratŭ capulŭ domnieĭ melle, apoĭ capulŭ domnieĭ melle arŭ fi căḑutŭ; şi în acea occasiune cinstitulŭ dregĕtoriŭ allŭ domnieĭ melle jupânŭ Ivaşco vel-vornicŭ a scăpatŭ din rĕsboiŭ rănitŭ, érŭ cinstitulŭ dregĕtoriŭ allŭ domnieĭ melle jupânŭ Albulŭ vel-clucerŭ 'şĭ a lăssatŭ capulŭ seŭ acollo la vadulŭ ce se ḑice Rîmna lângă satulŭ Jiliştea, pentru capulŭ domnieĭ melle*, precum singurŭ D-ḑeŭ este marturŭ şi e adeveratŭ. Érŏ în vreme ce a peritŭ dregĕtorulŭ domnieĭ melle jupânŭ **Albulŭ** vel-clucerŭ, şi dupŏ petrecania luĭ, fratele seŭ cinstitulŭ dregĕtoriŭ allŭ domnieĭ melle jupanŭ **Ivaşco** vel-vornicŭ şi jupanésa luĭ **Elena** . . . . boierulŭ domnieĭ melle jupânŭ **Albulŭ** postelnicŭ, fiiulŭ dregĕtoriuluĭ domnieĭ melle jupânuluĭ **Albulŭ** vel-clucerŭ ca să fie . . . . . . peste tóte averile lorŭ, ce vorŭ avé eĭ din tenereţe pônĕ la bĕtrâneţe; şi nicĭ unŭ omŭ dupŏ mórtea lorŭ ammestecŭ să nu aĭbă cu averile lorŭ, şi cu starea lorŭ, fără numaĭ fiiĭ lorŭ, şi nepotulŭ lorŭ de frate boierulŭ domnieĭ melle jupânŭ **Albulŭ** postelniculŭ, fiiulŭ dregĕtoriuluĭ domnieĭ melle jupânuluĭ **Albulŭ** velclucerŭ; aşa aŭ întocmitŭ eĭ cu suffletele lorŭ din-aintea domnieĭ melle şi din-aintea tutulorŭ boierilorŭ din curtea domnieĭ melle. Âncă şi blăstemŭ aŭ aşeḑatŭ cinstitulŭ dregĕtoriŭ allŭ domnieĭ melle jupânŭ **Ivaşco** vel-vórnicŭ şi jupanésa luĭ **Elena**: dupŏ mórtea lorŭ, cine va voi să rumpă acéstă a lorŭ întocmire, séŭ din fiiĭ lorŭ, séŭ din rudeniele lorŭ, séŭ din altă seminţiă, să fie blăstematŭ de sânţiĭ părinţĭ de la Nicea şi de ceĭ de frunte apostolĭ ce 'şĭ aŭ alessŭ Domnulŭ a judeca totŭ poporulŭ în timpurile celle dupe urmă la înfricoşata judecată. Însĕ să se scie satele anume: **Golesciĭ** cu totŭ hotarulŭ, şi **Bălteniĭ** cu totŭ hotarulŭ, **Vieroşulŭ** cu totŭ hotarulŭ, şi **Mărăcineniĭ** cu totŭ hotarulŭ, şi din **Slănicŭ** doŭĕ părţĭ . . . . şi din **Dobroescĭ** părţile lorŭ câte vorŭ avé, şi din **Isvorenĭ** părţile lorŭ de cumpĕrătóre, şi din **Viţechescĭ** ju-

mĕtate și din **Creceniĭ** partea luĭ **Borcea** tótă orĭ-câtă se va allege, și cu **Borcea mare**, și **Purcărenïĭ** cu totŭ hotarulŭ, și **Ghimpațiĭ** cu totŭ hotarulŭ, și din **Oresciĭ** partea luĭ **Cârstea** vistierulŭ tótă verĭ-cătă se va allege..... și **Căpûținenïĭ** cu totŭ hotarulŭ, și din balta **Bistrețuluĭ** jumĕtate, și **Bora** cu totŭ hotarulŭ; și din **Sărata** din partea luĭ **Udriștea** jumĕtate, și **Untenïĭ** cu totŭ hotarulŭ, și din **Crețesciĭ** partea luĭ **Udriște** tótă verĭ-câtă vorŭ avé de cumpĕrătóre, și **Grecenïĭ** de lângă **Bucuresciĭ** cu totŭ hotarulŭ, și din **Văcăresciĭ** partea luĭ **Sava** verĭ-câtă se va allege de pretutindenĭ, și **Zemnițele** jumĕtate, partea luĭ **Vrăjogă** tótă verĭ-câtă se va allege; și din **Jigoranĭ** câtŭ a fostŭ cumpĕratŭ, și *satulŭ jupânésa Anca* totŭ, și **Sferceseiĭ** jumĕtate, și cu morile și cu viile și cu livedile, și încŏ și partea luĭ **Țintea** tótă, pentru că a cumpĕrat'o jupânulŭ **Ivașco** vel-vornicŭ de la **Pĕrvulŭ** fiĭulŭ luĭ **Țintea** *dreptŭ 5000 aspri gata, și dreptŭ unŭ callŭ bunŭ înșellatŭ și înfrênatŭ* (и за единъ конъ добръ8сѣдланъ и 8е8здан);ъ și din **Dragomiresciĭ** partea luĭ **Șerbanŭ** banulŭ și a **Diculuĭ** tótă, și partea luĭ **Mandea** tótă, pentru că a cumpĕratŭ jupânulŭ **Ivașco** vel-vornicŭ de la **Dragomirŭ** fiĭulŭ luĭ **Mandea** *dreptŭ 3000 aspri gata și dreptŭ unŭ callŭ bunŭ înfrênatŭ și înșelliatŭ.* Dreptŭ aceea amŭ datŭ și domnia mea, fiilorŭ cinstituluĭ dregĕtoriŭ allŭ domnieĭ melle jupanŭ **Ivașco** vel-vornicŭ cățĭ D-deŭ 'ĭ va da; și boieruluĭ domnieĭ melle jupânŭ **Albulŭ** postelnicŭ, fiĭulŭ dregĕtoriuluĭ domnieĭ melle jupânuluĭ **Albulŭ** vel-clucerŭ, ca să le fie aceste de maĭ susŭ-dise sate, și **Țiganĭ**, și averĭ, și de moștenire, și de zestre de la jupânésa **Elena** de maĭ susŭ-dissă, moșiĭ de moștenire, lorŭ și fiilorŭ lorŭ, și nepoțilorŭ și strănepoților lorŭ, și de orĭ și cine neclintite după dissa domnieĭ melle. Âncă și blăstemŭ amŭ aședatŭ domnia mea, pe cine va allege D-deŭ dupŏ petrecerea domnieĭ melle a fi stăpânitorŭ țerriĭ românescĭ, séŭ din rodulŭ domnieĭ melle, séŭ din rudeniile domnieĭ melle, séŭ după pĕccatele nóstre din altă seminția, de va cinsti și va întări acestŭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle......... 'lŭ va călca și va strica și va rușina acestŭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle, pe acella domnulŭ D-deŭ să 'lŭ derâme, și să 'lŭ rușinede, și să 'lŭ uccidă aicĭ corpulŭ luĭ, érŏ în véculŭ fiitorŭ suffletulŭ luĭ, și să aibă parte cu **Iuda** și cu **Ariŭ** și cu alțĭ necredincioșĭ **Iudeĭ** ce aŭ strigatŭ assupra luĭ Cristŭ D-deŭ și mântuitorulŭ nostru Iisusŭ: Iea-'lŭ, iea-'lŭ rĕstignesce'lŭ pre ellŭ, sângele luĭ assupra lorŭ și assupra fiilorŭ lorŭ, precum este și va fi în vecĭ. Etŏ și marturĭ amŭ pusŭ domnia mea; jupânŭ..... vel-banŭ de **Craiova**, și jupânŭ **Dragomirŭ** fostulŭ vel-vornicŭ, și jupanŭ **Pană** vel-logofetŭ, și jupanŭ **Stanŭ** vel-spătarŭ, și jupanŭ **Mitrea** vel-........ și jupanŭ **Gonțea** vel-paharnicŭ, și jupânŭ **Stoica** vel-postelnicŭ; *și ispravnicŭ:* **Négoe** vel-logofetŭ......... Amŭ scrisŭ în minunata cetate **Bucuresciĭ**, luna Genariŭ, dioa 30.

Fragmente documentalĭ.

No.

Tergovisce, 1557, aprilïŭ.

Petrașcu-vodă confirmă vel-clucerului **Radu** cu némulŭ seŭ părțile luĭ Chindea din satele Golesciĭ, Mărăcineniĭ și Vĭeroșulŭ).

(În urma arderiĭ archiveĭ monastireĭ Vĭeroșulŭ, acestŭ documentŭ slavonŭ s'a conservatŭ numaĭ într'uă copiă fórte incurcatà, într'uă condică, care se conservă la Archiva Statuluĭ, pagina 31. Totŭ acollo, pe pagina 60, se află uă traducere română greșită de la inceputŭ pônĕ la sferșitŭ. Estragemŭ din acea copiă numaĭ passagĭulŭ cellŭ maĭ clarŭ și totŭ-d'uă-dată maĭ importante).

. . . . încŏ in dillele luĭ **Bassaraba**-vodă a fostŭ hrănitŭ **Baldovinŭ** pe **Chinda** din casa *luĭ*, și l'a fostŭ rescumperatŭ din robia turcéscă (ωт т8рски темници) cu 7000 aspri și cu 4 caĭ; și ĭ-a maĭ datŭ luĭ 2 caĭ bunĭ, și 4 caftane bune, și 2 cămeșe cu gulere de firŭ; și la nunta **Chindeĭ** 6000 aspri, și 4 caĭ bunĭ, și 5 bụțĭ de vinŭ, și unŭ brîŭ de argintŭ cu prețŭ de 3000 aspri, și uă sabiă ferecată cu prețŭ de 2000 aspri, și ânnelle de aurŭ 4, și caftane de cĭatma 2, și 2 păhare de argintŭ, și lingure de argintŭ, și dulâme de posavŭ 7, și cămeșe bune 4, și unŭ carrŭ cu 8 tetelegarĭ, și unŭ plugŭ cu ferre și cu 24 de boĭ, și vacce cu lapte 12, și epe cu mândĭ 12, și oĭ 150, și porcĭ 50, și matce de stupĭ 50, și caftane 2, și unŭ callŭ bunŭ, și buțĭ de vinŭ 4, și caftanŭ de coftiriă 1, și altŭ caftanŭ de maĭa, și érŏ buțĭ de vinŭ 4, și caĭ 1, și haĭne cu ranțurĭ (и с8кне съ џ8рї) 2, și dulâme 4, și câmeșe 2, și caĭ 2, și unŭ caftanŭ de mâncașŭ, și altulŭ de lonirŭ, și caĭ 2, și buțĭ 2, și aspri 1300, și uă cămésă cu firŭ, și alta de metasse; dreptŭ aceĭa amŭ datŭ măria mea jupânuluĭ **Raduluĭ** clucerŭ și feciorilorŭ seĭ . . . .

No. 6. BUCURESCI, 12 SEPTEMBRE 1864. No. 6.

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu prețulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIȚIEĬ, CULTELORŬ ȘI INSTRUCȚIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. **Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,** Annulŭ I.

ex-professor superior de istoriă și statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiuniĭ documentalĭ.

Documente publicate in limbe străine.

No. 45.

Tira, 201, fevruariŭ 17, marmură albă.

Imperatulŭ Septimiŭ Severŭ și collegulŭ seŭ Antoninŭ Caracalla confirmă cetățenilorŭ Tireĭ privilegiulŭ scutiriĭ de vàme, accordatŭ lorŭ de către imperațiĭ anteriorĭ; și pentru maĭ mare claritate, reproduce rescriptulŭ imperatuluĭ Commodŭ, datŭ pe numele procuratoruluĭ Dacieĭ Eraclitŭ, și in care se citéză actele maĭ vechĭ, anume de la părintele luĭ Commodŭ imperatulŭ Marcŭ-Aureliŭ (162—165), totŭ de la ellŭ dupo ce începu a domni impreună cu frate-seŭ imperatulŭ Luțiŭ-Verŭ (166—169), și de la legatulŭ Illiriculuĭ Antoniŭ Iberŭ. Procuratoriulŭ Dacieĭ Oviniŭ Tertullŭ gravéză pe pétră atâtŭ rescriptulŭ ce-lŭ priimi de la Severŭ și Caracalla, cum și inclusa in ellŭ copiă a rescriptuluĭ luĭ Commodŭ; adăogândŭ de la sine, în limba grecéscă, unŭ epilogŭ către arconțiĭ, senatulŭ și poporulŭ Tireĭ, cu indemnare la recunnoscință și cu arretarea dateĭ monumentuluĭ.

(Acestŭ documentŭ, care arruncă uă mare lumină assupra istorieĭ municipalĭ a Dacieĭ in urma cuceririĭ romane și assupra începuturilorŭ orașuluĭ Cetatea-Albă séŭ Akkerman, este analisatŭ de d. *Becker* in *Efemeridele Societățiĭ Odessane*, t. 2, p. 417—469. Pétra se găssi lângă Nistru și e depusă la Museulŭ de la Odessa. Noĭ reproducemŭ aicĭ testulŭ, cu complectările d-luĭ Becker în parentesĭ, și cu uă traducere a nóstră, care differesce intru cătŭ-va de a archeologuluĭ odessanŭ).

(Imperatoriam privile)gii auc(toritatem, epistula de jure immu)nitatis inspecta, quod (vobis datum ex ae)qua ratione videbatur, cum justa (religi)one servavimus, ut neque ipsi cons(titutio)ne diuturna pellerentur, et in poste(rum) decreta civium assumendorum consi(lio) Praesidis Provinciae v. c. perpenderent(ur).

Exemplum epistulae ad Heraclitum:

Quamquam Tyranorum civitas originem dati beneficii non ostendat, nec facile, quae per errorem aut licentiam usurpata sunt, praescriptione temporis confirmentur, tamen, quoniam Divi Antonini, parentis nostri, litteras, sed et fratrum Imperatorum cogitamus, item Antonii Hiberi, gravissimi Praesidis, quod attinet ad ipsos Tyranos, quique ab iis secundum leges eorum in numerum civium adsumpti sunt, ex pristino more nihil mutari volumus. Retineant igitur quaqua ratione quaesitam sive possessam privilegii causam in promercalibus quoque rebus, quas tamen pristino more professionibus ad discernenda munifica mercemoniorum edendas esse meminerint. Sed cum Illyrici fructum per ambitionem deminui non oporteat, sciant, eos, qui posthac fuerint adsumpti, fructum immunitatis ita demum habituros, si eos legatus et amicus noster v. c. jure civitatis dignos esse decreto pronuntiaverit; quos credimus satis abundeque sibi consultum, si grati fuerint, existimaturos, quod, origine beneficii non quaesita, dignos honore cives fieri praeceperimus.

Οουίνιος Τέρτυλλος ἄρχουσι βουλῇ δήμῳ Τυράνων χαίρειν.

Αντίγραφον τῶν θείων γραμμάτων πεμφτέντων μοι ὑπο τῶν κυρίων ἡμῶν ἀνεικήτων καὶ εὐτυχεστάτων αὐτοκρατόρων τούτοις μου τοῖς γράμμασιν προέταξα, ὅπως γνόντες τὴν θείαν εἰς ὑμᾶς μεγαλοδωρίαν τῇ μεγάλῃ αὐτῶν τύχῃ εὐχαριστήσητε. ἐῤῥώσθαι ὑμᾶς καὶ εὐτυχεῖν πολλοῖς ἔτεσιν εὔχομαι. ἀπεδόθη προ **ΙΓ** *καλανδῶν* **Μαρτιῶν** **Ληνεῶνος Η** *ἀνεστάθη ἐπὶ* **Μουκιάνου καὶ Φαβιάνου** *ὑπάτων ἐν τῷ* **ΕΜΡ** *ἔτει ἀρχῆς* **Π. Αἰλίου Καλπουρνίου.**

Dupŏ essaminarea rescriptuluĭ despre dreptulŭ scutiriĭ de vâme, ce se constată a vĕ fi accordatŭ într'unŭ modŭ legitimŭ, conservâmŭ cu scrupulositate puterea privilegiuluĭ imperătescŭ; atâtŭ pentru păzirea instituțiunilorŭ consânțite prin trecutŭ, cum și pentru assigurarea ulterióră a accellorŭ, pe carĭ președintele provincieĭ îĭ va socoti cu calle de a face cetățenĭ de acum inainte.

Copia rescriptuluĭ către Eraclitŭ:

Deşi cetăţeniĭ **Tireĭ** nu arrétă *origina privilegiuluĭ de care se bucură*, şi deşi nu se cade ca prescripţiunea timpuluĭ să întăréscă ŭă possessiune usurpată prin gréşélă séŭ prin licinţă; totuşĭ, basându-ne pe actele dela părintele nostru fericitulŭ **Antoninŭ**, de la fraţiĭ-imperaţĭ, şi de la respectabilulŭ preşedinte **Antoniŭ Iberŭ**, nu voimŭ a schimba nemicŭ *din obiceĭele vechĭe atâtŭ alle inşilorŭ Tiriţĭ, cum şi alle acellorŭ priimiţĭ în numerulŭ cetăţenilorŭ dupre legile Tireĭ.* Aşa dérŏ, să reţină eĭ dreptulŭ privilegiuluĭ, orĭ-cum fie modulŭ în care l'aŭ căstigatŭ séŭ illŭ possedŭ, *chiarŭ în priivinţa esportaţiuniĭ*; cu acea inse condiţiune, ca, *dupre obiceiulŭ vechiŭ, să urmeze a declara mărfurile lorŭ, pentru a se deossebi acelle nesuppuse scutiriĭ.* Fiindŭ totuşĭ, că venitulŭ **Illiriculuĭ** nu se póte micşura prin hatărurĭ, de aceĭa să se scie, că aceĭ din eĭ, carĭ în viitoriŭ vorŭ căpeta cetăţenia, *numaĭ atuncĭ se vorŭ puté bucura de dreptulŭ scutiriĭ de vâme, după ce Legatulŭ şi amiculŭ nostru iĭ va fi declaratŭ prin decretŭ demnĭ de dreptulŭ cetăţenieĭ.* Decĭ, de vorŭ fi eĭ recunnoscĕtorĭ, apoĭ nu vorŭ tăgădui indestulla şi inbelşugata ingrijire a nóstră, de vreme ce amŭ poruncitŭ a se socoti eĭ ca cetăţenĭ privilegiaţĭ, fără a intra în cercetarea origineĭ privilegiuluĭ.

Oviniŭ Tertullŭ salută *pe arconţiĭ, senatulŭ şi poporulŭ Tireĭ.*

Copia divinelorŭ rescripte, trimisse mie dela domniĭ nebiruiţĭ şi ferinciţĭ autocraţĭ, le am pusŭ inaintea cuvintelor melle proprie, inadinsŭ ca voĭ, cunnoscĕndŭ divina lorŭ mărenimiă, să vĕ rugaţĭ pentru marea lorŭ ursită. Vĕ dorescŭ fericire şi norocŭ întru mulţĭ annĭ. S'a datŭ cu 13 ḑille inaintea calendelorŭ luĭ Martiŭ, *in a 8 ḑi a luneĭ Lineŭ*; s'a espusŭ în timpulŭ consulatuluĭ luĭ Lucianŭ şi allŭ luĭ Fabianŭ, *în annulŭ 145, sub gubernarea luĭ P. Eliŭ Calpurniŭ.*

Documente inedite în limbe străine.

No. 46.

Hărleŭ, 1549, fôră lună, hărtiă.

Iliaşŭ-vodă specifică modulŭ, in care satulŭ Bosancescĭ s'a împărţitŭ în cincĭ bucăţĭ între moştenitoriĭ din némulŭ unuĭ Ghermanŭ.

(Archiva Statuluĭ).

† Илїаш воеwда божїю милостїю господарь ꙁемли молдавской. wже прїидоша прѣд нами и прѣд нашими болѣри слꙋга наш Жꙋржа сынъ Васко Епꙋре и Фрасина и сестра ей Марена дъщи Марици. и тиж слꙋга наш Васко и Фътꙋл и Андрейка сынове Магдалини и тиж Пъкꙋрар и сестри его Ѡдокїа и Марїнка и Стана дѣти Илѣней и по их доброю волю и раꙁдѣлили соби и меже собою правою wтнинꙋ и дѣдинꙋ. и ис привилїе ꙁа потвръжденное що имал дѣд... сынъ Германwв wт привилїю що имал иꙁгорѣною съ мартирїе.... сынъ Германwв wт прѣꙋика.... Алеѯандра воеwда на половина село wт Босанчещ нижною половинꙋ. и досталосѣ Жꙋржꙋ сынꙋ Васко Епꙋрѣ петою част wт тота половина село и став. але вишной част. а Фрасини и сестри ей Марени дъщам Марици. досталосѣ им wт тота половина село и став петою част пониже wт части Жꙋржи. сынꙋ Васко Епꙋрѣ а слꙋꙁѣ нашемꙋ Васко самомꙋ тиж досталосѣ емꙋ wт тота половина село с став петꙋю част. такожде пониже части Фрасини и Марени дочера Марици. а слꙋгам нашим Фътꙋлꙋ и Андрейки детем Магдалини тиж досталосѣ им wт тота половина село и став петою част пониже части Васкови. а пак Пъкꙋрарю и.... его Ѡдокїи и Марїнки и Станки дѣтем Илѣней такожде.... wт та половина село на имѣ Босанчещ петꙋю част съ въсем доходом пониже wт част Фътꙋла и Андрейки. како да ест им и wт нас и да сѣ не ꙋмишает... пис въ Хрълwвѣ в лѣто ҂ꙁнꙁ. Гетман. Дꙋмитрꙋ писал

Eŭ **Iliaşŭ**-vodă cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ ţerriĭ **Moldoviĭ.** Adică aŭ venitŭ înaintea nóstră şi înaintea aĭ lorŭ nostri boerĭ sluga nóstră **Jurja** fiiulŭ luĭ **Vascu Epure,** şi **Frăsina** şi sora eĭ **Mărena** fetele **Mărițăĭ,** şi aşişderea sluga nóstră **Vasco,** şi **Fetulŭ** şi **Andreica** feciorii **Măgdălineĭ,** şi aşişderea **Pecurarŭ** şi cu surorile luĭ **Odochia** şi **Marina** şi **Stanca** feciorii **Ileneĭ;** şi de a lorŭ bună-voiă şi-aŭ împărţitŭ în de sine a lorŭ dréptă ocină şi moşiă din documente de întăritură ce arseră, şi carĭ le avuse moşulŭ lorŭ.... feciorulŭ luĭ **Ghermanŭ** de la moşulŭ domnieĭ melle cellŭ mare **Alexandru**-vodă pe jumĕtate de satŭ de **Bosancescĭ**

partea din josŭ şi jumĕtate de heleşteŭ; şi anume s'a căḑutŭ luĭ **Jurja** feciorulŭ luĭ **Vasco Epure** a cincea parte dintr'acea jumĕtate de satŭ şi din heleşteŭ, partea din susŭ; érŏ **Frăsineĭ** şi suroreĭ eĭ **Mareneĭ** fetelorŭ **Mariţăĭ** s'a căḑutŭ lorŭ dintr'acea jumĕtate de satŭ şi din heleşteŭ a cincea parte, din josŭ de partea luĭ **Jurja** feciorulŭ luĭ **Vasco Epure**; érŏ slugeĭ nóstre luĭ **Vasco** singuruluĭ i s'a venitŭ luĭ dintr'acea jumĕtate de satŭ şi din heleşteŭ a cincea parte érŏşĭ din josŭ de partea **Frăsineĭ** şi **Măreneĭ** fetelorŭ **Mariţeĭ**; érŏ slugelorŭ nóstre **Fetuluĭ** şi **Andreĭcăĭ** feciorilorŭ **Magdalineĭ** érŏşĭ le s'a venitŭ lorŭ dintr'acea jumĕtate de satŭ şi din heleşteŭ a cincea parte din josŭ de partea luĭ **Vasco**; şi érŏşĭ luĭ **Pecurarŭ** şi sorilorŭ luĭ **Odochieĭ** şi **Mariţăĭ** şi **Stancăĭ** feciorilorŭ **Ileneĭ** aşijderea şi lorŭ s'a venitŭ dintr'acea jumĕtate de satŭ şi din heleşteŭ.... a cincea parte cu totŭ venitulŭ din josŭ de partea **Fetuluĭ** şi **Andreĭcăĭ**; ca să le fie şi de la noĭ, şi nemine să nu-ĭ turbure. Scrissŭ ìn Hărleŭ, annulŭ 7057.— *Hatmanulŭ*.— Dumitru a scrissŭ.

No 47.

Constantinopole, 1574, 28 Ìuliŭ.

In urma revolteĭ contra Turcilorŭ şi după perirea luĭ Ionaşcu-vodă, marele vizirŭ Mehmedŭ descrie guvernatoruluĭ Gallіţieĭ George Iazlowiecki, in termenĭ de mustrare, complicitatea Polonilorŭ cu principele revoltante, caracterulŭ perfidŭ allŭ reposatuluĭ, şi câte-va evinemente de familiă urmate dupŏ mórtea luĭ; apoĭ cere cu ameninţărĭ de a se trimitte la sultanŭ averea luĭ Ionaşcu-vodă şi a boierilorŭ, alle cărorŭ némurĭ se refugiară in Polonia.

(Acestŭ documentŭ, de cellŭ maĭ mare preţŭ pentru istoria nóstră prin bogăţia factelorŭ necunnoscute ponĕ acum, s'a estrassŭ din Codicele latinescŭ afflătoriu la Biblioteca Ossoliniană de la Lemberg, secţiunea manuscriptelorŭ No. 1042, pag. 31—33).

Nos Mechmeth Bassa Primarius, Gener et Consiliarius supremus invictissimi Caesaris Turcarum, Illustrissimo spectabili et magnifico domino domino Georgio Jazłoweczky, consiliario et duci generali exercituum Regni nec non Palatino Russiae, amico dilecto, salutem.

Quanta pax, concordia, familiaritas, vicinitas, et quam firma amicitia intercesserit ab initio, et quasi ab annis trecentis, inter praedecessores et parentes, avos atavosq Caesaris nostri invictissimi, et Reges inclyti Regni Poloniae, oportet ut Magnificentia vestra recordetur; sub quod concordia res quoque publica quanta in quiete vixerit, quis dicere potest! Nec ita cum illis actum est quemadmodum cum subditis Moschovitarum, Germanorum et Hispanorum, qui nostratibus subinde turbantur et in captivitatem ducuntur; vestri autem regni subditi non solum amantur a nostris, sed etiam defenduntur et proteguntur. Nam alieni quoque hostes vestri nequaquam in vos impetum facere audent, scientes Caesaris nostri invictissimi potestatem et in vos benevolentiam, cogitantesque sese cum dedecore redeundos fore. Sed mirum nobis est, tantam benevolentiam Caesaris invictissimi a quibusdam ingratis respui, et subinde ab illis pacem turbari. Quidam enim Regni vestri Nobiles talia adversum nos tentare audent, qualia nedum ab amicis, sed etiam ab hostibus naturalibus et manifestis non speraremus. Quorum factorum donum est hoc, quod, cum ille iniquus et reprobus adiungeret se ad proditionem Jwon nempe Palatinus Moldaviensis, videretque milites Caesaris esse imparatos, impetum in Tehiniensem faciens, agricolasque et pastores in campo trucidans; statim Poloni quoque, viginti quinque caeloces instruentes, et milites imponentes, impetum in Albam-Nester fecerunt, inciderunt et devastaverunt. Quod si Poloni negarent, aut ad Moschovitas iniicere culpam velint, quis credit Moschovitis eo iter patuisse? Insuper quorum milibus hominum duos praecipuos milites praeficientes, ad auxiliando Ivano misistis. Praeterea Constantinus et Laski, nobiles regni Poloniae, litteras suas ad Iwan dedere, inquientes: Amice nobis dilecte! nunc agi de vita tua intelligimus, quod profecto dolemus vehementer; auxilium quoque tibi non denegaremus, si modo loci distantia non prohiberemur; nostris tamen ducibus et capitanaeis in illis finibus existentibus mandavimus firmiter ut advigilent, tibique auxilium ferant; tuum ipsum est litteris illos solicitare, et illi modis omnibus tibi opem ferent Quorum praedictorum litteras sub sigillo utriusque sunt ad nos ductae. Quid utilitatis ex illo proditore Iwan habuistis, cuius respectu hoc fecistis? Duos enim annos vix Regnum possedit: nonne plus utilita-

tis ex amicitia Caesarum nostrorum ab annis trecentis habuistis? quam si considerassetis, nequaquam proditori illi contra Caesarem opem tulissetis: nam et vestri et nostri illum fuisse proditorem manifestum est. Mortuo enim Rege vestro piae memoriae, subinde nos litteris suis solicitavit, ut quinque millibus solum Turcarum adiunctis, licentiam illi in Poloniam daremus, et se illis totam Poloniam subiugatoriam tributariamque Caesari nostro invictissimo facturum praedicavit. Nos vero, antiquae pacis rationem habentes, nullo modo voluimus illi licentiam dare; mirumque nobis vehementer videtur, quare tam manifestus hostis à vobis iuvatur? sin autem ratione christianitatis id fecisse diceretis, nonne etiam lege vestra cautum esse scimus, ne quis inique et sine lege bona subditorum eripiat, neve quaestores innocentes trucidet, et bonis propriis spoliet? Talia autem facientes puniendos esse nonne dictat? Sed sicuti vos illum christianum putastis, ita nos turcam; et quidem circumcisum fuisse nescivimus, tandem cognovimus illum in omnibus fuisse inconstantem. Sed quod iam factum est cum infectum fieri nequeat, hoc tantum restat, ut (*) bona illius proditoris, thesaurum, socerum et tributum à subditis exactum, una cum pecunia quaestorum, coniuge Iwani, necnon coniugibus septem consiliariorum bonisque omnibus eorundem, in Choczim fore (?); solus enim ad pugnam fuit egressus, quamprimum autem Iwanum esse captum decollatumque Polonis innotuit, mox ducentis militibus missis socerum Iwani provissorem Choczimensem, coniugem, thesaurum, bonaque universa, necnon coniuges septem boierorum, viginti septem curribus imponentes, in Poloniam abstulistis. Quo viso praesens Palatinus Moldaviensis, et Transalpensis, legatum suum mittentes, ablata bona repetivere; quibus responsum est, regem Poloniae ad menses sex venia Senatorum Regni Poloniae discesisse legatumque Palatinorum praedictorum ad Senatores Regni transmissum fuisse; a quibus responsum tale legatum retulisse audivimus: si Palatinus Moldaviensis legittimus fuit Palatinus intelligemus certo, et nihil ex ablatis bonis peribit. Si tamen hoc fine abstulistis ne in praedam fiat Thartaris, prudenter egistis, et nos gratias agimus vobis; nam si Thartari offendissent, procul dubio in praedam vertissent. At si maligno consilio fecistis, nequaquam facere debuissetis: propter enim pauca millia talerorum pacem frangere et Rempublicam in summam coniicere calamitatem, non est prudenter. Nos quoque autem facile negligeremus, nisi summo dedecori teneremus thesaurum et tributum Imperii nostri, in Thesaurario potentissimi Caesaris existentes, negligi: eam autem substantiam, qua ad vos est ducta, non minus ad Caesarem nostrum, quam Constantinopoli existentem pertinere scimus. Religio autem nostra nullo pacto patitur, ut ea bona abalienari a thesauro Caesaris potentissimi patiamur. Sed modis omnibus requiremus necesse est de hac re, Caesar quoque potentissimus litteras suas ad Mg. dominos Senatores Regni Poloniae dedit, ex quibus votum et voluntatem Caesareae Celsitudinis intelligere poteritis. Nuntium quoque eiusdem ex Mechmeth Czausio intelligetis, qui primum ad vos pervenerit: si pacis et tranquillitatis amantes estis, omnia bona, ad vos ducta, in manus Mechmeth Czausii tradentes, ad portam Caesaris nostri mittátis. Si, Regem non habemus, diceretis; illud nihil est: Rex enim pendet à vobis et consilio vestro gubernatur. Postremo, Petro Woiewodae, Palatini Transalpensi fratri, a nobis regnum esse datum scitote, amice, et fraterne vos vivere cum eo decet. Nam Regnum Moldaviae cum sit sub tutella et dominio Caesaris invictissimi, non minori cura illud regnum tuetur, quam Constantinopolitanum. Tandem Magnificentiam vestram feliciter valere opto. Datum Constantinopoli XXVIII Julii, anno 1574.

Caeterum significo Magnificentiae vestrae Caesaream Celsitudinem Andrinopolim profecturum. Peto, tanquam amicum dilectum, ne graveris Beluceras aves nempe aucupatorias mihi aliquid mittere iterum. Vale.

Noï **Mehmed** maï marele. pașă, ginere și supremulŭ consiliarŭ allŭ nebiruitului imperatŭ allŭ **Ottomanilorŭ**, cătrе illustrissimulŭ, spectabile și magnificŭ domnŭ d. **Georgiŭ Iazlowiecki**, consiliariulŭ și commendantulŭ generale

(*) Frasea ce urméză deși presintă unŭ sensŭ destullŭ de clarŭ, totușĭ grammaticesce e de totŭ incurcată, lipsindŭ unŭ verbŭ corrispundĕtorĭu cu *restat ut*.

allŭ ostilorŭ regalĭ, și voevodulŭ **Gallițieĭ**, amiculŭ nostru ĭubitŭ, salutare.

Să-țĭ adducĭ a-minte magnificenția tea, cătă pace, concordiă, familiaritate, vecinĕtate, și cătŭ de traĭnică amiciă unĭaŭ de la începutŭ, putemŭ ḑice in cursŭ de treĭ secolĭ, pe predecessoriĭ și părințiĭ, moșiĭ și străbuniĭ nebiruituluĭ nostru imperatŭ cu regiĭ celebruluĭ regatŭ polonŭ; incâtŭ nicĭ că se póte descri liniștea, de care se bucura poporulŭ din causa acelleĭ concordie! Pecândŭ, din contra, suppușiĭ moscovițĭ, germanĭ și spanĭolĭ sufferĭaŭ din parte-ne maĭ multe turburărĭ și robiă, numaĭ pe **Polonĭ** nu numaĭ că-ĭ ĭubĭamŭ, ci încŏ ïĭ apperamŭ și-ĭ protegeamŭ; incâtŭ chĭarŭ ceĭ-l'alțĭ dușmanĭ aĭ vostri nu cuteḑaŭ a năvălli cum-va assupră-vĕ, cunnoscĕndŭ puterea nebiruituluĭ nostru imperatŭ și buna-voință ce arreta către voĭ, și temĕndu-se, prin urmare, a nu păți uă fugă rușinósă. De aceĭa, ne prinde acum mirarea, veḑendŭ pe verĭ-uă cățĭ-va nerecunnoscĕtorĭ din aĭ vostri despreţuindŭ acea bună-voință a nebiruituluĭ imperatŭ, și carĭ nu încetéză de a turbura pacea. Nicĭ chĭarŭ de la vrăjmașiĭ nostri firescĭ și declarațĭ, necum de la nesce amicĭ, nu ne-amŭ fi asteptamŭ de a vedé cea ce lucréză contră-ne uniĭ dintre nobilimea regatuluĭ vostru! *Și anume atuncĭ cândŭ acellŭ nelegĭuitŭ și netrebnicŭ Ionŭ-vodă, domnulŭ Moldoveĭ, clocindŭ trădarea și veḑêndŭ că óstea împerătéscă nu e gata, dedese năvallă assupra provincieĭ Tihineĭ, uccidêndŭ in câmpŭ pe țerranĭ și pe ciobanĭ; pe de altă parte in acellașĭ momentŭ Poloniĭ, îmbarcândŭ ostașĭ in duo-ḑecĭ și cincĭ de șaĭce, năvăllir ă assupra Cetățiĭalbe, tăiăndŭ și pustiindŭ.* Nu cum-va vețĭ nega acésta, arruncândŭ vina Moscovițilorŭ, deși se va păré ori-și-cuĭ neprobabile de a-ĭ găssi tocmaĭ în aceste locurĭ? *Affară de acelle șaĭce, maĭ trimiserĕțĭ in adjutoriulŭ luĭ Ionŭ-vodă uă cétă de uă miĭă de ómenĭ sub duoĭ povĕțuitorĭ. Și nu numaĭ atâta, ci încă Constantinŭ (principele Ostrogski) și Laski (Albertŭ), nobiliĭ polonĭ, spediară uă scrisóre la Ionŭ-vodă ḑicêndu-ĭ așa: „Iubite amice! ne-amŭ insciințatŭ despre supremulŭ pericolŭ în care te affli. „Ne măhnimŭ fórte multŭ, și n'amŭ zăbăvi de a-ți adjuta, déca nu ne-arŭ împedeca depărtarea loculuĭ. „Cu tóte astea, amŭ poruncitŭ cu stăruință la capiĭ „militarĭ aĭ nostri de pre hotarele Moldoveĭ ca să „veghĭeze și să-ți adjute la nevoiă. Tu singurŭ grăbesce-ĭ pre eĭ, și veĭ fi sprijinitŭ în tóte chipurile." Acéstă scrisóre, cu sigilliele luĭ Constantinŭ și Laski, se afflă în mânele nóstre.* Care putea fi interesulŭ vostru de a face atarĭ lucrurĭ pentru hatărulŭ trădătoriuluĭ **Ionŭ**-vodă? Avut'ațĭ de la ellŭ *în ceĭ d'abia duoĭ annĭ aĭ domnieĭ sélle* maĭ multe folóse, decâtŭ acelle căstigate din amicia imperaților ŭ nostri în cursŭ de treĭ secolĭ? Să vĕ fi gânditŭ bine la acésta, nu ĭ-ațĭ fi adjutatŭ în trădarea sea contra imperatuluĭ, cu atâtŭ maĭ vertosŭ că ellŭ era trădătorĭu nu numaĭ pentru noĭ, ci chĭarŭ pentru voĭ inși-vĕ. In adevĕrŭ, *după mórtea regeluĭ vostru de piósă memoriă (Sigismundŭ-Augustŭ), ellŭ adessea se ruga de noĭ prin scrisorĭ, ca să-ĭ dămŭ unŭ contingínte numaĭ de 5,000 Turcĭ, cu carĭ să năvălléscă în Polonia, promittendŭ a o suppune și a o face tributariă nebiruituluĭ nostru imperatŭ. Noĭ inse n'amŭ voitŭ a călca antica pace,* accordându-ĭ uă assemenea autorisațiune. Ne mirămŭ déră fórte multŭ, cum să adjutațĭ voĭ unuĭ dușmanŭ allŭ vostrŭ atâtŭ de inverșunatŭ? Din causa creștinĕtățiĭ? inse noĭ scimŭ că însășĭ religiunea vóstră opresce nedrépta și nelegĭuita răpire a averiĭ străine, omorulŭ nevinovațilorŭ implinitorĭ de imposite și spoliarea banilorŭ lorŭ! Făcĕtoriĭ unorŭ așa crime óre nu se pedepsescŭ eĭ, dupre legea vóstră? Ș'apoĭ maĭ departe, *precumŭ voĭ illŭ credeațĭ a fi crestinŭ, totŭ așa noĭ illŭ credeamŭ a fi mahometanŭ; nu scieamŭ de era tăĭatŭ impregĭurŭ séŭ nu, déră scimŭ bine că era fórte nestatornicŭ în tóte lucrurile!* Totușĭ, ce s'a făcutŭ, nu se maĭ póte desface; remâne dérŏ următóriele. *Averea trădătoriuluĭ, vistieria, socru-seŭ, tributulŭ priimitŭ de la suppușĭ, de assemenea banĭ împlinitorilorŭ de imposite, nevésta luĭ Ionŭ-vodă cu nevestele altorŭ șepte boierĭ, tóte astea se afflaŭ depuse în Hotinŭ, cândŭ ellŭ singurŭ eșise la luptă; éră după aceĭa, in dată ce se insciințară Poloniĭ despre prinderea și descăpeținarea luĭ, trimmiseră 200 de ostașĭ ca să transporte în Polonia in 27 de carre pe socrulŭ luĭ Ionŭ-vodă purcalabulŭ Hotinuluĭ, pe dómnă-sea, vistieria, tóte averele, și nevestele a șepte boierĭ; așa déră, avêndŭ aceste impregĭurărĭ în vedere, domniĭ actualĭ moldovenescŭ și muntenescĭ aŭ trimisŭ unŭ ambassadorŭ pentru a cere estr

darea cellorŭ răpite. Respunḑendu-se acestuĭ ambassadorŭ că regele, cu voia senatorilorŭ regatuluĭ, lipsesce din ţérră de şésse lune, ellŭ se adressă către insişĭ senatoriĭ, carĭ, dupre căte auḑimŭ, ĭ-arŭ fi respunsŭ, că urméză ca eĭ să se încredinţeze despre legitimitatea voevoduluĭ **Moldoveĭ**, éră pônê atuncĭ din lucrurile luate nu va peri nemica. Înse care a fostŭ insuşĭ motivulŭ luăriĭ acellorŭ lucrurĭ? Déca le-aţĭ luatŭ pentru ca să nu incapă în mânele **Tătarilorŭ**, aţĭ lucratŭ inţelepţesce şi vĕ mulţumimŭ; căcĭ să le fi apucatŭ **Tătariĭ**, fără îndoeală nu maĭ scăpaŭ din prédă; dérŏ aţĭ greşitŭ multŭ de aţĭ făcut-o din verĭ uă maliţiositate, căcĭ nu e de locŭ inţelepţesce de a călca pacea şi de a arrunca ţérra în cea maĭ mare calamitate pentru verĭ-uă câteva miie de talerĭ! Noĭ inşi-ne n'amŭ face atâta vorbă pentru acestŭ lucru, de n'amŭ socoti fórte ruşinosŭ pentru noĭ să lăssămŭ în nepesare visteria şi tributulŭ imperătescŭ, ca uniĭ ce suntemŭ renduiţĭ assupra visterieĭ pré-puterniculuĭ imperatŭ; căcĭ scimŭ că sommele transportate la voĭ sunt proprietatea imperatuluĭ nostru întocmaĭ ca şi însăşĭ vistieria din **Constantinopole**. Religiunea nóstră nu ĭértă nicĭ într'unŭ modŭ de a se instrăina unele atarĭ averĭ din vistieria préputerniculuĭ imperatŭ. Aşa dérŏ, stăruimŭ şi ceremŭ fórte multŭ în acéstă privinţă, érŏ insuşĭ pré-puterniculŭ imperatŭ scrie către domniĭ magnificĭ senatorĭ aĭ regatuluĭ polonŭ, ca să înţellegeţĭ de assemenea dorinţa şi voinţa Celsitudiniĭ sélle imperătescĭ, allŭ căruĭ messagiŭ vĕ va fi remisŭ de către **Mehmed-cĭauşŭ**. Déca vĕ place pace şi liniste, apoĭ tóte averile răpite să le trimitteţĭ la Pórta Ottomană prin mânele luĭ **Mehmedŭ-cĭauşŭ**. Nu vĕ puteţĭ scusa prin lipsa regeluĭ, căcĭ regele depinde de la voĭ şi se cârmuesce prin consiliulŭ vostru. In fine să sciţĭ, că domnia **Moldoveĭ**, care se afflă sub protecţiunea şi imperiulŭ nebiruituluĭ imperatŭ, şi de care ne ingrijimŭ ca şi de însăşĭ domnia Constantinopoliĭ, amŭ accordat'o frateluĭ domnuluĭ muntenescŭ, luĭ **Petru**-vodă, cu care se cade să trăiţĭ în frăţiă şi amiciă. Incheĭu dorindu-vĕ a petrece în fericire. Datŭ in **Constantinopole**, 28 Iuliŭ, annulŭ 1574. Intre altele, vĕ insciinţezŭ că Celsitudinea sea imperătéscă a plecatŭ la **Adrianopole**. Vĕ rogŭ, ca pe unŭ amicŭ ĭubitŭ, să nu vĕ pară în sarcină de a-mĭ maĭ trimitte uă dată ce-va păsserĭ de venătoriă. Adio.

No. 48.

Fóră locŭ, 1599, Octombre 1, hărtiă.

Vel-vorniculŭ Nistorŭ Urechea şi vorniculŭ de glótă Ionŭ Mogêldea dănuescŭ monastiriĭ Xeropotamŭ satulŭ Giulesciĭ cu dependinţele.

(Archiva Statuluĭ).

† Вꙁ имѣ wтца и сина и свѣтого дꙋха, и вꙁ молбꙁ и похвалꙁ пречистїѫ богоматери. и свѣтомꙋ Iwанꙋ предтечю, и вꙁсѣх свѣтых амин·

Смѣренїи и многогрѣшнїи, и недостоини раби владыцѣ христꙋ, Нестор Ꙋрѣке великїи дворник долнѣи ꙁемли, и Iwн Моглꙁдѣ дворник глотнїи, благоиꙁволихом и ꙋсрѣдновахом сꙁ кнѣгинѣми и чади нашими. wт вꙁсеѫ нашеѫ дꙋшеѫ и мислїа и wт бога помоищїѫ, дали и помиловали есми нашѣ новосꙁꙁданнаа свѣтаа монастирѣ ꙁовемїа Ѯеропотам. храм свѣтого и славнаго пророка и предтечѣ крестителѣ христова Iwанна, и честномꙋ его ꙋсѣкновенїю, сꙁ село Цюлещїи еже на рѣцѣ Рꙁшци сꙁ оба прикꙋтки, и сꙁ мѣсти ꙁа млин и ꙁа стꙋп ꙋ рѣцѣ Рꙁшци. что сие село по имѣ Цюлещїи сꙁ wба прикꙋтки и сꙁ мѣстом ꙁа млины и ꙁа стꙋпи на Рꙁшца. ест нам правое село и бикꙋпланїе на нашими питомих пенѣꙁи готових. и того ради дадохом и помиловахом свѣтаа монастири вишепрѣдреченнаа, вꙁ ꙁа дꙋши и wтпꙋщенїе грѣхом нашим и кнѣгиним и чадем нашим, и вꙁ ꙁа дꙋши и wтпꙋщенїе грѣхом покоинним родителем нашим, бит нам вꙁ молбꙁ и памѣт непорꙋшенно вꙁ вѣки wт свѣтаа . . . . . *(roşŭ)* а по нашеи сꙁмерты. если нѣкогда вꙁ нѣкое врѣмѣ вꙁсхощет нѣкто раꙁорити наше даанїе и помилованїе. бꙋд кто бꙋдет да ест непрощенꙁ wт милостиваго господа бога и wт прѣчистаа его матер и wт вꙁсѣх свѣтих. и сꙁперник да бꙋдет емꙋ свѣтїи Iwан пророкꙁ и крестител христовꙁ прѣд страшним сꙁдище. христовам. в лѣто ꙁ р и wк а. писал Пепелѣ бив лwгф.

Многогрѣшнїи паче вꙁсѣх человѣки Ꙋрѣке дворник рꙁка власна. (pecete). Многогрѣшнїи паче вꙁсѣх человѣки Iwн Моглꙁдѣ дворник рꙁка власна. (pecete)

În numele Tatăluĭ, şi allŭ Fiuluĭ, şi allŭ Sântuluĭ Duhŭ, şi intru rugăcĭunea şi lauda Pré-Cu

rateĭ Maĭceĭ luĭ D—ḑeŭ şi a Sântuluĭ Iónnŭ Înainte-mergĕtoriuluĭ, şi a tutulorŭ sânţilorŭ, amin. Smeriţiĭ şi multŭ-pĕccătoşiĭ şi nevrednicii robiĭ stăpânuluĭ Christosŭ: **Nestorŭ Urechiă**, marele vornicŭ allŭ ţĕrreĭ de josŭ, şi **Iónnŭ Mogâldea** vornicŭ de glótă. Bine amŭ voitŭ şi amŭ osârduitŭ, cu jupânesele şi fiiĭ nostri, din totŭ sufletulŭ nostru şi cugetulŭ, şi din adjutorulŭ luĭ D-ḑeŭ, amŭ datŭ, şi amŭ miluitŭ a nóstră de noĭ ziditā sânta mŏnăstire ce se chiamă **Xeropotamŭ**, hramulŭ sântuluĭ şi slăvituluĭ Prooroсŭ şi Înainte-mergĕtoriŭ botezătorulŭ luĭ Christosŭ Iónnŭ, şi cinstita luĭ Tăiare: cu satulŭ **Giulescii**, care'i pe pâreulŭ **Răşceĭ**, cu amênduo coturile, şi cu locŭ de morĭ, şi de pioă în pârêulŭ **Răşceĭ**, care acestŭ satŭ pe nume **Giulescii**, cu amenduo coturile, şi cu locŭ de morĭ şi de pioă pe **Răşca**, este noŭe dreptŭ satŭ şi cumpĕrătură pe aĭ nostri drepţi banĭ gata; şi pentru aceea, amŭ datŭ şi amŭ miluitŭ sânta mŏnăstire de maĭ sus-ḑissă, pentru sufletele şi lăssarea pĕccatelorŭ nóstre, şi a jupâneselor şi a fiilorŭ nostri, şi pentru sufletele şi lăssarea peccatelorŭ rĕposaţilorŭ părinţilorŭ nostri, să fiă noŭe întru rugăciune şi pomenire neclătitŭ în vecĭ de la sânta mŏnăstire. Érŏ dupŏ a nóstră mórte în vre-uă óre-care vreme, de arŭ fi voitŭ cineva să strice a nóstră daniă şi miluire, fiă cine va fi, ca să fiă neĭertatŭ de la milostivulŭ Domnulŭ D-ḑeŭ, şi de la Pré-Curata luĭ Maĭcă, şi părîşŭ ca să 'ĭ fiă luĭ Sântulŭ Iónnŭ Proorocŭlŭ şi botezătoriulŭ luĭ Christosŭ în aintea straşniculuĭ judeţŭ allŭ luĭ Christosŭ. Annulŭ 7108 octobre 1. A scrisŭ **Pepelea** ce aŭ fostŭ logofetŭ.

Multŭ peccătosulŭ de câtŭ toţĭ ómeniĭ: **Nestorŭ Urechiă** vornicŭ cu mână stăpânitóriă.

Multŭ peccătosulŭ de câtŭ toţĭ ómeniĭ: **Iónnŭ Mogâldea** vornicŭ cu mână stăpânitóriă (*).

Documente inedite române.

No. 49

Fără locŭ şi dată, hârtiă.

Gligoraşcu Cărligŭ vornicŭ de pórtă şi Constantinŭ Arapŭ ex-purcalabŭ reportéză luĭ vodă despre decisiunea a duoĭ-spre-ḑece juraţĭ assupra hotarelorŭ satuluĭ Ruşcĭorĭ, pentru care se judecaŭ călugĕriĭ de Seculŭ cu răḑaşiĭ de-la Băloşescĭ.

(Archiva Statuluĭ).

Мілостіве дѡмне съ фіи мъриѧ та сънътос. щире фачем мъріеі тале. каȣ венит ла ноі. егȣменȣл де СѢКȢЛ кȣ тѡт съборȣл. ши кȣ чинститъ картѧ мъріеи тале. скріиндȣ съ мерџем ла сат ла РȢШЧОРȢ. съ сокотим пентрȣ ѡ бȣкатъ де лок че аȣ приче: кȣ ръзѧшіи дела БЪЛОШѢЩИ. каре џюдец лаі алес мъріѧ та. денаинтѧ диванȣлȣі. съ пȣнем доіспрезаче. ѡмені бȣни бътрънии. съ џюре прекȣм лаȣ фост ȣрикȣл. Бълошещилор. ꙟн цара мȣнтенѧскъ привāг. ши наȣ авȣт кȣ че ста ла пъръ. ши прекȣм наȣ въндȣт ниме дин ръзѧшіи лор ши дин ȣрикȣл лор. кареле скріе ꙟн сѧмне. дечи ноі дакам възȣт. чинститъ картѧ мъріеі тале. мърсам ла сат ла РȢШЧОРȢ. шам стрънсȣ. ѡмени бȣни бътрънии. меџеѧші де прин преџȣрȣ. ши іам ꙟнтребат. кȣм щиȣ еі де ръндȣл ачелȣі лок. ши чине кȣм аȣ цинȣт ѧр ачеі ѡмени бътрънии. ашѧ аȣ мъртȣрисит. кътръ нои. прекȣм ача бȣкатъ де лок. чаȣ приче. аȣ цинȣто. тот къльгъріи де СЪКȢЛ. кȣ хотарȣл РȢШЧОРИЛОР. де шѧсе зечі ши патрȣ де аі; ши де ниме наȣ авȣт нич̃і ѡ гълчавъ. пънъ ла ДȢМИТРѦШКО вод. ѧр ꙟн зилеле лȣі ДȢМИТРѦШКО вод. аȣ ꙟнчепȣт пъръ. ръзѧшіи дин БЪЛОШѢЩИ. ѧръ кълȣгъріи де СѢКȢЛ аȣ фъкȣт карте домнѧскъ. ла КОСТѦНТИН БѦНТЪШ. съ ле алѧгъ ачел лок приче дечі ши БѦНТЪШ. аȣ стрънсȣ ѡамені бȣні меџеѧші. ши тот аȣ афлат ꙟнтрачеста кип. кȣм аȣ цинȣт тот кълȣгъріи ши аȣ фъкȣт БѦНТЪШȢ. ши мъртȣрие. де ла ачеі ѡамені бȣни. дечі ноі дȣпъ џȣдецȣл мъріеі тале лам дат съ џȣре. доіспрезѧче ѡмении бȣни. ши съ рабде кълȣгъріи де ачел лок. џȣрътори наȣ гъсит. ноі дȣпъ зи. ам ащептат пънъ а патра зи. дакам възȣт. къ наȣ џюрътори. БЪЛОШѢЩИ ам пȣрчес кȣ ѡамени бȣни. меџеѧші. шам стълпит деспре БЪЛОШѢЩИ. пре хотарȣл чел бътрън. чаȣ цинȣт ДЪМИѦН вістѧрникȣл. пȣрчесам дин вале че се кіамъ ТȢРБѦТѦ. ла дѧл шам пȣс піатръ. дѧсȣпра ТȢРБѦТІИ. ꙟнтре хотаръ. де аколѧ маі ла дѣл ла капетеле пъмънтȣрилор. стълпȣ ꙟнтре хотаръ. де ачін ꙟн мовила дин мижлок. дѣсȣпра піѧтръ ла градище. дин мовила градищіи ча дин мижлок. ла вале дрептȣ. пꙟнтре хотаръ пънъ ꙟн валѧ гра-

---

(*) Amŭ reprodussŭ traducerea vechiă, făcută de unŭ Sofroniŭ archimandritŭ allŭ Némţuluĭ la 1726, Dec. 17.

дициїн. акол ѧ піатрѫ ѫн церм8ре деспре градицїе. де акол ѧ песте вале піатрѫ ѫн цѫрм8ре деспре БЪЛОШЄЦИ. дачїн піатрѫ ѫн кап8л 8н8ї пѫмѫнт8. ѫнтре хотарѫ. ѫн протива касїи БȢДȢРКЪI. де акол ѧ піатрѫ де наинтѧ касїи БȢДȢРКЪI. 8нде а8 фост стѫлп8 бѫтрѫн. ши акм8 8нде се афлѫ. де акол ѧ дрепт ѫн фѫнтѫна. че се кіамѫ БЪЛКАНЯ. дачїи к8лмѧ пре дал пѫнѫ ѫн хотар8л ИТРИНЄЦИЛОР. дачїи дрепт8 ла вале пентре хотар8л ЖИДЄЦИЛОР ша ИТРИНЄЦИЛОР пѫнѫ ѫн др8м ѫн кап8л селищїи ЖИДЄЦИЛОР ден с8с. ши ла ачастѫ. стѫлпит8рѫ а8 фост ачеции ѡмені. ан8ме. попа ЦЄФАН дин МЯКСИНЄЦИ. ши ГЛИГОРЧЯ чел бѫтрѫн. де ИТРИНЄЦИ. ши вѫтѫман8л СТРЪТИЛЪ де акол ѧ. ши ПЄТРЯ де ВЪЛЄНИ ши КОСТАН де акол ѧ. ши ЦЄФАН чел бѫтрѫн тиж де МЯКСИНЄЦИ. ачеции ѡамені че маі с8с скрие аша а8 мѫрт8рисит к8 с8флетеле лор. к8м а8 цин8т тот кѫл8гѫріи ачел лок ша8 л8ат де а ѕача депре ачел лок рѫѕашилор. ден БЪЛОШЄЦИ. карии а8 арат а пѫринцилор. ши а бѫтрѫнилор ачестора че пѫрѫск акм8. (sic?) прилежит8са8. ши ЯНДРИАШ БЯНТЪШ. ши ПЪТРЯШКЯ ЗБІАРЯ. пѫркѫлабіи де НАМЦȢ. ши ГЛИГОРІЄ БȢДЯКȢЛ. ши ТОЯДЄР НЄХОРАНȢЛ. ши ИКОР диакон8л. ДИНȢ МЪСТЯКЪН. ши ИЛЇЄ ворничел де Боѕіан. ши алци. ѡмені б8ні. деӵі ноі вѫѕѫнд. атѫцѧ мартури. мѫрт8рисинд тоци ѫнтр8н кип. ам фѫк8т ачастѫ мѫрт8рїе. ши ачеции ѡмении тоци а8 искѫлит ши ша8 п8с печециле. че ва фи мила мѫріи тале. сѫ фїе мѫріа та сѫнѫтос.

ЯНДРЄЯШ БЯНТЪШ пѫркѫлаб.

КОСТЯНТИН ЯРЯПȢЛ. ГРИГОРІЄ даскал8л.

СТРЪТȢЛЪ.

ГРИГОРЧЯ ѡт ИТРИНЄЦИ. ТОЯДЄР НЄХОРЪНȢЛ.

Попа ЦЄФАН.

ПИЄТРІЯ ѡт ВЪЛЪНИ. ИЛЇЄ ѡт БОЗИЄНИ.

Диакон8л ИКОР.

† Робін мѫріі тале ГЛИГОРЯШКȢ КЪРЛИГ ворник8л де поартѫ ши КОСТЯНТИН ЯРЯПȢЛ че а8 фост пѫркѫлаб, фачем ципре мѫріи тале.

КОСТЯНТИН ворник8л ѡт ИТРИНЄЦИ.

ЦЄФАН чел бѫтрѫн де МЯЗИНЄЦИ.

Fragmente documentalĭ.

No 50.

Urbea-mare, 1536, Septemvre 6.

Ioanne episcopulŭ de Lund, ambassadoriulŭ luĭ Carolŭ V la Curtea Ungarieĭ, communică suveranuluĭ seŭ noţiunĭ assupra Moldoveĭ, cullese din conversaţiunile visternicului Matieşŭ, ambassadorulŭ luĭ Petru-Rareşŭ.

(Scrissórea, din care se estrage acestŭ importante passagiŭ, s'a publicatŭ în *Monumenta Hungariae historica, pars diplomataria, t. 1. (Pest, 1857), p. 367—68.)*

: . . . . . Se afflă acum aci visterniculŭ (thesaurarius) voevoduluĭ moldovenescŭ, *principe fără induoélă fórte putternicŭ* (certe potentissimi), alle căruĭ stăpânirĭ sunt aşeḑate între **Transilvania** şi otarele **Turcieĭ.** Acestŭ visternicŭ a-dessea mĕ visitéză in taĭnă şi *sollicitéză de a nu se încheĭa pace cu Ioanne voevoda**) Promitte că *la orĭcare cerere a mea domnulŭ seŭ va veni cu 30,000 seŭ 40,000 de ostaşĭ alleşĭ* (militum optimorum) *şi va suppune Transilvania sub ascultarea regeluĭ Ferdinandŭ*; érŏ déca maĭestatea vóstră va intreprinde ce va pe uscatŭ contra Turcilorŭ, *domnulŭ seŭ se va presinta la serviciulŭ maĭestăţiĭ vóstre cu 60,000 pônĕ la 80,000 de ostaşĭ fórte bine pregătiţĭ* (optime instructorum). M'amŭ datŭ în mare amiciă cu acestŭ visternicŭ şi *ne-amŭ invoitŭ a avé totŭ d'a-una uă regulată correspundinţă* (ut unus alteri continuo scribere possit). *În adevĕrŭ, ellŭ este unŭ bărbatŭ fórte modestŭ, fórte bunŭ şi, maĭ allessŭ, prudinte şi atâtŭ de agerŭ in trebe, precum nicĭ că se afflă altulŭ în Ungaria* (homo modestissimus, optimus, praeterea prudens et satis circumspectus in rebus gerendis, ita ut sibi similem in hic regno non invenerim.) Se silesce de a-şi sferşi maĭ curendŭ missiunea, şi nemica altŭ nu-lŭ preoccupă. *Veni aci pentru redobûndirea uneĭ cetăţĭ* (cujusdam castri), *cu viclenĭă appucate nu de-multŭ de către unulŭ din suppuşiĭ domnuluĭ seŭ.* Voevodulŭ moldovenescŭ e crestinŭ de legea grécă, adică a Sântuluĭ Paulŭ . . . .

*) Zapolya.

No. 51.

Leopole 1564.

Se descrie cruḑimele luĭ Tomşa-vodă şi Moţocŭ.

(Acestŭ fragmentŭ se afflă inscrisŭ în manuscriptulŭ No. 1076 allŭ Archiveĭ municipalĭ din Leopole, intitulatŭ *Notabilia ex Actis Leopoliensibus*, pagina 673).

Stephanus Tomsa in locum Despoti ad Palatinatum Moldaviae suffectus et Moczuc gentis primas praedas agebant, et mercatores spoliabant aquisque submergebant.

Stefanŭ Tomşa, urcatŭ în loculŭ luĭ **Despota** pe tronulŭ **Moldoveĭ**, şi **Moţocŭ**, capulŭ poporuluĭ, facŭ prede, *spoliéză şi innécă pe neguţitorĭ.*

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu preţulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIŢIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. **Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,** Annulŭ I.

ex-professor superior de istoriă şi statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiuniĭ documentalĭ.

Documente inedite în limbe străine.

No 52.

Tergoviscĭi, 1546, octombre 23.

Radu-vodă Călugĕrulŭ, enumerândŭ vitejiele vistieruluĭ Radu in bĕttălia cu Stroĭa Pribégulŭ, îĭ accórdă satele Poenarii, Chĭaĭanii şi Căpûţenenii.

(Acestŭ preţiosŭ documentŭ s'a estrasŭ din Condica MS. de la Vĭeroşŭ, pag. 145).

† Милостїю божїею Iw Радѹл воевода и господинъ сынъ великаго и прѣдобраго Радѹла воевода дават господство-ми сїе повеленїе господства-ми слѹгам господства-ми жѹпан Радѹл вистїiарю и съ нихми синови елици емѹ богъ припѹстит iакоже да мѹ ест село Поенарїи и Кеiанїи и Къпъцѫненїи съ въсем хотаром. занеже сїа села сѹт были господски а господство-ми помиловах по Радѹл вистїiарю за вѣрнѹю и правѹ слѹжбѹ еже ми ест послѹжил егда быст пръвїи бою съ Строе прибѣгѹл. и ѹдолѣше насъ Строе. и разбисе воиска и разидошаса вси. и въси побѣгоша. и wставиша вистїiарѹ господства-ми и почаша жаховати вистїiарю господствами. и разбиша карѹци. а Радѹл вистїiарю не wсташа вистїiарю господствами. но извадил ест своим мѹжеством и направиша карѹцим и донесоша въсѹ вистїiарѹ до господства-ми до тѹрнѹ никополскїи. тогда господство-ми велма возрадовахса и возвеселихса за правѹю слѹжбѹ що ми ест послѹжил Радѹл вистїiар. того ради господство-ми помиловах по Радѹл вистїiар съ вишеписанна села на име Поенарїи и Кеанїи и Къпъцъненїи. iакоже да мѹ ест въ wчинѹ и въ wхабѹ и сыновом емѹ и внѹком им и прѣвнѹком им и ни wт когоже непоколѣбимо по wризмѹ господства-ми. сеже и свѣдетелїе поставлаем господство-ми жѹпан Кода вел дворник. и жѹпан Татѹл вел логфет. и жѹпан Ѹдрище вел вистїiар. и Строе вел спатар. и жѹпан Албѹл столник. и Крача пехарник. и жѹпан Бадѣ комис. и Сокол столник. и пис аз Флорѣ ѹ столнїи град Тръговищи. пис месица wк кг влѣт ≠зне: †

† **Cu mila luĭ D-ḑeŭ** *Ioanne* **Radu** vodă **şi domnŭ,** *fiiulŭ mareluĭ şi pré-bunuluĭ Radu vodă,* dă domnia mea acéstă poruncă a domnieĭ melle slugelorŭ domnieĭ melle jupânuluĭ **Radu** vistieriu **şi cu fiiĭ seĭ căţĭ îĭ va dărui D-ḑeŭ, ca să fie luĭ** satele **Poenariĭ, Chĭaĭaniĭ şi Căpûţineniĭ** cu totŭ hotarulŭ; *carĭ sate aŭ fostŭ domnescĭ* **şi** le a hărăzitŭ domniea mea vistieruluĭ **Radu** pentru a luĭ credinciósă şi dréptă *slujbă, intemplată in bĕttălia cea de'ntâiu cu Stroĭa-Pribégulŭ, cândŭ ne biruise Stroĭa, şi invinse ostile nóstre, şi imprăstiându-se aĭ nostri, dederă dosulŭ, lăssândŭ vistieria domnieĭ melle, şi incepură duşmaniĭ a preda vistieria domnieĭ melle, stricândŭ cărruţele; éră vistierulŭ Radu nu lăssă atuncĭ vistieria domnieĭ melle, ci o scăpă prin bărbăţia sea, şi repară cărruţele, şi addusse tótă vistieria la domnia mea la turnulŭ de la Nicopole,* **făcêndŭ astŭ-felĭu, ca multŭ să se bucure şi să se veseléscă domnia mea pentru drépta slujbă ce mĭ-a slujitŭ vistierulŭ Radu.** Decĭ, miluesce domnia mea pe vistierulŭ **Radu** cu supra dissele sale pe nume **Poĭenariĭ, Chĭaĭaniĭ şi Căpûţineniĭ,** ca să fie luĭ moşiă ohavnică, şi fiilorŭ luĭ, şi nepoţilor luĭ, şi strănepoţilorŭ luĭ, de nemine neattinsă dupre decisiunea domnieĭ melle. Iattă şi marturĭ pune domnia mea: jupânulŭ **Coda** vel-vornicŭ, şi jupânulŭ **Tatulŭ** vel-logofetŭ, şi jupânulŭ **Udrisce** vel-vistierŭ, şi **Stroe** vel-spătarŭ, şi jupânulŭ **Albulŭ** stolnicŭ, şi **Cracea** păharnicŭ, şi jupânulŭ **Badea** comisŭ, **şi Socolŭ stolnicŭ, şi** amŭ scrisŭ eŭ **Flórea în capitalea Tergoviscĭĭ,** luna octombre 23, annulŭ 7055.

No 53.

Bucurescĭ, 1575, augustŭ 22.

Alessandru-vodă întăresce vorniculuĭ Ivaşcu uă proprietate territoriale a tatăluĭ seŭ visterniculuĭ Radu, trecută apoĭ în familia luĭ Benga, şi pe care ĭ-o dăruesce acum Barbu fiiululŭ luĭ Benga, care prin midlocirea luĭ se împăcă cu vodă şi se întórse din Transilvania, în timpulŭ cândŭ vorniculŭ Ivaşcu fuse trimissŭ acollo la Stefanŭ Batori pentru a cere estradarea vorniculuĭ moldovenescŭ Dumbravă.

(Acestŭ preţiosŭ documentŭ s'a estrasŭ din Condica MS. de la Vïeroşŭ, pag. 102 *verso*).

† Милостїю божїю Iw Ѧлеѯандр8 воевода и го-
сподинЪ вЪсои ѯемли 8гровлахїиское сынЪ великаго и
прѣдобраго Мирчев воевода. анеѱїв Михнев воевода.
дават господство-ми сїю повеленїе господствами поч-
тенном8 правителю господствами ж8пан Ивашко вел
дворник и сЪ синови елици м8 богЪ препостит. iакож
да м8 ест гринд8риле и сЪ вЪсе силицiове и сЪ
вЪсе блатове и сЪ вЪсе хотарове понеже сїе виш
гринд8риле и силицiове били с8т господски. таже
вЪ том покоиной Рад8л воевода помиловал ест Рад8л
вистиiар родителю почтенном8 правителю господства-
ми ж8пан Ивашко вел дворник сЪ тех гринд8ри-
ле и силицiове ради верно и право сл8жб8. а кЪда
ест бил при дни господства-ми прил8чилсе ест гос-
подств8ми разбою сЪ Молдовени на срѣтенїе. таж
8тек Д8мбрава дворник wн (ar trebui: wнже) ест до-
шел сЪ лести и хитлѣнство над глав8 господ-
ствами. и 8тек а потом бегал ест вЪ 8гЪрское ѯем-
ли на Бат8р Ищфан воевода арделски. а почтенной
правител господства-ми ж8пан Ивашко вел дворник
wн ест пошел на БатЪр Ищфан тере ест иѯвадил по
Д8мбрава дворник сЪ много неволи и сЪ спенжани
много. и донесил га ест 8 господство-ми свеѯан iако-
же един хитлѣн цареви и господств8-ми. а вЪ тае
хождение прил8чилсе ест тере нашел Барб8л сынЪ Бен-
гов тамо преѯ планин и донесил го ест на вер8 8
господство-ми. а господство-ми 8 тем простил сЪм
его и дал сЪм вЪсех села и комати и Ѧцигани
на р8к8 ем8. а после те силицiи и гринд8риле
нашелсе с8т и вЪ нѣкое книги ѯа дѣдини Барб8-
лов. таже Барб8л ради добро що м8 ест сЪтворил виш-
реченїи властелин господства-ми. и донесил го wт
т8ке ѯемли. а wн ест пришел сам пред господство-
ми. беѯ ни едно силост. тере даде и поклони виш-
реченни гринд8риле и силицiи вишреченном8 вла-
стелин8 господства-ми. и иѯвадил ест wт нови кни-
ги wт пред господствоми. iакож да ест вишречен-
ном8 властелин8 и почтенном8 правителю господства-
ми ж8пан Ивашко вел дворник гринд8риле и си-
лицiи и сЪ вЪсе блатове по вЪсех хотаровем иже виш-
писанни. вЪ wчин8 и вЪ wхаб8 ем8 и синовим8
и вн8ком и прѣвн8чатом и ни wт когоже непоколе-
бимо по wриѯмо господства-ми. сеже и сведетелїе по-
ставле господствоми. ж8пан Нѣгое вел лwгфет. и
ж8пан Стан вел спатар. и ж8пан Митрѣ вел ви-
стїiар и Брат8л вел комис. и Бадѣ вел столник. и
Гонцѣ вел пехарник. и ж8пан Стоика вел пwстелник.
и исправник Нѣгое вел лwгфет. и писах аѯ Нѣгое
мали дїакон вЪ дивнем град8 Б8к8рещ месица ав кв
wт Ѧдама тек8щiаго лѣта доселе ꙁпг.

Cu mila luĭ D-ḑeŭ *Iónne* **Alessandru** vodă şi domnŭ a tótă ţérra ungro-română, *fiiulŭ mareluĭ şi pré-bunuluĭ Mirce-vodă, nepotulŭ luĭ Mihné-vodă;* dă domnia mea acéstă poruncă domnéscă respectabileluĭ dregĕtoriŭ domnescŭ jupânulŭ **Ivaşcu** vel-vornicŭ şi cu fiiĭ seĭ câţĭ îĭ va dărui D-ḑeŭ; ca să-ĭ fie luĭ grindurile cu tóte siliscile şi cu tóte bălţele şi cu tóte hotarele, *carĭ grindurĭ fură domnescĭ* şi le hărăzise reposatulŭ **Radu**-vodă vistieruluĭ **Radu**, tatălŭ respectabiluluĭ dregĕtoriŭ domnescŭ jupânŭ **Ivascu** vel-vornicŭ, pentru a luĭ credinciósă şi dréptă slujbă; érŏ apoĭ în ḑillele domnieĭ melle, *prilejindu-ni-se resboiŭ şi băttăliă cu Moldoveniĭ, carĭ veniră assupra capuluĭ domnieĭ melle cu înşellăciunea şi viclenia vorniculuĭ Dumbravă, şi fugindŭ apoĭ acestŭ Dumbravă vorniculŭ în ţérra unguréscă la Batorŭ Istfanŭ voevodulŭ Ardéluluĭ, mers'a attuncĭ respectabilele dregĕtoriŭ domnescŭ jupânŭ Ivaşcu vel-vornicŭ la Batorŭ Istfanŭ, şi cu multă băttaiă de capŭ şi cheltuiélă a scosŭ pe vorniculŭ Dumbravă de l'a addusŭ la domnia mea legatŭ ca pe unŭ trădătoriŭ allŭ sultanuluĭ şi allŭ domnieĭ melle;* în aceeaşi căllătoriă i s'a întĕmplatŭ de a da acollo în Transilvania peste **Barbu** fiiulŭ luĭ **Benga**, şi l'a întorsŭ la credinţa domnieĭ melle, făcêndu-ne să-lŭ graţiămŭ şi să-ĭ înapoimŭ luĭ tóte satele, proprietăţile şi **Ţig**-**niĭ** de moştenire; érŏ dupŏ aceïa acellŭ **Barbu** gǎssi într'unŭ documentŭ allŭ némuluĭ seŭ siliscile şi grindurile de maĭ susŭ şi le dărui, fŏră nicĭ uă violinţă, înaintea domnieĭ melle, menţionnatuluĭ dregĕtoriŭ domnescŭ dreptŭ resplată pentru binele ce priimise de la ellŭ cândŭ îllŭ scossese din ţérră străină; decĭ şi noĭ amŭ datŭ acestŭ crisovŭ menţionnatuluĭ boĭerŭ respectabileluĭ dregĕtoriŭ domnescŭ jupânŭ **Ivaşcu** vel-vornicŭ, ca să-ĭ fie luĭ, şi fiilorŭ seĭ, şi nepoţilorŭ seĭ, şi strănepoţilorŭ seĭ, acelle grindurĭ şi siliscĭ cu tóte bălţele şi cu tóte hotarele moşiă ohavnică, de nime neattinsă, dupre decisiunea domnieĭ melle, care amŭ pusŭ şi marturĭ: jupânŭ **Négoe** vel-logofetŭ, şi jupânŭ **Stanŭ** vel-spatarŭ, şi jupânŭ **Mitrea** vel-vistierŭ, şi **Bratŭ** vel-comisŭ, şi **Badea** vel-stolnicŭ, şi **Gonţea** vel-paharnicŭ, şi jupânŭ **Stoĭca** vel-postelnicŭ; şi *ispravnicŭ*: **Négoe** vel-logofetŭ; şi amŭ scrisŭ eŭ **Négoe** *micŭ diaconŭ* în *minunatulŭ oraşŭ* **Bucurescĭĭ**, luna augustŭ 22, de la Adamŭ anulŭ curgĕtorŭ 7083.

No. 54.

Gorczyczna (Podolia), 1732, noembre 7.

Testamentulŭ luĭ George Lupaşcu Hăjdeŭ, nepotulŭ luĭ Stefanŭ vodă Petriceĭcu, prin care deplânge

nenorocirile sélle de emigrante, învéţă pe urmaşii seĭ a fi patrioţĭ, şi enumeră proprietăţile némuluĭ seŭ.

(Acestŭ documentŭ, preţiosŭ prin spiritulŭ seŭ naţionale şi religiosŭ, se afflă inscrisŭ în limba malorossiană în actele municipalĭ allŭ judeţuluĭ Mohilew în Podolia. Uă copiă legalisată dupre tóte formele, şi reproducssă aicĭ întocmaĭ, s'a depusŭ la Archiva Statuluĭ de către redactorulŭ acestuĭ ḑiarŭ, urmaşŭ în linia dréptă allŭ autoriuluĭ testamentuluĭ).

Za Roskazem Iego Imperatorskiey Mosci Samowladnacego cala Rossya *& & &.*

Wypis z Xiag Ziemskich Powiatu Mohylowskiego Gubernii Podolskiey.

Roku Tysiac Osmset Pietnastego Miesiaca Pazdziernika dwunastego dnia.

No. 65.

Przed Urzedem i Aktami Ziemskiemi Powiatu Mohylowskiego Gubernij Podolskiey stanowszy osobiscie Urodzony Szymon Nowodworski, testament W-o niegdy Irzego Lupaszki Hyzdeu, na papierze prostym spisany charakterem Ruskim Cerkiewnym, reka tegoz W-o Hyzdewa i przyiaciol na nim wyrazonych podpisany, do Oblaty podal, którego testamentu wyrazy nastepuiace: † † † Wo Imia Otca y Syna y Swiatamoho Ducha Amin. Ia hriszniy czolowik Heorhiy Lupaszko Hyzdeu, syn Stefana Poharnyka Hyzdeu y Alexandry doczki Ftodora Wornyka Pe trycżeyki; ia rodniy plemenik y sukcesor krowy Stefana Woiewody Petryczeyki Hospodara Zemel Moldawskich; ia neszczaslywiy wyhnanec z derzawy rodyteley, didiw y pradidiw moich; ia teper tulacz w czuzi zemli, prcze byw bohatyi didycz, teper bidniy y syromasznyi szczo w starosty lit moich nemohu ostawyty Bohu moiemu dostoynoy pamiaty y ofiry; to paki prykazuiu synam y potomkam moim wo wieczny czasy pod proklatijem, szczoby koly Boh dast, szczo Zemla Moldawskaia y Raja ot wrahiw Turkiw oswobodytsia y syny moi libo potomky do otczyn y derzaw swoich powernutsia, to szczoby wo wesy otca moieho na dolu starszoho rodnoho brata Nykolaia naznaczenoy, prozwanoy Dolineieny w Chotinszczyni wymurowaly cerkwu na slawu Bozuiu y Swiataho Heorhija nadprutckoho, y polowyuu sela moi ho po otcu Kruhlika so wsimy uhodijamy otdaliby na wicznost Kijewskomu Swiato-Peczerskomu Monastyru, tak iako w roku /3C01 (:co znaczy 7219:) darowaw ia y zapysaw, y brat miy perwiy Wasyl, armasza syn, daryw paki swoiu polowynu sela Negoreny; koly ieszcze my buly w sluzbi Welykoho Hosudaria Petra Alexeiewicza y stoialy nad Prutom y duszno nam bulo meze Tureckoiu nawaloiu; ale pak Boh za pryczynoiu Swiatoho Heorhiia nas spas ot Tureckoy newoli, y zato uczynyly my zapysa, kotoryy ia sym Testamentom utwerzaiu dla widomosty y pamiaty moich potomkiw wo wiki w kow, z nalozenijem proklatyia na protywnykow woli moi y zapysa naszoho, amin. Uwydiwszy ia pewniy konec zywota moho, spowidaius pred Toboiu mylostywiy Boze, pred Nebom y Zemleiu wsich hrichiw moich, Boze mylostyw budy mni hrisznomu! Ja choczu umyraty w swiatoy chrystijanskoy wiri po Hreckomu Zakonu y blahoczestywomu spowidaniju, y prybihaiu pod Twoiu mylost Preczystaia Diwo Maty Mariie y wsi Swiatii molite za mnoiu Boha, Isuse Chryste Syne Bozyi pomyluy mia, amin. Perwomu bratu moiemu Wasylu Hyzdeu serdeczno diakuiu za ieho mylost bratniuju y wyhody mni choromu w domi swoim; ia proszczaiusia y z nym y proszu duszewno szczoby sey Testament ctoslaw naystarszomu moiemu synu Stefanu Domnyku do Warszawy, y riczy moi, kotory tut iest, otoslaty do zinky Imosci moi y staratysie o swoiu bratowuiu bo win iest iey Opekunom, y proszu ieho spolnyty wse po semu Testamentu. Z Imosceiu zinkoiu moieiu Konstancijeiu Krzywkowskoiu serdeczno prosz zaiusia y diakuiu iey dobrym serdcem za wseliake szczastia, za mylost y druzbu za wirnost y sluzby, kotoryi ia ot ney Pani moiey czrez K3 (: co znaczy 27:) rokiw doznaw, y proszu iei Pani moi wypolnyty ostatnuju prozbu moiu, szczoby molodoho syna naszoho nauczyla stracha Bozoho, a naystarszomu synu Stefanu otdala szablu zlocistuju po Petryczeyki Woiewodi y peczat moiu y hramoty y dokumenty y on bude pomoszczenykom matere swoiey. A druhomu synu Franciszku takoz szablu srebnozlocistuju z kryzom iaspisowym; y molodomu Martinu koly dorosne daty takoz szablu moiu pozlocistuiu, kotoruiu Ia sam nosyw, y kulbaku moiu, a sukni moi rimno synam podilyty. Do Zolkwy do Swiatoho Iwana Soczawskaho proszu odoslaty na molytwy p (: co znaczy 100:) tynfiw y do Peczerskoho Monoste a w Kiewo takoz p. (: co znaczy 100:) tynfiw, y do tuteszniy Goreczyczanskiy cerkwy za pochoron y na sluzby bozyi y parastasy tynfiw рн (: co znaczy 150:), a koly Boh dast szczo ditiam libo potomkam moim powernutsia derzawy w Chotinszczyni to kozdoho roku na praznyk Swiatoho Weliko-Muczenika Dimytriia oddawa-

lyby do Chramu Ieho w Gorczycznoy po p (:co znaczy 100:) tynfiw; szczo ia Lupaszko Hyzdeu pod proklatijem prykazuiu. Wsiaka maietnost nasza tut w Polszczy, y korolewszczyzny, y wes Koniuszki y summy y ruchomosty y skot wszelakoho roda y ciloie gospodarstwo daruiu Imosci Pani moi do iy zywota po naszomu zapysu w Grodu Premyskim zapysanomu w knyhy; a iezeliby kotoryi z ditey moich powazywsia mater swoiu kolotyty, proklat budet, bo taka iest wola otca waszeho, szczoby wy po prykazanju Bozemu rodytelku waszu szanowaly; dla toho Hhoslowlu was diti moi wo imia Otca y Syna y Swiataho Ducha amin. Teper howoru ia do was syny moi iako otec kotoryi na smertelnom lizku konec zywota i prawdu wydyt. Otci naszi byli bohatymy, no Boh pokaral nas za hrichy nasza y Turky wo gruntach naszych zapanowaly y zahrabyly didowszczyny i otczyny naszi, no paki my terpymo dla Swiatcy Chrystianskoy wiry y za sluzby naszyi u Chrystijanskich Monarchow, to w Bozi nadija szczo nas pomyluiet y lubaia Moldawiia neostanetsia nazawsze pid nohamy Bisurmanskymy. Ia otec wasz nemohu ostawyty wam dostatkiw, bo ia sam wyhnatyi ot Turkiw z zemli naszéy y bludyw do starosty po czuzim carstwu; ale paki ostawlaiu wam szabli moi y slawu predkiw waszych; woiuyte proklatoho bisurmana; to budete blahoslowennymy. A kotoryi z was poklonytsia Turkowi y powernetsia w poddanstwo ieho, toy prokliat budy wo wiki wikow amin. Syny moi, szanuyte strija waszeho Wasyla, bo win iest teper holowoiu rodu naszoho y opekunom Imosci matere waszéy. Lubitesia z soboiu y z bratankami Konstantynom y Gasprom Nykolaia synamy; takoz z Iwanom y Hryhorijem y Iurijem Wasyliia synamy. Lubitesia wsi iako rodny braty to y Boh lubyty was bude. Nerobite kolotni y suda z soboiu, szczoby soroma nebulo y hrozy bozyi. Dla toho hoditesia z soboiu iako bratia rodnyi y biytesia hrozy Bozyi nad wamy. Wyze wsi odnaja krow ot Ifryma Hyzdeu Parkalaby dida moieho, kotoryy wsi dity swoi ieszcze w Moldawij podilyw, i wsiakomu otdal czast ieho szczoby meze nymy nebulo kolotni; a koly nas z Petryczeykom Wodoiu wyhnano, to my tut w Polszczi za radoiu y w domu diadi moieho staroho Armasza w seli Zaraysko wnowo podilylysia y czastiamy po titkach y materach y po druhiy rodni naszey; ale druhiy diadia miy Myron (:otpusty iemu sey hrich Boze:) koly do Turkiw powernuwsia to wziaw z soboiu y perwuiu y ostatnuju razdilku y druhyie dokumenty; dla toho pyszu w sem Testamenti dla pamiati rodiw naszych, szczo dostalosia na czast Wasyla y Maryi Bainskoy, ditey Heorhia Hyzdeu Armasza y Antymij Wartyzanki ot staroho rozdilu Ifrymowoho w Chotinszczyni selo Paszkoucy, y polowyna Tulbureny y polowyna Negoreny, y po materi ich selo Kirsztyncy y polowyna Orzawinec y polowyna Weliki Czerlina i tretaia czast Lukuczeny y Zelena y Wolowec, y w Soczawi Iordaneszti y Duracza y Wysznica, i po titkach naszych Maryi Ahaficy y Oksani tretaia czast sela Szyndreny y polowyna Dumeny y polowyna Kostyczen y polowyna Fedkaucy y polowyna Szarbak y druhaia polowyna Negoren kuplena ot Maryi titkij. Myronu diadi dostalos po otcu ieho If ymu w Chotinszczyni selo Czytnikaucy to iest Hyzdeu y Neswoia, y Prekutowo, y po sestrach ieho w Chotinszczyni polowyna Belkauc hornych, y polowyna Okny, Wolna y Derzany y w Soczawi cile selo Berlincy. A Nykolaiewi y mni Lupaszkowi bratam rodnim dostalosia po otcu z didiwszczyny ot Ifryma w Chotinszczyni selo ciloie Dolineieny y polowyna Kruhlika, y po titkach naszych dostalos polowyna Chruszouc y Tuliteny polowyna Tulburen y polowyna Medwezy kuplena ot ciloho roda, y polowyna Nehrinciw, y po materi naszéy Alexandri y bratu iey diadi naszemu Petryczeyki Woiewodi dostalosia nam selo Buneny, y czast Doryny w horach y w Chotinszczyni selo Girczeny y Hankaucy y Kafijeny y Bryndzeny y tretaia czast Kuliczeny, y takoie bulo razdilenije roda naszoho po smerty Petryczeyki Woiewody; a potomu razdilywsia ia z bratom moim Nykolajem y sestroiu Maryieiu zenoiu Wasylia Balszy Poharnyka, y dostalos dla Nykolaja y ditey ieho cile selo Dolinejeny y Tuliteny y Girczeny y Hankaucy, a na czast moiu Lupaszki dostalasia polowyna sela Kruhlika, polowyna Medwezy y polowyna Tulburen y polowyna Chruszouc y cile selo Kafieny y Bryndzeny y tretaia czast Kuliczeny, a sestri naszey Maryi Balszoy kromi toho sz zo wziala ot rodyteley pridannoie y selo Ionoszeny, daryly my ieszcze y Buneny y czasti w Dorna y w Nehrynсy y szest salaszi Cyhan y wsi naszi ruchomosty, kotori my utikaiuczy zostawyly w Moldawij; y takoie bulo ostatnoie razdileniie moie z bratom Nykolajem y sestroiu Marijeiu. A chotia Nayiasniyszyi Koroli po prozbi Nykolaia y moi daly nam Prewilehiju y swidetstwo o otczynach roda naszeho w Moldawij, no paki syia Prewilehiia sluzyt cilomu naszomu rodu, y otom znaiut y widajut Wasylyi brat miy y syny ieho Iwan y Hryhoryi y Iuriy; y syny Nykolaja Konstantyn y Gaspr

y samy prosyly mia: szczoby ia sim Testamentom ukrepyw razdily otczyn naszych; ibo diadia Myron zabraw z soboiu dokumenta naszi stariyszyie; toze ia sim Testamentom dawnyi naszyi razdily sym Testamentom iak w nym napysanno iest, po dobroy woli zatwerzaiu, dla pamiaty cilomu rodowi naszomu; y na konec proszczaiusia serdeczno z cilym rodom moim tut prytomnym y neprytomnym y o pamiat proszu, y molusia do Boha szczoby po hrobach predkiw naszych nedoptaly pohanskiie nohy y szczoby koly myni newilno, chotia potomkiw naszych kosty spoczywaly w zemli didiw naszych. Boze pomyluy nas hrisznych amin. Tilo moie po smerty pochoronyty bez wseliakoy pompy pry dwerach Swiatsho Chrama w nohach hroba stryia moieho Armasza. Kotoryi Testament y ostatnuju wolu moiu w prytomnosty roda moieho y Paniw pryiateli naszych dla wahy y wiry moieju rukoiu podpysuiu w selu Goroczyczni roku ot Sotworenija myra ЗСМА (: co znaczy 7241:) misiaca Noiemwryia 3 (. co znaczy 7:) dnia. Na oryginale podpisano moldowanskiemi literami: Heorhiy Hyzdeu Lupaszko, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy. (: Polskiemi literami:) Bazyli Hizdew, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy. Ian Hizdeu. IrzyHyzdeu. Grzegorz Hizdeu (:Ruskiemi literami:) Konstantyn Hyzdeu, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy. (:Polskiemi literami:) Gaspr Hizdef *mp.* (:Ruskiemi literami:) Iwan Barbowskiy, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy (:Polskiemi literami:) Iozef Golembiowski *mp.*, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy Piotr Jaworski, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy. (:Ruskiemi literami:) Swidok Anastasyi Wolczynskiy, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy. I Ia Stefan Papara, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy. Simeon Badul. Stefan Morgulec, mieysce pieczeci na laku czerwonym wycisnionéy. Sey Testament po woli y slowach Welmoznoho Pana Rotmystra Heorhija Hyzdeu Lupaszki pysal Ja mnohohrisznyi Ieremonach Kiryiak Smolnickiy †††. Boh spasy duszu Bohoboynoho Otca y blahoslowy Synam, kotoryi szanujut slowa y nauku Otca swoieho Amin. †††. Ieremonach Kiryiak Smolnickiy.— Czytal z Oryginalnym Testamentem y liczby Ruskie Cerkiewne przetlomaczyl Xiadz Michal Rudnicki, poczem z oryginalnym sprawdzal, zgodno zaswiadczam Ia Raymund Niedzielski. Po podaniu ktorego Testamentu do akt Oryginal przynoszacy na powrot odebral, Urzad y Kancellarya zakwitowal y podpisal sie Szymon Nowodworski, z których Xiag i ten Wypis pod pieczecia Sadowa iest wydany pisany w Miescie Iego Imperatorskiey Mosci Powiatowym Mohylowie przy Dniestrze.

Pieczętne oplacono No. 817. [L. S.] Kaietan Machalski Regent Ziemski Pttu Mohylowskiego.

Zgodno z Aktami swiad ze Walenty Machalski.

††† În numele Tatăluĭ, Fiĭuluĭ şi Spirituluĭ Sântŭ, aminŭ. Eŭ pĕccătosulŭ omŭ **George Lupaşcu Hăjdeŭ**, fiiulŭ păharniculuĭ **Stefanŭ Hăjdeŭ** din **Alessandra** féta vorniculuĭ **Tóderŭ Petriceĭcu**; eŭ nepotŭ şi moştenitoriulŭ sângeluĭ luĭ **Stefanŭ** vodă **Petriceĭcu**, domnuluĭ ţerreĭ Moldoveĭ; eŭ nenorocitulŭ fugarŭ din ţérra părinţilorŭ, moşilorŭ şi străbunilorŭ meĭ; eŭ care amŭ fostŭ uă dată boĭerŭ bogatŭ, érŏ acum sum vagabundŭ în ţérră străină, săracŭ şi lipsitŭ astŭ-felĭu, încâtŭ nu maĭ potŭ la betrâneţele melle nicĭ chiarŭ să lassŭ D-deuluĭ meŭ uă poménă şi jertvă démnă de Ellŭ; eŭ poruncescŭ fiilorŭ şi nepoţilorŭ meĭ, în veciĭ vecilorŭ, sub blăstemŭ, următóriele. *Déca va da D-deŭ, ca Moldova, séŭ judeţulŭ Hotinuluĭ, să scape de duşmaniĭ Turcĭ*, şi fiiĭ meĭ, nepoţiĭ meĭ, némulŭ meŭ să redobûndéscă moşiele şi stăpânirile lorŭ, atuncĭ în satulŭ părinteluĭ meŭ, căḑutŭ în partea maĭ mareluĭ meŭ frate bunŭ **Nicolaĭu**, anume **Dolineniĭ**, în judeţulŭ **Hotinuluĭ** să zidéscă uă biserică pentru gloria luĭ D-ḑeŭ şi a *Sântuluĭ George Prutĕnuluĭ*; érŏ jumetatea satuluĭ meŭ părintescŭ **Cruhlicŭ** cu tóte dependinţele să o dea pentru eternitate monastiriĭ **Sânta-Pesceră** de la **Kiev**, aşa precum dedeiŭ şi închinaĭu eŭ încŏ în 7219 (1711), cândŭ vĕrulŭ meŭ primariu **Vasiliŭ**, fiiulŭ Armaşuluĭ, dede şi ellŭ jumetatea luĭ din satulŭ **Neguréniĭ**; căcĭ *ne afflamŭ noĭ amêndŭoĭ în serviciulŭ mareluĭ domnŭ Petru Alexeiewicz, şi stamŭ lôngă Prutŭ, şi greŭ ne ferbĭa năvalla turcéscă*; dérŏ ne-a scăpatŭ D-ḑeŭ prin miḑŭ-locirea Sântuluĭ George de robia turcéscă, şi de aceia amŭ făcutŭ acea daniă, pe care eŭ o întărescŭ prin testamentulŭ de féţă, pentru scirea şi memoria urmaşilorŭ meĭ în veciĭ vecilorŭ, maĭ punêndŭ şi blăstemŭ assupra adversarilorŭ danieĭ şi voinţeĭ melle, aminŭ. Veḑêndŭ acum sigurulŭ sferşitŭ allŭ vieţeĭ melle, mĕ spovedescŭ înaintea Tea, milostive Dómne, mărturisindu-mĭ peccatele înaintea Ceruluĭ şi a Pămêntuluĭ! D-ḑeule, fiĭ milostivŭ pentru mine, peccătosulŭ! Eŭ voescŭ a muri în sânta lege creştinéscă dupŏ ritulŭ gre-

cescŭ, cu piósa spovedire, şi allergŭ la graţia tea, Précurato Născĕtóriă de D-ḑeŭ Mariă; toţĭ Sânţiĭ miḑlociţĭ la D ḑeŭ pentru mine; Isuse Criste, fiiule luĭ D-ḑeŭ, ĭértă-mĕ, aminŭ! Vĕruluĭ meŭ primariŭ **Vasiliŭ Hăjdeŭ** iĭ mulţumescŭ din ânimă, pentru dragostea luĭ frăţéscă şi pentru căutarea ce-mĭ dede la bólă în casa luĭ. La despărţirea nóstră îllŭ rogŭ sufflĕtesce, să trimiţă acestŭ testamentŭ maĭ mareluĭ meŭ fiĭu **Stefanŭ Domnicŭ** la **Varsavia**, érŏ lucrurile melle să le trimittă de aicĭ la dómna nevésta mea; şi să o protege pe ea ca unŭ epitropŭ ce este; şi-lŭ maĭ rogŭ să îndeplinéscă tóte potrivitŭ cu acestŭ testamentŭ. Luândŭ adio de la dómna nevésta mea **Constanţia Krzywkowska**, iĭ mulţumescŭ din ânimă pentru tóte fericirile, pentru amorŭ şi amiciă, pentru credinţă şi servicie, căte amŭ cunnoscutŭ de la ea în cursŭ de 27 de annĭ; şi o rogŭ pe dómna mea de a implini ultima mea rugăminte: *pe fiiulŭ nostru maĭ micŭ să-lŭ învețe în frica luĭ D-ḑeŭ, éră fiiuluĭ nostru maĭ mare să-ĭ dea sabia aurită a luĭ Petriceĭcu-vodă, şi sijilliulŭ meŭ, şi crisóvele, şi documentele, şi ellŭ să fiă sprijinulŭ mumeĭ sélle.* Fiiuluĭ nostru allŭ douilea **Franciscŭ** să ĭ dea de assemenea *sabia mea cea cu argintŭ şi aurŭ,* şi *crucea de jaspide;* érŏ fiiuluĭ celluĭ maĭ micŭ **Martinŭ**, cândŭ va adjunge mare, să i se dea şi luĭ *sabia mea aurită, ce o purtamŭ eŭ însumĭ, şi şéua mea;* érŏ *hainele melle să se împarţă între toţĭ fiiĭ.* La **Zolkiew**, unde este sântulŭ *Iónne de la Sucéva*, rogŭ a se trimitte pentru rugăciunĭ 100 efimce; assemenea şi la monastirea **Pescera de la Kiev**; şi aicĭ în **Gorczyczna** să se dea la biserică 150 efimce pentru îmmormêntarea mea, serviciulŭ divinŭ şi parastasŭ; érŏ déca va lăssa D-ḑeŭ, ca fiiĭ séŭ urmaşiĭ meĭ să redobândéscă moşiele nóstre din judeţulŭ Hotinuluĭ, attuncĭ poruncescŭ eŭ **Lupaşcu Hăjdeŭ** sub blăstemŭ de a se da în toţĭ anniĭ, la ḑua sântuluĭ mare-mucenicŭ Dimitrie, câte 100 de efimce la templulŭ seŭ în **Gorczyczna**. Tóte proprietăţile melle aicĭ în regatulŭ **Poloniei**, pensiunile, satulŭ **Komiuszki**, capitalurile, lucrurile mişcătórie, vite de totŭ feliulŭ, şi totŭ menagiulŭ, dăruescŭ dómneĭ nevesteĭ melle pŏnĕ la mórtea eĭ, dupre invoéla nóstră înscrisă în actele municipalĭ de la **Przemislia**; érŏ décă verĭ-unulŭ din copiiĭ meĭ va cuteḑa să suppere pe mumă-sea, să fie blăstematŭ, căcĭ voinţa părinteluĭ vostru este să respectaţĭ pe născĕtória vóstră dupre porunca luĭ D ḑeŭ, şi pentru asta vĕ bine-cuvêntezŭ, fiilorŭ meĭ, în numele Tatăluĭ, Fiiuluĭ şi Sântuluĭ Spiritŭ, aminŭ. Acum vĕ vorbescŭ vouĕ, fiilorŭ meĭ, ca unŭ părinte, care pe patulŭ morţeĭ vede sferşitulŭ vieţeĭ sélle şi lumina adevĕruluĭ. Părinţiĭ nostri eraŭ avuţĭ; dérŏ D ḑeŭ ne-a pedepsitŭ pentru peccatele nóstre, şi **Turciĭ** aŭ cupprinsŭ stăpânirile nóstre; şi aŭ răpitŭ moşiele şi patrimoniele nóstre; totuşĭ, mângăerea nóstră cată să fie că sufferimŭ pentru legea creştinéscă şi pentru slujbele nóstre la Domniĭ crestinĭ, încâtŭ *să nu perdemŭ speranţa in D ḑeŭ, că ne va ĭerta, şi că dragă Moldovă nu va remâné pentru totŭ-d'a-una sub piciórele musulmane. Eŭ, părintele vostru, nu vĕ potŭ lăssa avuţie, căcĭ eŭ însumĭ fuĭ allungatŭ de către Turcĭ din ţérra nóstră şi pŏnĕ la betrâneţe retăciamŭ în străinĕtate; dérĕ vĕ lassŭ vouĕ sabiele melle şi gloria străbunilorŭ vostri: batteţi-vĕ cu blăstematulŭ musulmanŭ şi veţĭ fi bine-cuvêntaţĭ! Eră care din voĭ se va închina Turculuĭ şi se va intórce la suppunerea luĭ, acella blăstematŭ să fie în veciĭ vecilorŭ, aminŭ!* Fiilorŭ meĭ! respectaţĭ pe unchiulŭ vostru **Vasiliŭ**, căcĭ ellŭ remâne acum capulŭ némuluĭ nostru şi epitropŭ allŭ dómneĭ mumeĭ vóstre. Iubiţi-vĕ între voĭ, şi cu veriĭ vostri **Constantinŭ** şi **Casparŭ**, fiiĭ luĭ **Nicolaiu**; assemenea cu **Ioanŭ**, **Grigoriŭ** şi **George**, fiiĭ luĭ **Vasiliŭ**; iubiţi-vĕ cu toţiĭ ca nesce fraţĭ bunĭ, şi D-ḑeŭ vĕ va ĭubi; nu vĕ certaţĭ şi nu vĕ judecaţĭ între voĭ, ca să nu fie ruşine şi mânia luĭ D-ḑeŭ; ci împăcaţi-vĕ ca fraţĭ bunĭ şi temeţi-vĕ de mânia luĭ D-ḑeŭ assupra-vĕ. Să sciţĭ, că sunteţĭ cu toţiĭ de acellaşĭ sânge allŭ părcălabuluĭ **Efremŭ Hăjdeŭ** moşulŭ nostru, care făcuse încŏ în **Moldova** împărţéllă între toţĭ copiiĭ seĭ, dândŭ fie-căruĭ câte uă parte ca să nu se certe; dupŏ aceĭa *cândŭ amŭ fostŭ goniţĭ cu Petriceĭcu vodă de amŭ venitŭ aicĭ în Polonia*, attuncĭ cu consiliulŭ şi în casa maĭ mareluĭ unchiŭ allŭ meŭ Armaşulŭ, în satulŭ **Zarajsko**, ne-amŭ maĭ împărţitŭ din noŭ eredităţile nóstre despre mătuşe, despre mume şi despre alte némuri alle nóstre; dérŏ cellŭ-l'altŭ unchiŭ allŭ meŭ **Mironŭ**, să-ĭ ĭerte D ḑeŭ acestŭ peccatŭ, cândŭ se întórse la **Turcĭ**, luâ cu sine ambele acte de împărţéllă şi alte documente; de aceĭa, pentru memoria familieĭ nóstre, scriŭ în acestŭ testamentŭ următóriele. In partea luĭ **Vasiliŭ Hăjdeŭ** şi **Maria Bainska**, copiiĭ armaşuluĭ **George Hăjdeŭ** din **Antemia Varticŭ**, dupre vechia împărţélă a luĭ **Efremŭ** s'aŭ cuvenitŭ: în judeţulŭ **Hotinuluĭ** satulŭ **Paşcauţiĭ**, ½ **Tulbureni**, ½ **Negureni**, despre mumă-sea satulŭ **Cristinesciĭ**, ½ **Orşavineţŭ**, ½ **Mare-Cerlină**, ½ **Lucuceni** şi **Zelena**, şi **Volonţiĭ**; în judeţulŭ **Suceveĭ**: **Iordanesciĭ**, **Duracia** şi **Vişniţa**; despre mătuşele nóstre **Maria**, **Agafiţa** şi **Oxana**, s'aŭ cuvenitŭ ⅓ **Sendreni**,

$\frac{1}{2}$ **Dumenĭ**, $\frac{1}{2}$ **Costicenĭ**, $\frac{1}{2}$ **Fedcauțĭ**, $\frac{1}{2}$ **Șarbaca**, și cea-l-altă $\frac{1}{2}$ **Negurenĭ**, cumperată de la mătușa **Maria**. Erŏ unchiuluĭ **Mironŭ** i s'aŭ cuvenitŭ dupre tatălŭ seŭ **Efremŭ:** în județulŭ **Hotinuluĭ** satulŭ **Citnicauțiĭ** séŭ *Hăjdava*, **Nesvoĭa**, **Precutŭ;** și despre surorĭ în județulŭ **Hotinuluĭ** $\frac{1}{2}$ **Belcauțiĭ** de susŭ, $\frac{1}{2}$ **Ocna**, **Slobodia**, **Denjanĭĭ**, și în județulŭ **Suceveĭ** totŭ satulŭ **Berlințiĭ**. Érŏ luĭ **Nicolaĭu** și mie **Lupașcu**, frațĭ bunĭ, ni s'aŭ cuvenitŭ de la tatălŭ nostru fiĭulŭ luĭ **Efremŭ** în județulŭ **Hotinuluĭ** totŭ satulŭ **Dolineniĭ**, $\frac{1}{2}$ **Cruhlicŭ**, despre mătușele nóstre $\frac{1}{2}$ **Hrușouțĭ**, **Tuliteniĭ**, $\frac{1}{2}$ **Tulburenĭ**, $\frac{1}{2}$ **Medveja** cumperată de la ceĭ-l'alțĭ membriĭ aĭ némuluĭ, $\frac{1}{2}$ **Nehrințiĭ**, și despre muma nóstră **Alexandra** și frate seŭ unchiulŭ nostru **Petriceĭcu** vodă în munțĭ satulŭ **Buneniĭ**, și uă parte din **Dorna**, și în județulŭ **Hotinuluĭ** satulŭ **Ghirceniĭ**, și **Hancauțiĭ**, și **Cafieniĭ**, și **Brânzeniĭ**, și $\frac{1}{3}$ **Culicenĭ;** și așa a fostŭ împărțéla némuluĭ nostru dupŏ mórte luĭ **Petriceĭcu** vodă. Érŏ maĭ în urmă m'amŭ maĭ împărțitŭ eŭ cu fratele meŭ **Nicolaĭu** și cu soru-mea **Maria**, nevésta paharniculuĭ **Vasiliŭ Balșŭ**, și s'aŭ cuvenitŭ luĭ **Nicolaĭu** cu fiiĭ seĭ totŭ satulŭ **Dolineniĭ**, și **Tuliteniĭ**, și **Ghirceniĭ**, și **Hancauțiĭ;** érŏ în partea mea, **Lupașcu**, s'aŭ cuvenitŭ $\frac{1}{2}$ **Cruhlicŭ**, $\frac{1}{2}$ **Medveja**, $\frac{1}{2}$ **Tulburenĭ**, $\frac{1}{2}$ **Hrușouțĭ**, totŭ satulŭ **Cafieniĭ** și **Brânzeniĭ**, $\frac{1}{3}$ **Culicenĭ;** érŏ suroriĭ nóstre **Maria Balșŭ**, affară de zestrea luată de la părințĭ și affară de satulŭ **Ionășenĭ**, ĭ-amŭ maĭ dăruitŭ noĭ **Buneniĭ**, și părțile **Dorneĭ**, și **Nehrințiĭ**, și 6 sălașe de **Țiganĭ**, și tóte averile mișcătórie, lăssate în **Moldova** în emigrațiunea nóstră; și așa a fostŭ ultima mea împărțéllă cu fratele **Nicolaĭu** și sora **Maria**. Deși *pré-luminațiĭ regĭ, dupre rugămintea luĭ Nicolaĭu și a mea, ne dederă nouĕ privileguliŭ cu mărturiă despre patrimoniele nóstre in Moldova*, totușĭ acellŭ privilegiŭ servindŭ némuluĭ nostru întregŭ, de aceĭa fratele meŭ **Vasiliŭ** și fiiĭ luĭ: **Ioanŭ**, **Grigoriŭ** și **George**, și fiiĭ luĭ **Nicolaĭu: Constantinŭ** și **Casparŭ**, m'aŭ rugatŭ în parte, ca să maĭ întărescŭ împărțélla nóstră territoriale și prin acestŭ testamentŭ, de vreme ce unchiulŭ **Mironŭ** a luatŭ cu sine documentele nóstre celle vechie. Decĭ, o întărescŭ eŭ acea împărțéllă și prin testamentulŭ de fétă, precum este scrisŭ maĭ susŭ, pentru memoria famillieĭ nóstre. În fine, mĕ despartŭ suffletesce de totŭ némulŭ meŭ presinte și absinte, rugându-lŭ să nu mĕ uite; și *imploră pe D-ḑeŭ ca piciórele păgânilorŭ să nu calce pe mormintele străbunilorŭ noștri*; și *déca nu alle melle, cellŭ puținŭ alle urmașilorŭ meĭ ósse să reposeze în téra strămoșéscă!* Iértă-ne Dómne pe noĭ peccătoșiĭ! Cadavrulŭ meŭ să fie îngropatŭ fôră nicĭ uă pompă în ușa sânteĭ biserice, la piciórele mormîntuluĭ unchiuluĭ meŭ Armașulŭ. Acestŭ testamentŭ și ultima mea voință, în presința némuluĭ meŭ și a domnilorŭ amicĭ, pentru autoritate și credință, amŭ subscrisŭ cu mâna mea în satulŭ **Gorczyczna** de la zidirea lumeĭ în 7241 noembre în 7. (Iscălliți:) ГЄѠРГЇЄ ХЪЖДЄȢ ЛȢПАШКО (pecete). **Bazyli Hizdew** (pecete). **Ian Hizdeu. Irzy Hyzdeu. Grzegorz Hizdeu.** КОСТАНТИН ХЪЖДЄȢ (pecete). **Gaspr Hizdef** m. p. ИВАН БАРБОВСКИ (pecete). **Iózef Golembiowski** m. p (pecete). **Piotr Iaworski** (pecete). Свидок (marturŭ) АНАСТАСІЄ ВОЛЧИНСКИ (pecete). И ıа (și eŭ) СТЄФАН ПАПАРА (pecete). СИМЄѠН БАДЮЛ. СТЄФАН МȢРГȢЛЄЦ (pecete). Acestŭ testamentŭ cu voia și din cuvintele nobileluĭ domnŭ *capitanŭ de cavallerĭă* **George Hăjdeŭ Lupașcu** am scrisŭ eŭ, multŭ peccătosulŭ ieromonacŭ **Chiriacŭ Smolnicki**. ††† Mântuesce Dómne suffletulŭ piosuluĭ părinte, și bine cuvintéză fiilorŭ, carĭ respectă cuvintele și povĕțuirea părinteluĭ lorŭ, aminŭ. ††† (Iscăllitŭ:) ІЄРОМОНАХ КИРІАК СМОЛНИЦКИ.

Documente publicate în limbe străine.

No. 55.

Fără locŭ, 1737, genariŭ 20.

Rapportulŭ feld-mareșaluluĭ conte Münich și resoluțiunea imperatriceĭ Anna Ioannovna despre priimirea Românilorŭ în armata russéscă.

(Testulŭ rusescŭ e publicatŭ în collecțiunea: Полное Собраніе законовъ, t. 10, p. 29).

Rapportulŭ.

Se afflă acum în armată verĭ-uă câțĭ-va **Românĭ** (Волоховъ) *din ceĭ inrollațĭ in Polonia*, din carĭ uniĭ, *dupre dorința lorŭ, intrară in corpulŭ husarilorŭ*, érŏ ceĭ-l'alțĭ totŭ încŏ servescŭ in ostea regulată. Fiindŭ probabile, că în viitoriu și maĭ mulțĭ **Românĭ** se vorŭ presinta pentru serviciŭ. dupŏ trecerea armateĭ peste **Nipru;** și fiindŭ că *n'arŭ strica să-ĭ avemŭ intr'unŭ numerŭ cătŭ-de mare, căcĭ in resbellulŭ trecutŭ mĕ incredințasemŭ eŭ-singurŭ cătŭ de zelosŭ aŭ servitŭ aceĭ Românĭ Maĭestățiĭ Vóstre Imperialĭ*, și *cătŭ de bine se băteaŭ cu dușmaniĭ*; de aceĭa se nasce întrebarea: aŭ să priimimŭ pe ḑișiĭ **Românĭ**

cu officiării lorŭ, punêndu-ĭ sub commenda unuĭ din generalĭ? in ce numerŭ iĭ vomŭ puté primi? şi cu ce feliŭ de soldă?

RESOLUŢIUNEA.

Să se priiméscă slujbaşiĭ ceĭ bunĭ orĭ câtŭ de mulţĭ, şi să se întrebuinţeze dupre cum va socoti cu calle capulŭ armateĭ.

Documente inedite române.

No 56

Iaşiĭ, 1644, octobre 15, hărtiă.

Vasiliŭ vodă poruncesce luĭ George Boţulŭ de a restabili hotarele satuluĭ Siliscea allŭ monastiriĭ Pangaraţŭ dupre vechĭele semne de hotare cu imaginea zimbruluĭ séŭ bouruluĭ (bos-urus).

(Archiva Statuluĭ).

† Iѡ ВАСИЛЇЄ воевода божїю милостїю господарѫ ꙁемли мѡлдавскои (cu mila luĭ D-ḑeŭ domnulŭ ţerreĭ Moldoveĭ). Скрїем домнїꙗ мѣ ла сл8га ноастрѫ. ла ГЄѠРГЇЄ БОЦ8Л. дака веi ведѣ карта домнїеи мѣле. ꙗр т8 сѫ аибi а мѣрџе ла сат ла СИЛИЩЄ. че ꙗсте а мѫнѫстирїи а ПЪНГЪРЪЧѢНИЛОР. ши сѫ стрѫнџi ѡамени б8ни. дiнпреџ8р меџиꙗшi. ши сѫ сокотиџi. пре 8нде а8 фост8 самнеле чѣле бѫтрѫне. ши б8ѡрїи. пре аколо. сѫ п8неџi ачѣсте сѣмне. ши к8ѡрi. пре 8нде а8 фост8 де вак. немѫр8i сѫ н8 фѫџѫриџi. тои пишем. инак не 8чинити † сам господинѫ велѧл. (acésta scriemŭ, altŭ-feliŭ să nu se facă, însuşĭ domnulŭ a poruncitŭ) 8 Iас лѣто ꙁрнв ѡк еї. вел лѡгофет 8ч (a făcutŭ).

No. 57

Fără locŭ, 1665, iuniŭ 9.

Radu-Leonŭ vodă scutesce pe Stoianŭ fiĭulŭ popeĭ Stanŭ de birŭ popescŭ şi de birŭ de ţérră, fiindŭ singurŭ copillŭ allŭ unuĭ preotŭ săracŭ.

(Condica MS. de la Vĭeroşŭ, pag. 69 *verso*).

† Милостїю божїю Iѡ РАД8Л ЛЄОН воевода и господинѫ. давbooт господствоми сїю повеленiе господствами (cu mila luĭ D-ḑeŭ Iónne Radu-Leonŭ vodă şi domnŭ, dă domnia mea acéstă poruncă a domnieĭ melle) ачест8i сѫрак дѫ копил бетѣг ан8ме СТОИАН фечор8л поп л8i СТАН ѡт В8ЛПЄЩI ка сѫ фїе ꙟн паче дѫ бир8л тѫтѫнiсѫ8 шѫ дѫ бир8л дѫ цара шѫ дѫ тоате дѫждiеле шѫ мѫнкѫт8рiле кѫте вор фи пре цара домнїеи мѣле дѫ немiк вал са8 бѫнт8ꙗлѫ сѫ наiбѫ пентр8 кѫ а8 венiт ачест преѡт пѡп СТАН ѡт В8ЛПЄЩI шѫ к8 фiюл сѫ8 СТОИАН ꙟн диван ꙟнаiнтѣ домнїеи мѣле де а8 жѫл8iт к8м ꙗсте 8н ѡм бѫтрѫн шѫ слаб шѫ н8 маi аре нiче 8н фечор фѫрѫ ачест копил бетѣг чершѫнд дѫла домнїа мѣ ѡ карте а домнїеи мѣле дѫ милѫ шѫ дѫ рѫпаѡс к8м д8пѫ моартѣ л8i сѫ аiбѫ а фi фїюл сѫ8 СТОИАН ꙟн паче де бир8л л8i попеск8 шѫ дѫ бир дѫ царѫ дече шѫ домнїа мѣ вѫꙁѫнд кѫ ꙗсте 8н копил бетѣг дат8ꙗм ачастѫ карте а домнїеи мѣле ла мѫна л8i СТОИАН фечор8л поп л8i СТАН д8пѫ че ва м8рi поп СТАН ꙟн 8рма л8i сѫ фїе ꙟн паче дѫ тоате к8м скрїе маi с8с ꙟн ꙁилеле вїецїи домнїеи мѣле ꙗр чiне ар фаче вре 8н вал маре чертаре ва авѣ де кѫтре домнїа мѣ. † сам рече господствоми (a ḑisŭ însăşĭ domnia mea) юн 9, лѣт 7173.

No 58

Fără locŭ, 1679, fără lună.

Postelniculŭ Necula de la Delenĭ vinde cumnatuluĭ seŭ Necula de la Pitescĭ uă copilă Ţigancă, prevedêndŭ messurĭ pentru ca ea să nu se pérḑă.

(Condica MS. de la Vĭeroşŭ, pag. 185.)

† Ѧдекѫ е8 НЄК8ЛѦ сынѫ ДРѦГ8ШЇИ пехарник де ла ДѢЛЄНI. скрисам ачест ꙁапис ал мїе8 ка сѫ фїе де б8нѫ крединцѫ ла мѫна к8мнат8л8i НЄК8ЛЇИ ѡт ПIТЄЩI брат (frate) ж8пан НѢКШ8Л8I. к8м сѫ сѫ щїе кѫ ꙗм вѫнд8т д8мнѣл8i ѡ копилѫ де ЦIГАН. ан8ме IѠАНА. деçi а вѫнд копила пѫринцi ам сокотит кѫ ва вени де ѡ ва ф8ра. деçi ам ад8с алтѫ копилѫ ꙟ лок8л ачеѧ. ан8ме САМФIРА. ши ачастѫ копилѫ о ам л8ат ши е8 дела алцi боѧрi. ан8ме ДЇИК8Л дин ГРЄЧI. ꙗр де н8 ва фи стѫтѫтоаре ши ва вени Дїик8л сѫ о ꙗ. са8 де ва ф8џи. сѫ аibѫ а вени д8мнѣл8i к8мнат8л Нек8ла сѫшi а копила каре ꙗм дат ꙟтѫi. ши пентр8 крединца миꙗм п8с маi жос искѫлит8ра ши ла ачастѫ токмѣлѫ а8 фост м8лцi боѧрi мѫрт8рїи. карїи ꙟш вор п8не маi жос искѫлит8риле. пис (scrisŭ). а дн (în a 30 ḑi). лѣт ꙁрпꙁ: † (Iscăliţĭ:) Є8 НЄК8ЛѦ пост. Є8 ГIНѢ. Шi ам скрис е8 ГЄРГЄ ГЪЛШЪСК8Л.

Documente publicate române.

No. 59

Braşovŭ, 1602, septembre 28.

Nicola, fiiulŭ luĭ Michaiŭ-vodă celluĭ Vitézŭ, hărăzesce bisericeĭ din Schĭaĭ de lûngă Braşovŭ satulŭ Micşenescii din judeţulŭ Ilfovuluĭ, in presinţa maĭ multorŭ orăşenĭ din Schĭaĭ şi din Braşovŭ.

(S'a publicatŭ fórte correctŭ dupre originalulŭ românescŭ in *Tesaurulŭ* d-luĭ A. Papiŭ Ilarianŭ, t. 1, p. 385—87).

No. 8. BUCURESCI, 30 SEPTEMBRE 1864. No. 8.

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu preţulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIŢIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. **Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,** Annulŭ I.

ex-professor superior de istoriă şi statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiunii documentalĭ.

Documente publicate române.

No. 60.

Toplicenii, 1525, septembre 20.

Stefanŭ-vodă cellŭ Tênĕrŭ, în urma tânguirii tergoveţilorŭ Vasluenĭ, amintindŭ pe de uă parte modulŭ, în care aŭ fostŭ priimiţĭ şi aşeḑaţĭ în Moldova emigranţiĭ străinĭ sub Alessandru-vodă cellŭ Bunŭ, erŏ pe de altă parte avêndŭ in vedere prerogativele, cu carĭ Stefanŭ cellŭ Mare inzestrase oraşulŭ Vasluĭu dupŏ băttălia dela Racova, poruncesce pûrcălabuluĭ Carabăţŭ următóriele: 1. Să nu ingŏduéscă Armenilorŭ şi Ovreilorŭ de acollo de a cumpera moşie şi de a ţiné măcellărie séŭ cărcĭume séŭ pitărie; 2. Să nu permittă Grecilorŭ şi la orĭ-şi-carĭ alţĭ străinĭ de a cumpera moşie. 3. Să aĭbă voiă străiniĭ de a ţiné locurĭ numaĭ cu chiriă dela pâmentenĭ. 4. Pentru pascerea vitelorŭ pe territoriulŭ municipale sa plătéscă străiniĭ pe annŭ câte unŭ galbênŭ unguurescŭ la biserica domnéscă din Vasluĭu, afară de darea generale pentru vistieriă şi de darea speciale pentru stégulŭ oraşuluĭ; adăugêndŭ, că călcarea tutorŭ acestorŭ regule va trage după sine pedépsa spênḑurătórieĭ.

(Reproducemŭ acestŭ documentŭ întocmaĭ în transcripţiunea latină, dupe cum s'a publicatŭ într'uă broşură întitulată *"Către opiniunea publică!„* şi subscrissă de d. *Iorgu Petala* în numele oraşuluĭ Vasluiŭ, ca uă protestaţiune contra actualiĭ proprietarie a acesteĭ politie, d. Elenca Şubena. Déca acestŭ documentŭ nu e falşŭ, — redacţiunea nu se pronunciă de uă cam dată, — apoĭ fŏră îndoélă, şi prin anticitatea limbagiuluĭ seŭ românescŭ, şi prin detallielc sélle istorico-juridice, ellŭ merită a fi consideratŭ ca una din acuisiţiunile celle maĭ preţióse pentru istoria română. Aşa déră, decidă criticiĭ nostri: este ellŭ falsŭ? póte ellŭ a fi autenticŭ?).

Noĭ **Stefanŭ** voevodŭ, boji milosti gospodarŭ zimli Moldavscuĭ, facemŭ scire domnia mea la boerulŭ nostru **Cărăbăţu,** pârcălabŭ de **Vasluĭŭ,** adică precum aceste credincióse slugile nóstre **Mihociŭ,** *uşerulŭ curţiĭ domnescĭ din Vasluiŭ,* şi **Cocuzŭ** păhărnicellŭ şi părcalabŭ bivŭ pîrgariŭ, şi **Cotae** cupeţu, şi **Hilatŭ** cupeţu, *betrâniĭ tîrguluĭ Vasluiŭ ce veni cu voĭniciĭ de óste a tîrguluĭ la tabĕra nóstră aice în prestanicea Milcovuluĭ,* şi cu mare obidă plânsese înaintea nóstră şi înaintea a lorŭ nostri moldovenescĭ boerĭ: şi **Armeniĭ,** şi **Jidoviĭ,** şi **Greciĭ,** carĭ se affla acollo în tîrgŭ oploşĭ, precum multe neadjunsurĭ şi nagete căşuna-le-arŭ la toţĭ a lorŭ tîrgoveţĭ, că *se bagă la tóte cupeţiile Moldovenilorŭ, la care ceĭ streinĭ n'aŭ dreptatea pe legea betrână, meserniţĭ, cărcĭume şi pităriĭ a ţine, cum acollo in acellŭ tîrgŭ ţinŭ; ma cumpĕră şi locurĭ ocinĭ de case, şi de fâneţe şi de prisecĭ, şi vadurĭ de făcăe, şi ţinŭ şi dobitóce cum ţinŭ toţĭ tîrgoveţiĭ, la care şolduḑiĭ şi pûrgariĭ parte arŭ ţine acellorŭ străinĭ, şi ingăduélă peste legea cea betrână;* ş'aŭ cerşutŭ să le facemŭ dreptate pe legea betrână şi pe uriculŭ de daniă ce'lŭ aŭ de la cellŭ mare **Stefanŭ** vodă, moşulŭ domnieĭ melle, Dumneḑeŭ pomenéscă-lŭ, care moşulŭ domnieĭ melle cum isbândi cea mare băttalliă de la **Racova** şi vinge pe **Turcĭ,** şi pe **Muntenĭ,** şi'ĭ frânse, şi'ĭ fugări, pentru pămêntia ce-ĭ vencili, cumpĕrâ pe baniĭ sĕĭ tótă moşia de la ceĭ betrânĭ moşneniĭ, *şi făcu sântă rugă şi curte domnéscă, şi adăvase tîrgŭ acellŭ Vasluiŭ cu ceĭ voĭnicĭ, ciuntiţĭ şi slutiţĭ din băttalliă,* şi aşeḑâ tîrgoveţĭ, şi banĭ le dete a cupeţiré, şi tótă moşia o dănuiră ocină în vécŭ a firé tîrgoveţilorŭ **Moldovenĭ,** carĭ se vinge cu **Turciĭ** acollo şi voĭnicesce se luptâ de povedi atâta mulţime de păgânĭ... năpădiseră în ţérră. Cum vĕdum domnia mea şi toţĭ boeriĭ domnieĭ melle uriculŭ cellŭ de daniă, şi altŭ uricŭ de întăritură de la părintea domnieĭ melle **Bogdanŭ** vodă Dumneḑeŭ pomenéscă-lŭ, ca să aibă aceĭ tîrgoveţĭ **Moldovenĭ** şi totŭ rodulŭ, seminţia lorŭ din némŭ în némŭ pônĕ în vécŭ, a stăpâni acea moşiă în totŭ locu, cu totŭ venitulŭ, din câmpŭ, din păduri, dintr'apă, şi din fâneţe, şi din luncĭ, şi din locurĭ din ţérrină, şi din vétra tîrguluĭ, volnicĭ a-şĭ

lua venitulŭ din tóte ca de pe dréptă a lorŭ ocină şi moşiă, numaĭ pe *legea allor-allanţĭ tîrgurĭ să aibă la vreme de păssŭ căllărĭ voĭnicĭ de óste a dare mistiţĭ cu tóte celle de trébă la băttaiă, cum şi acum aŭ voĭnicĭĭ lorŭ aicea în tabĕra nóstră*; şi veḑendŭ domnia mea plânsórea slugilorŭ nóstre ceĭ maĭ susŭ scrişĭ, şi a toţĭ tîrgoveţilorŭ din **Vasluiŭ**, şi déca veḑumŭ şi uricele celle betrâne, iată numaĭ ce 'ţĭ scrimŭ şi tare'ţĭ poruncimĭ, cum a mână veni'ţĭ-va cartea domnieĭ melle, să nu într'altŭ-feliŭ facĭ, numaĭ ce de sîrgŭ să vĕ strîngeţĭ cu şolduḑiĭ şi cu pûrgariĭ, *şi să chiămaţĭ pe toţĭ ceĭ streinĭ cupeţĭ, Armenĭ şi Grecĭ şi Jidovĭ, să le luaţĭ séma cu ce dereşe cumpără ocinĭ, locurĭ de casă, şi de fineţe, şi de prisecĭ, şi de ţerrină, şi vadurĭ de făcăe; şi avêndŭ derese, savaĭ domnescĭ de arŭ firé, să le luaţĭ de la mâna lorŭ şi să le trimitteţĭ la domnia mea ca să le rumpemŭ, că n'aŭ legĭ Armeniĭ şi Jidoviĭ ocinĭ a ţineré în pămêntulŭ nostru moldovenescŭ; cu atare tocmélă şi lege fost-aŭ nuşiĭ priimiţĭ de strămoşulŭ domnia(?) bĕtrânulŭ Alessandru-vodă cellŭ bunŭ, tindŭ aceste linghĭ curse întéiŭ în pămîntulŭ nostru moldovenescŭ, fugăriţĭ din térra ungurescă şi dintr'alte ţerrĭ pentru legea a lorŭ seĭ părinţĭ; carĭ li se dete voiă şi lege de la domniĭ şi de la ţerră cu seimĭ de obsce a'şĭ ţine legile lorŭ şi a face verĭ-ce cupeţiĭ, făr'ce mesernițe şi cărcĭumĭ şi pităriĭ a nu ţine, ca nu care cumvaşilea pe creştinĭ spurce, cum datina lorŭ arŭ fi...* şi pentru una ca asta iată tare vĕ poruncimŭ domnia mea ca de sîrgŭ pe toţĭ ceĭ streinĭ, **Armenĭ şi Jidovĭ**, tare să'ĭ popriţĭ a facere cupeţiĭ cu cărcĭumĭ, verĭ cu meserniţĭ, verĭ cu p'tăriĭ, *numaĭ fără ce Greciĭ aŭ vrea(?) cu volnicĭă la aceste cupeţiĭ, ma ocinĭ nimenĭ, verĭ care streinŭ, fire-arŭ şi Grecŭ*, n'are volnicĭă în pămêntulŭ nostru moldovenescŭ cu a ţiné verĭ a birui, că n'aŭ lege de la ceĭ betrânĭ domnĭ şi moşnenĭ, care agonoisi pămêntulŭ es'a cu sângele lorŭ, îllŭ ţinŭ şi'lŭ arătue, şi'lŭ păstrâ moşia a firé pentru rodulŭ lorŭ, şi pentru semintenia lorŭ pône în vécŭ, că nu'şĭ versară sângele lorŭ pentru ceĭ streinĭ carĭ n'avură nicĭ un păsŭ pentru moşia nóstră, cum şi noĭ pône în ḑioa de astăḑĭ ţinemu-ne moşia cu sabiă şi cu sângele nostru; şi *pentru aceea toţĭ streiniĭ ceştia, Armenĭ, şi Jidovĭ, şi Grecĭ, cum se dete legea Leşilorŭ şi Ruşilorŭ şi Ungurilorŭ şi Bulgarilorŭ, care vinŭ din dorulŭ lorŭ de slujĭ în ţérra nóstră la óste şi vrură pentru beşugu pămêntuluĭ a se acina şi hălăduĭ la noĭ să'şĭ agonéscă cu muncesta verĭ cu cupeţiă pita lorŭ, a'şĭ ţine case şi locurĭ de pămêntŭ unde arŭ puté găsi cu namală de la moşnenĭ*, aşijderea lege dedese şi estora, şi D-ta aflândŭ nucinĭ cumpĕrate de verĭ care streinŭ, numaĭ ce să le eĭ zapisele, şi să le întórcă tîrgoveţiĭ baniĭ câtŭ s'arŭ scri zapisele, şi vrêndŭ streinĭ ceia a hălădui acollo, şi a ţiné acelle locurĭ, să se învoéscă cu tîrgoveţiĭ cu nămală a le ţine, şi *carĭ arŭ vrea dobitóce pentru a lorŭ casă a ţine pentru păşune să dea pe véră câte unŭ ugŭ la biserica Domnéscă*, şi maĭ multŭ valŭ nu li se facă ca să pótă şi dînşiĭ a hălădui în pămêntulŭ nostru, şi a-şĭ agonisi pita lorŭ, şi *ce'sŭ aşeḑaţĭ a da pe totŭ annulŭ la visteria Domnéscă şi baniĭ stéguluĭ cetăţiĭ Vasluiŭ*, aşa poruncimu-ţĭ pârcălabe şi cată a da ascultare deplină la porunca nóstră, şi înturnândune din mila luĭ Dumneḑeŭ cu sănetate la scaunulŭ nostru să ne facĭ de scire de tóte ceste ce se plânse **Vasluenii**, şi cum în calle pusuţiĭ, ca şi noĭ de la noĭ să le dămŭ şi să'ĭ miluimŭ, şi să le întărimŭ dania şi miluirea moşuluĭ nostru, şi a părinteluĭ nostru, Dumneḑeŭ pomenéscă'ĭ, cu uriculŭ nostru întăritŭ cu cea mare a nóstră pecete. Şi ca maĭ nu îndrăsneḑe verĭ care dregĕtorŭ a călcaré legea betrână de a îngăduiré cupeţiĭ, cupeţiĭ cu cârcĭumĭ, şi meserniţĭ, şi pităriĭ **Armenilorŭ şi Jidovilorŭ** şi ocinĭ a cumpĕraré verĭ care streinĭ de rodulŭ moldovenescŭ în pămêntulŭ nostru, şi în moşia nóstră, poruncit-amŭ pe legea betrână, *unĭ ca aceia cu spenḑurătóriă să se omóre, carĭ atare poruncă datu-am Domnia mea credincioşĭ boerilorŭ nostri hatmanuluĭ, şi celorŭ marĭ vornicĭ a ţerreĭ de josŭ şi a ţerreĭ de susŭ, s'o plinéscă numaĭ de câtŭ.*

Sam Gospodŭ velélŭ.

(L. P.) Ot **Toplicenĭ** u velétŭ 7034.
Mesiţa Septemvrie 20.
Ia **Movila** piserŭ amŭ scriptŭ.

No. 61.

Bucurescĭ, 1658, noembre 18.

Mihnea-Radu vodă, domnulŭ Ţerreĭ Românescĭ, jură allianţa cu George Ghica vodă, domnulŭ Moldoveĭ, pe ur-

mătóriele base: 1, kihaiĭ domnescĭ in Constantinopole să lucreze cu înţellegere mutuale; 2, cheltuiellele diplomatice in Constantinopole pentru prevenirea intrigelorŭ să se plătéşcă de către amênduoĭ domniĭ; 3, kihaiĭ ceĭ contrarĭ interesselorŭ verĭ-unuĭ din domnĭ să se depărteze; 4, ambiĭ domnĭ să se appere in commune cu arma contra invasiunilorŭ străine; 5, ómeniĭ de pe la marginĭ să nu se maĭ atragă prin făgăduinţe dintr'uă ţérră în alta; 6, emigraţiĭ respectivĭ să opteze pentru una din duo ţerre pônĕ la Sân-Giorge; 7, criminalistiĭ emigraţĭ să nu fie sufferiţĭ nicĭ dintr'uă parte; 8, boieriĭ emigraţĭ să se amnestieze.

(Acestŭ documentŭ romànescŭ, fórte interessante prin limbagiulŭ seŭ, prin sigilliulŭ seŭ, prin forma juràmîntuluĭ, etc. este publicatŭ dupre originale in *Magazinulŭ istoricŭ*, t. 2, p. 181—187.)

Documente publicate în limbe străine.

No. 62.

Fôră locŭ şi lună, 1096.

Laurenţiŭ, episcopulŭ catolicŭ allŭ Milcovuluĭ în Moldova, se adresséză către toţĭ crestiniĭ din Transilvania, éră maĭ cu sémă către Secuiĭ din Kezdi, Orbai şi Sepsi, suppuşĭ diocesiĭ sélle, sollicitàndu-ĭ în următóriele duo privinţe: 1-o. Ca să adjute episcopieĭ milcovene prin uă collectă bânéscă, precum se regulase încă sub precessorulŭ seŭ episcopulŭ Micaele, restauratorulŭ din cădere a acesteĭ episcopie, pe care dentru'ntâiŭ o aŭ fostŭ fundatŭ într'uă vechime depărtată străbuniĭ Secuilorŭ. 2. Ca să se conforme cu indemnurile papeĭ Urbanŭ II şi allŭ regeluĭ ungurescŭ Colomanŭ, allegêndŭ pe ceĭ maĭ junĭ şi maĭ voĭnicĭ dintre Secuĭ de ambe ordinile, adecă pedestri şi căllărĭ, şi trimettêndu-ĭ în cruciată în Palestina pentru rescumperarea Sântuluĭ Mormêntŭ din mânele păgânilorŭ.

(Benkö a reprodussŭ acestŭ preţiosŭ documentŭ de pre originale în *Milcovia sive episcopatus Milcoviensis explanatio*, Viennae, 1781, t. 1. p. 55—57. Dessele lipse nu permittŭ de a-lŭ traduce litteralmente. Aşa dérŏ, ne-amŭ mulţumitŭ de a resume în summariulŭ de maĭ susŭ totŭ cupprinsulŭ actuluĭ, rétipărindŭ maĭ josŭ originalele lătinescŭ, cu atâtŭ maĭ vertosŭ, că cartea luĭ Benkö a devenitŭ fórte rară.)

Laurentius, in Dei nomine Ecclesiae Milcoviensis minister licet indignus, presbyteris Siculorum de Keesd, Orbou et Scepus, fratribus in Domino venerabilibus, salutem in omnium Salvatore. Sicut fraternitatibus vestris, ceterisque sympresbyteris nostrae attendentiae, et per vos ac illos omnibus praeconibus evangelii, traditum fuerat a Domino Michaele, bonae recordationis praedecessore nostro et sedis huius vero restitutore, usque hodie tamen in finem non perductum, qualiter collecta undique . . . . . . in aedificationem Sedis et S. Ecclesiae M . . . . . . universum populum hortarentur meminisse, hanc . . . . Ecclesiam prisco tempore, cujus memoriam rerum alterationes prope deleverunt, pro se, cum pro suis antiquis parentibus fundatam, et duris temporibus conservatam, usque donec pot . . . . pari modo noverit, per prudentias vestras, et reliquum clerum, universus populus, ut quemadmodum insonuit plena zelo et pietate adhortatio Sanctissimi Patris Apostolici . . . . nec regis illustris contrar . . . . edictum: ita utriusque ordinis, tam loohfew, quam giharlog vocati, militares et fortes viri, juniores praesertim, quorum amor Salvatoris et spes suae mercedis corda implevit, et sine destructione sua . . . . sanctam ad terram, quam ipsi pedes Domini nostri Jesu Christi redemptioni nostrae dedicaverunt, ab hostibus nominis Christi violenter occupatam, pro opportunitate Christicolarum, Domino adjuvante, et aeternam beatitudinem dante, reoccupan . . . . tali modo armat . . . . ex septem Castris. Vos autem, clerus, orationes continuas fervidissime ad Christum Deum pro f . . . fundatis, ut attollat vexillum victoriae amantibus nomen suum, et pro eo sanguinem fundere non reformidantibus . . . . Dominicae incarnationis MXCVI . . . . ta.

No. 63.

(Vilna), 1506, (augustŭ).

Scrissórea şi instrucţiunea de ambassadă din partea consiliarilorŭ polonĭ, dupŏ mórtea regeluĭ Alessandru, către domnulŭ moldovenescŭ Bogdanŭ, îndemnându-lŭ a nu tulbura pacea pônĕ la allegerea unuĭ noŭ rege, amintindu-ĭ obligaţiunile sélle în priivinţa Polonieĭ, şi amenințându-lŭ cu regele Ungarieĭ.

(Testulŭ latinŭ s'a publicatŭ în *Acta Tomiciana*, t. 1, p. 5-6)

Domniĭ consiliarĭ bisericescĭ şi mirenĭ aĭ regatuluĭ **Polonieĭ**, deşi nu se înduoescŭ că tu sciĭ deja despre incetarea din viéţă a Serenissimuluĭ principe domnŭ **Alessandru** regele **Polonieĭ** şi că deplângĭ mórtea luĭ, totuşĭ aŭ credutŭ de cuviinţă a-ţĭ maĭ annuncia eĭ-insişĭ durerea lorŭ assupra acesteĭ triste intemplărĭ, pentru ca să te măhnescĭ uă dată cu eĭ şi să offerescĭ *reposatuluĭ teŭ amicŭ* uă piósă adducere a-minte,

Domniĭ consiliarĭ, luândŭ actŭ de buna amiciă şi pace, păzită totŭ-d'a-una între regatulŭ şi **Moldova**, atâtŭ în viéţa regilorŭ, cum şi in intreremnele urmate dupŏ mórtea lorŭ, voescŭ a o păzi şi acum din partea regatuluĭ, décă numaĭ şi tu veĭ voi a o păzi din parte-ţĭ. Te maĭ îndémnă d-niĭ consiliarĭ de a recommenda şi suppuşilorŭ teĭ păzirea acelleĭ păcĭ şi amicie, oprindu-ĭ de la prede şi facerĭ de relle, şi făcêndŭ să trăéscă în armoniă cu locuitoriĭ regatuluĭ. Intocmaĭ aşa vorŭ porunci la aĭ seĭ şi domniĭ consiliarĭ.

Părintele teŭ, ca unŭ membru allŭ regatuluĭ polonŭ, avea obiceĭu, pentru mânţinerea buneĭ vecinĕtăţĭ şi mutualiĭ amicie, de a păzi sub intreremnulŭ linistea astŭ-feliŭ, încâtŭ să nu ne pótă turbura duşmaniĭ. Aşa dérŏ, deşi d-niĭ consiliarĭ nu se înduoescŭ, că veĭ lucra în acellaşĭ modŭ, atâtŭ prin propria tea voinţă, cum şi împinsŭ prin essemplulŭ părintescŭ; totuşĭ maĭ stăruimŭ încŏ a te ruga, ca la casŭ de uneltirĭ duşmânescĭ, să le nimicescĭ şi să te îngrijescĭ d'a le face cunnoscute d-lorŭ consiliarĭ. Uă assemene purtare nu numaĭ va întări buna voinţă a d-lorŭ consiliarĭ către tine, ci încŏ îĭ va despune pre eĭ, şi pre regele, pe care cu adjutorĭulŭ luĭ D-ḑeŭ, dupre vechiulŭ obiceĭu, *impreună cu tine illŭ vomŭ allege*, ca să se arrete către tine pritorĭ şi amicĭ.

Deşi de uă cam dată nu s'a regulatŭ timpulŭ electiuniĭ, îngroparea reposatuluĭ rege fiindŭ amânată pônĕ la sossirea serenissimuluĭ principe **Sigismundŭ**, totuşĭ nu se va întârḑia multŭ de a se precisà ḑiŭa otărîtă, despre care d-niĭ consiliarĭ te vorŭ încunnoscinţa, *pentru ca uă dată cu eĭ să puĭ la calle allegerea nouluĭ rege*, spre lauda şi gloria luĭ D-ḑeŭ şi spre folosulŭ crestinĕtăţiĭ şi allŭ ambelorŭ nóstre ţerre.

După darea scrissoriĭ, ambassadorĭulŭ să nu uĭte:

A aminti verbalmente luĭ vodă, cumcă *după mórtea părinteluĭ seŭ Stefanŭ, cândŭ voevodulŭ muntenescŭ* (vojevodi Montaniae) *trimissese la regele Alessandru unŭ ambassadorŭ cu multe darurĭ şi făgăduinţe, cerêndŭ să-ĭ adjute Polonia pentru a cuceri Moldova şi a resturna pe actualele vodă*, atuncĭ d-niĭ consiliarĭ, dorindŭ strînsa mânţinere a amicieĭ cu **Moldova** şi păstrarea dreptuluĭ ereditarĭu allŭ luĭ vodă, n'aŭ sufferitŭ ca regele să dea duşmanuluĭ cerutele adjutórie; şi de assemenea n'aŭ permissŭ regeluĭ de a sprijini pe toţĭ *aceĭ carĭ pretindeaŭ atuncĭ că arŭ fi eĭ adevĕraţiĭ successorĭ şi ereḑĭ aĭ Moldoveĭ*, pentru a împedeca astŭ-feliŭ întărirea noueĭ domnie. Deci, adducêndu-şĭ a-minte tóte astea, d. vodă n'arŭ trebui să resplătéscă cu reulŭ atâta bunăvoinţă şi statornicià amicale a d-lorŭ consiliarĭ aĭ regatuluĭ.

Să se maĭ povestéscă luĭ vodă *rellele, injuriele şi pagubele, occasionate de currândŭ de către suppuşiĭ şi purcalabiĭ* (capitanaeos) *seĭ atâtŭ în ţérra Pocuţieĭ, pe care cu puţinŭ maĭ 'nainte o restituise regatuluĭ, precum chĭarŭ în prejmetele cetăţilorŭ Skala şi Kamieniec*; carĭ tóte de nu vorŭ fi înnapoĭate şi despăgubite, nu va să fiă bună amiciă şi vecinĕtate. Inse d-niĭ consiliarĭ nu-şĭ vorŭ resbuna celle pătimite maĭ 'nainte de a consulta în acéstă priivinţă pe serenissimulŭ d. rege allŭ **Ungarieĭ**. Credemŭ, că Majestatea Sea nu va voi să priivéscă cu nepesare injuriele făcute regatuluĭ seŭ ereditarŭ, décă pônĕ attuncĭ d. vodă nu va correge câte s'aŭ întemplatŭ. Décă şi ómeniĭ nostri vorŭ fi greşitŭ ceva în respectulŭ **Moldoveĭ**, d-niĭ consiliarĭ se vorŭ grăbi a îndrepta şi a despăgubi dupre dreptulŭ de pônĕ acum.

Documente inedite române.

No 64.

Fără locŭ, 1679, aprilŭ 27.

Vel-vorniculŭ Badea Bălăcénulŭ însărcinézà complectulŭ municipalităţiĭ de la Pitescĭ de a cerceta, déca măcellăria era aşeḑată de maĭ 'nainte in casele ce cumperase logofetulŭ Necula de la Nedelea fratele Caliĭ dreptŭ 3 galbinĭ unguresci; érŏ în casŭ contrariŭ să siléscă pe Necula de a intórce casele la proprietarulŭ primitivŭ, priimindŭ baniĭ înapoĭ de la Calea sora Nedeliĭ, care nu vrea să suffere uă măcellăriă în vecinĕtatea locuinţeĭ sélle.

(Condica MS. de la Vĭeroşŭ, pag. 184 *verso*).

БАДѢ БЪЛѢЧѢНȢЛ вел ворник скріем картѣ ноастрѫ цїе жȢдецȢле Ѡт Питешї ꙟпре-

8нъ к8 преоцїи. ши к8 ѡрошанїи. каре сън-теці ѡамені кътръні аколѣ. дъм8въ ꙟ щїре къ аичѣ ꙟнаинтѣ ноастръ ав8таꙊ ꙟтрекъч8не де фацъ к8 НЕКꙊЛЯ логофът8л ѡт там (de acollo) ши к8 КЯЛѢ сора НЕДѢЛЇИ пентр8 8н лок че а8 к8мпърат НЕКꙊЛЯ лог дела НЕДѢЛѢ фрателе КЯЛЇИ. дрепт8 8г г. ши цине скаꙋне пе ачел лок. іар кънд а8 фост ак8м фїинд каса пъринцілор КЯЛЇИ апроапе де ачел лок. ши ак8м іасте пе сѣма еі. н8 съ с8фере съ фїе скаꙋнеле аколѣ ꙟнаинтѣ касїи еи. зиче съі ꙟтоаркъ банїи съ стриче скаꙋнеле. іар НЕКꙊЛЯ лог аша зисе к8м кжнд а8 к8мпърат ачел лок. дечі нои не крезжнд ничі пре 8н8л ничі пре алт8л. чи ам дат пе сѣма воастръ. чи съ къ8таці ꙟ време че веці ведѣ картѣ ноастръ. воі съ въ стринцеці тоці ла 8н лок съ къ8таці ши съ адъвъраці пе мър8нт8л. фър де фъцърїе. кжнд а8 к8мпърат Нек8ла ачел лок дела НЕДѢЛѢ фрателе КЯЛЇИ. фоста8 скаꙋнеле фък8те аколѣ а8 фък8т8лѣ8 Нек8ла. д8пъче а8 к8мпърат лок8л. дечі прек8м веці мърт8рісі ши веці адевъра к8 с8флетеле воастре. ши дека ва фи прек8м зиче Нек8ла съші цїе Нек8ла лок8л к8 б8нъ паче. іар де ва фи прек8м зиче Калѣ съи ꙟтоаркъ банїи Нек8лїи ꙟнапоі. ши прек8м веці ꙟі веці токми. шїи веці ашъза. аша съ ле фачеці ши скрисорі ла мъннеле лор де ꙟпъкъч8не. ачаста скрїем. ап кз лѣт /зрпз: †

No. 65.

Fôră locŭ, 1679, iunïŭ 15.

Unŭ óre-care Basiliŭ se împrumută de la Necula din Pitescï cu 10 galbinï unguresci, pônĕ la Sân-Iliă, cu îndatorirea de a respunde cheltuéla judecăţiï la casŭ de neplată la sorocŭ.

(Condica MS. de la Vïeroşŭ, pag. 185)

† Ядекъ е8 ВЪСЇЮ скрисам запис8л мїе8 ла мъна ж8пън8л8і НЕКꙊЛЇИ ѡт ПИТЕЩІ. к8м съ съ щїе къ мїа8 дат д8мнѣл8і 8г ї. пънъ ла свѣтыи (*sântŭ*) Илїе съи да8 д8мнѣл8і банїи фър де нічі 8н к8вжнт. ар де н8і вою да банїи. кътъ келт8алъ се ва фаче съ фїе тот дела мине. ши мартврїи фоста8 НЕКꙊЛЯ сынъ ж8пан Ӑпостол. и СТРОЕ. ши пентр8 кредінца нѣм п8с дѣцетеле ка съ съ крѣзъ. ѡн еі. лѣт /зрпз. (Iscălliţï:) Е8 ВЪСЇЮ. Е8 СТРОЕ мърт8рїи.

No. 66.

Fôră locŭ, 1679, decembre 29.

Duminica şi familia sea vîndŭ luï Nécşu Cantaragiuluï unŭ locŭ de prăvălliă dreptŭ 7 galbenï unguresci.

(Condica MS. de la Vïeroşŭ, pag. 184 *verso*).

† Ядекъ е8 ДꙊМИНЕКЪ сынъ (fiiulŭ luï) ГЕѠРГЇЕ ши к8 мама СЛЯМНЯ. и к8 фратемїе8 ПЕТРꙊ скрисам запис8л ностр8 ла мъна д8мнѣл8і ж8пън8л8і НѢКШꙊЛ кантарацї8. к8м съ съ щїе къ іам вжнд8т 8н лок де пръвълїе денаинтѣ касїи мѣле. к8м а8 фост тот. . . . . маінаинте фък8т. ши к8 лок8л че ар фи ден с8с. іар маінаинте съ н8 съ маі ꙟтинзъ. ши лам токмит де а ноастръ б8нъ кое. к8 щірѣ ѡаменилор н.щірі фъръ ничі ѡ сілъ. ши лам токмит пе бани гата 8г з ши ла токмѣла ноастръ са8 ꙟтъмплат м8лці ѡамени б8ни. ан8ме МЯНОЛЕ к8пец. ДꙊМИТРꙊ лог. МЯРТИН лог. ши ам скрис е8 ДꙊМИТРꙊ к8пец. ка съ съ крѣзъ. пис (scrisŭ) дек ка лѣт зрпз. (Iscălliţï:) Е8 ДꙊМИНЕКЪ. Е8 СЛЯМНЯ.

No. 67.

Fôră locŭ, 1682, februariŭ 11.

Radulŭ dela Preotescï, în locŭ de 10½ talerï datoriţï luï Necula pe mïere, îï dă 4 ïepe, şi dreptŭ dobândă 3 cărlanï

(Condica MS. dela Vïeroşŭ, pag. 186 *verso*).

† Ядекъ е8 РЯДꙊЛ ѡт ПРЕѠТЕЩИ. датам скрисоарѣ мѣ ла мъна ж8пън8л8і Нек8лїи к8м съ съ щїе. къ іам фост д8мнѣл8і датор тл ї пол ꙟнсъ пре мѣре. дечі е8 нелвжнд8 мѣре съі да8 ничі бані. іам дат д8мнѣл8і іапе д ши кърлані г. ꙟнсъ кърланїи ꙟн лок8 де добжндъ. де мам плътит де д8мнѣл8і. съ авем паче 8н8л де кътре алт8л. ши мърт8рїи а8 фост ГЯВРЇИЛЪ. ЯРСЕНЇЕ ши СТРОЕ. ши пентр8 маі адевърат кредицъ міам п8с децет8л. маі жос. ка съ крѣзъ месица фев аї ден (dille) лѣт /зрч.

No. 68.

Fŏră locŭ, 1683, martiŭ 10.

Nécşulŭ Cantaragiulŭ amanetézā viĭele sélle luĭ Necula pentru 15 talerĭ 12 costande, costulŭ a 60 vedre de vinŭ căte 30 de banĭ uă védră.

(Condica MS. du la Vĭeroşŭ, pag. 187).

† Ядекъ еѹ НѢКШѸЛ Кантараџїѹл. скрїѹ ши мъртѹрисеск кѹ ачест ѯапис ал мїеѹ ка съ фїе де маре крединцъ ла мъна жѹпънѹлѹі НЕКѸЛЇИ. кѹм мїаѹ фъкѹт бине де мїаѹ дат ѡ бѹте де вин. ведре ѯ. вадръ къте бані л. факѹ талери еї костанде ві. съ аібѹ аі да банїи ла къртовѹл вїнлѡр. фъръ нич̇і ѹн кѹвжнт. ши ıам пѹс вїиле ѯълог пънъ атѹнч̇ѣ ла ѯи. ıар неджнд банїи съ фїе виїле стътътоаре. ши ла ачест ѯапис фостаѹ мѹлці ѡамені бѹні. кариш вор пѹне маі жос искълитѹриле. ка съ съ кръѯъ. ши пентрѹ крединца. мıам пѹс дѣџетѹл. ши искълитѹра ка съ съ кръѯъ. пис мѣсица (scrisŭ in luna) март ї. лѣт ҂ѯрча †

No. 69.

Fŏră locŭ, 1687, iuniŭ 22.

Testamentulŭ luĭ Necula, prin care împarte tótă averea sea mişcătóriă şi nemişcătóriă la femeia sea Ancuţa, la nepoţiĭ seĭ, şi la monastirea Vĭeroşulŭ.

(Condica MS. de la Vĭeroşŭ, pag. 189 *verso*).

† Єъ съ џїе че ам лъсат еѹ НЕКѸЛЯ ла врѣме де слъбич̇ѹне. фїинд ѫкъ ѫ фире мıам сокотит каса мѣ мѹлт пѹціи че ам авѹт. фїиндѹмі ши непоцїи де фацъ. ши тоате рѹденїиле мѣле.

Бѹкателе. вителе. гржѹл. меюл. ши че сар афла. стѹпїи. ръмъторїи. съ съ факъ г (3) пърці. ѡ парте мънъстирїи. алтъ парте ЯНКѸЦЇИ соцїи мѣле. ши мїе съмі фїе де помѣнъ.

Вїиле афаръ динтрѹ але мънъстирїи каре сжнт алѣсе ч̇ѣле ден валѣ ПОПЕІ. ши дин валѣ ТѸРКѸЛѸІ.

Вїиле че сжнт ѫ гѹра бъи съ фїе пе жѹмътате соцїи мѣле ЯНКѸЦЇИ кѹ каса кѹ пимница кѹ хелеџеѹл. съ фїе але ЯНКѸЦЇИ. ıар жѹмътате де вїе съ ръмъе ѫ партѣ мѣ. ıар ѫ ѹрмъ съ фїе ıар але ЯНКѸЦЇИ.

Іар вїиле дин лешчоаръ съ фїе але непоцилор съ ле ѫпарцъ.

Мошїиле къте съ афлъ съ фїе пе сѣма мънъстирїи тоате. ѫсъ пънъ ва тръи соцѹл мїеѹ ЯНКѸЦЯ съ ле пъѯѣскъ ши съ съ хрънѣскъ ши ıа кѹ дънселе.

Дин дѣлнице парте ЯНКѸЦЇИ съ фїе. ѡ дѣлницъ кѹ вїиле каре саѹ ѫсемнат маі сѹс съ фїе пе сѣма еи.

Каса дин ораш съ фїе ıар ЯНКѸЦЇИ соцѹлѹі мїеѹ.

Дин морі съ фїе ѡроатъ мънъстирїи: алтъ роатъ съ фїе Янкѹцїи. алтъ роатъ съ фїе пе сѣма мѣ. ıар дѹпъ че мъ вою петрече съ фїе а мънъстирїи.

Рѹмънїи къці сжнт тоці съ фїе ертаці. ши съ ли съ дѣ ши ѯаписеле де ертъч̇ѹне.

Циганїи съ фїе пе сѣма ЯНКѸЦЇИ.

Ѯаписеле де даторїи ши дикиселе касїи съ фїе ıар ѫ треи пърці. ѡ парте мънъстирїи. алтъ парте ЯНКѸЦЇИ. алтъ парте мїе.

Єкѹле че сжнт ши хаіне фъмеещі съ фїе але ЯНКѸЦЇИ.

Вїиле че сжнт ѫсемнате маі сѹс съ фїе пе сѣма мѣ. съ апбъ а ле цинѣ ıар ЯНКѸЦЯ.

Дѹлама ч̇ѣ рошїе ши ѹн кал съ съ дѣ Некѹлїи непотѹмїеѹ.

Контешѹл ч̇ел блънит ши дѹлама ч̇ѣ мохоратъ ши нъдраџїи съ съ дѣ лѹи Дѹминекъ непотѹмїеѹ.

ГЕРГИНЇИ непоатеі ши НЯСТЯСЇИ съ ли съ дѣ стѹпі и (8).

Юн кв. лѣт ҂ѯрче

Єѹ НЕКѸЛЯ.

Ши ам скрис еѹ СТЯН кѹпецѹл кѹ ѫвъцътѹра дѹмнѣлѹі ши мъртѹрисескѹ.

No. 70.

Fără locŭ, 1695, iuniŭ 30, hărtiă.

Dumitrache vătavulŭ visterniculuĭ Goea scrie către fiiulŭ seŭ Sandu şi către tótă famillia sea assupra unorŭ impregĭurărĭ casnice.

(Acestŭ documentŭ, cu atătŭ maĭ interessante că ne arrétă forma scrissorilorŭ intime la străbuniĭ nostri, se afflă la Archiva Statuluĭ)

† Ла соцѹл миеѹ ла Єолтана ши ла сокръме Яликсандра ши ла хиюл меѹ ла Єандѹ ши алтор кѹкони ла тоці кѹ сънътате мъ ѫнкин дѹмилорвостре тѹтѹрора. пентрѹ мине съ џиці дѹмнавостръ къ кѹ мила лѹі дѹм-

нез͠ъ8 не афлъм к8 сънътате. дечи ꙗкътъ къ ꙟнцълеші пентр8 фрате міе8 ЯНДРЄЮ къ ми а8 л8ат шесе боі. дечі е8 н8 мъ щі8 л8і даторі. плътꙗскъі д8мнезе8. ши ми даторі ел мие ши мꙗ8 фост милъ де дънс8л. д8пъ скъпъчюне л8і. дар е8 ꙗм тримис л8і рч (190) де ведре де він ла БОТЪШЄНІ съм де бані кътє 8н wртъ пе вадрж. дечі динтрачеі бані а8 дат 8н8і църан ал міе8. пентр8 хъртїе де в(2) леі. а8 дат ѕї (16) леі ш8н т8лть дин бани ачел8і вин. алци бані ꙟс тоці ла дънс8г. ши дин банїи че ам дат ла ПРЖЖЄСК8Л пентр8 w мошіе. ан8ме пентр8 ДОЛЖЄЩІ ам дат ла мъна л8і ЯНДРИЄШ. ши мꙗ8 трек8т в(2) галбені маі м8лт. съ ми ꙟнторкъ. ши н8 ми ꙗ8 маи ꙟнторсъ. ши ноі ам вънд8т патр8 фраці ВАСИЛІ ГОЄ ши ДУМИТРАКИ ГОЄ брат (frate). ши доі к8мнаці а ноштри. ан8ме ДЯРЇЄ ши ТОДЄР ДУПНИЦЪ ам вънд8т. ноі ачещі патр8 фраці. карїи ам скрис маі с8с w мошїе ан8ме ЮКШЄНІ. а трие парте. дрѣптъ п.(80) леі. дечі динтрачещи. п. леі съ ꙟнторчем л8і ЯНДРИЄШ къ ел на8 л8ат парте. дечі съі ꙟнторчем. де фрате кътє д(4) леі ачещі патр8 фраці. карі маі с8с скрї8 шїи фак съи съ де ѕї. (16) леі. л8і ЯНДРИЄШ. ши е8 ам л8ат 8н пол8бок. де миере. дела логофът8л ДУБЪУ. къ ми са8 р8гат фрате мие8. ЯНДРИЄШ. де са8 плътит де w даторие. ча8 ав8т. ши е8 ам фък8т. скрисорі. ла мъна д8мисале логофът8л8і ДУБЪУ. ши ам п8с зълог. ТЪЛПЪЛУЄЩИ. пън и са да миере. дечі ЯНДРИЄШ. съи де миере. ши съ е запис8л мие8. дела д8мнал8і, пентр8 ТОДЄРЯШКУ ДУПНИЦЪ. к8мнат8мие8. ши сор8ме. КЯНДЯКИЄ. ам к8мпърат. дин ДОЛЖЄЩІ. дин парте лор џ8мътате дин тот лок8л че съ ва вини к8 тот винит8л лок8л8і. ши запис н8 мꙗ8 фък8т. дечі съ ка8те съмі факъ запис дечі съ стаі САНДУЛЄ. съ гръещі к8 динс8л съц факъ запис. е8 даторі н8 мъ щї8. к8 с8флет8л мие8. мърт8рисъскъ. ꙟнаинте л8і д8мнезъ8. къ н8с даторі фрацилор меі. нічі к8мнацилор миеі фъръ декът. ам скрис ꙟнтрачастъ карте ши пентр8 крединца мꙗм п8с. печете. дꙗчаста въ скри8. съ фиці д8мнавостръ сънътоші. лѣт /зсг. юн л дън (30 ді).

Д8ми (L.S.) траки.

Ячастъ скрисорі съ сте ла мъна востръ. ши форте бине съ w стръ\нцеці. ла к8мнат8міе8. ТОДЄРЯШКУ ДУПНИЦЪ. ам ав8т w б8те де вин. де шептезъчі. де ведре. дечі че ва ръдика сокръме к8 с8флет8л еі. съ съ цие ꙟн самъ.

(Adressa:) † Ла Санд8л. сынъ. Д8митраки вътав8л Гоꙗ вистерник8л8і. к8 сънътате съ съ де.

No. 71.

Fără locŭ, din finitulŭ secoluluĭ XVII (*), hărtiă.

Notiţa unuĭ boĭerŭ necunnoscutŭ despre lucrurile casnice găssite la mórtea mumeĭ sélle şi despre cheltuelile ingropăriĭ.

(Originalulŭ, care a fostŭ proprietatea redactoruluĭ, s'a depussŭ la Archiva Statuluĭ).

† Катастих де 8нелте ши де wдоръ че са8 гъсит ла морте маикїи.

† Ѡ пърѣки де бръцърі де арџинт8 полїите,
† Ѡ пъреке де бръцърі де а8р ꙟплетите.
† Г (3) пърѣки де саржи де а8р.
† Г (3) инеле де а8р.
† ЯЇ (11) спонче де арџинт8.
† Нещe мъргъритарі.
† Є (5) б8къци де сърмъ.
† Фл8т8рі.
† В (2) пърѣки де цъсът8рі де мънічі.
† Д (4) талері полиніці.
† ДЇ (14) 8г къте де в (2).
† Ѕ (6) 8г тиж.
† Фъртекоте.(?)
† В (2) б8къци де тафтъ.
† Г (3) мъхръми де бръ8.
† Ѡ фотъ роши.
† В (2) пешкире.
† Ѡ пърѣке де алтице к8 сърмъ.
† Ѡ къмешъ м8нтенꙗскъ к8 сърмъ.
† Ѡ изъмъ к8 фл8т8рі де къмес.
† В (2) стан8рі де пънзъ.
† Ѡ къмесъ к8 мътасе мохоръть.
† Г (3) пърѣки де мънечі нек8с8те.
† Ѡ такъ ферекатъ.
† В (2) простири к8 мътасе.
† В (2) месе марі.
† Д (4) черџи ноа.

(*) Data se cunnósce din alte documente moldovenescĭ, iscăllite, ca şi acesta, de Nicolaĭu Murguleţŭ.

† Изкод де келтуиле че сау келтуит.
† Ї (10) леі пе миѧ.
† Д (4) костанде пе скъндурі.
† Г (3) костанде пе тъмѫе.
† Г (3) ѡрци пе хорилкъ.
† В (2) ѡрци шофран.
† Ѧ (1) ѡрт пе смокине.
† И (8) кост ѡриз
† Є (5) кост пе пиперю.
† И (8) кост тъмѫе.
† Д (4) кост цинте.
† Є (5) кост мътасе.
† Д (4) леі г (3) ѡрци тиж пе мчед.
† Ѹн леу пе пеще.
† Ї (10) леі сау дат попїи Томеі пе т (300) де летрюгие.
† Ѧ (1) леу тиж.
† Ї (10) леі тиж де т (300) де летрюгїи попїи дин Михалча.
† Че сау дат пентру читит прѣуцилор.
† В (2) ѡрци попа Щефан.
† Ѹн ѡрт попа Геѡргие.
† Ѧ (1) ѡрту попа Петре.
† В (2) ѡрци попа Тома.
† В (2) ѡрци попа Иѡнашко.
† В (2) ѡрци попа Дрони.
† Ѕ (6) ѡрци попа Тофан.
† Д (4) кост Ѧндреі.
† Д (4) кост диѫконул.
† Ѕ (6) кост Иѡн.
† Ѕ (6) кост Гиѡргие.
† Ї (10) ѡрци пентру проход.
† В (2) токурі де талцире.
† Д (4) тигъице.
† Д (4) кълдърі марі.
† Є (5) кълдърушї мічі.
† Ѡ фригаре.
† Ѡ гратие.
(Iscălliţĭ:) Ѧз (eŭ) Николаи Мургулец мартур: Ѧз (eŭ) Думитрашко. (pecete).

Fragmente documentalĭ.

No. 72.

Constantinopole 1553, noembre 6.

Mahmudŭ, primulŭ dragomanŭ allŭ Porţeĭ Ottomane, într'uă scrissóre confidenţiale către regina ungară Isabella, îşĭ emitte opiniunea assupra ambilorŭ domnĭ românĭ.

(Testulŭ latinŭ în *Monumenta Hungariae historica, scriptores;* t. 4, p. 130, nota).

. . . . Despre tóte impregĭurările de aicĭ puteţĭ affla maĭ pe largŭ şi maĭ lămuritŭ dela magnificulŭ **Alessandru**-vodă, domnulŭ **Moldoveĭ**, de care vĕ potŭ incredinţa, că *vĕ este maĭ bunŭ şi maĭ sincerŭ amicŭ decâtŭ orĭ-cine altulŭ*: pentru fidelitatea sea eŭ-unulŭ nu mĕ sfiescŭ de a respunde cu capulŭ meŭ. Multŭ maĭ puţină incredere merită domnulŭ muntenescŭ **Mircé**, *care nu este nicĭ Turcŭ nicĭ crestinŭ* . . .

No. 73.

Constantinopole, 1554, martiŭ 1.

Ambassadoriĭ Antoniŭ Veranzio şi Franciscŭ Zay însciinţéză pe regele ungaro-austriacŭ Ferdinandŭ despre numirea luĭ Petraşcu-vodă domnŭ în Valachia în loculŭ luĭ Mircé-vodă.

(Testulŭ latinŭ în *Monumenta Hungariae historica, scriptores,* t. 4, p. 207.)

. . . . Sunt acum patru ḑille de cândŭ s'a numitŭ pentru **Valachia** unŭ noŭ domnŭ anume **Petraşcu**, fiiulŭ reposatuluĭ **Călugĕrŭ**-vodă; şi ĭerĭ a şi plecatŭ de aicĭ. **Mircea**, domnulŭ precedinte, e chĭamatŭ la **Constantinopole**, şi nu scimŭ ce se póte întempla de va veni aicĭ. Causa schimbăriĭ nu e cunnoscută. . .

No. 74.

Constantinopole, 1554, augustŭ 12.

Ambassadoriĭ Antoniŭ Veranzio şi Franciscŭ Zay însciinţéză pe regele ungaro-austriacŭ Ferdinandŭ despre unŭ noŭ ambassadorŭ francesŭ.

(Testulŭ latinŭ în *Monumenta Hungariae historica, scriptores,* t. 4, p. 312.)

S'a respânditŭ vorba de la ómenĭ demnĭ de credinţă, că regele **Franciei** a trimissŭ la regele **Poloniei** şi la regina **Isabella** unŭ ambassadorŭ, *care de acollo, prin România* (per Valachos), *va veni in Turcia.* Se ḑice că e unŭ june schĭopŭ, se numesce **De Cambrey**, şi în aniĭ trecuţĭ a fostŭ secretarŭ la d. **Ratrion**, attuncĭ ambassadorŭ în **Constantinopole** . . .

Imprimeria Statuluĭ.

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu preţulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIŢIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCŢIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. **Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ**, Annulŭ I.

ex-professor superior de istoriă şi statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiuniĭ documentalĭ.

Documente publicate în limbe străine.

No. 75.

Iaşiĭ, 1657, martiŭ 8.

Mitropolitulŭ Suceveĭ Gedeone şi episcopiĭ Anastasiŭ dela Romanŭ şi Teofanŭ dela Huşŭ, ca primaţĭ aĭ bisericeĭ moldovene, dupre rugămintea autorităţilorŭ civilĭ şi ecclesiastice din ţérra Cazacilorŭ Zaporogĭ, şi cu invoirea domnuluĭ George Stefanŭ vodă, hirotonescŭ pe Lazarŭ Baranowicz cu demnitatea de episcopŭ allŭ Czernigowuluĭ.

(Acestŭ documentŭ, preţiosŭ pentru istoria vechieĭ nóstre importanţe bisericescĭ, s'a publicatŭ în originalele russescŭ de'ntâiu in *Monitoriulŭ Officiale dela Czernigow*, sĕŭ Черниговскія губернскія вѣдомости, 1850, No. 44, p. 407—408; şi apoĭ in *Ḑiariulŭ Ministeriuluĭ Instrucţiuniĭ Publice a Russieĭ*, tomŭ 75, secţiunea 5, p. 96-97).

In numele Tatăluĭ, Fiĭuluĭ şi allŭ Sântuluĭ Spiritŭ, aminŭ.

Cine doresce episcopatulŭ, frumosŭ lucru doresce. Déĭŏ se cade ca episcopulŭ să fie bunŭ, nevițiosŭ şi deşteptŭ. Tóte aceste virtuţĭ s'aŭ afflatŭ nesecate în pré-cinstitulŭ şi de D-ḑeŭ ĭubitulŭ kir-părinte **Lazarŭ Baranowicz**, carele, de'ntâiŭ prin ademenirea luĭ D-ḑeŭ şi chĭâmarea Sântuluĭ şi Vivificătoruluĭ Spiritŭ (dupre cum ḑice şi Sânta Scriptură: nemine singurŭ nu-şĭ va căpĕta cinstea, ci chĭâmatŭ fiindŭ de D-ḑeŭ, ca Aaronŭ), apoĭ prin pacĭniculŭ şi graţiosulŭ consiliŭ allŭ treptelorŭ bisericéscă şi mirénă, s'a allesŭ ca să aĭbă de la D-ḑeŭ încredinţată şie îngrijirea şi mântuirea suffletelorŭ oilorŭ cuvêntătórie din eparchia **Czernigowuluĭ**. Decĭ şi noĭ, *basându ne pe adeverata mărturiă din partea pré-sânţituluĭ şi de Cristŭ ĭubitoruluĭ kir-părinte Silivestru Kossow, archiepiscopŭ şi mitropolitŭ allŭ Kievuluĭ, Galiţieĭ şi a tótă Russia; de assemenea din partea graţieĭ sélle pré-luminatuluĭ domnŭ Bogdanŭ Chmielnicki, hatmanulŭ oştilorŭ căzăcescĭ, şi din partea graţieĭ sélle luminatuluĭ domnŭ Ióne Wyhowski, grammaticulŭ generale allŭ acelloraşĭ oştĭ căzăcescĭ;* din carĭ mărturie urméză că, pe lângă celle-l'alte virtuţĭ, ellŭ s'a distinsŭ maĭ cu sémă, chĭarŭ din copillăriă, prin zelosulŭ dorŭ şi suffletésca vocaţiune pentru viéţa călugĕréscă; decĭ eŭ **Gedeonŭ**, archiepiscopŭ şi mitropolitŭ allŭ **Suceveĭ**, şi cu toţĭ archiereiĭ de aicĭ, adecă **Anastasiŭ** episcopulŭ **Romanuluĭ** şi **Teofanŭ** episcopulŭ **Huşuluĭ**, *cu autorisaţiunea pré-luminatŭ-strălucitoruluĭ şi piosuluĭ George Stefanŭ-vodă*, domnulŭ ţerreĭ **Moldoveĭ**, adunându-ne cu toţiĭ, cu chĭâmarea şi darulŭ sântuluĭ, adeveratuluĭ şi vivificătoruluĭ Spiritŭ, amŭ sânţitŭ pe pré-cinstitulŭ şi de D-ḑeŭ ĭubitulŭ kir-părinte **Lazarŭ Baranowicz**, şi prin puterea, accordată noŭe dela D-ḑeŭ, amŭ essecutatŭ în adeverŭ acéstă sântă hirotoniă. Să se urce acestŭ allŭ nostru de D-ḑeŭ ĭubitŭ frate spirituale pe trépta încredinţată şie a episcopatuluĭ de **Czernigow**; să aĭbe îngrijirea şi povĕţuirea oilorŭ cuvîntătórie; să facă orĭ câte sunt ĭertate unuĭ archiereŭ prin ordine, pravilă sĕŭ canonŭ: să numéscă cititorĭ, să pună cântăreţĭ, ipodiaconĭ carĭ pórtă făclie, şi diaconĭ; să creeze preuţĭ, bisericaşĭ, călugĕrĭ marĭ şi micĭ; să sânţéscă biserice d-ḑeescĭ; şi să facă orĭ-câte se încuviinţéză archiereuluĭ dupre canóne. De assemenea, toţĭ creştiniĭ ortodossĭ din acea ţérră, toţĭ preuţiĭ, toţĭ boieriĭ, să asculte pe susŭ numitulŭ archiereŭ şi păstorŭ allŭ lorŭ, care are dela D-ḑeŭ puterea de a lega şi de a deslega, şi pe cine va lega pe pămêntŭ legatŭ va fi şi în cerŭ, şi pe cine va deslega deslegatŭ va fi. Érŏ pentru maĭ bună mărturiă şi încredinţare a acesteĭ adeverate şi d-ḑeitórie hirotonie, actulŭ de faţă, emanatŭ dela noĭ toţĭ maĭ susŭ

numiţĭ *archiereĭ maĭ marĭ aĭ ţerreĭ Moldoveĭ*, dându-lŭ la mâna acestuĭ de D-ḑeŭ iubitŭ kir-părinte **Lazarŭ Baranowicz**, episcopulŭ **Czernigowuluĭ**, în Cristŭ frate şi collegŭ allŭ smerenielorŭ nóstre, subscrimŭ cu mânele nóstre şi cu punerea peceţilorŭ nóstre archieresci. Scrissŭ în capitalea **Iaşiĭ**, 8 martiŭ 1657. (Iscălliţĭ:) Smeritulŭ **Gedeonŭ** mitropolitulŭ **Suceveĭ** (pecete). Smeritulŭ **Anastasiŭ** episcopulŭ **Romanuluĭ** (pecete). Smeritulŭ **Teofanŭ** episcopulŭ **Huşuluĭ** (pecete).

No. 76.

Iaşiĭ, 1657, Martiŭ 8.

Stefanŭ George vodă intăresce hirotonia de maĭ susŭ.

(Originalele russescĭ s'a publicatŭ la unŭ locŭ cu documentulŭ precedinte, de care nu differesce nicĭ în priivinţa cupprinsuluĭ).

Documente inedite in limbe străine.

No 77.

Fără locŭ, 1490, genariŭ 7, pergamenă.

Vladŭ vodă Ţepeşŭ intórce monastiriĭ Tisména hotarulŭ de josŭ allŭ satuluĭ Céuriĭ, pentru care s'a judecatŭ boĭeriulŭ Petru cu egumenulŭ Mateiŭ, căstigându processulŭ ăstŭ din urmă, ca unulŭ care adusse pentru sine 24 jurătorĭ, pe cândŭ cellŭ-l'altŭ n'a pututŭ adduce decâtu numaĭ 12.

(Archiva Statuluĭ).

† Милостиωм вожиωм Влад воевода сынъ Влада великаго воевода. дават господствоми повелѣние господствами свѣтомꙋ монастирꙋ Тисмене храмꙋ пречистиꙗ владичице наше Богородице и присно дѣвѣ Марии. и славнаго еꙗ ꙋспеніе. и честнѣишомꙋ ωтцꙋ кир Млаѳею. и въсем ꙗже ω Христѣ братие ꙗко да им сѫт Чеꙋръи въси понеж им сѫт стара и права ωчина. тако се подиже Петръ тако се ꙁаклесѣ вї болѣри та им ꙋꙁе долни хотар потом паки се подиже старец Млаѳею та се ꙁаклесѣ кд болѣри тако им дадоше хотар ωт ꙁдола ωт где иꙁлѣꙁе Рꙋцина ωт пологъ дори доколе ꙋдаре ꙋ Жꙋлю. сего ради им даде и господствоми ꙗко да им ест въ ωчина и въ ωхаба и ни ωт когоже непотъкновено по ꙋриꙁмꙋ господствоми. сведетелеи жꙋпан Драгомир Манев. жꙋпан Нѣгое Борчев· жꙋпан Драгич Стоиков. жꙋпан Пръвꙋл велики дворник. жꙋпан Стоика логофет. Данчꙋл комис. Ꙗлбꙋ столник. Димитрꙋ пехарник. Владислав спатар. Станко висти. Нѣгꙋ и Радꙋлъ страторници. и аꙁъ граматикꙋ Стан еже писах месица ген ꙁ день в лѣт ꙃцчи.

† IѠ ВЛАД ВОЕВОДА МИЛОСТIѦ БОЖIѦ ГОСПОДИНЬ.

Cu mila luĭ D ḑeŭ *Iónne* **Vladŭ**-vodă, *fiiulŭ luĭ Vladŭ marele voevodŭ.* **Dă** domnia mea acéstă poruncă domnéscă sânteĭ mŏnăstirĭ **Tismeneĭ**, templuluĭ Pré-Curateĭ Stăpâneĭ nóstre Născĕtórieĭ de D-ḑeŭ şi pururea Fecióreĭ Marieĭ şi allŭ slăviteĭ sélle adormirĭ, şi pré-cinstituluĭ părinte kir **Mateiŭ**, şi tutulorŭ cellorŭ întru Cristŭ fraţĭ, ca să le fie satulŭ **Céuriĭ**, pentru că le este bĕtrână şi dréptă moşiă; *căcĭ s'a fostŭ sculatŭ Petru de a juratŭ cu 12 boierĭ şi a luatŭ hotarulŭ de josŭ; déră pe urmă érăşĭ s'a sculatŭ şi stareţulŭ Mateiŭ de a juratŭ cu 24 boierĭ şi a recăştigatŭ acellŭ hotarŭ de josŭ, de unde esse Rugina din pologŭ (?) şi pône unde dă în Jiŭ* Dreptŭ aceia le-amŭ datŭ şi domnia mea ca să le fie dréptă moşiă şi ohavnică, şi de orĭ şi cine neattinsă după hotărîrea domnéscă. Marturĭ: jupânŭ **Dragomirŭ** allŭ luĭ **Manea**, jupânŭ **Négoe** allŭ luĭ **Borce**, jupanŭ **Drăghicĭ** allŭ luĭ **Stoica**, jupanŭ **Pĕrvulŭ** mare vornicŭ, jupanŭ **Staĭco** logofĕtŭ, **Danciulŭ** comisŭ, **Albulŭ** stolnicŭ, **Dumitru** paharnicŭ, **Vladislavŭ** spatariu, **Staĭco** vistieriu, **Négoe** şi **Radulŭ** stratornicĭ, şi eŭ grammaticulŭ **Stanŭ** am scrisŭ în luna luĭ genariŭ, ḑioa a şéptea, anulŭ 6998.

† **Ioanne Vladŭ voevodŭ cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ.**

No. 78.

Hărlĕŭ, 1554, septembre 24, hârtiă.

Alessandru vodă Lăpuşnénulŭ vinde la 33 indiviḑĭ, împărtiţĭ în treĭ cete, poéna Dumbraviţa, cu preţulŭ de 30 boĭ şi 2 caĭ.

(Archiva Statuluĭ).

† Алеѯандръ воевода. божїею милостїю господаръ ꙁемли мωлдавской . . . слꙋгам нашим Стоики ватах и Банꙋл столничел и Влаикꙋл мошꙋл и Дра-

гот. и Лꙋпе Бꙋлмаꙁ. и Дрѫгич и Ꙗлбꙋл и Лꙋп и Ставѫрꙋ и Фѫтꙋл и Мохила и Нистѡр. и Трифан и Стан и Микꙋл. и Симїѡн и Гроꙁав и Михѫил и Шербан и Кирик и дрꙋг Симїѡн и Дꙋма и дрꙋг Стан и Бадюл. и Добре. и Іѡн Левꙋл и Личюл и Дан и Чернат и Сабанчил. Пепелѣ и Стѫнил и Марко. една полѣна едно мѣсто що сѣ именꙋет Дꙋмбрѫвица на Димач и хотар тое мѣсто ѡт брег Димача ѡт кѫ ꙁапада правѡ по една грѫла на имѣ Стоенѣса до брег Сирѣтѣ. а ѡт кѫ восток паки ѡт брег Димача право по една грѫла на имѣ Видра до брег Сирѣтѣ. але да ест им на три части. една част слꙋгам нашим Стоики ватагꙋ и Банꙋл столничел и Влаикꙋл мошꙋл и Драгот и Лꙋпе Бꙋлмаꙁ. втораа част слꙋгам нашим Дрѫгич и Ꙗлбꙋл и Лꙋп и Ставѫр и Фѫтꙋл и Мохила и Нистѡр и Трифан и Стан и Микꙋл и Симїѡн и Гроꙁав и Михѫил и Шербан. а третаа част слꙋгам нашим Кирик и дрꙋг Симїѡн и Дꙋма и дрꙋг Стан. и Бадюл и Добре и Іѡн Левꙋл и Личюл и Дан и Чорнат и Сабанчил и Пепелѣ и Стѫнил и Марко. и дали ѡни господствꙋми тридесѣт волове на ногах и два кони добри. ино ми есмѫ дал им вѫси тое вишеписаное мѣсто и полѣна на имѣ Дꙋмбравица на Димач како да ест им ѡт нас и сѫ вѫсим дохѫдом. ни да сѣ не ꙋмишает прѣд сим листом нашим. пис ꙋ Хрѫлѡви в лѣто ꙁѯг месица сеп кд. Ꙋчините им ꙋрик.

† **Alessandru** vodă, cu mila luĭ D-ḑeŭ domnulŭ ţerreĭ Moldoveĭ. Dâmŭ slugelorŭ nóstre **Stoĭca** *vătafŭ*, **Banulŭ** *stolnicellŭ*, **Vlaĭculŭ** *moşulŭ(?)*, **Dragotă**, **Lupea Bulméḑŭ**, **Drăghicĭ**, **Albulŭ**, **Lupŭ**, **Stavĕrŭ**, **Fĕtulŭ**, **Mohila**, **Nistorŭ**, **Trifanŭ**, **Stanŭ**, **Miculŭ**, **Simionŭ**, **Grozavŭ**, **Mihăilŭ**, **Şerbanŭ**, **Chiricŭ**, altŭ **Simionŭ**, **Duma**, altŭ **Stanŭ**, **Badĭulŭ**, **Dobrea**, **Ionŭ Leulŭ**, **Liciulŭ**, **Danŭ**, **Cernatŭ**, **Sabancilă**, **Pepelea**, **Stănilă** şi **Marcu**, uă poénă în loculŭ ce se numesce **Dumbrăviţă** pe **Dimaciu**, cu hotarulŭ dela malulŭ **Dimaciuluĭ** către appussŭ dreptŭ pe uă gârlă a-nume **Stoenésa** pônĕ la malulŭ **Siretuluĭ**, érŏ către resăritŭ érŏşĭ dela malulŭ **Dimaciuluĭ** dreptŭ pe uă gârlă a-nume **Vidra** pônĕ la malulŭ **Siretuluĭ**; *care pămêntŭ să le fiă în treĭ părţĭ*: uă parte slugelorŭ nóstre **Stoĭca** vătafŭ, **Banulŭ** stolnicellŭ, **Vlaĭculŭ** moşulŭ, **Dragotă** şi **Lupea Bulméḑŭ**; a dŭoa parte slugelorŭ nóstre **Drăghicĭ**, **Albulŭ**, **Lupŭ**, **Stavĕrŭ**, **Fĕtulŭ**, **Mohila**, **Nistorŭ**, **Trifanŭ**, **Stanŭ**, **Miculŭ**, **Simionŭ**, **Grozavŭ**, **Mihăilŭ** şi **Şerbanŭ**; a treea parte slugelorŭ nóstre **Chiricŭ**, cellŭ-l'altŭ **Simionŭ**, **Duma**, cellŭ-l'altŭ **Stanŭ**, **Badiulŭ**, **Dobrea**, **Ionŭ Leulŭ**, **Liciulŭ**, **Danŭ**, **Cernatŭ**, **Sabancilă**, **Pepelea**, **Stănilă** şi **Marcu**; *carĭ toţĭ aŭ datŭ domnieĭ melle 30 boĭ sânetoşĭ şi 2 caĭ bunĭ*, incâtŭ să le fiă dela noĭ totŭ acellŭ locŭ cu poéna anume **Dumbrăviţă-pe-Dimaciŭ** cu totŭ venitulŭ, fără ammestecculŭ cuĭ-va contra a-cesteĭ cărţĭ a nóstre. Scrissŭ în **Hărleŭ**, an-nulŭ 7063 luna luĭ Septemvre 24. *Să le să fa-că şi unŭ hrisovŭ.*

No 79.

Bucurescĭ, 1575, genariŭ **25**.

Alessandru vodă Mircea hărăzesce monastiriĭ Vie-roşulŭ 5 aspri din venitulŭ vămeĭ domnescĭ de la Ru-cărŭ, pentru suffletulŭ postelniculuĭ Albulŭ, ingropatŭ a-collo.

(Acestŭ documentŭ se cunnósce dintr'uă copiă slavónă fórte neessactă în condica Viéroşuluĭ, pag. 163. Ellŭ reproduce cuvin-tele documentuluĭ sub No. 43 despre vitejia fraţilorŭ Ivaşcu-vor-nicŭ şi Albulŭ-postelnicŭ in băttălia de la Focşanĭ cu Ionaşcu-vodă)

No. 80.

Bucurescĭ, 1586, octobre 12.

Mihnea vodă intăresce monastireĭ Vieroşŭ dania vorniculuĭ Ivascu (Golescu), satele Poenariĭ, Căpûţine-niĭ şi Chĭaeniĭ, ce le căstigase prin vitejia sea in băt-tălia dela Fôntâna Ţiganuluĭ tatălŭ luĭ Ivaşcu, clucerulŭ Radu, dela Radu vodă Călugĕrulŭ, şi carĭ, trecêndŭ a-poĭ in vremea emigraţiuniĭ cluceruluĭ sub Mircea vodă in mânele Greculuĭ Manta postelnicŭ, aŭ fostŭ cu ne-dreptŭ inchinate de către acesta monastiriĭ Ezerulŭ; ce-ia ce a fostŭ datŭ nascere la duo processe, cellŭ de'n-tâĭu intre Ezereniĭ şi Ivaşcu in ḑilele pârinteluĭ dom-nescŭ Alessandru vodă, care recunnoscu dreptulŭ luĭ I-vaşcu, sprijinitŭ prin crisóve, prin jurămîntulŭ a 12 bo-ĭerĭ şi prin uă cercetare la facia loculuĭ; şi allŭ duoi-lea processŭ, între Ezereniĭ şi Vieroşeniĭ, in care Eze-reniĭ aŭ scăpatŭ termenulŭ, şi în urma căruĭ s'a clibe-ratŭ actualele crisovŭ.

(Acestŭ documentŭ, fórte preţiosŭ şi in priivinţa istorică, şi în priivinţa proceduread juridice la străbuniĭ nostri, s'a estrasŭ din condica MS. a Vieroşuluĭ, pag. 165—166).

† Милостїю божїею Іѡ Михнѣ воевода и господинъ въсои ѯемли ꙋгрѣвлахїиской сынъ великагѡ и прѣдобраго Ѧлеѯандрꙋ воевода. давам господствоми сїе повѣленїе господствами свѣтѣи и божественѣи монастири что сѫ глаголемыи Бїерѣшꙋ. ꙗкоже да мꙋ бꙋдет село по имѣ Поенарїи и Кѣпѣцѫненїи. ши Кежнїи съ въсом хотаром им. ѯанежево села что вишписана сꙋт праве и старе дѣдине жꙋпанова Ивашка дворника. и еже достиѯаны и стежаны ѡт родителю емꙋ Радꙋл велики ключарю. во дни покоинаго Радꙋл воевода. калꙋгер. съ вѣрно и право слꙋжбꙋ. и съ кръвїю пролїат ѡт кою на Фѫнтѫна Циганꙋлов. къда ест билсѧ Радꙋл воевода съ Строе прибѣгꙋл. а послѣд Радꙋл ключарю приїꙋчисѧ емꙋ прибѣцїе во дни Мирчев воевода. въ ꙋгрѣской ѯемли. а кꙋда ест был во дни Петрꙋ воевода сынъ Мирчев. а сїе села вишречене дрѣжал их ест постелник Грекꙋл Манта и сътвориа ест дворбꙋ на Петрꙋ воевода. тере ест дал сїе села на монастир глаголемыи Іаѯеръ. а къда ест был во дни покоинаго родителю господствами Ѧлеѯандрꙋ воевода. а почтеныи правителю господствами жꙋпан Ивашко бывши дворник имал ест прѣнїе съ калꙋгером ѡт Іаѯер. и тако прѣша калꙋгери ѡт Іаѯер како сꙋт нихни вишречени села. и пожаловал свѣтѣи монастири ѡт Іаѯер Іѡ Петрꙋ воевода. и Манта постелник Грекꙋл съ тѣх села. а ꙋ тем господство емꙋ родителю господствами Ѧлеѯандрꙋ воевода гледал и сꙋдил по правдꙋ и по ѯаконꙋ. кꙋпно съ ѡтцꙋ владыци Серафим. и съ ѡтцꙋ Михаил. и съ въсеми чиститими правителїе господствꙋ емꙋ. и видѣх господство емꙋ и книга Радꙋл воевода. и книга покоинаго Пѣтрашко воевода. како ест был помиловал съ сїе села по Радꙋл ключарю ѡт Радꙋл воевода калꙋгера. и ѡт Пѣтрашко воевода ѡтнад по прежде времѧ ѡт калꙋгери ѡт Іаѯер. и ещеже доносил правителю господствꙋ емꙋ жꙋпан Ивашко дворник вї болѣри тере сꙋт свѣдетелствовали прѣд покоинаго родителю господствами Ѧлеѯандрꙋ воевода. над нихне дꙋши. како ест был помиловал по Радꙋл ключарю съ сїе села ѡт Радꙋл воевода и ѡт Пѣтрашко воевода. ѯанежде сꙋт были села господски. ѯа дѣдинꙋ ѡт над прѣже врѣмѧ. и такожде господство емꙋ сꙋдих и гледах съ ѡтцꙋ кир владыцѣ Серафим и съ ѡтцꙋ епископ Михаил. и съ въсѣми чиститими правителїе господства емꙋ по правдѣ и по ѯакон божїи. . . . вишписани села правителю господства емꙋ вишписаномꙋ. ѯанежево был пръвѣи помилован Радꙋл ключарю на пръвои ѡт покоинаго Радꙋл воевода. и ѡт покоинаго Пѣтрашко воевода. а ꙋтем господство емꙋ еще послах покоинаго ѡтцꙋ кир Еѳѳемїе владыцѣ. тамо на вишречене села. тере сꙋт видѣл и истинствовал. и въпрошал мегїаши ѡт ѡкрест мѣста. елице ест свѣдетелствовали прѣд господствꙋ емꙋ Ѧлеѯандрꙋ воевода родителю господствами ꙗкоже съ тех вї болѣри. и ѡсташа калꙋгери ѡт Іаѯер ѡт ѯакон ѡт пред родителю господствами Ѧлеѯандрꙋ воевода. и една книга господства емꙋ родителю господствами. еже ест сътворил господство емꙋ калꙋгером ѡт Іаѯер да дръжат сїе села. да сѣ невѣрꙋет. тꙋю книгꙋ господствꙋ емꙋ. ѯанеже нест были стоати ѯа лицꙋ пред господствꙋ емꙋ съ болѣрином господствами Ивашко дворник. анꙋ сꙋт были прѣлстили калꙋгери ѡт Іаѯер по господствꙋ емꙋ. таже никогдаже не вѣрꙋет там книга господства емꙋ. а ꙋ тем и во дни господствами къда вторакрат паки раѯдражали калꙋгери ѡт Іаѯер прꙋх и пред господствоми. ꙗкоже и пръвѣи прѣд покоинаго родителю господствами Ѧлеѯандрꙋ воевода. и сорочили сꙋт по калꙋгери ѡт Бїерѣш пред господствоми. и денъ им ест на свѣта преподобнаѧ Параскива. таже калꙋгери ѡт Бїерѣш ѡни прїидоша пред господствоми на ден и на сорок ѯа лицꙋ пред господствоми. а калꙋгери ѡт Іаѯер нѣст дошли стати лицꙋ како сꙋт сорѡчили по калꙋгери ѡт Бїерѣш. слъгали и ꙋчеловали. ѡсташа калꙋгери ѡт Іаѯер ѡт ѯакон ѡт прѣд господствоми ꙗкоже и ѡт покоинаго родителю господствами Ѧлеѯандрꙋ воевода. и како ест дал и ѡставил правителю господствами жꙋпан Ивашко дворник сїе села иже сꙋт вишписани на имѣ Поенарїи и Кѣпѣцѫпенїи и Кежнїи свѣтѣи и божественнѣи монастири что се ѯовет Бїерѣш. ꙗкоже да мꙋ ест жꙋпан Ивашко дворник. и братꙋси Ѧлбꙋл ключарю. и родителю им Радꙋл ключарю. помѣн им и ради дꙋше им. тѣм ради дадох и господствоми сїе села вишимѣнни свѣтѣи и божественнѣи монастири ѡт Бїерѣш. ꙗкоже да мꙋ ест въ ѡчинꙋ и въ ѡхабꙋ во вѣки и ни ѡт когоже непоколѣбимо по ѡриѯмꙋ господства-ми. сеже и свѣдетелїе поставих господствоми. жꙋпан Митрѣ велики дворник. и жꙋпан Кисар велики лѡгофет. и Герге вистиꙗрю. и Пѣтрꙋ спатар. Іѡн столник. и Михалаки комис. и Радꙋл пехарник и Параскива постелник. исправник Митрѣ велики лѡгофет. и аѯ Иван Гѫнескꙋл написах въ град Бꙋкꙋрещи. месица ѡк ої ден в лѣт ѕѯчд: †

† Ca mila luĭ D-ḑeŭ *Iónne* **Mihné** vodă

domnŭ a tótă ţérra ungro-română, *fiiulŭ marelui şi pré-bunuluĭ Alessandru vodă.* Dă domnia mea acéstă poruncă domnéscă sântei şi d-ḑees eĭ monastirĭ numită **Vĭeroşŭ**, ca să-ĭ fie satele anume **Poenariĭ**, **Căpûţeneniĭ** şi **Chĭaeniĭ** cu tóte hotarele lorŭ; carĭ sate sunt drepte şi vechie moşie alle jupânuluĭ **Ivaşcu** vornicŭ, meritate şi căstigate de către tătă-seŭ **Radu** mare clucerŭ în ḑillele reposatuluĭ **Radu-vodă Călugĕrulŭ**, *pentru dreptŭ-credincĭósa slujbă, cândŭ îşĭ versase sânge în băttăllia dela Fôntâna Ţiganuluĭ, unde s'a luptatŭ Radu-vodă cu Stroia Pribégulŭ;* maĭ în urmă, *in timpulŭ luĭ Mircé-vodă, s'a întemplatŭ cluceruluĭ Radu de a fugi în ţérra ungară,* şi apoĭ sub fiiulŭ luĭ **Mircé**, **Petru**-vodă, *încăpêndŭ acelle sate in stăpânirea Greculuĭ Manta postelniculŭ,* le hărăzi cu intăritura domnéscă monastiriĭ numite **Ezerŭ**; in fine, in ḑillele părinteluĭ domnieĭ melle reposatulŭ **Alessandru**-vodă, se sculâ respectabilele boĭerŭ domnescŭ fostulŭ vornicŭ jupânulŭ **Ivaşcu**, intentândŭ processŭ calugĕrilorŭ dela **Ezerŭ**, carĭ se apperaŭ ḑicêndŭ, câ le sunt daniă acelle sate dela *Iónne* **Petru** vodă şi dela **Greculŭ Manta** postelnicŭ; atuncĭ părintele domnieĭ melle *Alessandru vodă s'a pusŭ a cerceta şi a judeca dupre dreptate şi dupre lege: de'ntâĭu veḑu crisovulŭ luĭ Radu vodă, şi allŭ reposatuluĭ Petraşcu vodă, din carĭ se descopere, că acelle sate aŭ fostŭ hărăzite cluceruluĭ Radu de la Radu vodă, şi i le intărise chiarŭ Petraşcu vodă maĭ 'nainte de a le da apoĭ călugĕrilorŭ dela Ezerŭ; după aceia însuşĭ jupânulŭ Ivaşcu vornicŭ adduse innaintea părinteluĭ domnieĭ melle Alessandru vodă 12 boĭerĭ, carĭ aŭ mărturisitŭ şi eĭ cu suffletele lorŭ, cumcă acelle sate, de'ntru'nceputŭ domnescĭ, furŏ hărăzite cluceruluĭ Radu dela Radu vodă şi încă şi dela Petraşcu vodă; după aceĭa a cumpenitŭ Alessandru vodă tóte mărturiele de maĭ susŭ împreună cu părintele kir-vlădică Serafimŭ şi cu părintele episcopŭ Mihaĭlŭ şi cu toţĭ boierĭĭ, şi măcarŭ-că dupre dreptate şi dupre legea divină se vedea că acelle sate sunt in adeverŭ alle jupânuluĭ Ivaşco vornicŭ, fiindŭ dănuite maĭ ântâĭŭ cluceruluĭ Radu dela reposatulŭ Radu vodă şi dela Petraşcu vodă, totuşĭ domnia nu s'a mulţumitŭ cu asta, ci incă a trimissŭ pe reposatulŭ părinte kir-vlădica Eutimiŭ acollo la acelle sate, ca să véḑă cu ochiĭ luĭ adevĕrulŭ şi să intrebe pe megieşiĭ de'npregĭurŭ, carĭ aŭ şi mărturisitŭ atuncĭ părinteluĭ meŭ luĭ Alessandru vodă in tocmaĭ ca şi ceĭ 12 boĭerĭ; ḑecĭ in acestŭ chipŭ* aŭ perdutŭ de totŭ processulŭ călugĕriĭ dela **Ezerŭ** inaintea luĭ **Alessandru** vodă, părinteluĭ domnieĭ melle; şi crisovulŭ contrariŭ, cu care se laudă eĭ că arŭ fi avêndŭ dela domnia sea, să nu se créḑă nicĭ uă dată, fiindŭ inşellăcĭune, de vreme ce eĭ attuncĭ n'aŭ pututŭ infrunta pe boĭerulŭ domnescŭ **Ivaşcu** vornicŭ; cu tóte astea şi acum in ḑilele domnieĭ melle, s'aŭ maĭ sculatŭ şi a duoa óră călugĕriĭ dela **Ezerŭ** adducêndŭ pêră inainte mea ca şi altă dată inaintea părinteluĭ meŭ **Alessandru** vodă, şi aŭ sorocitŭ pe călugĕriĭ dela **Vĭeroşŭ** la judecata domnieĭ melle, *punêndu-le ḑi la Sân-Parasceva;* déro pe cândŭ călugĕriĭ **Vĭeroşeniĭ** aŭ şi venitŭ la ḑi şi la termenŭ la infăciăşare inaintea domnieĭ melle, călugĕriĭ **Ezereniĭ** nu s'aŭ presintatŭ, *ci aŭ minţitŭ şi s'aŭ ruşinatŭ,* perḑêndŭ şi astă dată processulŭ, ca şi in ḑillele părinteluĭ domnieĭ melle reposatulŭ **Alessandru** vodă; şi fiindŭ că boĭerulŭ domnescŭ jupânulŭ **Ivaşcu** vornicŭ a hărăzitŭ acelle susŭ-ḑisse sate a-nume **Poĭenariĭ**, **Căpûţineniĭ** şi **Chĭaeniĭ** să fiă alle sânteĭ dḑeesceĭ monastirĭ numite **Vĭeroşŭ**, pentru sufletele şi pomenirea insuluĭ jupânŭ **Ivaşcu** vornicŭ, şi a frateluĭ seŭ clucerŭ **Albulŭ**, şi a părinteluĭ lorŭ **Radu** clucerŭ; de aceea şi domnia mea intărimŭ acéstă daniă, ca să fie moşiă ohavnică in vecĭ, de nime neattinsă, dupre porunca domnéscă. Iattă şi marturiĭ domnescĭ: jupânulŭ **Mitré** mare vornicŭ, jupânulŭ **Kisar** mare logofetŭ, **Gherghe** vistiarŭ, **Petru** spatarŭ, **Ionŭ** stolnicŭ, **Mihalaki** comisŭ, **Radu** peharnicŭ şi **Paraskiva** postelnicŭ; érŏ *essecutorŭ:* **Mitrea** (?) mare logofetŭ. Amŭ scrisŭ eŭ **Ioanŭ Gănescu** in oraşulŭ **Bucurescĭĭ**, octobre 12, annulŭ 7094: †

No. 81.

Iaşiŭ, 1620, aprilie 14, hârtiă.

Maria Paleologina hărăzesce monastiriĭ Bisericaniĭ satulŭ Venătoriĭ din judeţulŭ Némţuluĭ.

(Archiva Statuluĭ. Pecetea, mică şi rotundă, intipărită pe céră, dresintă vulturulŭ imperiale bisantinŭ).

† Се аз кнѣгинѣ Марїа благоуспокоенномꙋ Димитракїе Палеwлwг. иже бывши вел пестелник вз дни благочестиваго Іw Костантин Могила, вwевwда. свѣдителствꙋем и вѣрꙋ даем како имѣхом едно селw на имѣ Вжнжторїи ꙋ волост немецкої. вз wкол каменскїи тржг. кꙋпленw wт Костантин Могила воевода за /а ꙋг черленных еже дал за потрѣбз земскꙋю ꙗкож пишет и ꙋрикꙋ. и бывши милованїе нам wт Костантин воевода ꙗкож сказꙋет вз ꙋрики и вз исписоанє. того ради и мы ꙋмыслихом wт глжбини сердца нашего и wт вжсеж дꙋши нашеж ради надежди да благ вѣчних полꙋчим. и дадохом и помиловахом свѣта вел киновїа Бесерикані идеж ест храм благовѣщенїе прѣсвѣтѣи богородици сз тої село Вжнжторїи и сз брод за млин вз рѣцѣ Бистрици. и дадохом и два ꙋриче wт Костан Могила воевод и wт Гашпар воевод вз рꙋки молебником нашим кзлꙋгзром ꙗкож выше писахом. и да имают сзтворити нам памѧт wт год до год доколѣ стоит свѣта мзнастире на Вззнесенїе господне. и да не имает волѣ никтож вззати wт свѣта мзнастире. а иж кто покꙋсится вззати его wт свѣта монастире wн да бꙋдет проклѧт и анаѳема wт господа бога и wт прѣчиста богоматер и wт д еvаггелисты и wт тиї свѣтых wтець иж вз Никеи и да имают ꙋчастїе сз Іꙋдою и сз беззаконними Іꙋдеи иж вззпиша крзв его на нас и на чадѣхз нашихз вз неискончаемыꙗ вѣки амин. и wт дрꙋгое село . . . . написани в сеи ꙋрик да не имѣют Бисерикани . . . . . понеже сжт дани вз дрꙋгїи монастир и сз прочими ꙋрїками. сице свѣдетелствꙋем и даем знанїе. пис ꙋ Іас в лѣт /зрки месица ап дї дн.

† Eŭ **Maria**, vĕduva reposatuluĭ *Dimitraki Paleologŭ, care a fostŭ mare postelnicŭ în dillele prosuluĭ Ioanne Constantinŭ Movila vodă*, mărturisescŭ şi încredinţezŭ, că amŭ avutŭ noĭ unŭ satŭ anume **Venătorii** in judeţulŭ **Némţuluĭ**, ocolulŭ tĕrguluĭ **Petreĭ**, care satŭ l'amŭ fostŭ cumpĕratŭ dela **Constantinŭ Movilă** vodă dreptŭ *1000 galbenĭ roşiĭ, daţĭ în trebuinţa ţerreĭ*, precum scrie şi uriculŭ, şi cu intăritura dela **Constantinŭ** vodă prin urice şi ispisóce; apoĭ amŭ gânditŭ noĭ din adâncul i sufletuluĭ şi din tótă ânima nóstră, in speranţa bunurilorŭ eterne, şi amŭ datŭ şi amŭ miluitŭ cu acelŭ satŭ **Venătorii**, şi cu unŭ vadŭ de móră in apa **Bistriţeĭ**, şi cu duo urice dela **Constantinŭ Movilă** vodă şi dela **Gasparŭ** vodă, pe rugătoriĭ nostri călugĕriĭ dela sânta mare chinoviă **Bisericaniĭ**, templulŭ buneĭ vestirĭ a pré-sânteĭ Maiceĭ Domnuluĭ; cu condiţiunea ca să ne facă pomenire in toţĭ anniĭ, cătŭ timpŭ va fiinţa insăşĭ monastirea, la ḑiŭa Innalţăriĭ Domnuluĭ; érŏ cine se va încerca a lua acellŭ satŭ dela sânta monăstire, să fie blăstematŭ, şi anatemă dela Dḑeŭ şi dela pré-curata Maica Domnuluĭ, şi dela 4 evangeliştĭ, şi dela 318 sânţĭ părinţĭ din Nichea, şi să se împărtăşéscă cu Iuda şi cu nelegiuiţiĭ Evreĭ, carĭ strigară: sângele luĭ assupra nóstră şi assupra copiilorŭ nostri in secoliĭ nefiniţĭ. Erŏ cellŭ-l'altŭ satŭ menţionnatŭ în acellŭ uricŭ să nu fie allŭ **Bisericanilorŭ**, fiindŭ închinatŭ uneĭ alte monastirĭ de'npreună cu alte urice. Aşa mărturisimŭ şi insciinţămŭ. Scrisŭ in **Iaşĭ** in annulŭ 7128 apriliŭ in 14.

Documente inedite române.

No. 82.

Fără locŭ, 1608—1609, hărtiă.

Margareta, veduva luĭ Simeone Movila vodă şi regentă în timpulŭ intreremnuluĭ(?), insciinţéḑă pe velvătafŭ şi pe membriĭ municipalităţiĭ dela Pétra, că 6 butnarĭ şi 2 puntaşĭ de acollo aŭ dela domniă privilegiulŭ scutelleĭ de orĭ-ce angherie.

(Archiva Statuluĭ).

† МАРГИТА госпожда свѣтопочившꙋмꙋ СИМИѠН МОГИЛА воевода пишем wрѣдникꙋ нашемꙋ и шwлтꙋзом и пзргарим wт тргꙋ КАМЕН (Margareta, dómna sântŭ-reposatuluĭ Simeone Movila vodă scriemŭ vătavuluĭ nostru şi şoltusilorŭ şi pûrgarilorŭ din tĕrgulŭ Pétra).

Дамꙋвам щире де рѫндꙋл честорь бꙋтнарі кз лꙋ кзрци домнещи де скꙋтѣлж ꙋ бꙋтнари ши в пꙋнташи ши сз ле лаши фжнацꙋл дентре вадꙋрі ши де подводѣ ши сз аибж скꙋтѣлж де тоате аггерїиле де ачѣста скрием ши вж дам щире. ши талерꙋл ꙗкз ам ертат бꙋтнарилор. (pecete).

No. 83.

Fără locŭ, 1612, martiŭ 20, hărtiă.

Săbanŭ Gliga din satulŭ Selivestriĭ rescumpe-ră dela Ivulŭ uă bucată de territoriŭ, dându-ĭ dreptŭ plată: unŭ boŭ cu preţŭ de 6 zloţi, uă vaccă cu viţellŭ pentru 5 zloţĭ, unŭ cojocŭ— 1 galbênŭ, unŭ sucmanŭ (zeghe)— 2 zloţĭ, şi unŭ pâmênŭ aratŭ şi semenatŭ— 1 galbenŭ.

(Archiva Statuluĭ).

† Ꙗдекъ е8 Ив8л ꙟнс8ми при мене мъртꙋри-съск8. к8 чест8 ꙁапис ал ме8. к8м ам8 ꙟнтwрс8 пар-тѣ л8і СЪБЯN ГЛИГЯ дин сат дин СЪЛЪВЄ-СТРИ. партѣ л8і СЪБЯN. ден партѣ л8і СЪБЯN а треꙗ парте. ши ми а8 дат 8н бw8 ши w вакъ к8 вицъл ши 8н кwжwк8. дерепт8 8н галбън. ши 8н с8кман дерепт8 дwі ꙁлwци. ши 8н пъмън-т8 арат ши съмънат. дерепт8 8н галбън. ши ꙟн токмала нwстръ а8 фwст8. ТѠДЄР БꙊЗДꙊГ. дин СЪЛЪВЄСТРЄ. ши БЪЛѠШ wт там. ши ГИ-ѠРГЄ де акwлw. ши БѠГДЯN wт там. ши поппа МЯФТЄЮ wт там. ши ЯНДРѠНИК дин ѠДѠ-БЄЩИ. к8м щи8 еі тwци лещи wмене к8 с8флетеле лwр. къ диннаинтѣ лwр са8 фък8т ачѣстъ тwкмалъ ши ачѣстъ скрисwре. ши бw8л ми ла8 ки ч8л8-ит ачеі щи wмене б8ні дерепт8 ѕ ꙁлwци. ши вака дерепт8 е ꙁлwци дин ꙁилеле л8і. Щефан вwд дин дwмни ꙟнтъю. ꙁрк месица марте дни к. — със щие ꙟнтр8 вѣч де вѣчи.

No. 84.

Cordarenĭĭ, (cătra 1615), noembre 1, hărtiă.

Nicóră Moţocŭ, mare vătafŭ de Dorohoĭu, mărtu-risesce, cum popa Mătieşŭ a scăpatŭ de pedépsă pe unŭ furŭ, plătindŭ la vătavia unŭ calŭ şi uă épă.

(Archiva Statuluĭ. Pecetea luĭ Moţocŭ, mică, octogonă şi intipă-rită cu cernélă, presintă pe scutŭ (écusson) unŭ ferrŭ de potcóvă, deas-supra scutuluĭ unŭ coĭffŭ (heaume), impregĭurŭ lambrechinĭ, éră la mar-gine se' potŭ citi iniţialele: H. M.).

† НИКОЯРЪ МОЦОК вел вътах дорохо-юскои. скрїем ши мъртꙋрисим. к8м8 ам принс8 8н ф8р ан8ме ѠСТЯХІЄ ф8р дерепт. деч ачел ф8р Ѡстахїи ла невоꙗ л8і. а8 п8с соцїе пре ІѠНЯШ-КО ПꙊШКꙊЛЄЦ ден СЪПОТѢНИ. деч ІѠНЯШКО ꙟкъ на8 п8т8т съ н8 съ дѣ виноват. ча8 къꙁ8т деп попа МЪТЇЯШ. ка съ плътѣскъ. деч нѣ8 дат попа 8н кал дъ ꙗ8 плътит кап8л. че н8 и са8 плътит кап8л н8маи к8 ачел кал че ам л8ат ши w ꙗпъ а л8і простъ. деч съ н8 маі аібъ вла прентрачаста пъръ съ съ щїе. 8 КОРДЪРѢНИ ноев а.

No. 85.

Fără locŭ, 1631, genariŭ 19, hărtiă.

Marturia a 6 boiarĭ despre falsificarea unuĭ do-cumentŭ, in dauna monastiriĭ Bisericaniĭ, decâtre unŭ diaconŭ Bilăĭu dela Schĭaĭ, carele singurŭ recunnósce, că l'aŭ indemnatŭ călugĕriĭ dela Bistriţa.

(Archiva Statuluĭ).

† ПЪТРЯШКѠ БЯШѠТЪ бив лwгф. и ПЪ-ТРЯШКѠ ЧѠЛПЯN бив житничар. и ГЄѠРГЇЄ БЯШѠТЪ бив вистиꙗрник. и ЮРЯШКѠ БЯШО-ТѪ бив двwрник. и БꙊХꙊШ бив вистѣрник. и ДꙊ-МИТРꙊ ШѠЛДЯN бив стwлник. дъм8 щире к8 ча-стъ скрисwаре а нwастръ. ши к8 тwатъ крединца нwа-стръ. к8м8 а8 мъртꙋрисит. ꙟннаинтѣ нwастръ диꙗ-кон8л БИЛѪІ wт търг ШКЄІ ꙟнс8ш к8 г8ра са. к8м8 кънд8 а8 фwст ел 8чиник. ла НИКꙊЛЯІ ег8мен8л дин мънъстире БИСТРИЦЪІ. ла8 ꙟнвъцат8. Ник8-лаі ег8мен8л ши к8 нещи кълꙋгърі де а-кwлw. де а8 рас 8н 8рик. к8 нещи мещер-ш8г8рі диꙗвwлещи. де ла8 рас песпре тw-т8. ши ла8 скрис хиклѣн. де ла Пътр8 вw-дъ. чел бътрън. ши а8 п8с ꙟнтрънс8л ши хwта-р8л мънъстиреі БЄСЄРЄКЯНИЛѠР. ши пентр8 къ-че са8 ши мъртꙋрисит. де ачест8 8рик хиклѣн. къчі къ са8 фwст спъриꙗт8 де мwарте динтро ꙁъкаре. че а8 къꙁ8т. де съ ва иви кънд8ва ачел 8рик. д8пъ ви-ꙗца нwастръ съ съ криꙁъ ачастъ мъртꙋріе а нwа-стръ. к8 адевърат скрием. в лѣто ꙁрлѳ. ген гі (Is-căliţĭ:) ПЪТРЯШКО лwгф бив. ГИѠРГЇЄ БЯШОТѪ бив вист. Яꙁ (eŭ) ПЪТРЯШКО ЧОЛПЯN бив жит-ничѣр. Яꙁ ЮРЯШКО БЯШѠТ ворник бив. † ꙟн с8ми е8 БИЛИꙊ диꙗкон8ль амъртꙋрисить ꙟнаинтѣ честорь болрь к8м8 скрие маи с8с.

No. 86.

Fără locŭ, 1634, genariŭ 5, hărtiă.

Moisi Movilă vodă hărăzesce logofetuluĭ Petraşcu Cĭogolea părţile din satele Puţureniĭ, Sipoteniĭ şi Po-mĕrla, mostenite după vĕru-seŭ hatmanulŭ Isacŭ Bali-

ca; intărindŭ acestŭ actŭ prin uă apostillă scrisă cu însăşĭ mâna domnéscă.

(Archiva Statului).

† Иѡ МѠИСѢИ МѠГИЛЯ вѡевѡда божїю etc. адекъ домниꙗ мѣ. мам милостивит. ши ам дат. ши ам милȣит. пре ал нострȣ крединꙟчос. боꙗрен. ПЪТРЯШКО ЧОГОЛѢ. логофетȣл. пинтрȣ а лȣі дирѣптъ слȣжбъ. че маȣ слȣжит. ши не слȣжѣще. ши акмȣ. лам милȣит домнїꙗ мѣ. кȣ але мѣле. дирѣпте ѡчине. ши кȣмпърътȣрі. чи ꙗȣ кȣмпърат. върȣл домниеі мѣле. ръпоȣсатȣл Исак Балика. че аȣ фост хатман преаі съи кани. цȣмътате де сат де ПѪЦȢРѢНІ. че сѫмтȣ. пре ѠЛОВЪЦ. ши къте пърци съ вор алѣџе пре ѕаписе. ꙟ сатȣ СЪПОТѢНІ. че сѫмтȣ пре ИБЪНѢСЯ. ши ниџе пърци. кариле вор хи скрисе. ꙟн ѕаписе. ꙗр ꙟ сат ꙟ ПОМЪРЛЯ. че сѫмтȣ тоате ꙟ цънȣтȣл ДОРОХОЮЛȢІ. ачѣсте сате прекът вор скрїе. вꙟндȣте. ка съ фїе дȣмисале. ди ла ноі. дирѣпте ѡчине. ши моші ꙟ вѣч. ши ниме съ нȣ съ испитѣскъ. а стрика. пиꙟтрȣ къч домниꙗ мѣ сѫмтȣ маі апроапе. рȣдъ лȣи ИСЯК БЯЛИКЪІ хатманȣлȣі. ꙗр чине съ ва испити. а стрика. а ноастръ милȣире. диꙟ фрацїи ноштри. саȣ диꙟ рȣда ноастръ. саȣ ши диꙟн стреині ка съ фїе трекл'ѣци. ши проклѣци. ꙟн вѣч. ши съ лъкȣꙗскъ. кȣ Ярїꙗ ши кȣ Юда ꙟмпреȣнъ ꙟ вѣч † В лѣто ѕрмв ги е. † Сам господинъ велѣл. (Iscălitŭ:) Iѡ МѠИСИ МОГИЛЯ воевода. (Adaussŭ cu mâna Domnuluĭ:) Датȣꙗм дѡмнїꙗ пентрȣ слȣжба че нꙗȣ слȣжитȣ дѡмнїи мѣле. ниме съ навъ а стръка пентрачеꙗ съигȣр скриȣ дѡмнїꙗ мѣ кȣ а ме мънъ съ съ крѣѕъ. (Iscălitura grammaticuluĭ:) † Фочѣ.

No. 87.

Crestŭ, maiŭ 25, (către 1650), hărtiă.

Uă scrissóre intimă a luĭ Ioanne Boldescu către călugĕriĭ dela Bisericanĭ, vindendu-le nesce documente de moşiă in schimbŭ pe nesce dobitóce.

(Archiva Statuluĭ).

† IѠЯНН БѠЛДѢСКȢЛ скрием ꙟнкинъчȣні ла аі ноштри чинстиці пърінці дела сфънта мънъстирѣ ѡт БѢСѢРѢКЯНІ пърінтеле игȣменȣл ПЯРТѢНІѢ ши ла тѡт соборȣл дела маі мик ши плекат ши мȣлт плъкътѡс. съ прїимиці молифта вѡстръ мътание ши смерѣние. лат тримец ȣн иписѡк ши скрисѡаре молитфелор вѡстре. ши къте съ вѡр афла тѡатѣ въ вѡі далѣ кȣм ам гръит ши ам скрис. нȣмаі че мъ рѡг съмі даці ши молитва вѡстръ добиточеле кȣ ѕапт ꙟнтрȣ мъниле честѡр фичорі аи ностри карїи тримете м акѡлѡ анȣме. ПРОКОПИѢ. ГЛИГОРИѢ ши карееле ва маі вени де акѡлѡ нѡі вѡм пльті. ши милостивȣл дȣмнеѕеȣ съ въ дърȣꙗскъ ꙟнпъръціа череаскъ молитфелѡр вѡстре. ши де вѡр фи ѡїле тȣнсе веці сокоті де алтелѣ съ даці. ȣ КРЪСТ маі ке. (Iscălitŭ:) IѠЯНН БОЛДѢСКȢЛ.

(Adressa:) Ла чинстит пърінтеле игȣменȣл Партение ши ла тѡт собѡрȣл дела свънта мънастире Бесеръкані съ съ дѣ.

No. 88.

Constantinopole, 1555, 25 o ctombre.

Ambassadoriĭ Antoniŭ Veranzio şi Franciscŭ Zay însciinţéză pe regele ungaro-austriacŭ Ferdinandŭ despre schimbările ce se pregătescŭ în domnia Moldoveĭ.

(Testulŭ latinŭ în *Monumentă Hungariae historica, scriptores*, t. 5, p. 221).

. . . Se proiectéză pentru **Moldova** numirea unuĭ noŭ vodă, care, séŭ prin propria sea rebuniă, séŭ prin uneltirile paşilorŭ, dorindŭ cu lacomiă domnia acelleĭ ţerre, se ḑice că *arŭ şi fi promissŭ Turcilorŭ cessiunea a treĭ locurĭ, ocnele Rodneĭ, Ciceulŭ şi cetatea Kykelleu,* déca illŭ vorŭ preferi altorŭ competitorĭ . . . . . Luĭ **Alessandru**, actualeluĭ vodă allŭ **Moldoveĭ**, care căpetase domnia prin regele **Poloniei**, érŏ nu prin **Turcĭ**, i s'a poruncitŭ ca fôră zăbavă să vină la **Constantinopole**, accepêndu-se pônĕ atuncĭ, ca amanetŭ, *nepotulŭ seŭ, pe care l'a şi trimissŭ aci.*

No. 89.

Leopole 1563.

Despota-vodă reguléză pe datornicii seĭ din Leopole.

(Acestŭ fragmentŭ e înscrissŭ in MS-tulŭ No. 1076 allŭ Archiveĭ municipalĭ din Leopole, întitulatŭ *Notabilia ex Actis Leopoliensibus* p. 671).

Plenipotentia sesquisedalis (?) et pomposa. Heraclides Jacobus Basilicus Dei gratia Despotas Sami, Pari, Doridos et caeterarum insularum, Regni Moldaviae princeps utriusque gentis Dominus et Haeres, constituit plenipotentem Sebaldum Achingier ad emonenda debita a Michaele Corniacto et Antonio Pandolfini, sibi autem reservavit Melchiorem Hass.

Eraclide Iacobŭ Basilicŭ, *cu mila luĭ D-ḑeŭ despota Samuluĭ, Paruluĭ, Dorideĭ şi allŭ cellorŭ l'alte insule, principele regatuluĭ Moldoveĭ, domnulŭ şi moşţenululŭ Grecilorŭ şi Românilorŭ,* prin uă plină-putinţă sesquisedale (?) şi pompósă imputernicesce pe **Sebaldŭ Achingier** de a cere datoria dela **Michaele Corniactŭ** şi **Antoniŭ Pandolfini**, esceptiunându-se din acéstă plină-putinţă numaĭ **Melchiore Hass**.

Imprimeria Statuluĭ.

No. 10. BUCURESCI, 17 OCTOMBRE 1864. No. 10.

Abonamentele se facŭ la Tipografia Statuluĭ.

ARCHIVA ISTORICĂ A ROMÂNIEĬ.

Esse uă dată pe septemână cu prețulŭ de 1 galbenŭ pe annŭ.

SUB AUSPICIELE MINISTERIULUĬ JUSTIȚIEĬ, CULTELORŬ ŞI INSTRUCȚIUNIĬ PUBLICE.

Annulŭ I. **Redactor: B. PETRICEĬCU-HĂJDEŬ,** Annulŭ I.

ex-professor superior de istoriă şi statistică, ex-bibliotecar, ex-membru allŭ Commissiunii documentalĭ.

Documente inedite in limbe străine.

No. 90.

Argeşŭ, 1430, septembre 16, pergamenă.

Danŭ vodă hărăzesce luĭ Stoica, Dimitru, Vlăscanŭ, Mihailŭ, Petru şi Şişmanŭ câte-va moşie scutite de orĭ-ce dare către fiscŭ.

(Archiva Statuluĭ)

† Азъ иже въ Христа Бога. благовѣрный. и благочестивый. и христолюбивый Іѡ Дан великый воевода и господинъ. божїею милостїѧ и божїем дарованїем ѡбладаѫщꙋми. и господствꙋѫщꙋми. въ всеи земли ꙋгровлахїиской. и запланинскым. Амлашꙋ и Фаграшꙋ херцег. благопроизволи господствоми своим благым произволенїем. чистым и свѣтлим сердцем. и даровах сѫи благоѡбразный. и прѣпочитанни. над въсѣми чисти даров. настоѫи хрисовꙋл. слꙋгам господствами. Стоикꙋ. и Дꙋмитрꙋ. и Блъсканꙋ. и Михалъ. и Петрꙋ. и Шишманꙋ. ꙗко да им ест села. Чюрилещи. и . . . и Дѫмбова. и Тꙋрчинещи. и пол Баломирещи. въ ѡчинѫ и ѡхаб. тѣм и дѣцам их. внꙋчетом. и прѣвнꙋчетом их. почавше ѡт ѡвчїего вам. ѡт свинїего вам. ѡт пчеларства. ѡт кѫбларства. ѡт винарства. ѡт дижми. ѡт глобѫ. ѡт сѣнокосїꙗ. ѡт повоза ѡт подводѫ. и ѡт иних слꙋжбах. и подани͡х. великихже и малых. ѡт тѣх въсѣх да и͗м ест въ ѡхаб. и да их не смѣет бантꙋвати. ни сѫдец. ни глобник. ни бирчи. ниже ѡт иних слꙋгах и работник господствами. посилаемих по слꙋжбах. и работахъ господствами. бо позабавивше тѣм. или тѣх людїем. то таковый. имат прїѧт велико зло и ѡргїѫ ѡт господствами. како прѣстѫпник. и прѣслꙋшник. и посрамител. и невѣрник семꙋ хрисовꙋлꙋ господствами. ѡбачеж и по съмрти господствами. кѡго изберет господъ богъ . . . . влашской земли. а ще почътет и ꙋтвръдит хрисовꙋль господствами. и тѡго господъ богъ. да почътет и ꙋтвръдит въ господствѣ его. аще ли разорит. и поперет. и тѡго господъ богъ да разорит. и да ꙋбїет зде и въ бѫдꙋщїим вѣцѣ. и ꙋчѧстїе да имат съ Їюдѫ. и съ Арїѫ. и съ ѡнѣми. Людее иже рекошѧ на христа бога спаса нашего. кръвъ его на них. и на чѧдах их. ꙗкоже ест и бѫдет въ вѣкы амин. и сведѣтели. жꙋпан Бадѣ дворник. жꙋпан Сарандино лѡгоѳет. Коико Балѣ пахарникъ. Негрилъ спатаръ Станѣ столник. Стоика комис. и списасѧ. въ Аргыши. мѣсеца. сеп. ѕї. денъ. в лѣт ҂ѕцлѳ. индї .ѳ.

† ІѠ ДАНЬ ВОЕВОДА МИЛОСТЇѦ БОЖІЕѦ ГОСПОДИНЬ.

Eŭ cellŭ întru Cristŭ D-ḑeŭ bine-credinciosŭ şi pré-piosŭ şi de Cristŭ iubitorŭ *Iónne* **Danŭ**, mare voevodŭ şi domnŭ, cu mila luĭ D-ḑeŭ stăpânindŭ tótă țerra ungro-română, şi încă allŭ **Amlaşuluĭ** şi **Făgăraşuluĭ** de peste munte *duce*, amŭ bine-voitŭ cu a mea bună-voință, cu pură şi luminată ânimă, şi amŭ dăruitŭ acestŭ bine-închipuitŭ şi pré-cinstitŭ crisovŭ, ce este maĭ pre susŭ de câtŭ tóte cinstitele darurĭ, slugelorŭ domnieĭ melle **Stoica, Dumitru, Vlascanŭ, Mihalŭ, Petru** şi **Şişmanŭ**, ca să le fie satele **Ciurilescii**.... **Dâmbova**, **Turcinescii** şi jumĕtate **Balomirescii** moşiă ohavnică, lorŭ, şi fiilorŭ lorŭ, nepoților şi strănepoților lorŭ; *scutindu-se de oĭeritŭ, de porcăritŭ, de albinăritŭ, de găletăritŭ, de vinăriciŭ, de dijme, de glóbe, de cositŭ-fênŭ, de căratŭ, de podveḑĭ, şi alte slujbe şi dajdie marĭ şi micĭ;* de tóte acestea să fie în pace cu statornicíă, şi *să nu cuteḑe a'ĭ bântui nicĭ jude, nicĭ glebaşŭ, nicĭ birarŭ, nicĭ din alte sluge şi impiegațĭ aĭ domnieĭ mele, ce se trimittŭ în slujbele şi trebele domnescĭ;* érŏ cellŭ ce'ĭ va nedreptăți pre eĭ séŭ pe ómeniĭ lorŭ, unulŭ ca acella are a primi mare rĕŭ şi urgiă de la

domnia mea, ca unŭ călcătorŭ, şi neascultătorŭ, şi ruşinătorŭ, şi necredinciosŭ acestuĭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle; însă, şi dupŏ mórtea domnieĭ melle pe cine va allege Domnulŭ D-ḑeŭ a fi Domnŭ ţĕrreĭ românescĭ, de va cinsti şi va întări acestŭ crisovŭ allŭ domnieĭ melle, pe acella şi Domnulŭ D-ḑeŭ să'lŭ cinstéscă şi să'lŭ întăréscă in domnia luĭ, érŏ de 'lŭ va dĕrâma şi'lŭ va călca, apoĭ şi pe ellŭ Domnulŭ D-ḑeŭ să'lŭ dĕrâme şi să'lŭ uccidă, şi aicĭ şi în véculŭ fiitorŭ, şi să aibă împărtăşire cu Iuda şi cu Aria, şi cu aceĭ Jidovĭ ce aŭ ḑissŭ assupra luĭ Cristŭ D-ḑeŭ mântuitorulŭ nostru: sângele luĭ assupra lorŭ şi assupra copiilorŭ lorŭ, precum şi este şi va fi în vecĭ, amin. Şi marturĭ: jupânuluĭ **Badea** vornicŭ, jupânulŭ *Surandino logofetŭ*, **Coĭco Balea** paharnicŭ, **Negrilă** spătarŭ, **Stanca** stolnicŭ, **Stoĭca** comisŭ. Scrissu-s'a în **Argeşŭ,** luna Septembre ḑioa a 16, în annulŭ 6939, *indictionŭ 9.*

† **Ioanne Danŭ vodă, cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ.**

No. 9.

Sucéva, 1442, martiŭ 8, pergamenă.

Domniĭ-fraţĭ Iliă şi Stefanŭ hărăzescŭ luĭ Cristea Iucaşénulŭ maĭ multe sate.

(Archiva Statuluĭ)

† Милостїю божїею мы Илїа воевода. и брат господствами Стефан воевода господарїе земли молдавскои. знаменито чиним исѣм нашим листом въсѣм. кто нан оузрит. или его оуслышит чтѹчи. иже тот истинныи слѹга наш Кръстѣ Юкъшанѹл. слѹжил нам право. и вѣрно. тѣм мы видѣвше его правою и вѣрною слѹжбою до нас. жаловали есми его особною нашею милостїю. и дали есми емѹ оу нашеи земли. оу молдавскои. села. (aci urméză numile satelorŭ, sterse în originale, affară de următóriele:) и выше на има Балашинещи. и на поли на има Милотинещїи где осадила Татѹла мечника. и на Краковѣ где была Сас Дан. и Дан . . . . . обѣ жѹдечїи. тое въсе вышеписанное да ест емѹ оурикъ и съ въсѣм доходом. и дѣтем его. и братїамь его. и оунѹчатом его. и праоунѹчатом его. и прашѹратом его. и въсемѹ родѹ его непорѹшено николиж на вѣки. а хотаръ тѣм селам. съ въсѣми своими старыми хотарми кѹда из вѣка оживали. а на то ест вѣ (*sic*) нашего господства вышеписанного. Илїа воевода и Стефана воевода. и вѣра боıаръ наших. вѣра пана Петра Хоудича дворника. и дѣти его. вѣра пана Дѹми немецкого и брата его пана Мирчи. вѣра пана Маноила хотинского и дѣтеи его. вѣра пана Жѹржа Пїатра. вѣра пана Негрила. вѣра пана Ивана Балчана чашника. вѣра пана Шефоула. и брата емѹ пана Мындри. Жѹмътатичи. вѣра пана Козма Шандровича. вѣра пана Лазора и брата его пана Станчѹла постелника. вѣра пана Богдана столника. вѣра пана Станчѹла постелника. вѣра пана . . . . . Петра спатара. вѣра пана Оаны Оурѣкан. вѣра. пана Берындѣка столника. вѣра пана Маноила Шеркича. вѣра пана . . . . и брата его Тадора. вѣра пана Боурчюла комиса. пана Радѹла Паюса. и вѣра въсѣх боıар нашим молдавскых. и великых и малых. а по нашех животѣ (urméză ca in documentulŭ sub numerulŭ 2, affară de numele vel-logofetuluĭ: Кости). Писа Лѹка оу Сочавѣ въ лѣто ѕцн март и: †

† Cu mila luĭ D-ḑeŭ noĭ **Ilia** vodă şi fratele domnieĭ melle **Stefanŭ** vodă, domniĭ ţerreĭ Moldoveĭ, insciinţămŭ cu acéstă carte a nóstră pe orĭ-cine o va vedé séŭ o va auḑi, cumcă acéstă adeverată slugă a nóstră **Cristea Iucaşénulŭ** ne-a servitŭ cu dreptate şi cu credinţă, pentru care dréptă şi credinciósă slujbă a luĭ l'amŭ miluitŭ cu deosebita nóstră graţiă, dându-ĭ in pămêntulŭ nostru moldovenescŭ satele . . . . .maĭ susŭ anume **Bălăşinescii,** şi în câmpŭ anume **Milotinescii**, *fósta plantaţiune a săbiaruluĭ Tatulŭ*, şi pe **Cracăŭ** *unde locuise Sasulŭ Danŭ* şi . . . . ambele judecie (*sic*); tóte acestea suprascrisse să-ĭ fiă moşiă stătătóriă cu totŭ venitulŭ, luĭ, şi fiilorŭ luĭ, şi fraţilorŭ luĭ, şi nepoţilorŭ luĭ, şi strănepoţilorŭ luĭ, şi restrănepoţilorŭ luĭ, şi la totŭ némulŭ luĭ neclintitŭ nicĭ uă dată in secolĭ; érŏ *hotarulŭ acellorŭ sate să fiă dupe hotarele betrâne, celle din vechime locuite.* Incredinţătoriĭ sunt: Domniele nóstre supra-scrisse **Iliă**-vodă şi **Stefanŭ** vodă, şi boĭerii nostri, panŭ **Petru Hudicĭ** vornicŭ cu copiiĭ luĭ, panŭ **Duma** dela **Némţŭ** cu fratele seŭ panŭ **Mircé**, panŭ **Manoilŭ** dela **Hotinŭ** cu copiiĭ luĭ, panŭ **Giorge Pétra**, panŭ **Negrilă**, panŭ **Ivanŭ Bălcénŭ** peharnicŭ, panŭ **Stefulŭ** şi fratele seŭ panŭ **Mân-**

dre, fiiĭ luĭ **Jumĕtate**; panŭ **Cosma** fiiulŭ luĭ **Şandru**, panŭ **Lazărŭ** şi fratele seŭ panŭ **Stancĭu** postelnicŭ, panŭ **Bogdanŭ** stolnicŭ, panŭ **Stancĭu** fiiulŭ luĭ **Pone**, panŭ . . . . . **Petru** spatarŭ, panŭ **Oană** *Urecl ea (sic)*. . . . panŭ **Berindeĭu** stolnicŭ, panŭ **Manoilŭ** fiiulŭ luĭ **Şerbu**, panŭ . . . . şi fratele seŭ panŭ **Tadorŭ**, panŭ **Burcĭulŭ** comissŭ, panŭ **Radŭ Paĭusŭ**, şi toţi boĭeriĭ nostri moldovenescĭ marĭ şi micĭ; érŏ dupŏ mórtea nóstră etc. (ca in documentulŭ No. 2 cu esceptiunea numeluĭ logofĕtuluĭ: **Coste**). A scrissŭ **Luca** in **Sucéva** in annulŭ 6950 martiŭ 8. †

No. 92.

Sucéva, 1481, februariŭ 1, pergamenă.

Stefanŭ cellŭ mare cumperă dela Danco şi nepótele luĭ pentru 200 zloţĭ tătărescĭ satulŭ Selivestriĭ, şi-lŭ cedéză Marineĭ Lolcă, cu unŭ adausŭ de 240 zloţĭ tătărescĭ, luândŭ dela ea in schimbŭ satele Borilesciĭ şi Dragotesciĭ, pe carĭ le hărăzesce apoĭ monastiriĭ Tazlâŭ,

(Archiva Statuluĭ. Îmĭ permittŭ a face aci, sub tótă reserva, următória observaţiune: in acestŭ documentŭ se menţionéză treĭ Dragoşĭ: 1. Dragoşŭ pârcalabulŭ Romanuluĭ, unulŭ din consiliariĭ luĭ Stefanŭ vodă; 2. Dragoşŭ poreclitŭ Vitézulŭ, cu patru generaţiunĭ anteriorŭ datei documentuluĭ, adecă trăindŭ *cam pe la 1350*; 3. *Câmpulŭ luĭ Dragoşŭ*, unŭ intinsŭ territoriŭ in Bucovina, din care făcea parte satele Borilesciĭ şi Dragotesciĭ.)

† Милостїю божїею мы Стефан воевода. господарѣ ȥемли молдавскои. ȥнаменито чинимѣ ис сим листомѣ наши. вѣсѣм кто на нем ȣȥрит. или его чтȣчи ȣслышит. ѡже прїидоша. прад нами. и прад вѣсѣми нашими молдавскими боары. великими и малими. слȣга наш Данко. сынь Симин. непот Драгоша Витѣȥа. и сѣ своими. сестричичи. на имѣ Жȣржа. и Анȣшка. и Васȣтка. и Мѣрїе. и Нѣгѡа. по их доброи воли. и никимѣ непонȣжени. а ниприсилованни. и продали свое правое ѡтнинȣ. ѡт своего праваго и питомаго ȣрика. ѡдино село ȣ Кобыле. на имѣ Селивестрїи. ѡба кȣти. та продали тое село. самомȣ господствоми. ȣ цинȣ ȥа. с. ȥлати татарских. и ȣставши господствоми. и ȥаплатили есми. ȣси тоти вишеписанныи пинѣȥи ȣсе готовими пинѣȥми. ȣ рȣки слȣȥѣ нашемȣ. Данки. синȣ Симинȣ. непот Драгоша Витѣȥа. и ȣ рȣки. сестричичи его. Жȣржи. и Анȣшки. и Васȣтци. и Мѣрїи. и Нагши. перед вѣсѣми нашими молдавскими боари. великими и малими. а ȥатимае пак прїиде прад нами. и прад вѣсѣми нашими молдавскими боари. великими и малими. Мѣрина Лолкѣ. дочка Iѡаныша Борилескȣла. по своеи доброи воли. и никимѣ непонȣжена. а ниприсилована. и проминѣла сѣ господствоми. своа правaа ѡтнина. ѡт своего праваго и питомаго ȣрика. два села. на имѣ Борилещїи. и Дрѣготещїи. ѡт Драгошево поле. на Некидѣ. и дала Мѣринѣ Лолкѣ. тоти. два села. Борилещїи и Драготещи. самомȣ господствоми. и пак ȣ томже час ȣстах господствоми. по нашеи доброи воли. и дали есми. тоти два села. Борилещїи и Дрѣготещїи. свѣтомȣ нашемȣ монастирю ѡт Таȥлова. а пак господствоми. дал есмѣ. Марини Лолки ȥа тоти два села еи. ȥа Борилещи. и ȥа Дрѣготещи. вышеписанное село. Селивестрїи. ȣ Кобыле ѡба кȣти. и еще приложих господствоми. Марини Лолкѣ. ȥа тое село ȥа Селивестри. см. ȥлати татарских. ȣсе готови пинѣȥи. прад вѣсѣми нашими молдавскими боары. великими и малими. на то да ест тое село. Селевестрїи ѡба кȣти Марини Лолки ѡт нас ȣрик. и сѣ вѣсем доходомѣ юи. и братїамѣ еи. и ȣнȣчатомѣ еи. и прaȣнȣчатомѣ еи. и прaщȣрѣтомѣ еи. и вѣсемȣ родȣ еи. кто сѣ юи иȥберет наиближнїи непорȣшено. николиж на вѣки. а хотарь томȣ селȣ Селивестрїи. ѡба кȣти. ȣ Кобыле. да ест сѣ вѣсѣми старими хотари. ѡт ȣсих сторон. кȣда иȥ вѣка ѡживали. а на то ест вѣра нашего господства вышеписаннаго мы Стефана воеводи. и вѣра правѣȥлюбленних дѣтеи наших. Александра. и Богданвлада. и вѣра боарь наших. вѣра пана Влаикȣла прѣкалаба Ѡрхеиского. и сина его пана Дȣма. вѣра пана Збїари. вѣра пана Храна дворника. вѣра пана Юга вистїарника. вѣра пана Радȣла Ганȣра. вѣра пана Нѣга. вѣра пана Хѣрмана. вѣра пана Шандри портара сȣчавскогѡ. вѣра пана Германа. и вѣра пана Ѡани. прѣкалакове белоградских. вѣра пана Ивашко и вѣра пана Максина прѣкалакове келенскїи. вѣра пана Дажкога прѣкалака немецкого. вѣра пана Фете Готкѣ. вѣра пана Драгоша прѣкѣлака новоградского. вѣра пана Ѿцка Гȣдича. вѣра пана Щефȣла хотинского. вѣра пана Костѣ спѣтарѣ. вѣра пана Кираколѣ вистїарника. вѣра пана Iѡна пахарника. вѣра пана Петра столника. вѣра пана Гроȥа комиса. и вѣра ȣсих боарь наших молдавских великих и малих. а по нашим животѣ etc. (ca in documentulŭ No. 30, cu deosebirea numeluĭ vel-logofetuluĭ: Тѣȣтȣл) † пис Борчѣ ȣ Сȣчавѣ в лѣто ѕцпѳ месяца февр а днѣ.

† Cu mila luĭ D-deŭ noĭ **Stefanŭ** vodă,

domnulŭ ţerreĭ **Moldoveĭ.** Insciinţâmŭ prin acéstă carte a nóstră pe orĭ-cine o va vedé séŭ o va audi, cumcă aŭ venitŭ inaintea nóstră şi a tuturorŭ boĭerilorŭ nostri moldovenescĭ marĭ şi micĭ sluga nóstră **Danco**, fiiulŭ luĭ **Sima**, *nepotulŭ luĭ Dragoşŭ Vitézulŭ*, şi cu nepótele sélle de soră anume **Jurja**, **Anuşca**, **Vasutca**, **Maria** şi **Négşa**, de bună voea lorŭ, de nemine siliţĭ séŭ nevoiţĭ vindêndŭ inseĭ domnieĭ melle, pentru *200 zloţĭ tătărescĭ* banĭ gata, drépta lorŭ moşiă, din dreptulŭ şi adeveratulŭ lorŭ uricŭ, unŭ satŭ pe **Cobila** anume **Selivestriĭ**, ambe părţile; şi apoĭ a maĭ venitŭ inaintea nóstră şi a tuturorŭ boĭerilorŭ nostri moldovenescĭ marĭ şi micĭ **Marina Lolcă**, fiia luĭ **Ianăşŭ Borilescu**, de bună voĭa sea, de nimene silită séŭ nevoită făcêndŭ schimbŭ cu insăşĭ domnia mea, dându-mĭ a sea dréptă moşiă, din dreptŭ şi adeveratŭ uricŭ, duo sate pe **Nechidŭ**, in *câmpulŭ luĭ Dragoşŭ*, anume **Borilesciĭ**, şi **Dragotesciĭ**, pentru carĭ ĭ-amŭ datŭ eĭ domnia mea supradisulŭ satŭ **Selivestriĭ** pe **Cobila**, ambe părţile, şi amŭ maĭ adausŭ *240 zloţĭ tătărescĭ* banĭ gata, care satŭ **Selivestriĭ** să-ĭ fie dela noĭ uricŭ cu totŭ venitulŭ, eĭ, şi fraţilorŭ eĭ, şi nepoţilorŭ eĭ, şi strănepoţilorŭ eĭ, şi restrănepoţilorŭ eĭ, şi la totŭ némulŭ eĭ, cine i se va allege némŭ maĭ de aprópe, neclintitŭ nicĭ uă dată in vecĭ, cu tóte hotarele betrâne, celle din vechime locuite; érŏ acelle duo sate **Borilesciĭ** şi **Dragotesciĭ** le-amŭ hărăzitŭ sânteĭ nóstre monastirĭ dela **Tazlăŭ**. Incredinţătoriĭ: Domnia nóstră su prascrisă noĭ **Stefanŭ** vodă cu pré-ĭubiţiĭ fiĭ aĭ noştri **Alessandru** şi *Bogdanŭ-Vladŭ*, şi boĭeriĭ nostri panulŭ **Vlaĭcu** pûrcalabŭ de **Orheĭu** şi fiiulŭ seŭ panulŭ **Duma**, panulŭ **Zbĭarea**, panulŭ **Hrénŭ** vornicŭ, panulŭ **Iuga** visternicŭ, panulŭ **Radu Gangurŭ**, panulŭ **Négŭ**, panulŭ *Hermann*, panulŭ **Şendrea** portarŭ de **Sucéva**, panulŭ **Germanŭ** şi panulŭ **Oana** pûrcalabĭ de **Cetatea Albă**, panulŭ **Ivaşcu** şi panulŭ **Maxinŭ** pûrcalabĭ de **Kilia**, panulŭ **Dajbogŭ** pûrcalabŭ de **Némţŭ**, panulŭ **Fetea Gotcă**, panulŭ **Dragoşŭ** pûrcalabŭ de **Romanŭ** (Cetatea-noŭă), panulŭ **Iaţco Gudicĭ**, panulŭ **Ştefulŭ** dela **Hotinŭ**, panulŭ **Costea** spatarŭ, panulŭ **Kiracola** visternicŭ, panulŭ **Ionŭ** peharnicŭ, panulŭ **Petru** stolnicŭ, panulŭ **Grozea** comisŭ, şi toţĭ boĭeriĭ nostri moldovenescĭ marĭ şi micĭ; érŏ dupŏ mórtea nóstră etc. (ca in documentnlŭ No. 30, affară de numele logofetuluĭ **Teutŭ**). A scrissŭ **Borcea** in **Sucéva**, annulŭ 6989 februariŭ 1.

———

No. 93.

Hotinŭ, 1572, aprile 17.

Bogdanŭ vodă, fiiulŭ luĭ Alessandru Lăpuşnénulŭ, findŭ allungatŭ de către Ionaşcu vodă, incredinţézà cetatea Hotinuluĭ apperăriĭ a uă sémă de Polonĭ, permittêndu-le a o închina, décă în cursŭ de treĭ lune nu vorŭ fi adjutaţĭ.

(In archiva regatuluĭ Galiţieĭ, la Leopole in localulŭ monăstireĭ Bernardinilorŭ, *Acta castrensia Leopoliensia*, t. 335, p. 294)

Bohdan z laski Bozey woiewoda i hospodar ziémie Moldawskiey wszem w obecz i kazdemu z osobna komu tho wiedziecz bedzie naliezalo oznaimuiemy i iawno themtho listhém czynimy isz themu sludze naszemu urodzonemu panu Marczinowi Dobrosolowskiemu zamek nasz w Chocimie do czwierczi liatha w opiekiesmy poruczili przy kthorem Waczlawowi Bukowieczkiemu Stanislawowi Kanskiemu i inszym thowarzyszom ich a slugom naszym dlia nieprzyacziela zamknaczies-mysie w nim rozkazali. A gdybysmy my do thego czasu wymienionego rathunku a pomoczy nie dali a on by wthym zamek nieprzyaczielowi pusczil a z niego zestapil thedy thentho pan Dobrosolowski nam w them nicz winien niezostanie a slawie iego dobrey i poczcziwosczi i inszym wszytkiem przy nim bedaczym namniei skodzicz niebedzie czo sie stalo przy bythnosczi ichmosc panow Stanislawa Danilowicza chorazego Lwowskiego Stanislawa Cziolka Balczura Lesniowskiego i inszych zacznych ludzy za wiadomosczia thesz wielmoznego pana Mikolaia Mieleczkiego woiewody podolskiego thu na then czasz bedaczego. A dlia wiekszei wiary then listh reka swa podpiszalismy i pieczecz nasze przyczisnacziesmy kazali. Actum et datum in castro Chocimiensi XV die mensis Aprilis anno Domini 1572. Bohdan Despothowicz reka ma wlasna.

Bogdanŭ, cu mila luĭ D-deŭ vodă şi domnŭ

allŭ **Moldoveĭ**. Insciinţâmŭ prin acéstă scrisóre pe toţĭ in genere şi pe fiă-care în speciă, cuĭ se va cuveni a sci, cumcă cetatea nóstră a **Hotinu-luĭ** amŭ incredinţat'o pe treĭ lune îngrijiriĭ acesteĭ sluge a nóstre, nobileluĭ d. **Martinŭ Dobrosolowski**, pe lôngă care amŭ poruncitŭ ca să remână acollo, pentru a o apĕra contra duşmanuluĭ, **Waslaŭ Bukowiecki**, **Stanislaŭ Kanski**, şi ceĭ-l'alţĭ collegĭ aĭ lorŭ, sluge alle nóstre. Déca pônĕ la finitulŭ acelluĭ terminŭ noĭ nu le vomŭ da adjutórie, ca să-ĭ scótemŭ din greutate, atuncĭ va fi liberŭ acellŭ d. **Dobrosolowski** a inchina duşmanuluĭ acea cetate, fără ca noĭ să-ĭ putemŭ arrunca verĭ-uă vină şi fără verĭ-unŭ prejudeţŭ pentru onorulŭ şi bunulŭ nume atâtŭ allŭ d-luĭ, precum şi allŭ cellorŭ-l'alţĭ aĭ seĭ. S'a stipulatŭ acésta în presinţa d-lorŭ **Stanislaŭ Danilowicz** stegarulŭ **Leopoliĭ**, **Stanislaŭ Ciolek Balcur Lesniowski**, şi alţĭ bărbaţĭ onorabilĭ, cu scirea d-sélle d. **Nicolaŭ Mielecki**, palatinulŭ **Podolieĭ**, care a fostŭ faciă. Pentru maĭ mare credinţă amŭ subscrisŭ şi amŭ sigillatŭ acéstă scrisóre cu mâna nóstră. Făcutŭ şi eliberatŭ în cetatea **Hotinuluĭ**, 15 aprile 1572 dela Cristŭ. **Bogdanŭ** *Despotovicĭ* cu mâna mea.

No. 94.

Galata, 1604, iuliŭ 3, hârtiă.

Ieremia Movila vodă intăresce schimbulŭ, in puterea căruĭ monastirea Galata dă vorniculuĭ Urechea Petricaniĭ cu uă móră, luândŭ satulŭ Scociuhaniĭ cu curţile boĭeresci, 60 bordeĭe de vecinĭ si uă móră.

(Archiva Statuluĭ)

† Iѡ Ѥремія Могила воевода божіею милостію господаръ землі молдавской. ѡже пріиде прѣд нами и прѣд ѵсими нашими болѣри. молебници наши. Гервасие егѹмен и вес събор старіи и млад еже ѡ Христѣ братіи прѣбивают въ свѣтаа монастири зовемія Галатіж. по их доброи воли никим непонѹжденни а ниприсилованни. по тои мисли. и сътворили измѣнно межд8 ними. съ наш вѣрніи и почтенніи болѣрин пан Ѹрѣке вел дворник долнѣи земли. ино вишеписаніи Гервасіе егѹмен и прочіи мнихи ѡт Галатіж. дали пан8 Ѹрѣке великом8 дворник8 их правое ѡтнин8 и дааніе селищѣ на имѣ Петрикани еже 8 волост немецком8 на Тополицѣ и съ мѣсто за млин 8 Тополицѣ. ѡт 8рик за дааніе и помилованіе еже имѣла свѣтаа монастир ѡт покоинаго Петра воевода. а вишеписанніи болѣрин наш панъ Ѹрѣке вел дворник. дал вишереченним мнихом ѡт свѣтаа монастир Галатіиское свое правое ѡтнин8 и вик8пленіе ѡт нс привиліех к8пежних еже имал ѡт самаго господствами. село по имѣ Скоч8ханіи на Бръладѣ съ дворове и съ шестдесѣт хиж с8сидских и съ млин 8 Бръладж. ино ми видѣвше их доброволное токмеж и измѣненіе сълагодно межд8 ними. дали и потвръдили есми нашем8 вѣрном8 и почтенном8 болѣрин8 пан8 Ѹрѣке великом8 дворник8. тое вишепрѣдреченное селіще на имѣ Петрикани еже на Тополицѣ и съ мѣсто за млин 8 тоеж рѣцѣ. како да ест ем8 и ѡт нас 8рик и измѣненіе съ въсем доходом и да 8садит себе село. а ин да не 8мишает прѣд сим листом нашим. пис 8 Галата в лѣто ѕзрві юл г. † Господинъ рече. † Строич вел лѡг 8ч. Искал Строич лѡгф. † Пепелѣ.

† I*oanne* **Jeremia Movila** vodă cu mila luĭ D-ḑeŭ etc. Étă că aŭ venitŭ inaintea nóstră şi a tuturorŭ boĭerilorŭ nostri rugătoriĭ nostri **Gervasiŭ** egumenulŭ cu toţĭ in Cristŭ fraţi, *soborulŭ bĕtrânŭ şi tenĕrŭ* din sânta monastire numită **Galatia**, de bună voea lorŭ, de nime siliţĭ nicĭ assupriţĭ in cugetarea lorŭ, făcêndŭ schimbŭ cu credinciosulŭ şi respectabilele boĭerŭ allŭ nostru panŭ **Urechiă**, mare vornicŭ allŭ ţerreĭ de josŭ, dândŭ d-sélle a lorŭ dréptă moşiă şi daniă siliscea a-nume **Petricaniĭ**, in judeţulŭ **Némţuluĭ**, cu uă móră in apa **Topoliţeĭ**, hărăzită monăstiriĭ cu uricŭ dela reposatulŭ **Petru** vodă, érŏ suprascrissulŭ boĭerŭ allŭ nostru panŭ **Urechia** mare vornicŭ dândŭ lorŭ a luĭ dréptă moşiă şi cumperătură, cu uricŭ dela insăşĭ domnia mea, satulŭ a-nume **Scociuhaniĭ**, *cu curţi, cu 60 bordeĭe de vecinĭ* (*) şi cu uă móră in apa **Berladuluĭ**; decĭ noĭ, veḑêndŭ acéstă de bună voiă tocmélă şi acestŭ amicale schimbŭ, amŭ datŭ şi amŭ intăritŭ credinciosuluĭ şi respectabileluĭ nostru boierŭ panŭ **Urechiă** mare vornicŭ acea supradissă silisce anume **Petricaniĭ** pe **Topoliţa**

(*) Testulŭ slavonŭ traduce litteralmente cuvîntulŭ *vecinŭ*: сусѣд, vicinus, voisin.

cu loculŭ de móră, ca să-ĭ fie şi dela noĭ uricŭ de schimbătură cu totŭ venitulŭ, şi să-şĭ aşeḑe acollo unŭ satŭ; érŏ alţiĭ să nu se ammestece contra acesteĭ cărţĭ a nóstre. Scrissŭ in **Galata**, annulŭ 7112, iuliŭ 3. Domnulŭ a ḑissŭ. **Stroici** mare logofetŭ a făcutŭ şi a subscrissŭ. (Iscălitura gramaticuluĭ:) **Pepelea.**

No. 95.

Iaşiĭ, 1608, octombre 10, hărtiă.

Constantinŭ Movila vodă hărăzesce mareluĭ postelnicŭ Dumitraki Kiriţă (Paleologŭ) şi nevesteĭ sélle mătuşeĭ domnesci Maricuţa satulŭ Venatoriĭ; întărindŭ actulŭ prin uă apostillă cu insăşĭ mâna domnéscă.

(Archiva Statuluĭ)

† Иѡ Костантин Могила воевѡда божїю милостїю господарь ȥемли молдавстѣи. ѡже тот истинїи наш вѣрнїи болѣрин пань Дꙋмитракїи Кирици великїи постелник. слꙋжил право и вѣрно прѣжде сьѣтоп.чившемꙋ покоиномꙋ родителю господствами Єремїи воеводи вї лѣти и ȥемли нашеі. а днес слꙋжит нам право и вѣрно. тѣм ми видѣвше его правою вѣрно слꙋжбю. жаловали есми ѡсобною нашею милостїю и дали и помиловали есми емꙋ ѡт нас. и тютки господствами книѣгини Мърикꙋци книѣгинѣ нашемꙋ болѣринꙋ панꙋ Дꙋмитракїи Кирици постелникꙋ съ еднꙋ село на имѣ Бънѫторїи ѡт Камен и съ млинии ꙋ Бистричестѣи рѣкꙋ. что тое село на имѣ Бънѫторїи нашего праваго господарско прислꙋшен къ ѡкол . . . . что ꙋ волост немецкои. тѣм ради како да ест им и ѡт нас дааніе и милованїе и потвръж и ꙋрик съ въсем доходом непорꙋшенно им николиж на вѣки. а по нашим животѣ кто бъдет господарь ѡт наших братїѫх или ѡт наших дѣти или ѡт нашего родꙋ. или пак бъд кого богъ иȥберет господарь бити нашеи ȥемли молдавстѣи (urméză blăstemulŭ ordinariŭ) . . . . и ни да сѣ не ꙋмишает пред сим листом нашим. пис ꙋ Іас в лѣто ꙁрꙁї мѣсица ѡх ї. † Господинъ рече. (Iscăllitŭ:) Іѡ Костантин. (Scrissŭ cu mâna grammaticuluĭ:) † Петрашко великїи дворник ꙋчинил. (Iscăllitŭ:) Искал Стрѡич лѡгф. (Iscăllitura grammaticuluĭ:) Небожатко. (Adausŭ la margine cu mâna Domnuluĭ:) Чине ва врѣ съ стриче дарѣ ши милꙋирѣ ноастръ ачела съ фїе неертат де Дꙋмнеȥъꙋ.

† *Ioanne* **Constantinŭ Movila** vodă etc.

Fiindŭ că acestŭ adeveratŭ credinciosŭ boierŭ allŭ nostru panŭ **Dumitraki Kiriţă** mare postelnicŭ a servitŭ cu dreptate şi cu credinţă de'ntăĭu sântŭ-reposatuluĭ părinte allŭ domnieĭ nóstre **Ieremia** vodă şi ţerreĭ *în cursŭ de 12 annĭ*, érŏ acum servesce şi noŭe cu dreptate şi cu credinţă, deci noĭ, veḑêndŭ a luĭ dreptŭ-credinciósa slujbă, l'amŭ miluitŭ cu deosebita nóstră graţiă, dându-ĭ luĭ, şi nevesteĭ sélle *mătuşeĭ nóstre* **Maricuţa**, unŭ satŭ anume **Venătoriĭ** de lûngă **Pétra**, cu morĭ în apa **Bistriţeĭ**, *care satŭ a fostŭ pônĕ acum domnescŭ, dependinte de ocolulŭ Petreĭ* in judeţulŭ **Némţuluĭ**; ca să-ĭ fie luĭ dela noĭ daniă şi miluire şi intăritură şi uricŭ cu totŭ venitulŭ neclintitŭ nicĭ uă dată în vecĭ, érŏ dupŏ mórtea nóstră etc. (formula ordinariă de blăstemŭ)... şi altulŭ să nu se ammestece contra acesteĭ cărţĭ a nóstre. Scrisŭ în **Iaşĭ**, annulŭ 7117 octobre 10. Insuşĭ domnulŭ a ḑisŭ. (Iscăllitŭ:) *Ioanne* **Constantinŭ**. (Scrissŭ cu mâna grammaticuluĭ:) **Petraşco** mare vornicŭ a essecutatŭ. (Iscăllitŭ:) **Stroici** logofetŭ a cercetatŭ. (Iscăllitura grammaticuluĭ:) **Nebojatco**. (Urméză *apostilla domnéscă românesce*, pe care caută in testŭ).

Documente inedite române.

No. 96.

Bisericaniĭ, 1650, iuniŭ 20, hărtiă.

Unŭ negoţitoriu din oraşulŭ polonŭ Sz-rogrod offerindu-se din devoţiune a face unŭ ézŭ pentru monăstirea Bisericaniĭ, călugĕriĭ din acea monăstire, neavêndŭ unŭ locŭ potrivitŭ pe territoriulŭ lorŭ, se invoescŭ cu călugĕriţele din invecinata monastire numită De-preste-valle, ca loculŭ să fie allŭ călugĕriţelorŭ, spesele călugĕrilorŭ, şi usulŭ pentru amênduo monastirile; érŏ la casŭ de stricarea contractuluĭ din veriuă parte să se plătéscă uă amendă de 50 boĭ

(Archiva Statuluĭ)

† Ядекъ еꙋ попа МИТРОФАН егꙋменꙋл ши попа АНДОНІЄ ши тѡт събѡрꙋл дела свънта мънъстире дела БИСЕРЕКАНІ. ꙋнде іасте храмꙋл свінтеле благовѣщенїи пречистыѧ владичицѫ нашеи и приснодѣвы (pré-curateĭ nóstre stăpâne şi pururé Fecióreĭ) Марїа. мъртꙋрисим ноі кꙋ честь ȥапис ал ностръꙋ. кꙋм аꙋ нѣекат милостивꙋл дꙋмнеȥъꙋ ши свън...